svoja.org

SŁOWNICTWO

A

a 1. *pierwsza litera alfabetu, wymawiana tak, jak w polskim języku literackim;* 2. *spójnik*; vy zostanete doma, **a** my pôjdemo v pole; ciêłu hospodarku prodam, **a** na svojôm postavlu; 3. *łączy dwa te same czasowniki, przymiotniki lub przysłówki podkreślając długość trwania czynności lub nasilenie cechy*; vôn tam chodiv **a** chodiv i nic ne vychodiv; 4. *partykuła wzmacniająca pytanie*; **a** byv ty tam, **a** bačyv što robiłosie**,** jak ne bačyv, to ne hovory; **a** vy i husi majete?; što ty na toje skažeš**, a**? 5. jednak; vsiê kazali, što vôn ne zrobit**, a** vziavsie i zrobiv; 6. a jeśli; **a** nuž prydetsie płatiti, to čym ja zapłaču? 7. *wyrażenie zdziwienia* **a, a, a,** jakiž ty durny, ja naveť ne dumav; 8. czy; **a** dovho vy u nas budete? **a** nini zostanetesie u nas na nôč? 9. *spójnik podkreślający przeciwieństwo*; veliki do neba**, a** dureń jak treba; taki mały**, a** vže tôlko vsioho znaje; ja **a** vôn to dviê raznici; 10. *wykrzyknik wyrażający stany uczuciowe*; **a —** to vy?

abecádło *n. p.* **azbuka**

ábo albo**;** idi **abo** tudy**, abo** siudy

absolútno *p.* zusiêm

abý byle; možete i tak robiti**, aby** dobre było; *fraz.* **aby jak** jakkolwiek; **aby jak** zrobiti**;** *fraz.* **aby de** byle gdzie, gdziekolwiek; **aby de** miski možna połožyti; **aby kudy** dokądkolwiek; pujdu **aby kudy**, kob moje očy toho ne bačyli; **aby skôl** skądkolwiek; drov možna **aby** skôl pryvezti

adamášok adamaszek *(rodzaj tkaniny)*; zrobiła dočcie postiêl **z adamašku**; na stoliê ležyt **adamaškova** nastôlnicia

Adámča žona Adama; A**damčoju** zvut Adamovu žônku

ádres *D.* -**a** adres; napisav by do znakomoho piśmo, ono zabyvsia **adresa**

adresováti pisać adres

advokát 1. obrońca sądowy; 2. *ironicznie o kimś, kto natrętnie wtrąca się ze swoim zdaniem*; **advokata** nam tutaka ne treba

ahá *ndm.* 1. *potwierdzenie prawdy wypowiedzianej przez rozmówcę*; čy kupiv uže popeły? — **aha,** včora; 2. *podkreśla prawdę wypowiedzianą poprzednio przez mówiącego*; a ne kazav ja što tak bude — **aha**

ach *wykrzyknik*; **ach** jakaja nini hoža pohoda

akácija *D.* -**iji** akacja; jak **akaciji** cvitut, to velmi hože pachnut

ákord akord; na **akord** bôlš zarobiv jak na dniôvku

aksamít aksamit; pošyła choroše płatije z sinioho **aksamitu**

akurát *ndm.* 1. w sam raz, dokładnie tyle, dokładnie wtedy**; akurat** tôlki miev hrošy, kôlki było treba; 2. *wykrzyknik wyrażający zaprzeczenie lub niedowierzanie*; čy pôjdeš do joho? — **akurat**, toho šče brakovało, kob ja do joho chodiv

akurátno *comp.* **akuratniêj** *o czynności wykonanej sprawnie, dokładnie*; majstrê **akuratno** chatu stavjat; vôn z vas **najakuratniêj** piše

akuratny 1. *o czymś starannie wykonanym;* Stepan **akuratnu** chatu postaviv; 2. *o człowieku starannym, schludnym, dokładnym*; Markova Hapka to **akuratna** baba

akušêrka *p.* kušêrka

álbo *p.* abo
ále 1. *spójnik wyrażający przeciwieństwo, kontrast, łączy równorzędne części zdania lub zdania współrzędne, może występować bez przeczenia lub z przeczeniem*; byv mały, **ale** duży; lôh spati, **ale** dovho ne môh zasnuti; 2. *partykuła wzmacniająca wrażenie zachwytu, obrzydzenia itp.;* **ale** spivaje, ja šče ne čuv, kob chtoś tak spivav; **ale** brydku babu vziav
alé *ndm.* tak była sokôłko v cerkvi? — **ale**
álež *partykuła wzmacniająca ekspresję wypowiedzi*; **alež** vôn dureń; **alež** nigdy do toho ne dôjde
alfabét 1. *p.* azbuka; 2. analfabeta; jak joho do roboty pryniali, vôn ze zusiêm **alfabet**
alkiêr *rz. jedno z pomieszczeń domu*
alkohólik *p.* pjanicia
alt *D.* -**u** *(rodzaj głosu)* alt; našy babka, jak byli mołodyje, to v pievčy **altom** spivali
altôvka *D.*-**i** altówka; môj brat umieje hrati na harmoniji, skrypci i **altôvci**
alumínij *m. D.* -**u** aluminium; miska z **aluminiju** chutko čornieje
amátor amator;
Améryka Ameryka
amerykáneć *D.* -**ncia** *pl.* -**nci** *D.* -**nciuv**; Amerykanin, mieszkaniec Ameryki; u nas odnoho bohatoho čołovieka **amerykanciom** prozyvajut
amerykánka 1. Amerykanka, mieszkanka Ameryki; 2. wczesna odmiana ziemniaków, *p.* marykanka
amerykánśki amerykański *(o czymś, co pochodzi z Ameryki)*
amoniák *D.* -**u** amoniak
amín *ndm.* 1.*wyraz stanowiący zakończenie modlitwy;* 2. *zakończenie czegoś*; tak i hovory, što chutko **amin** jomu bude
analfabéta *p.* alfabet
angiélśki angielski; šče za staroji Pôlščy my kupili **angielśku** mašynu švejnu;
angôr *D.* **angora** *rasa królika*
ánhieł anioł
áni ani; soli **ani** na likarstvo ne ostałosie v chati
antáłok antałek; *D.* -**łka**; *dem.* **antałočok**; koliś tak zvali bočečku na pivo albo na horełku, vona była z kranikom
ántek *D.* -**tka** *mieszkańcy wsi pogardliwie o robotnikach z miasta*; jakiś **antek** ošukav mene na pjať złoty
antonôvka 1. *odmiana jabłoni*; odna **antonôvka** v našôm sadkovi usochła; 2. *odmiana jabłek*; prodovav razny jabłyka, ale **antonôvki** najlepi kuplali;
anú *partykuła nawiązująca*; a więc, zatem; **anu** poprobuj šče i dasi rady; **anu** chłopci, razom voźmemsie
anúž a jeśli, w wypadku, gdy; siêno lepi ninika zabrati, **anuž** došč bude, to vsio zmokne
aparát *D.* -**a** *urządzenie przystosowane do wykonywania określonych czynności, zazwyczaj (także) do domowego wyrobu alkoholu*; z Rosiêji pryvjôz fotografičnoho **aparata**; Našli u Koli pjať litruv samohônki i **aparata**
apelácija apelacja; *D.* -**iji**; podav na **apelaciju**, ale kary ne zniali, ono šče bôlš dołožyli
apetít *D.* -**u** 1. chęć do jedzenia; po chvorobi našovsie u mene **apetit** i ja načav pomału vyzdorovluvati; 2. *fraz.* **kônśki apetit** wielki apetyt; *fraz.* mieti *na štoś* **apetit** pragnąć *czegoś*, mieć *na coś* chęć; maju **apetit** na sietu kobyłu, musit jijiê kuplu
aptéka apteka; zvažyv ty mnie siêty jabłyka jak **v apteci**
archánhieł archanioł
árkuš arkusz; na chatu pušło pjaťdesiat **arkušuv** blachi
artíst artysta
atakováti atakować

automát pistolet maszynowy; jak soviety načali niêmciuv z **automatuv** stročyti, to tyje čuť povtikali

až 1. *partykuła określająca górną granicę, rozmiar czegoś*; **až** tôlizno korovi siena dav; **až** po samu sraku v vodu vliêz; kôń **až** pud sioło zabiêh; 2. *podkreśla skutek jakiegoś działania*; pekła chlieb pokôl **až** ne pryhorêv; tak hryměło, što **až** strach; **až** zsiniêv z bolu

B

bába *D.* **babý** *pl.* **báby** *D.* **-ôv** 1. *bliżej nieokreślona kobieta, zazwyczaj starsza, mężatka*; jakajaś **baba** pryšła až z Klenikuv, pytałasie, čy ne možemo ovečok na liêto pryniati; uže **baby** do cerkvi pušli, a ja šče v peče ne vypaliła; zajšov do gminy, a tam jakajaś **baba** sidiêła i ne chotêła mniê kvitanciji vypisati; ne miêła **baba** kłopotu, to zaradiła porosia; 2. mężatka; jak ja vychodiła zamuž, to Chvedora uže **baboju** była; ja šče diêvčynoju była, a vona uže **baboju**; 3. *(w połączeniu z zaimkiem dzierżawczym moja, tvoja)* żona; Ostap jak pojede do miêsta, to svojôj **babi** vse štoś kupit i pryveze; ja dobre ne znaju, spytajte mojeji **baby**, to vona vam skaže; 4. znachorka; jak dochtorê ne pomahajut, to možna šče do **baby** pojiêchati; 5. stara kobieta; žyv byv diêd i **baba**, u jich była kuročka raba; 6. babcia; pokôl šče našy **baba** žyli, to pilnovali diêti; *fraz.* **baba žebrušča** żebrząca kobieta*;* jak idete do cerkvi, to voźmiête para złoty, kob **žebruščym babam** było što dati; *fraz.* **baba jaha** baba jaga; 7. *lekceważąco o mężczyźnie nieśmiałym, tchórzliwym*; to **baba** ne mužčyna, sama ne znaju v koho vôn vdavsie, v našuj simjiê nikoho takoho ne było; 8. *część kafaru , bezpośrednio wbijająca pale w dno rzeki;* **baboju** vbivajut paliê, jak môst robjat; *fraz.***v baby choditi** asystować przy porodach

bábin należący do baby; *fraz.* **babine liêto** babie lato; osenieju **babine** liêto letaje

babiêti tracić dziewczęcy wdzięk, werwę*;* Mańka vyšła zamuž i chutko načała **babieti**

babíneć *D.* **babíncia** 1. gromada kobiet znajdujących się w jednym miejscu; u Karpa koliś **babineć** byv, pjať babuv a vôn sam; 2. lewa część cerkwi, gdzie w czasie nabożeństwa stoją kobiety

bábka *D.* **-i** 1. zdrobniale o starej kobiecie; do Kuźmovych staraja **babka** pryjechała, musit joho mati; 2. matka ojca lub matki; **babka** lubit svoich vnukuv; **babka** z vnukami na praznik pušła; 3. dawniej kobieta usługująca przy porodach; staraja Jakovlanka z Laduv była tut **babkoju** na ciełu okoliciu, vsie diêti prymała; 4. kowadełko do klepania kos; **babka** može byti tupaja abo ostra, ja kleplu kosu na tupôj, bo na ostruj uže dobre ne baču; idučy kositi, treba brati mołotka i **babku**; 5. *roślina Plantago Plantaginaceae*; pered Klečaniom ubirajut chaty **babkami**, stromlajut v strêchu, kidajut na pomôst; 6. ważka; **babki** nad vodoju letajut; 7. babka ziemniaczana *(tarte kartofle, pieczone na blasze w chlebowym piecu)*; nini na obiêd budemo jiêsti **babku** z kvasnym mołokom

bábčyn należący do babki; **babčyn** sajan v sundukovi ležyt

bábitisie marszczyć się; skôra na rukach od vody **bábitsie**

bábstvo *pogardliwie o zbiorze kobiet;* samoje **babstvo** nazbirałosie i nic ne choče robiti; ono samoje **babstvo** schoditsie

babščé *aug. ndm. pogardliwie o starszej, tęgiej, wrednej kobiecie*; ja pometaju jak diêvčynoju była, a teper takaja **babšče**

babúla *D.* **-i** *dem. pieszczotliwie o babci lub staruszce*; našy **babula** rozkazuvali, što koliś tut de naša chata, rôs liês

babách *ndm. wykrzyknik*; postaviv hładunku na pudłozi, a vona **babach**! i upała;

babáchnuti mocno uderzyć; jak **babachnuv** mene v hołovu, to ja i perekinułaś

báčyti *ndk.* widzieć, oglądać; jak oči ne **bačat**, to žyvôt ne bolit; vojny lepi ne **bačyti** i ne znati; na svoje oči **bačyv** jak niêmci ludi bili; ničoho ne **bačyv** i ničoho ne znaju; jak dobre **bačyte**, to pročytajte siêtu kvitanciju; ne **bačyvšy** i ne viêdavšy ne ma što hovoryti; *fraz.* lepi ne **bačyti** i ne znati

badáti *ndk.* 1.badać, prowadzić dochodzenie; policija **badała**, ale nichto ničoho ne viêdaje; 2. badać, poddać oględzinom lekarskim; dochtor **badav**, ale nijakoji chvoroby ne vykryv

badýl *D.* **-a** *pl.* **badyliê** *D.* **-ôv** *łodyga rośliny najczęściej pozbawiona liści*; stonka poobjidała kartochli, samoje **badyle** ostało

badyliênie *zbior. od badyl*; z łubinu velmi tverde **badyliênie**

badziôre *pl.t. D.* **-a** *spadłe szpilki drzew iglastych*; v borovi **badziôre** hrebut, a posli pryzby z joho robjat, abo v pečach palat

bagaž *j.p.* bagaż

bagážnik *j.p.* bagażnik

bahnó *pl.* **báhna** *D.* **-uv** *aug.* **bahnísko**; bagno; teren podmokły, mało użyteczny; koliś z **bahna** travu vynosili; pokôl ne vykopali rovôv, to było takoje **bahno**, što čołoviêk môh zhinuti

bahniúk *D.* **-a** *pl.* **bahniukí**, *D.* **-ôv** *dem.* **bahniučók** *D.* **bahniučká**; *aug.* **bahniučýsko, bahniučýło** *grzyb jadalny Laecium aurantiacum*; chodiv po betki, počti samych **bahniukôv** nazbirav

bach *wykrzyknik;* ja idu, a tut **bach**! to želiêzo vpało

báchnuti *uderzyć, aby było słychać odgłos*; jak **bachnuv** mene v pleču, to šče teper bolit

bachúr *pl.* **bachurê** *D.* **bachurôv** *pogardliwie o dziecku;* tyje **bachurê** mnie spokoju ne dajut, vse čohoś chočut

baj *D.* **-u** *rodzaj tkaniny*; rubaška z **baju** tepła i mjahka

bajbárzi *ndm.* wypuścić z głowy, z myśli; usadiła chliêb u pieč, ja i **bajbarzi;**

bájka *D.* **-i** *dem.* **báječka**; legenda, baśń, nieprawda; vy mnie tut **bajok** ne rozkazujte, bo ja sam dobre znaju, jak było

bájki *ndm.* 1. dość dobrze, możliwie; za korovu šče **bajki** vziav, počti pjať tysiač; na vesiêli **bajki** było, ono zamnôho horêłki vypili; vnuk **bajki** učytsie; 2. *o kimś lub o czymś mającym cechy dodatnie*; Hapka to **bajki** baba, i hoža i praciovita; za takije hrošy to šče **bajki** konia kupiv; 3. to nic, można wybaczyć; to **bajki** što došč ide, siêno uže ne mokne; **bajki** što pobivsie puvmisok, druhoho kupimo

bajkováto nieźle

bajúra *D.* **-y** *pl.* **bajurê** *D.* **-ôv** 1. kałuża; pušov došč i **bajurê** na pastvisku porobilisie; 2. *dużo rozlanej wody lub innego płynu*; kôt rozliêv mołoko až **bajura** na pomosti zrobiłasie

bak *D.* **-á** *dem.* **bačók** *D.* **bačká** 1. *metalowe naczynie w kształcie walca*; jak koliś hnali samohônku, to v **bak** vlivali roščynu i pudhryvali, dalej byv chołodilnik; 2. *(zazwyczaj w liczbie mnogiej)* bakobrody; susiêduv syn **baki** zahodovav

bákier *tylko w zwrocie* **na bákier** *(o czapce przesuniętej na bok głowy)*; koliś chłopci šapki **na bakier** nosili

bálas *pl.* **balásy**; *wyschnięte gałęzie drzew;* płôt z **balasuv** dovho stoit; jak **balasami** zahoroditi, to kury ne vliêzut

balét *j.p.* balet

baletnícia baletnica

baliêja *D.* **-i**; balia; v **baliêji** bilijo myjut

bálok *D.* **-a** *pl.* **bálki** *D.* **-uv** *specjalnie obrobiony pień drzewa służący do wiązania ścian drewnianego budynku, na jego wystających końcach stawia się krokwie*; v kolišnich chatach vysoki čołoviêk musiv uhinatisie, prochodivšy pud **balkom**; v kłuni v storoniê pud **balok** zmiêstitsie žyto, a na **balok** można bude położyti oves; dviê

svoja.org

chvoji z boru pryvjôz, bude na **balki** do novoji kłuni
balsám *j.p.* balsam
bałábucha *D.* **-i** *rodzaj słodkiego ciasta*
bałámut *D.* **-a** człowiek niepoważny, wprowadzający w błąd
bałámutny żmudny, wymagający dużo cierpliwości; tkati płachty v perebory to **bałamutna** robota
bałámutiti wprowadzać w błąd, przeszkadzać; pryšov tut nas **bałamutiti;**
bałdá *(używa się w rodzaju męskim i żeńskim)* gapa, człowiek zbyt wolno myślący, niekiedy niedorozwinięty; kažy **bałdiê**, vôn i tak ničoho ne pojme; **bałda bałdoju**, ničoho dobroho ne zrobit
bałandá kobieta lekkoduch
bambíza *o człowieku dużym, niezgrabnym, niezręcznym*; **bambiza** to taki veliki, nepovorôtny čołoviêk
báłuvatisie bawić się, zabawiać się; **bałujetsie** jak ditia
bánia łaźnia; v chati žeško jak v **bani**
bánda *j.p.* banda
bandít bandyta
bank 1. bank *(instytucja finansowa)*; jak štoś zdasi do hosudarstva, to v **banku** hrošy dostaneš; vziav v banku pozyčku; 2. *składka pieniężna przy grze w karty*; jak hrali v očko, to Pieťka po ciêłum **banku** biv i vyjhrav
bánka *D.* **-i** *pl.* **bankí** *dem.* **bániečka** naczynie blaszane; kupiv **banku,**kob miêti v čôm mołoko do zliêvni voziti
báńka bańka lekarska; chvoromu stavlajut **bańki** na tiêło, kob chučej vyzdoroviv
bant *dem.* **bantik** kokarda; **bantiki** na vesiêli družki svatam pryčeplajut
baptíst *(członek grupy religijnej)* baptysta; *iron. o abstynencie*; horêłki ne choče piti, može **v baptisty** zapisavsie
barachłó graty, rzeczy niepotrzebne; na horê vsiakoho nazbirałosie, treba povykidati, bo to samoje **barachło**
barán *dem.* **baranéć**, **baránčyk** 1. baran, samiec owcy*;* pud sviato **barancia** zarêžu; vesnoju taki **baranisko** zdoch; toj **baraniło** diti haniaje; 2. *część sań*; 3. *pogardliwie o głupim człowieku*; **barana** ničoho nikoli ne naučyš
baranéć *D.* **barancia** *pl.* **baranciê** borówki; v borovi diêti **baranciê** zbirali
baránina mięso baranie, baranina
baraniêti *ndk.* tracić orientację, głupieć; jak učytel joho v školi spytaje, to vôn zusiêm **baraniêje**
baraškováti *ndk.* bawić się, przekomarzać się; koty po ciêłuj chati **baraškovali**
barášok *D.* **-šku**; (*rodzaj futra*) baraszek; miêła ja puvpaltok z **baraškovym** vorotnikom
barchán *rodzaj tkaniny*; mniê žônka pošyła **barchanovu** soročku
bardák 1. nieporządek, bałagan; v kłuni davno ne pratav, to taki **bardak** zrobivsie, što až strach; 2. dom publiczny
barkún *D.* **-u** *nazwa chwastu*; narvała na mežê **barkunu** i viênikuv narobiła
barýš *D.* **-u** *poczęstunek trunkiem po transakcji kupno-sprzedaż*; za konia vziav deseť tysiač, ale dviestie złoty na **baryš** vypustiv; **baryš** pili ciêłu nôč; *fraz.* **čy bude baryš**? czy transakcja dojdzie do skutku?
bárzo *p.* velmi
bas *j.p.* bas (niski głos męski); Ivan koliś **basom** spivav
basałýga wielki, niezgrabny człowiek
bastrúk *dem.* **bastručók** *aug.* **bastručýsko, bastručýło** 1. bękart, dziecko pozamałżeńskie; diêvčynoju była i **bastruka** pryveła; 2. *pogardliwie o każdym dziecku*; tyje **bastruki** mniê uže tak nadojiêli
bašłýk (*rodzaj kaptura*) baszłyk; pošyv župiciu z **bašłykóm**

bašmák *pl.* **bašmakí** *D.* **-ôv**, *dem.* **bašmačók**; *aug.* **bašmačýsko**; *kapcie ze szmat, dawniej powszechnie noszone przez kobiety i dzieci*; koliś otroki šyli sobiê postoły, a baby **bašmaki**; hryb jak **bašmak** vyrus

bataréjka latarka elektryczna; voźmi **batarejku** i prynesi drov z pudvôrka

báťko *D.* **-a** *C.* **-ovi** ojciec; što to za **baťko**, što pojiêchav do miêsta i svojomu ditiatovi ničoho ne kupiv; **baťko** i mati pojiêchali v pole; **rôdny baťko** rodzony ojciec; **chryščony baťko** ojciec chrzestny

baťkí *pl.t. D.* **-ôv** rodzice; moje **baťki** povmirali, jak ja šče małaja była; **baťkám** nudno po diêtiach

báťkuvščyna ojcowizna; ja z bratom **baťkuvščynoju** podilivsie popołam, naveť połovinu chaty brat zabrav

báťkuvśki należący do ojca lub rodziców; **baťkuvśki** kôł ide navpôł ojcowiznę dzieli się na połowę

bátiuška *m. D.* **-i** *pl.* **batiuškí** *D.* **-ôv** ksiądz prawosławny; pered Ruzdvom i pered Velikodniom **batiuška** z molitvoju chodit; na praznik nazjizdžałosie mnôho **batiuškôv**, sam błahočynny pryjiêchav

batíst *D.* **-u** batyst (*rodzaj tkaniny*)

batistôvka *chustka z bardzo cienkiej tkaniny*; na praznik novu **batistôvku** zavezała

batłáška manierka; blaszane naczynie, w którym żołnierze noszą napoje

báviti 1. *p.* zabuvlati; 2. przebywać gdzieś; idi do diaďka, ono dovho tam **ne bavsie**

báza miejsce skupu bydła i trzody chlewnej; siholita zdav na **bazu** dva byčki i dviê sviniê

bazár rynek, targowica

bázgrati brzydko pisać, bazgrać

bebéchi wnętrzności znajdujące się w jamie brzusznej; jak dam, to z tebe **bebechi** povyskakujut

bečáti 1. (*o zwierzętach*) wydawać beczący głos; ovečki **bečat**, musit jiêsti chočut; 2. brzydko śpiewać; pjany ne spivaje, ono **bečyt**; 3. płakać; čoho ty, durnaja, **bečyš**?;4. *iron.* odpowiadać za popełnione przestępstwa; vôn šče za svoje bude **bečati**; 5. *fraz.* **choč bekni, a daj**

békač *D.* **-a** (*gra dziecięca*) berek; diêtki **v bekača** ihrajut

benzín benzyna

bérdo 1. *część warsztatu tkackiego*; płachtu v dviê ničanici treba v rêdkie **berdo** nakidati; 2. *o człowieku lub zwierzęciu wychudzonym*; kôń chudy jak **berdo**

béreh *D.* **-a** *dem.* **berežók** *aug.* **berežýsko** brzeg, skraj, granica *czegoś*; na stromum **berezi** ryki rostut dereva; **bereh** płachty vyčyplany čyrvonymi nitkami; z **berehu** stoła stojit sklanka

berét nakrycie głowy, beret

berłôh *D.* **berłoha**; legowisko świń, barłóg; pud śvini treba pudosłati, bo ne majut z čoho **berłoha** zrobiti

berémje *D.* **-a** *dem.* **berémječko** *aug.* **beremísko** naręcze; prynesi dvie **beremji** siêna korovam; do piêčki treba štodeń **beremje** drov

beróza brzoza

berézina brzezina

berezniák brzeźniak (*teren porośnięty młodymi brzózkami*); **v berezniakóvi** mnôho betok roste

bez *D.* **-u** bez (*krzew*)

bezbôžnik bezbożnik (*pogardliwie o człowieku niewierzącym*); toj **bezbôžnik** navet sviatom pušov robiti

bezhołôvje bezhołowie; tracenie głowy; pojiêchav no tôm koniovi na svoje **bezhołôvje**; idi na svoje **bezhołôvje**

bezdénnicia głęboka woda, błoto; tut kupatisie ne možna, bo velmi velika **bezdennicia**

bezkrésny *o czymś wielkim, niemożliwym do ogarnięcia wzrokiem*; **bezkresna** dal
bezmiên *D.* **-a** *przyrząd do ważenia ciężarów do 12-16 kilogramów (Składa się z pręta metalowego z podziałką, z jednej strony znajduje się haczyk do zawieszania ważonego towaru, a z drugiej zaś umocowany na stałe ciężarek. Na pręcie jest ruchome kółko będące równocześnie uchwytem i wskazówką wagi.)*; na **bezmiêni** navažyv try pudy žyta
bezjazýki *ironicznie o kimś, kto jest małomówny, nie potrafi wypowiadać się*; što ž ty, **bezjazyki,** čy što, ne vmiêješ skazati
beznóhi 1. *o człowieku lub zwierzęciu nie posiadającym nóg*; **beznohi** kaliêka ihrav na harmoniji; 2. *o kimś, kto ma chore nogi*; kupiv **beznohoho** konia
bezrúki *człowiek nie posiadający jednej ręki lub obu rąk*
bezdiêtny 1. *o człowieku lub małżeństwie nie posiadającym dzieci*; 2. *o człowieku bezpłodnym*; Hapka to **bezdiêtna** baba
bezpánśki do nikogo nie należący; to jakiś **bezpańśki** sobaka
bezrobôtny bezrobotny; pered vojnoju było mnôho **bezrobotnych**, nekotory žebrali
bezpéčny bezpieczny
bezsóvesny nie mający sumienia, bezczelny
bezvłádny *j.p.* bezwładny
bezvstýdnik bezwstydnik
bezzúby bezzębny, nie posiadający zębów; vziav **bezzuby** hrabliê i pušov zahrybati
bézia (*do dziecka o owcy*); diviś Kolik, **bezi** pryjšli
Bíblija *j.p.* Biblia
bibúła *j.p.* bibuła (*rodzaj papieru ozdobnego*); pered sviatom treba **bibuły** kupiti i vinki porobiti na obrazy
bič *dem.* **bíčyk** *aug.* **bičýsko** bat; **bič** to puželnie i kusok vitoho šnurka; **bičom** pohaniajut koni abo pasut korôv; jak kôń ne choče tiahnuti, to **bičyskom** joho smorhonuti; *fraz.* **bič nad soboju čuti** odczuwać czyjeś panowanie nad sobą
bičováti biczować, mocno bić biczem, batem; Ryhôr jak stav **bičovati** konia, to mnie až škoda stało, bo toj kôń ne dav rady tiahnuti
bidá 1. niedostatek, ubóstwo; u jich **bida** až piščyt, jiêsti ne majut čoho; 2. *fraz.* **bida z nendzoju** skrajna bieda; 3. zmartwienie, kłopot, nieprzyjemny wypadek; mnie takaja **bida** stała, zhubiv hrošy; 4. *fraz.* **od bidy može byti** w ostateczności może być, ostatecznie; 5. *fraz.* **puv bidy** nic złego, można się z czymś pogodzić; 6. *fraz.* **staraja bida** wszystko po staremu; a što u tebe novoho? — ničoho, **staraja bida**
bidniêti biednieć; koliś byv bohaty, a teper nema z kim robiti i načav **bidniêti**
bidováti 1.narzekać, skarżyć się; lude **bidujut**, što sioholita takaja suša; ne ma čoho **bidovati**, vsio bude dobre; ne **biduj**, jakoś tam bude; 2. żyć w ubóstwie; bude **bidovati**, a ne žyti
bidúla *dem.* **bidulka** biedula (*pieszczotliwie o kimś nieszczęśliwym, szczególnie o dziecku*); **bidulka**, čoho ž ty tak płačeš
biêdny *dem.* **biêdneńki** 1. biedny, niezamożny, ubogi; tyje hospodarê, što majut po četverti pola, to vsiê **biêdny**; 2. *fraz.* **biêdnomu vse viêtior v očy** biednemu wiatr w oczy; 3. godny współczucia, nieszczęśliwy; **biêdny** čołoviek, tôlizno v žyciu peremučyvsie; **biêdne** ditia, tak dovho chvorêło; **biêdneńki** sobačka, chtoś perebiv jomu nohu
biêhati *ndk.* **biêhčy** *ndk. 1 os.* **biêhaju, bihú** *2 os.* **bižýš**; 1. poruszać się szybko na nogach, biegać; **pobiży** do sklepu i kupi kilo cukru; *fraz.* **vbihom biêhčy**; iti to pomału, a **biêhčy** to vbihom; dieti **vbihom bihut** do škoły; 2. biec, ciec (*o wodzie lub innym płynie*); v ryciê voda chutko **bižyt**; hładunka była pobita i vsio mołoko **vybihło**; z rozpłuhi voda **bižyt** na popłav 3. *p.* **bydłovati**
biêło *comp.* **biliêj** biało; sniêh pušov i na dvorê zrobiłosie **biêło**

svoja.org svoja.org

biêły *comp*. **biliêjšy** *dem*. **biêleńki, bilúteńki** biały; *fraz*. **biêły jak sniêh**; Hapčyne połotno było vse **biêłe jak sniêh**; **biêły jak stina** *o człowieku o białej cerze lub chorym*; jak znervujetsie, to robitsie **biêły jak stina**; **biêleńku** chustočku sobie kupiła
bihún 1. biegacz; dumaješ što z tebe taki **bihun**?; 2. biegun (*jedna z półokrągłych podstav kołyski, bujaka, niektórych zabawek, umożliwiająca kołysanie się; bieguny kołyski, fotela*); małôj łôžečko na **bihunach** kupiv
bihúnka biegunka; takaja **bihunka**, što na desiaty dyl pohnało
biliênie bielenie
biliêti 1. stawać się białym; zamiêtiła, što łhav, bo to **biliêv**, to krasniêv; 2. bieleć, rzucać się w oczy bielą; otynkovana chata z daleka **biliêje**; žyto vže **biliêje**, treba chutko žati
bilijó *pl.t. D*. **-a** bielizna; bilijo pomyła i na płôt poviêsiła
biliti *dok. 1 os*. **bilú** *2 os*. **biêliš** *3 os*. **biêlit** bielić (*doprowadzać coś do stanu intensywniejszej białości*); koliś baby vesnoju połotno **bilili** nad vodoju; pered sviatom treba chatu **biliti**
bilítisie stawać się białym, bieleć; połotno **biêlitsie** na sonci
bilmó bielmo; oko zatiahnuło **bilmom**
biłók 1. białko jajka; ditia **biłok** zjiêsť, a žovtka ne choče 2. białko oka
biłováty niezupełnie biały; rubaška šče **biłovata**, možna šče nałožyti
bímber bimber, samogon; *p*. **samohônka**
binókli *pl.t*. lornetka; divitisie čerez **binokli**
bint bandaż, gaza, materiał opatrunkowy; jak palcia skaliêčyv, to **bintom** zavinuli
bintováti bandażować, opatrywać skaleczone miejsce; **zabintuj** mnie ranu
biskúp biskup
bíti *dok. 1 os*. **bju** *2 os*. **bješ** *3 os*. **bje**; **biv**; 1. uderzać, chłostać; kiepški baťko **bje** diêti čym popało; ja sam bačyv, jak **biv** ditia kułakom de popało; učytel **biv** kułakom v stôł, jak diêti nevčylisie; 2. wytryskać, wylewać się; jak kopav kołodecia, to voda z zemliê načała **biti**; *fraz*. **blask bje** lśnić, promieniować; vyčystiv boty, što až **blask bje**; 3. bić (*w grze w karty lub w szachy*); kozyrny tuz **bje** vsiê karty; 4. zabijać; na bôjni bydło i svini **bjut**; na vojniê ludi **bjut**;
bítisie *dok. 1 os*. **bjusie** *2 os*. **bješsie** 1. bić jeden drugiego; dva piêvni **bjutsie**; na muzykach chłopci **bilisie**; *fraz*. **bitisie hołovoju o stinu** znaleźć się w sytuacji bez wyjścia*;* choč ty **hołovoju o stinu bisia**, tak kiepško žyti; 2. *o koniu z bolącym brzuchem*; kôń **bjetsie**, treba do dochtora vesti
bítva *j.p*. bitwa
bizún bat, bizun; niêmci **bizunami** ludi bili, ja sam jak vjôz drova do gminy, to para razy po plečach dustav
bjúro *j.p*. biuro
blácha *dem*. **bláška** *aug*. **blašýsko** 1. blacha (*arkusz metalowy różnej grubości*); dobre pokryli chatu **blachoju**; 2. szyber; zasuń **blachu**, bo v chati zimno robitsie; jak ne odsunuti **blachi**, to dym na chatu bude iti; 3. *płaskie naczynie o niskich bokach, służące do pieczenia chleba, ciast, mięsa*; try **blachi** chliêba spekła; dviê **blachi** treba od Hanny pozyčyti, bo svojich zamało; 4. podkówka do butów; obcasy zbilisie, treba **blaški** pudbiti
blask *j.p*. blask
bliêdny blady; čoho ty takaja **bliêdna**, može chvora?
blin naleśnik z mąki pszennej; na večeru **blinôv** napekła
blindár okap
blískati 1. *wysyłać światło, odblask przez krótki czas*; soncie **blisnuło** i znov za chmaru schovałosie; *fraz*. **očyma bliskati** wstydzić się, świecić oczami, spuszczać oczy; jak vsiê dary dajut, to ja **očyma** budu **bliskati**; 2. błyskać (*o błyskawicy*) ide chmara,

načynaje **bliskati** i hrymiêti; 3. błyskać, świecić czymś z przerwami, przez krótki czas, migotać; **bliskav** mnie v očy lusterkom
bliskavícia błyskawica
bliskúščy błyszczący; divčyniata lubiat v **bliskuščy** płatija vbiratisie
bliščáti *ndk. 1 os.* **bliščú** błyszczeć, lśnić, odbijać światło; rovera tak vyčystiv, što až **bliščyt**
blíźki *com.* **blížšy** *dem.* **blizéńki, bliziúteńki** 1. *taki, który znajduje się niedaleko*; to môj **bliźki** susiêd, vôn zaraz tutaki žyve; 2. *o czymś, co ma za niedługo nastąpić*; **bliźka** płaču była; *fraz.* **bliźka doroha** *niedaleka droga*; 3. *o więzach pokrewieństwa lub uczuciu przyjaźni*; to môj **bliźki** znakomy; Vania to naš **bliźki** svojak
blízna *usterka w płótnie domowego wyrobu*
blízni *relig.* bliźni
blizniúk *pl.* **blizniukí**; bliźniak; Mania **blizniuki** vrodiła
bliznítisie *o owcy rodzącej dwoje jagniąt*; čorna ovečka diś **oblizniłasie**
blizorúki krótkowidz; vôn **blizoruki** i z daleka ne bačyt
blúza *j.p.* bluza
błahosłovíti błogosławić; batiuška dav **błahosłoviénije**
błaznováti błaznować
błochá *pl.* **błóchi** pchła
błoščýcia pluskwa
błud *tylko w zwrocie frazeologicznym* **iti v błudy** iść w nieznane (*w sensie ujemnym*); tak nadojiêv toj pjanicia, što choč ty kidaj chatu i **idi v błudy**
błúdny obłąkany; nini ja ciêłu nôč ne spav i chodžu jak **błudny**; *fraz.* **błudny syn** wyrodny syn; *fraz.* **choditi jak błudna ovečka** chodzić bez celu
bo *spójnik, rozpoczyna zdanie przyczynowe*; ne pujdu na dvôr, **bo** došč ide
bôb *D.* **bóbu** fasola, bób; posadiła zahoneć zvyčajnoho **bobu** i zahoneć tyčaku; *fraz.* **dati komuś bobu** *nastraszyć, nakrzyczeć*; do sebe poklikav i **dav jomu** tam **bobu**
bóčka *dem.* **bóčečka** *aug.* **bočýsko** beczka; na zimu dviê **bočki** kapusty nakvasili
bodáj *partykuła rozpoczynająca zdania wyrażające życzenie, zaklęcie*; *fraz.* **bodaj tebe licho**; *fraz.* **bodaj što tak** (*w sensie dosłownym lub ironicznie*)
Bôh *D.* **Bóha** Bóg; *fraz.* **jak u Boha za plečyma**, **jak u Boha na pečê žyti** *żyć bezpiecznie i dostatnio*; *fraz.* **Bože dopomož** Boże dopomóż *(życzenia owocnej pracy)*; B**ože dopomož,** skazała Mańka Oli, vstrêtivšy jiê koło połotia burakôv; *fraz.* **jej bohu**, **bôhme** *formy zaklinania się, przysięgi*; **jej bohu** vže bôlš ne budu; **bôhme**, što vona tam była; *fraz.* **idiete z Bohom**, **ostavajtesie z Bohom** *formy pożegnania wyrażające życzenie szczęścia, mogą być użyte w formie ironicznej*; nechaj **ide z Bohom**, uže i tak nam nadojiêła; *fraz.* B**ôh z toboju** (*wyrażenie przebaczenia)* choč mniê takuju bidu zrobiv, ale **Bôh z jim**
boháctvo 1. bogactwo *fraz.* **nažyti bohactvo**; nekotory za hurki **bohactvo nažyli**; 2. stan posiadania; ciêłe svoje **bohactvo** zabrav v mišok i pušov; 3. *coś szczególnie cenionego*; rozum to joho ciêłe **bohactvo**
bohatiêti stawać się bogatym, bogacić się; teper nekotory hospodarê stali **bohatiêti**
boháty bogaty, posiadający dużo ziemi; koliś **bohaty** hospodarê ne chotiêli z biêdnymi hovoryti
bohatýr gospodarz posiadający dużo ziemi, bogacz; niekotory majut po včastkovi, abo i po bôlš zemliê — takije **bohatyrê**
bohobôjny bogobojny; vôn taki **bohobôjny**, nikomu nic kiepśkoho ne zrobit
bohłáśnik *książeczka zawierająca zbiór prawosawnych pieśni religijnych*; jak koliś do školy chodiła, to spivati učyłasie **z bohłaśnika**
bochónok *dem.* **bochónočok** *aug.* **bochnísko**, **bochonísko** bochenek; try **bochonki**

chliêba spekła
bojátisie bać się; 1. przeżywać strach; korova zachvorêła, **bojúś**, što zdochne; *fraz.* **svoho tienia bojatisie** bać się wszystkiego; kob ty tak **svojoho tiênia bojavsie**, jak ty mene **boiššie**; *fraz.* **bôjsie** B**oha** nie rób pośmiewiska, nie rób źle; **bôjsie** B**oha**, što ty narobiv; *fraz.* **ne bôjsie** bądź pewny; przekonasz się; zobaczysz; **ne bôjsie**, vôn šče siudy pryde, tohdy my jomu pokažemo; *fraz.* **bojatisie jak čorta**; **bojatisie jak čort sveščonoji vody**; **bojatisie jak ohniu**; 2. podlegać wpływom; niszczyć się; gumovy boty vody **ne bojatsie**; hurki bôlš morozu **bojatsie** jak kapusta
bojazlívy bojaźliwy; **bojazlivoho** sobaki ne bôjsie, vôn ne vkusit
bôjnia rzeźnia; zdav paršuka na **bôjniu**
bôk *D.* **boku**, *pl.* **bokí**, *D.* **-ôv** 1. lewa lub prawa część ciała; štoś mniê v liêvum **bokovi** bolit; splu na pravum **bokovi**; 2. kierunek; ja skrunuv v liêvy bôk, a vôn pušov prosto; *fraz.* **vychoditi bokom** *ponosić karę za popełnione winy*; šče jomu toje bohactvo **bokom vyjde**, što nažyv na čužôj bidiê; kob tobiê **bokom vyšło**; 3. prawa lub lewa strona przedmiotu, przestrzeni; z liêvoho **boku** położy videlci, a z pravoho nožê; *fraz.* **odłožyti na bôk** *przestać zajmować się czymś*; v poli mnôho roboty, to mytiê **odłožyła na bôk**; *fraz.* **miêti pud bokom** *mieć coś w pobliżu*; jomu dobre, bo **pud bokom maje** pasovoje; *fraz.* **za boki bratisie** *śmiać się mocno i serdecznie*; jak rozkazuvav, to my až **za boki bralisie**
bôl *D.* **bólu** *pl.* **boliê** *D.* **-ôv** ból; takije **boliê** vziali, što pohotovie klikali
boláčka *D.* **-i** *pl.* **bolačkí** *D.* **-čók** 1. wrzód; od prostudy **bolački** na ciêłum tieli povyskakuvali; 2. kłopot, zmartwienie; kažny svoju **bolačku** maje
boliêti boleć *(tylko w trzeciej osobie z podmiotem nieżywotnym)*; od roboty ruki **bolat**; hrudi **bolat**, divivšysia na takuju robotu; sercie **bolit**, divivšysia, jak vsio marnujetsie; hołova **bolit** słuchavšy, a očy **bolat** divivšysie, što vony tam hovorat i vyčovpajut; płatije takoje čyrvone, što až očy **bolat**
bolšenstvó większość; u nas **bolšenstvo** to biêdny hospodarê, teper stali uže lepi žyti
bolšovík bolszewik; v sorokovôm rokovi, jak **bolšovikí** pryšli...
bolúščy bolący; ne začypaj **boluščoho** palcia
bołóto 1. błoto; došč pušov i na dorozi mnôho **bołota;** *fraz.* **jak v bołoto vkinuti** niepotrzebnie stracić; hrošy **jak v bołoto** vkinuv, bo kupiv konia, a vôn zdoch; 2. podmokła łąka lub pastwisko; na ryciê siêno uže vykosili, ostałosie šče na **bołoti**; rovy pokopali i **bołota** vysušyli
bołôtnik człowiek mieszkający na błotach
bómba *j.p.* bomba
bombíti bombardować; jak niêmci načali **bombiti**, to my tut ne miêli de podiêtisie;
bombôveć bombowiec; **bombôvciuv** jak voronuv naletiêło
bondár *pl.* **-ê** bednarz; v našuj okolici teper ani odnoho **bondara** nema
bôr *D.* **bóru** bór; v **borovi** mnôho betok roste
borodá *D.* **-y** *pl.* M. **boródy** *D.* **-boroduv//borôd** *dem.* **borôdka, borôdočka** *aug.* **borodísko, borodíšče, borodíło** 1. broda; niekotory lude majut **borodu** korotku i małuju, a niekotory dovhu; *fraz.* **plovati sobie v borodu** żałować czegoś poniewczasie; **pluju sobie v borodu**, što ne kupiv zimoju druhoji korovy; 2. zarost na brodzie; zapustiti **borodu**; holiti **borodu**; ostryhčy **borod**u; 3. *twarda trawa rosnąca na wydmach lub nieużytkach*; na ryciê travu vykosiv, na hrudkovi krochu **borody** ostałosie
borodáty brodaty
boródavka brodawka
boroná *D.* **-ý** *pl.* **bórony** *dem.* **borônka** brona
boroníti 1. stawać w czyjejś obronie, bronić; **oboroniv** kurku od jastreba; 2. nie pozwalać na coś, zabraniać; **boroniła** tudy choditi; *fraz.* **boroni Bože** nie do pomyślenia, aby

coś się stało; **boroni Bože**, kob ty što-nebuď zsiôl uziav
boronítisie *czasownik zwrotny od* **boroniti**; v sudiê treba jakoś **boronitisie**
borótisie 1. bóść się; pomału, bo čorna korova **boretsie**; 2. uporczywie dążyć do wyznaczonego celu; čołoviek **boretsie** za svoje prava
borozná *D.* **-y** *pl.* **bórozny** *D.* **boroznuv**; rowek oddzielający zagony zaoranego pola; kazała mnie mati mołodoje žyto žati, a ja žyta ne žała, **v boroziônci** ležała; jak hłyboko **borozna** to žnivarkoju kiepśko žati
borozníti *ndk. 1 os.* **borozniú** *2 os.* **borózniš**; oczyszczać pługiem bruzdę po zaoraniu; jak **ne poborozniš**, to voda ne bude dobre stikati i zbôže može zamoknuti
borsúk borsuk; nic ne robit ono jiêsť, to i vpassie jak **borsuk**
boršč *D.* **-ú** barszcz; na obiêd zvaru **boršču** *fraz.* **tani jak boršč**
bosák *D.* **-a** bosak
bosiák człowiek ubogi, chodzący boso; bohaty biêdnych **bosiakámi** zvut
bosónoč tylko w zwrocie **obuti bosonoč** *włożyć buty na gołe stopy*; nałožy **bosonoč** čosanki i vyjdi zobač, čoho sobaka breše
bósy człowiek bez butów; *fraz.* **hoły i bosy** *nie posiadający niczego*; z Rosieji pryjechali **hoły i bosy** i treba było vsio nažyvati
bóžy przymiotnik od Bóg; treba pujti do cerkvy, słova **božoho** posłuchati; **božy** dar; *fraz.* **po božomu žyti** *żyć skromnie, uczciwie, spokojnie*; my tut **po božomu žyvem**
božýtisie *dok.* zaklinać się na Boga; baby **božatsie** „bôhme", a otroki „jej bohu"
bráctvo *D.* **-a** organizacja cerkiewna; chto **do bractva** zapisany, to v cerkvi stoit z velikoju sviêčkoju
bráha zacier (*surowiec do wyrobu samogonu*); u Ivankovych šukali samohônki, a našli tôlko **brahu**
brak 1. (*w funcji orzeczenia*) brakuje; **brak** vody, **brak** chliêba; 2. wada; kôń siêty maje mnôho **brakôv**
bráknuti brakować, nie wystarczać; žyta siholita ne povinno **braknuti**; uže **brakne** siêna, treba dokupiti
brakôvny wybrakowany, z wadą; kupiv **brakôvnu** korovu, słabaja na nohi
brat *D.* **-a** *pl. M.* **bratý** *D.* **bratôv** *dem.* **bratéć, bratkó** 1. *każdy z synów mających wspólnych rodziców*; v doma było nas dvoch **bratôv**, hospodarkoju napopołam podililisie; 2. brat stryjeczny lub cioteczny; stryni **brat**; dvujrôdny **brat**; Kola to môj stryni **brat**; *fraz.* **ani brat, ani svat** *ktoś zupełnie obcy*; a što vôn mnie **brat abo svat**, kob ja jomu pomahav?; 3. *ktoś bliski, przyjaciel*; słuchaj **bratko**, što ja tobie skažu; 4. bliźni; batiuška skazav, što čołoviek čołoviekovi povinion **bratom** byti
brátatisie bratać się, nawiązywać z kimś koleżeńskie, poufałe stosunki; z jim ne treba **bratatisie**, bo to kiepśki čołoviêk
bráti *ndk.* **vziáti** *dok.* 1 *os.* **berú** *2 os.* **beréš** *3 os.* **beré** *1 os.* **voźmú** 1. brać (*do ręki, na plecy itp.*); **voźmu** miška na plečy, ditia na ruki; *fraz.* **vziati na jazyki** oplotkować; baby mołoduju **vziali na jazyki**; *fraz.***v rot ne ma čoho vziati**; **v rot nic ne brav** nic nie ma do jedzenia, do ust nic nie brałem; *fraz.* **brati na sebe vinu** brać winę na siebie, odciążyć innych od winy; **vziav na sebe vinu**, choč ne byv vinion; *fraz.* **vziati** *štoś* **na svôj kark**, **na svoju hołovu** podjąć się uciążliwego zadania; 2. *dostawać coś co użytkowania, nabywać, wynajmować, wypożyczać*; **brati** v banku pozyčku; skôl vôn tôlko hrošy **bere**?; **vziav** pasovoje na liêto; **vziav** taksôvku i pojechav do domu; 3. pojąć za żonę; dovho za jeju chodiv, ale **vziav**; *fraz.* **vziati kohoś v oboroty** *zmuszać do działania lub mówienia*; jak **vziali** na posterunku **v oboroty**, to skazav pravdu; 4. *zabierać siłą*; niêmci na roboty **brali**; *fraz.* **kob joho, tebe... chvoroba vziała**; *życzenie choroby*; **kob** jiê **chvoroba vziała** z takoju kobyłoju, nijak tiahnuti ne choče; 5. wymyśleć, wpaść na pomysł, dowiedzieć się; kažut, što porosiata potanšali — a skôl ty toje **vziav**?; 6. pokonywać, zwyciężać; odin kôń lohko

bere, a druhi ne dasť rady (o *ruszaniu wozu z miejsca)*; 7. *używać czegoś w jakimś celu*; jak hołova bolit, to poroška **voźmi**; na dvorê zimno, **voźmi** šalika; 8. *uważać kogoś za kogoś innego*; ošybsie i chłopcia **vziav** za diêvčynu, bo miêv dovhu čuprynu; 9. *rozpocząć jakąś czynność;* ty **voźmi** i napišy pišmo; **voźmiêmo** i zrobiêmo; 10. kupić, wypożyczyć; idi do sklepu i **voźmi** kilo cukru; *fraz.* **jak dajut to bery**, **jak bjut to vtikaj**; 11. *przybierać na intensywności*; jak žyvôt **vziav**, to dumała, što ne vytrymaju; *fraz.* **chvoroba jaho ne voźme** nic mu się nie stanie; *fraz.* **kob joho licho vziało**; **licho joho ne voźme**; *fraz.* **brati do sercia** przeżywać coś; vôn taki čołoviek, što vsio **do sercia bere**; *fraz.* **ni vtiati, ni vziati** (o *zupełnym braku czegoś)*

bratícha żona brata, bratowa; Vala posvaryłasia z **bratichoju**;

brátisie *czasownik zwrotny od* **brati** *ndk.***vziatisie** 1. *rozpoczynać czynność*; ne ma što sidiêti, treba **bratisie** za robotu; *fraz.* za boki **bratisie**, za žyvôt **bratisie** *mocno śmiać się z czegoś*; jak zobaču Marusiu v siêtum płatiji, to **za boki berusie**; tak rozkazuvav, što vsie **za žyvôt bralisie**; *fraz.* za hołov **bratisie** *dziwić się czemuś, być przerażonym lub zachwyconym*; jak zobačyv, što tak mnôho vykosili, to až **za hołov vziavsie**; 2. pojawiać się; skôl ty tut **vziavsie**? skôl tôlki horêłki **beretsie**?

bratovája *p.* braticha

bráznuti trzasnąć

brážka grupa, spółka, gang; jak prystav do tojiê **bražki**, to stav kiêpškim chłopciom

brecháti *dok.* **brechnúti** *ndk. 1 os.***brešú** *2 os.* **bréšeš**; 1. o psie, który szczeka; vyjdi zobač, čoho sobaka **breše**; 2. mówić nieprawdę, mówić złośliwie; ne słuchaj joho, bo vôn **breše**

brechłó *iron. o człowieku mówiącym byle co*; staroje **brechło**, ne vstydajetsie tak brydko pry diêtiach hovoryti

brechún gaduła, dowcipniś; naša małaja to takaja **brechúnka**, vona vam vsio skaže

brêskłe mołokó mleko, które jeszcze dobrze nie skwaśniało; **brêskłoho** mołoka i koty ne chočut piti

bróchatisie chodzić po wodzie, bawić się w wodzie; jak na dvorê tepło, to diêti v vodiê **brochajutsie**

brôd *D.* -**odu** 1. *wydeptana ścieżka oddzielająca łąki dwóch sąsiadów*; jak kosiš, to ciêłoho **bródu** ne zabiraj, bo možna susiedovi perekositi; 2. *miejsce na rzece, gdzie można przejść lub przejechać*; jak mało vody, to **brodom** perejizdžajem; 3. obfitość, nadmiar czegoś; po doščovi betok **v brôd** było

brodiáha *aug.* **brodiážysko** 1. człowiek podły; to **brodiah**a ne čołoviêk, z jim lepi ne načynati; 2. kobieta lekkich obyczajów; 3. jakieś podłe stworzenie; **brodiaha**, ne kôń, liêze v škodu

brodiážytisie barłożyć, prowadzić rozpustny tryb życia

bródíti 1. *iść wygniatając nogami trawę, żeby wyznaczyć linię oddzielającą własną łąkę od łąki sąsiada*; vperuč **zabrodili**, a posli načali kositi; 2. *zniszczyć buty chodząc po mokrej trawie, błocie, śniegu*; jak na takuju mokroteču nałožu novy čereviki, to jich zusiêm **zbrodžu**;

brovár browar;

bručáti *ndk.* **brúknuti** *dok.* (*o głosie silnika*); samolot **bručyt**; macyklet **bruknuv** i stav

brud brud

brúditi *1. os.* **brúdžu** *2. os.* **brúdiš**; brudzić *p.* murzati

brúdny brudny; *p.* zamurzany, hrazny

bruk *D.* -**u** bruk, droga wyłożona kamieniami; po **brukovi** kiepško było jiêzditi želiêznym vozom, bo velmi tresło; v seliê novy **bruk** vsłali

brukár *pl.* -**ê** *D.* -**ôv** robotnik pracujący przy układaniu bruku

brukoviênie nać brukwi

brúkovisko pole po sprzątnięciu brukwi
brýčka *dem*. **brýčečka**; 1. dorożka, bryczka; jak byv v Varšavi, to šče bačyv **bryčku**; 2. *ironicznie o wozie w złym stanie*; a skôl ty takuju **bryčku** vziav?
brýditisie brzydzić się; ja **brydivsie b** takuju robotu robiti
brýdki *comp*. **brýdšy**; brzydki
brýdko nieprzyzwoicie *dem*. **brýdeńko** *aug*. **brydízno** diêti treba pryučati, kob **brydko** ne jiêli
brýdnuti 1. brzydnąć; diêvčynoju była hoža, a baboju načała **brydnuti**; 2. naprzykrzać się; siêty chłopeć uže **brydne** z svojeju movoju
bryhadír brygadzista
brykáti brykać, wierzgać; kôń **brykaje**, korovy **brykajut**; ty teper chvory, ale šče budeš **brykati**
brýknuti nagle upaść, przewrócić się; začepivsia za koreń i jak **bryknuv**, to čuť ustav
brýła *j.p*. bryła
brýndžy *pl.t*. koronki, frędzle; Mania kručkom takije chorošy **bryndžy** zrobiła i obšyła prostyń; vyčyplała płachtu **bryndžami**
brýskati *ndk*. **brýznuti** *dok*. 1. bryzgać, pryskać, tryskać; diêti vodoju **bryskajutsie**; tak rozrêzav nohu, što až krov **bryskała**; 2. opryskliwie, ordynarnie odpowiedzieć; ja do joho dobre hovoru, a vôn mniê jak **brysknuv**, to ja očy ne miêv de podiêti
brýti *p*. holiti
brýtva brzytwa; ja holuś brytvoju, a ziať mašynkoju; *fraz*. **ostry jak brytva**, **jazyk jak brytva**
bubniár perkusista
búbniti 1. bić w bęben; na muzykach muzykant ihraje, a bubniar **bubnit**; 2. uderzać tak, aby słychać było odgłos; došč **bubnit** po oknach; žônka čołovieka po plečach **nabubniła**
búbno (*kolor w kartach*) dzwonek, karo
bubnóvy //bubnôv karta koloru karo; devjatku pobiv **bubnovym** tuzom
buď-buď (*o czymś bardzo dobrym*) ale konia kupiv **buď-buď**
búda *j.p*. buda
búddeń *D*. **búdnia**; dzień powszedni, nie święto; naš susiêd v **buddeń** sviatkuje, a sviatom robit
budílnik budzik; nakruni **budilnik** na pjať časôv
budiónny powszedni, nie świąteczny; **budionnoho** dnia pojiêdem do liêsa; **budionne ubranie** ubranie na codzień; **budionnoho** ubrania sviatom ne odiahneš
budôvla budowa; u tebe chutko **budôvla** ide
budúleć budulec; brakuje **budulcia** na novoho chliva;
budýnok *D*. **-u**, budynek, zabudowania; u nas šče **didôvśki**, stary **budynok** zabudowania po dziadku
buhór *pl*. **buhrê** pagórek; nierówność; tut na poli samyje **buhrê**
buhrováty pagórkowaty; z nierównościami; **buhrovata** doščka ne nadajetsie na pomôst
buch (*wyraz dźwiękonaśladowczy*) **buch** i vpav
búchati *ndk*. **búchnuti** *dok*. 1. padać, skakać energicznie; stojav na berezi, a posli **buchnuv** v vodu, až tut było čuti; ciêły v sniêh buchnuv, až hołova schovałasie; 2. gwałtownie rozprzestrzeniać się; para **buchnuła**, ohoń **buchnuv**; 3. ukraść; tyšču złoty chtoś mniê **buchnuv**
buchtováti buksować, (*o kołach*) kręcić się w miejscu; kolasa **buchtovali** i taksôvka ne pojiêchała
buják *dem*. **-čók** *aug*. **bujačýsko**, **-ýło**; byk rozpłodowy; korovu do **bujaka** dovodili, ale ne pobiêhała
bújati bujać, kłamać, mówić nieprawdę

bujáti zbyt szybko rosnąć; žyto až **bujaje**, tak roste; jak zbôže **zabujaje**, to kiepśko, bo vylaže i bude pustoje
bújda nieprawda, kłamstwo; što vôn hovoryt, to vsio **bujda**
bújny o roślinach szybko rosnących; osenieju takoje **bujne** žyto było, a vesnoju zusiêm zhinuło
búkva litera
bukvár elementarz; diêti učatsie čytati **z bukvarôv**
bulgotáti *p*. bulkotati
bulkotáti *ndk*. **búlknuti** *dok* bulgotać; voda **búlkoče**
bułánka klacz maści płowej
bułány *dem*. **bułáneńki** (*maść konia*) płowy; prodali **bułanoho** konia, a kupili čyrvonoho
bułavá *D*. **-ý** *pl*. **bułávy** pałka, maczuga, duże zgrubienie; takaja **bułava** była na kunciê poliêna, što v piêč ne vliêzło
bułavéńka *p*. bułava
bułávka 1. *dem. od* **bułavá**; 2. szpilka krawiecka z główką; miêryła mniê płatije i ukołoła **bułávkoju**
búłka 1. bułka; spekła zdôbnu **bułku**; 2. bochenek chleba; kupi try **bułki** chliêba
bumážnik portfel; zhubiv **bumažnika** z hrošyma
búńka *D*. **-i** *pl*. **buńkí** *D*. **-iók** 1. duże naczynie szklane; zrobiła ciêłu **búńku** vina z vinohradu; 2. bańka (*np. mydlana*); diêti na vodiê **buńkí** robjat
bunt *j.p.* bunt
buntováti buntować; **zbuntovałasie** i ne schotiêła z jim žyti
buntovščýk buntownik
búra 1. wielki deszcz z wiatrem, czasem z grzmotami; ide **bura**, treba chutčêj siêno pratati; 2. zamieszanie, bałagan; šukav łôńskich kvitôv i takuju **buru** v chati zrobiv, što i kudy
burán *D*. **-u** krótkotrwały silny wiatr; **buran** dereva povyvoročuvav
burák *j.p.* burak
buračênie nać buraczana
búrka *p*. župicia
búsia buzia; *fraz*.dati **busi** pocałować
búsioł *D*. **búsła** *pl*. **búsły**, *D*. **-ôv** bocian; **busły** zrobili hnizdo na kłuni; kažut, što **busłove** hnizdo sochraniaje kłuniu od požaru
búsłova łápa ciasto w kształcie bocianiej łapy, pieczone w święto Zwiastowania, jako symbol przywitania bocianów; na Błahoviêščynie baby pekut **busłovu łapu**
buzováti 1. (*o ogniu*) buzować, mocno palić się; za mnôho drov połožyła i ohoń velmi **buzuje**; 2. robić coś z wielką energią
by cząstka składowa trybu przypuszczającego; byv **by**, pušov **by**
býciu, býciu… przy przywoływaniu krów
byčók *dem*. **byččok** *aug*. **byčýsko**, **byčýło** byczek; *p*. bujak; *przen*. o człowieku zdrowym, silnym, ale leniwym; zrobiwby što nebuď, a to ležyš jak **byčysko**
by de 1. zawołanie do odpędzania krowy; **by de** ty poliêzła!; 2. byle gdzie; **by de** postav tyje miski
bydláčy bydlęcy; **bydlačy** chliêv obora bydlęca; **bydlačy** hnôj nawóz bydlęcy; **bydlače** siêno; giez **bydlačy**
býdło 1. *zbiorowo o krowach, jałówkach, cielętach*; jak rano z sioła **bydło** vyhaniajut, to pastuch čuť sviêt kryčyt „vyhaniaj!"; **bydło** jiêsti choče, bo ryčyt; 2. *przen. pogardliwie o ludziach niekulturalnych, grubiańskich*; to **bydło** ne lude, kob tak na vesiêli vyčvorati
bydłováti *o krowie w okresie rui*; jak korova **bydłuje**, to dohaniajut do byčka;

býle *j.p.* byle; **byle** jak, **byle** de, **byle** kudy
býstry *comp.* **-êjšy** szybki, bystry; **bystry** kôń lekajetsie; **bystry** čołoviek vsio chutko robit; **bystry** učenik chutko vsio poniav
býti być; *czas teraźniejszy* **je** *czas przeszły* **byv** *czas przyszły* **budu**; 1. istnieć, egzystować; w našum seliê **było** mnôho biêdnych ludi, teper uže mało takich **je**; 2. trwać przez pewien czas; rozkazujut, što jak **byv** tif, to mnôho ludi umirało; 3. być obecnym, znajdować się; jak **było** sobranije, to ja **byv** u chati; *fraz.* **byti na nohach** nie odpoczywać; pered vesiêlom dviê noču **na nohach była**; **byti na očach** być widocznym; **byti odnoju nohoju na tamtôm sviêti** być bliskim śmierci; **byti pud rukoju** znajdować się w bliskiej odległości; **byti v liêtach** być w podeszłym wieku; 4. mieć miejsce, zdarzyć się; v žyci **byvaje** vsiak; vzavtra **bude** pohoda; 5. być obecnym; **byv** na vesiêli u strynioho brata; jak ne **byv** i ne bačyv, to ne hovory; *fraz.* **miêti štoś v ruciê** móc dysponować czymś, za hrošy **vsiêch v ruciê maje**; *fraz.* **što bude, to bude** niech się dzieje co chce; *fraz.* **byti po vsiôm** *coś* się zakończyło; jak vy pryšli, to vže **było po vsiôm**; **buď zdorov** *zwrot przy pożegnaniu lub przepijaniu do kogoś*; **było ne było** było nie było; **byti pry hrošach**, **bez hroša** mieć pieniądze, być bez pieniędzy; **byti čołoviêkom** mieć ludzkie serce
bzdelíny *pl.t.* gazy wydzielane z organizmu ludzkiego
bzdiêti *1. os.* **bzdžu** *2. os.* **bzdiš** wydalać gazy z organizmu ludzkiego
bzyčáti (bzýkati) *ndk.* **bzýknuti** *dok.* 1. bzyczeć; pščoły vyletili z ulija i **bzyčat**; 2. szybko spłonąć; sołoma **bzyknuła** i zhorêła; 3. przeszkadzać komuś gadulstwem; **ne bzyčy** pud uchom, bo pereškodžaješ

C

cácka *D.* **-i** *pl.* **cackí** *D.* **cacók** *dem.* **cácočka** zabawka
cáckatisie obchodzić się *z czymś* delikatnie
cal *j.p.* cal
calôvka calówka, deska o grubości jednego cala; pomôst usłav **z calôvok**
cap *okrzyk oznaczający schwytanie*; sobaka mene **cap** za nohu!
cápnuti schwycić, nagle wziąć; **capnuv** kusok chliêba i pušov v pole
car *pl.* **carê** *D.* **-ôv** *j.p.* car
carápati drapać; kôt **carapaje** za dvery; sternieju **pocarapała** nohi
cárśki 1. *należący do cara lub związany z jego osobą*; **carśka** simja zahinuła v revoluciji; 2. *o czymś, co pochodzi z czasów rządów cara*; u joho ščе **carśki** čyrvônci je
cárstvo 1. państwo; koliś byli vojny, odne **carstvo** z druhim vojovało; 2. *niebo w sensie religijnym*; umerli našy diêd, **carstvo** im nebesne
carýcia caryca
céber *pl.* **cebrê** *D.* **-ôv** ceber; siêkła šviniam kartochli **v cebrovi**
cégła *j.p.* cegła
centyméter centymetr
ceremónitisie przesadnie zajmować się czymś; chvatit uže **ceremonitisia** z tym płuhom
cérkov *p.* cerkva
cerkóvny cerkiewny, związany z cerkwią; **cerkovne** sviato; **cerkovny** starosta prodaje sviêčki, zbiraje hrošy, hledit poradku v cerkvi; **cerkovne ubranie** ubranie świąteczne
cérkva świątynia prawosławna; starejšy baby v każdu nediêlu chodiat do **cerkvy**; jak batiuška zachvorêv, to **v cerkvi** służby ne było dviê nediêli; *fraz.* **na cerkvy davati** *ofiarowywać pieniądze dla kilku cerkwi, aby spowodować zemstę na wrogiej osobie*; kažut, što jak na kohoś **dasi na** siêm **cerkvôv**, to bôh joho pokaraje

cibúla *dem*. **cibúlka** *aug*. **cibúlisko**; cebula; dva zahony **cibuli** posadiła, ale ne vsia była dymka i stovbuny vyrosli
cibúlnik *wywar z łusek cebuli, służący do barwienia jaj wielkanocnych*; jajcia pud Velikdeń vperuč voskom malujut, a posli **v cibulnikovi** varat
ciciáta bába *kobieta z dużym biustem*
ćíćka *D*. **-i** *pl*. **ćićkí** *D*. **-ok** *dem*. **ćíciočka**, **ciciúlka** 1. *pl*. biust; 2. sutka samic; korova **ćićki** ne daje telati; *fraz*. **odłučyti od ćićki**
cidílnik *kawałek płótna, przez który cedzi się mleko*; dobra hospodynia prociêdit mołoko i vymyje **cidilnika**
cidíłok *p*. cidilnik
cidíti *1 os*. **cidžú** *2 os*. **ciêdiš ciêdžany**; cedzić; 1. przepuszczać przez filtr płyn, aby oczyścić go z ciał stałych; kisiêl čerez sito **ciêdiat**; mołoko cidilnikom **ciêdiat**; 2. powoli pić; korovi dav tepłoji vody, bo zimnoji ne pje, ono **ciêdit**
ciekávitisie interesować się; **ciekavit** mene, što z tym bude; od maleńkośti ksionžkami **ciekavitsie**
ciekávy *comp*. **-iêjšy**; 1. rozgarnięty; Tolik to **ciekavy** chłopeć, vôn v školi dobre učytsie; 2. *o czymś, co wzbudza zainteresowanie*; včorašnie kino było **ciekave**; 3. o człowieku wykazującym zainteresowanie czymś; taki **ciekavy**, choče doznatisie, što pro joho hovoryli
ciêcha *D*. **-i** *duży wór do przechowywania materiałów sypkich*
ciêlno *comp*. **cilniêj** celnie; jak **ciêlno** kineš kameniom, to zajcia zabješ
ciêlny *fraz*. **ciêlnu ruku miêti** umieć dobrze rzucać do celu
ciêłka (*kobieta do pierwszego stosunku płciowego*) dziewica
ciêły *comp*. **cieliêj** 1. *wszystko ogarniający w czasie, przestrzeni, ilości*; **ciêły** sviêt projdi, a takoho druhoho ne najdeš; včora **ciêły** deń była zavirucha; **ciêłe** sieło doznałosie, što vôn zrobiv; **ciêły** mokry pryšov do domu; *fraz*. **z ciêłoji dušê** bardzo serdecznie; chotiêła b **z ciêłoji dušê**, kob vsio v poradku było; *fraz*. **z ciêłoji siły** z całej siły; ne pudnimaj **z ciêłoji siły**, bo žyvôt bude boliêti; *fraz*. **ciêły čas** bez przerwy; hołova mniê bolit **ciêły čas**; 2. cały, nienaruszony, w dobrym stanie; staryjiê nohavici šče **ciêły**, a vže novy kupiv
ciêp *D*. **-a** *pl*. **cipý** *D*. **-ôv** cep; kob zrobiti **ciêpa**, treba miêti cipilnie, bijaka, užôvku i vezuka; *fraz*. **cipý vezáti** sprzeczać się, szukać przyczyn do zwady; pryšov do mene i načav **cipy vezati**
ciêrkati *wypuszczać płyn cienką strużką*; od staroji korovy ono dva litry mołoka **naciêrkała**
ciêvka *D*. **-i** *pl*. **civk'i** *D*. **–ók** *specjalny pręt z nawiniętą przędzą, wkładany do czółenka przy ręcznym tkaniu*; voźmi kovrodok i nasučy **civok**
cihán 1. człowiek narodości cygańskiej; u nas **cihany** kôńmi handlujut; 2. *przen*. człowiek mający cygański charakter; Miša to taki **cihan**, što jomu ne ma što viêryti
cihániti natrętnie o coś prosić; susiedka pryšła, načała **cihaniti** i ja jôj dała kvoktuchu
cihánka 1. *kobieta narodowości cygańskiej*; **cihanki** prychodiat vorožyti; *przen*. kobieta przypominająca w czymś cygankę; Nadia takaja čorna, jak **cihanka**; 2. *część kołowrotka, za pomocą której przenosi się napęd nożny na koło*; v kovrodkovi **cihanka** złomałasie
cihánski cygański, właściwy cyganom; u tebe **cihański** charakter; **cihańskie** žycie mniê obrydło, pryjechav do sioła i žyvu jak čołoviêk
ciłováti *1 os*. **ciłúju** *2 os*. **ciłúješ** całować; **pociłuj** babku v ruku
ciłovátisie całować się; *fraz*. **pociłujsie v sraku** odczep się, nic z tego nie będzie
címent cement
cimentóvy betonowy; koliś pudmurki robili kamennyje, a teper **cimentovy**
ciná *D*. **-ý** *pl*. **ciêny** cena, wartość towaru; jak urodili kartopli, to **cina** na porosiata pušła v

horu; *fraz.* **pudbiti cinu** *oferować wyższą cenę, utrudniając tym samym kupno konkurentom*; časom naniaty faktory **pudbivajut** na rynku **cinu**; *fraz.* **prodati za puv ciny** *sprzedać za niską cenę*; žyta nichto ne chotiêv kuplati, to **prodav za puv ciny**; **za žadnu (**nijaku**) cinu** w żadnym wypadku; **za nijaku cinu** vam ne skažu toho, što mniê skazali
ciníti *1 os.* **ciniú** *2 os.* **ciêniš** 1. wyznaczać cenę; kôlki **ciênite** za siêtu kobyłu?; 2. przywiązywać wagę, znaczenie; ja vaše słovo **ciniu**
cipílnie rękojeść cepa
ciúrkati *p.* cierkati
ciurkóm liêtisie (**ciurkom biêžčy**) o płynie, lać się strugą; tak rozrêzała nohu, što krov **ciurkom biêhła**
civník czółenko tkackie
cukiérnik sprzedawca słodyczy; na Hannu v Kornini mnôho **cukiernikuv** było
cukiérok *D.*- **a** *dem.* **cukiéročok**; cukierek; diêtiam prynesła **cukierkuv**
cukróvy burak burak cukrowy
cukrôvka 1. *gatunek gruszek o słodkim smak*u; 2. samogon z cukru; kažut, što žytniôvka liêpša jak **cukrôvka**
cvány *j.p.* cwany
cvintár teren dookoła cerkwi; chłopci zamiś byti v cerkvi, to **po cvintarovi** biêhali
cvistí 1. kwitnąć; na łonci vesnoju kviêtki **cvitut**; 2. pleśnieć; v chati sucho, a chliêb chutko **cvite**
cýkati wydawać charakterystyczny dźwięk; časy para razy **cyknuli** i perestali iti
cýngiel cyngiel, język spustowy ręcznej broni palnej; za **cyngiel** potiahnuv i ruže vystryliło
cynk *j.p.* cynk
cynkóvany ocynkowany; **cynkovana** blacha neržaviêje
cyrk *j.p.* cyrk
cyrkôveć 1. artysta cyrkowy; ja lubiv divitisie, jak **cyrkôvci** vystupajut; 2. *przen.* człowiek wesoły, dokazujący; jak toj **cyrkôveć** načav dokazuvati, to vsiêm od smiêchu žyvoty boliêli

Ć

ćvíčyti 1. ćwiczyć; 2. bić; konia bičyskom **ćvičyv**
ćviêrkati 1. świergotać; v kłuni vorobjiê **ćviêrkajut**; 2. *z trudnością utrzymywać się przy życiu, wegetować*; staraja Levonicha čuť **ćviêrkaje**
ćviêt *D.* **-u** 1. kolor; jakoho **ćviêtu** ty sobiê płatije pošyła?; 2. kwiat; lipuv **ćviêt** choroše pachne

Č

čabán *m.* **čabánka** *f. gatunek owiec, merynosy*; teper uže mało chto hoduje prosty ovečki, ono **čabany**
čad czad, tlenek węgla; pozasôvuvali kominy i v chati było povno čadu
čáditi czadzieć
čaj *D.* **-u** herbata; može šklanku **čaju** vypješ
čajítisia czaić się
čarodiêj czarodziej
čarováti czarować, rzucać czary; čarodiêjom zvali čołoviêka, kotory umiêv **čarovati**
čarovnícia czarownica

čas 1. *j.p.* czas; nini **času** ne maju; uže **čas** do domu iti; *fraz.* **svôj čas miêti** *o kobiecie w okresie menstruacji*; 2. godzina; ne mohu u vas dovš jak **čas** byti; prydu za para **časôv**
časník *D.* **-ú** czosnek; do kubas pokryšyła para hołovok **časniku**
čásom *ndm.* 1. od czasu do czasu*;* vôn **časom** do nas prychodit; 2. przypadkiem; kob **časom** Mikołaj ne obačyv, što vy siudy pryjiêchali
časôvnia *dem.* **časôveńka** kaplica; v seliê nad prohułkom stojit staraja **časôvnia**
časť *D.* **-iê** 1. wycinek całości część; **časť** pola prodav, a reštu obrablaju; 2. część spadku; braty podililisie hospodarkoju, staršy svoju **časť** prodav, a menšy na svojôj **častiê** hospodaruje
častéńko dość często; Ryhôr byvav u nas **časteńko**
částka 1. *zagon ziemi uprawnej przy szachownicy*; chto miêv učastok zemliê, to joho **častka** była šyroka, a chto četvertuchu, to miêv uzeńki zahuneć; Michał miêv zemlu v šesti **častkach**; 2. *zasiew, uprawa znajdująca się na polu w szachownicy*; lude svoje žyto vyžali, a joho **častka** šče stojit
částo *comp.* **-iêj** często; siholita doščê **častiêj** prochodiat jak łoni
častováti częstować; čym tebe tam **častovali**? — napekli jaječni i postavili butel horêłki; **počastuj** mene paperosom
častovátisie częstować się; berête, **častujtesie**, jiêžte i pjiête
časý *pl.t.* zegar; *fraz.* kôlki **časôv**? która godzina?
čáška *okrągłe naczynie drewniane, w którym przygotowuje się pokarm trzodzie*; v **čašci** siku kartopli sviniam
čatováti czatować; **čatovali** na joho, bo chotiêli nabiti; kôt **čatuje** na myšy
čavíti *1 os.* **čavlú** *2 os.* **čáviš**; dusić, unicestwiać, brutalnie bić; ščurê kureniata **počavíli**, poodjidali jim hołovy; na što konia tak **čáviš**?
čechół *D.* **čechłá** pokrowiec na kołdrę; biêłoho połotna kupiła na **čechły**
čechótka gruźlica; kažut, što chvorym **na čechotku** sobače sało pomohaje
čélusti *pl.t. otwór wraz z obrzeżem w piecu chlebowym*; zadymlany **čelusti** hlinkoju pomazała, kob byli chorôščy
čémer żółć (*tylko w zwrocie* hôrki jak **čemer)**; likarstvo hôrkie jak **čemer**
čemerhá *przen.* samogon, bimber; jak tyje otroki tuju **čemerhu** pjut?
čepéć *D.* **čepciá** *pl.* **čepciê** czepiec; ja šče pometaju, jak našy babulka **v čepciovi** chodili
čepiêti być uczepionym; guzik čuť **čepit**, chutko odorvetsie
čêpki *o kimś, kto dobrze łazi po drzewach*
čêplati czepiać; **čêplaje** makatki na stinu
čêplatisie 1. czepiać się czegoś; ne **čêplajsie** sanok; 2. zaczepiać, prowokować do kłótni, bójki; vôn **čêplajtsie** do menê
čepuchá nic ważnego, drobiazg; toje vsio, što vy hovoryte, to **čepucha**
čeredá duża grupa, gromada; diêti **čeredoju** chodiat
čerên *D.* **čerénu** palenisko w piecu chlebowym; postaviła čyhuny z jiêdłom **na čereni**, kob ciêły deń byli tepły
čérep *j.p.* czerep
čerepácha żółw; povze jak **čerepacha**
čerepícia dachówka; chlivy pokryv **čerepiciami**
čerepók *dem.* **čerepóčok** *część rozbitego naczynia glinianego*; nalili kotovi mołoka **v čerepok**
čeréšnia czereśnia; pered chatoju para **čerešeń** roste
čerevík (*sznurowany but z cholewkami*) trzewik; kupiv paru **čerevikuv**
čérez przez; z powodu; po, po upływie; **čerez** môst perejšov; **čerez** tebe ja nihde z chaty ne mohu vyjti; **čerez** rôk miêła druhie ditia
čerpák czerpak

svoja.org

čérpati *nabierać płyn naczyniem*; vodu z kołodecia vidrom **čerpajut**
červívy robaczywy; našov velikoho, ale **červivoho** hryba
červják *dem.* **červjačók** aug. -**vjačýsko** robak, larwa; na mjaso **červi** napali
čérvo// **čérevo** 1. brzuch zwierzęcia; u korovy **čerevo** velikie, mnôho mołoka dasť; 2. (*kolor w kartach*) kier
červoniêti czerwienieć, stawać się czerwonym; pomidory uže dospivajut, bo **červoniejut**
červóny *dem.* -**iútki** *aug.*-**ízny** czerwony; **červonu** koftočku sobiê pošyła; (*o maści bydła lub koni*); **červonu** korovu prodali, a rabuju ostavili na zimu
červôneć *D.* -**ncia** *carska złota moneta*; nekotory majut šče **červônci**
červônka czerwonka, nazwa choroby; svini na **červônku** zachvorêli i pozdychali
česáti 1. czesać; čuprynu **češú** hrebeniom; 2. penetrować, szukać czegoś w terenie; ciêły liês **perečesav** i hrybôv ne našov
čésny słowny, sprawiedliwy, dbający o honor; vôn **česny** čołoviêk, nikoho ne ošukaje; *fraz.* **česne słovo** słowo honoru
četvér *D.* **četverhá** czwartek; u kažny **četver** u Biêlśku bazar
čétvero czworo; **četvero** huseniat, kureniat, diti; svinia pryveła **četvero** porosiat
čétverť *D.* -**i** czwarta część; na koftočku chvatit try **četverti** metra materyji
četvertúcha *czwarta część učastka, około 3 ha*; biêdny hospodarê majut po **četvertusi** zemliê, a bohaty po učastkovi
čéznuti ginąć, zanikać; dovho došču ne było i v horodi vsio načało **čeznuti**; *fraz.* **kob ty ščez** obyś zginął, **kob ty ščez**, nečysty duchu
čkie, čkie... *zawołanie na świnie*
čmut *p.* čary
čmutár iluzjonista; koliś do sioła pryjiêchav **čmutar**
čmutíti dokonywać iluzji
čmych *wystający kawałek*; na kunciê zahonuv **čmychi** nedožatoho žyta ostalisie
čmycháti *ndk.* **čmychnúti** *dok.* 1. (*o zwierzętach*) parskać, kichać; kôń čohoś **čmychaje**; 2. *nagle opuścić jakieś miejsce, uciec*; nedavno tut byv, a vže deś **čmychnuv**
čmychováti *ucinać końce, wyrównywać np. deski*; doščki na pomôst **čmychovali**, kob byli rômny
čóbut *pl.* **čóboty** but z długą, nierozcinaną cholewą; kupiv sobiê gumovy **čoboty**
čóchrati czochrać
čołoviêk *D.* -**a** *pl.* **lúde** *D.* -**í** 1. człowiek; odin **čołoviêk** ničoho tutaki ne zrobit, treba mnôho ludi; pryhotovali vesiêle na sorok **čołoviêk**; 2. (*tylko w l.poj.*) mężczyzna; jakisia **čołoviêk** z baboju pryjiêchav do nas; 3. mąż; **čołoviêk** z žônkoju prodavali porosiata; ty Hapko maješ dobroho **čołovieka**; **čołoviêk** i žônka, to odna kišônka; 4. *osoba reprezentująca wysokie ludzkie walory*; use treba **čołoviêkom** byti; z jim ne možna pohovoryti jak z **čołoviêkom**; to sobaka, ne **čołoviêk**; v vôjśku z joho **čołoviêka** zrobjat; 5. *osoba dojrzała*; z małoho chłopcia vyrus zdorovy **čołoviêk**
čołoviêčok 1. *dem.* od čołoviêk; 2. źrenica; šturchnuv sołomoju v samy **čołoviêčok**, musit slipy bude
čom *ndm.* dlaczego, z jakiej przyczyny; **čom** včora do mene ne pryšov?; a **čom** ty tak zrobiv?; **čom** tak stałosie? — sam ne znaju **čom**
čôp *D.* **čopá** zatyczka do beczki
čorniêti 1. stawać się czarnym, czernieć; derevo na doščovi **čorniêje**; 2. wydawać się czarnym, być czarnym; ja idu vnočê, a štoś z daleka **čorniêje**, ja chodu
čornílnicia kałamarz
čornílo atrament; do čornilnici naliêv **čorniła**
čornováty *czarny, ale nie zupełnie*; žyto jak perespiêje, to robitsie **čornovate**
čornúcha orka jesienna; vyžali zbôže i načali **čornuchu** orati
čórny *comp.* -**iêjšy** *dem.* **čorniútki**, -**úteńki**, *aug.* **čornízny**, -**íziorny** 1. kolor czarny;

čornoho sukna na kostium kupiv; čupryna **čorna** jak uhol; *fraz.* **čorna jahoda** czarna jagoda; 2. ciemny; **čorna** chmara ide, musit došč bude; Stepanova žônka takaja **čorna**, jak cihanka; 3. brudny; bilijo uže **čorne**, treba stirati; mały **čorny** z dvoru pryšov; *fraz.* **čorna hodina** czarna godzina; **na čornu hodinu** para hrošy odłožyv; **čorna vorona** kawka
čorstviêti czerstwieć
čorstvý czerstwy, nieświeży (*o pieczywie*); chliêb chutko **čorstviêje**; **čorstvoho** chliêba ne chočut jiêsti
čort *dem.* **čórtik** *aug.***čortísko** 1.diabeł, szatan; *fraz.* idi k **čortu**; **čortove** vesiêle trąba powietrzna; **čort** z toboju odczep się, idź do diabła; **čort** z toboju, robi jak chočeš; **čort** joho bery pal go diabli; **čort** joho ne voźme nic mu się nie stanie; **čort** joho znaje nikt nie wie **čort** joho znaje, što z jim stałosie, tak dovho do domu ne pryšov; odin **čort** wszystko jedno odin **čort**, čy nini, čy vzavtra, treba iti; što za **čort**? co się stało? što za **čort**, što joho tak dovho ne ma; **čort** pryniôs *ktoś zjawił się niepotrzebnie* **čort** joho pryniôs na našu bidu; **čort** joho nosit nie wiadomo, gdzie się podziewa, włóczy; ciêłu nôč deś joho **čort** nosiv; **čort** (kohoś) na modu vziav coś zapodziało się, zginęło de vôn podiêvsie, nema i nema, jakby joho **čort** na modu vziav; **čort** znaje što *coś niedorzecznego*; nu i ty pošyła koftu, **čort** znaje što; 2. człowiek lub zwierzę ruchliwe, przekorne, psotne; to **čort** ne čołoviêk, vsiudy joho povno
čortopołóch ziele; taki **čortopołoch**, što projti trudno
čortôvśki diabelski
čósanok *pl.* **čósanki** walonek; zrobiv **čosanki** i kupiv galošy, teper maju obutok na zimu
čovník czółenko tkackie
čóvon *D.* **čovná** drewniana łódź, czółno; Miša **čovnom** po rybu popłyv
čovpstí plotkować, obgadywać
čub 1. nastroszone włosy; začešyś, bo čupryna **čubom** stała; *fraz.* za **čuby** bratisie kłócić się, rozpoczynać bójkę; tak svarylisie, što až za **čuby** bralisie; po **čubi** dostati oberwać za coś; 2. *wystający wierzchołek, szczyt*; misku **z čubom** kartopel nakłała; 3. *pióra sterczące na głowie ptaków*; zhinuła kurka **z čubom**
čubáty *posiadający czub*; vsypav do kavy **čubatu** łožku cukru
čúbiti bić, targać; chto koho lubit, toj toho **čubit**
čúchati *pocierać skórę przy swędzeniu*; jak sviniu **čuchaješ**, to vona laže; korova **čuchajetsie** koło stovpa
čúčało straszydło; začešysie, bo vyhladaješ jak čučało
čučmá rozczochraniec
čudáčka dziwaczka; ale **čudačka** z tebe, odne hovoryš, a druhie robiš
čudák 1. dziwak; **čudak** z toho Stepana, v buddeń na łavci sidit, a v nediêlu robit; 2. człowiek zabawny, cudak; toj Kola taki **čudak**, što koho chočeš rozsmiêšyt
čudíti żartować, dokazywać; chłopci pozbiralisie i načali **čuditi**; ty **ne čudi**, kažy pravdu
čúdo coś niezwyczajnego, cudo; išovšy do domu, **čudo** bačyv, kôt z sobakoju z odneji miski jiêli
čújka *p.* župicia
čuprýna włosy ludzkie; u tebe uže **čupryna** načynaje siviêti
čuť *ndm.* ledwie; šklanka **čuť** ne vpała; miêch byv taki tiažki, što **čuť** pudniav
čuť-čuť troszeczkę, bardzo mało, ciut, ciut; vsyp soli **čuť-čuť**
čúti *1 os.* **čúju** *2 os.* **čúješ** 1. słyszeć, odbierać wrażenia dźwiękowe; vona głuchaja, nic **ne čuje**; vsiê **čuli**, jak vôn toje hovoryv; 2. *wiedzieć o czymś ze słyszenia*; ty **čuła**, što Vasilicha umerła?; *fraz.* **što čuti** co nowego, co się zdarzyło?, **što** u vas novoho **čuti**? — nic, vsio po staromu; 3. doznawać wrażeń zmysłowych; navet **ne čuv**, jak ucha odmoroziv; 4. coś daje się odczuwać; siête mjaso uže **čuti**; u chati było **čuti** čad; 5.

uświadamiać sobie coś; vôn uže **čuv**, što chutko umre; *fraz*. **ne čuti nôh, ruk** być bardzo zmęczonym tak narobiłasie, što **nôh i ruk ne čuła**
čútisie czuć się, być w pewnym stanie; jak ty **čuješsie** po včorajšôm?
čutíti cucić; utoplenika čuť **očutili**
čútka wieść, pogłoska; chodit **čutka**, što podatok majut zniati; zhinuv i nijakoji **čutki** nema
čutkí *mający dobrze wyrobione zmysły, szczególnie słuchu, czujny*; majem **čutkóho** sobaku, jak chtoś ide, to vôn breše
čútko spáti czujnie spać
čužátisie *nie przyznawać się do pokrewieństwa*; bliski svojaki, a tak **čužajutsie**
čužý -ája, **-óje** 1. nie należący do danej osoby; **čužoho** ne možna brati; 2. nie spokrewniony; vôn mniê ne svojak, ale zusiêm **čužy**
čviêrtka *D*. **-i** *dawna miara zboża*; prodav **čviêrtku** ovsa
čvorýti *ndk*. **výčvoryti** *dok*. dokazywać, psocić; diêti tak načali **čvoryti**, što ne možna było vytrymati; što vony tam **vyčvorali**, to trudno rozkazati
čy czy (*partykuła pytajna*); **čy** vzavtra bude hoža pohoda?
čyhún garnek żeliwny; navaryła povny **čyhun** kartopel
čyj *zaimek* czyj
čyjáś, čýjsie czyjaś, czyjś (*zaimek nieokreślony*)
čykiłdá *pogardliwie o człowieku kulawym*
čykiłdáti kuleć
čynováte połotnó *specjalnie tkane, prążkowane płótno, domowego wyrobu*; vytkała siêm hub **čynovatoho połotna**
čyrýkati (*o ptakach*) *wydawać charakterystyczny głos*, ćwierkać; vorobjiê v kłuni **čyrykajut**
čysłó data; jakoho nini **čysła**?
čýstiti *1 os*. **čýšču** *2 os*. **-iš** czyścić, usuwać zanieczyszczenia; okna budu **čystiti**
čýsto *comp*. **čystiêj** *dem*. **čysténko** czysto
čystócha *kobieta przesadnie dbająca o czystość*; Hapka to takaja **čystocha**, što siêm razy na deń chatu zamitaje
čystotá czystość; u joho v kłuni takaja **čystota**, jak v chati
čýsty *comp*. **-iêjšy** *dem*. **-éńki** 1. czysty, nie brudny; nałožy **čystu** soročku, bo siêta uže brudna; 2. bez domieszek, jednolity; siête žyto **čyste**, a toje pomiêšane z ovsom; 3. *o człowieku bardzo podobnym do kogoś*, wykapany; Kola, to **čysty** baťko, i pochôdka, i mova takaja sama; 4. bez winy (*także o kobiecie cnotliwej*); vsiak pro jijiê hovorat, ale vona **čysta** jak sloza; 5. przejrzysty, nie zamglony; nini bude hoža pohoda, bo nebo **čyste**
čytánka *j.p*. czytanka
čytáti czytać; ja lepi **čytaju** po tichu jak hołosno
čyž 1. *partykuła*; **čyž** ty taki durny?;2. mieszkaniec wsi Czyże; **čyžê** na mlin pryjiêchali
čýžyk 1. (ptak) czyżyk; 2. rodzaj ruchowej gry chłopięcej

D

dach *D*. **-u** 1. dach (*część budowli lub pojazdu osłaniająca je od góry*); vsie budynki uže pud **dachom**; 2. *przen*. dom; biêdna baba i **dachu** nad hołovoju ne maje; *fraz*. **pud odnym dachom žyti** wspólnie mieszkać w jednym domu
dachôvka *D*. **-i** dachówka; u nas uže mało sołomoju kryjut, a najbôlš **dachôvkoju**
dalečêń *tylko w M*. duża odległość, droga; de ž vy takuju **dalečêń** pichotom pôjdete, my

vas koniom pudvezemo

(z) daléka *ndm.* 1. z dużej odległości; ja joho **z daleka** puznaju; 2. pozostawać na uboczu, nie wtrącać się; nechaj što chočut, toje robjat, a ja **z daleka** budu trymatisie; 3. skąd, z jakiej miejscowości; vy **z daleka**? — niê, ja sama z Kutłôv

daléki *comp.* **daliêjšy** 1. daleki, znajdujący się w dużej odległości; rozkazuvav, jak žyvut lude v **dalekich** krajach; 2. nie związany uczuciowo, obcy; vôn mniê zusiêm **daleki**; *fraz.* **daleki svojak** daleki krewny; choč i **daleki svojak**, ale na vesiêle poprosiv; **daleka doroha** długa podróż; pojiêchav **v daleku dorohu**; **daliêjšy čas** potem, dalsze czasy; robotu odłožu **na daliêjšy čas**

daléko *comp.* **dálej** //**daliêj** *j.p.* daleko; *fraz.* **zajti daleko** *dużo osiągnąć*; kažut, što Saša **daleko zajšov**, vôn teper inžyniêrom robit; 2. *oddalenie w czasie*; šče **daleko** Ilija, vyžnu i ja; zobačym, što **dalej** bude; 3. najpóźniej; **najdalej** za tyždeń žniva načnutsie

dalibôh *ndm.* wyrażenie przysięgi; **dalibôh**, ja vam pravdu kazav

dáma dama, figura w kartach

dar *j.p.* dar; *fraz.* **dar Božy**

darémni 1. darmowy, coś, co otrzymuje się bez zapłaty; *fraz.* **daremniomu koniovi v zuby ne zahladajut**; 2. nie przynoszący rezultatów; **daremnia** tvoja robota

darémno *przysłówek od* daremni *w obu znaczeniach*

darémščyna coś, co można wziąć za darmo lub tanio kupić, okazja; **daremščyna** popała, za para hrošy dobry čoboty kupiw

dármo *p.* daremno, *fraz.* **ne z darma** nie za darmo

darmócha *p.* daremščyna

darmojiêd *D.* **-a** darmozjad; ne budu **darmojiêda** hodovati

darováti przebaczać winę; ja **ne dáruju** jomu za toje

darýti darować, składać dary; mołoduju vesiêlniki **daryli**

dáta *p.* čysło

dátisie pozwolić pokonać się, oszukać się; to što, ty jomu **dasísie**?; *fraz.* **datisie vo znaki** dokuczyć; neviêstka **dałasie** mniê **vo znaki**

daváti *ndk.* **dáti** *dok.* *1 os.***dajú** *2 os.***dajéš**; 1. przekazać *komuś coś*; mati **dała** synovi hrošy na rubašku; susiêd **dav** konia na deń poorati; za takoje barachło i złomanoho hroša **ne dam**; 2. podać, wręczyć, zapewnić; piśmo **dajte** Koli; **dajte** pjať kil soli i kilo cukru; **dali** nučliêh; 3. płacić; za ovečku **dav** tyšču złoty; 4. pozwolić na coś; **dav** diêtiam, kob po hołovie ne chodili; 5. proponować; za chatu **davav** sto tysiač; 6. przyznać, powierzyć; z počatku **dali** jomu dobru robotu, a posli vykinuli; *fraz.* **dati hołovu odrubati** być pewnym czegoś; **daj Bože** *życzenie pomyślności, spełnienia* **daj Bože**, kob było, jak vy kažete; no to **daj Bože**! — pjiête na zdorovje; **jak Bôh dasť** może się spełni; **jak Bôh dasť**, to pryjiêdem na chrystiny; 7. (*w trybie rozkazującym*) rozpocząć; **davajte**, budemo kositi!; 8. pobić *kogoś*; **daj** jomu tak, kob ciêłe žycie pometav; **dav** jomu kułakom v pleču; *fraz.* **dati spokuj** zostawić kogoś w spokoju, nie myśleć o czymś; **daj spokuj**, i tak z toho ničoho ne bude

davítisie *1 os.* **davlúsie** dławić się; *fraz.* **kob ty udavivsie**, tôlezno hrošy maješ i vse tobiê mało

dávni *comp.* **-iêjšy** dawny, pochodzący z minionych czasów; staryje lude rozkazujut, jak v **davnich** časach było

davnó *comp.* **-iêj** dawno

(po) dávnomu bez zmian, tak jak dawniej; što u tebe novoho? — usio **po davnomu**

dbáti troszczyć się, dbać; dobra žônka **dbaje** o svoho čołowiêka; *fraz.* **chto dbaje, toj maje**

de 1. *zaimek będący okolicznikiem miejsca*; idi tudy, **de** dosiôl byv; 2. dokądkolwiek; **de** ne pôjdeš, vsiudy toje same; *fraz.* **de nebuď** gdziekolwiek; robotu **de-nebuď** sobiê

najdu; **de očy ponesut** byle gdzie*;* tak uže mniê toje vsio nadojiêło, što pujdu **de očy ponesut**; **buď-de** gdziekolwiek, byle gdzie; postav stołka **buď-de**; **de tam** nie, nieprawda; była ty v horodi? — **de tam**, času ne miêła; **de-ne-de** miejscami; **denede** w pšenici de-ne-de kokôl roste

déko *j.p.* deko

delikátny *j.p.* delikatny

demokrácija demokracja

deń *D.* **dniá** *pl.* **dniê** *D.* **dión** *dem.* **deniók** 1. część doby, dzień; vzavtra bude pohôdni, ale morožany **deń**; *fraz.* **nado dniom** przed wschodem słońca; 2. doba; jak pojiêchav, to dva **dniê** ne było; *fraz.* **žyti z dnia na deń** żyć z dnia na dzień; **ždati z dnia na deń** spodziewać się czegoś w każdym nadchodzącym dniu; **lada deń** w krótkim czasie, lada dzień; **lada deń** majut pryjiêchati; **sudny deń** dzień bardzo ciężki, sądny dzień; **denišniê mołoko** mleko z południowego udoju

déreš deresz (*koń maści jasnobrązowej*); derešovatoho konia zvut **derešom**

dereveniêti drętwieć

derezá widłak

derkáč *pl.* **-ê** *D.* **-ôv** 1. derkacz (*gatunek ptaka*); 2. *miotła z bezlistnych gałązek drzewnych*; zameła pudvôrok **derkačom**

dérti *1 os.* **derú** *2 os.* **deréš** 1. drzeć, rozrywać na kawałki, rozdzierać; tak chutko nahavici **dere**, što ne nadatisie; 2. obdzierać z pierza ptactwo, powodować jego śmierć; jastreb kurku **zader**; 3. szarpać, tarmosić; mały materu za čuprynu **dere**; 4. kaleczyć; kôt môcno **poder** pazurami nohu; *fraz.* **skôru derti** wyzyskiwać, zdzierać z kogoś skórę; Stepan to taki čołoviêk, što ostatniu **skôru** z tebe **zdere**

dértisie 1. bić się; małyja idučy iz školy **derutsie**; 2. (*o ubraniu*) niszczyć się, drzeć się; kupili novy nahavici, a vony vže **poderlisie**; tania materyja chutko **deretsie**

deržák *D.* **-a** *pl.***deržakí** *D.* **-ôv** uchwyt

deržáti *ndk.* **déržačy** 1. trzymać; Kola, môcno konia za obrotku **deržy**, kob ne vtiôk; 2. mieć za żonę; Dmitior **deržyt** sestru Sońki

deržátisie 1. trzymać się rękoma; **deržysie**, bo upadeš; 2. pilnować obowiązków; roboty rukami i nohami **deržysie**, bo mohut zvôlniti

déseť dziesięć

desetí- *pierwszy człon rzeczowników i przymiotników złożonych*; šče teper **desetirublôvki** v sundukovi ležat; kupiv **desetiliêtnioho** konia

desetióro dziesięcioro; kurka vysediła **desetioro** kureniat

desiátka dziesiątka

desiátnik *brygadzista nadzorujący pracę grupy ludzi*; na chimičnuj **desiatnikom** robit;

desiáty dziesiąty; chłopciovi desiaty rôk pušow; *fraz.* **desiata voda po kisielovi** *o dalekim pokrewieństwie*

dérvo drzewo (*np. budowlane*); kupiv meter **derva** na stolarku

devetnádcetka dziewiętnastka

devetnádceť dziewiętnaście

déveť dziewięć

devetiêrnik *odpowiednio ustawione na polu snopki zboża jarego trzy pary przykryte trzema snopkami*

devetióro dziewięcioro

diáďko *D.* **-a** *pl.* **diaďkí** *D.* **-ôv** 1. brat ojca lub matki; do nas pryjeiêde **diaďko**, brat mamy; 2. *zwrot grzecznościowy młodej osoby do starszego znajomego lub nieznajomego mężczyzny*; jakisie **diaďko** do nas pryšov

diádina *D.* **-y** 1. siostra ojca lub żona brata ojca; pujdi do **diadiny** i požyč soli; 2. *zwrot grzecznościowy do starszej kobiety*; **diadino**, vy ne znajete, kudoju do sioła dojti?

diák *dem.* **diačók** *funkcja w cerkwi prawosławnej odpowiadająca organiście w kościele*

katolickim; batiuška **z diačkom** z molitvoju chodiat
diákuvati dziękować
didôvśki dziadowski
didúl dziadek pieszczotliwie; *iron*. čoho ty jak **didul** zhorbivsie?
diêd D **-a**, *pl*. **didy**, *D*. **-ôv** *dem*. **diêdko** *aug*. **didísko** 1. ojciec matki lub ojca, dziadek; pôjdeš do **diêda** i do baby; 2. staruszek; žyv-byv **diêd** i baba; 3. (*pogardliwie*) człowiek ubogi; čoho ty do toho **diêda** pôjdeš, vôn ničoho ne maje; *fraz*. **žebruščy diêd** żebrak, dziad; *fraz*. **diêdom stati** zubożeć, stracić majątek; jak načav piti, to **diêdom stav**
diêło *pl*. **diłá** *D*. **-ôv** sprawa, interes; *fraz*. **v čôm diêło** o co chodzi; **v čôm diêło**, pôjdem i zrobim, ne ma bidy; **velikiê diêło** nic ważnego, drobnostka; **velikiê diêło**, što vôn skazav, i tak joho ne posłuchajut; ważna sprawa **velikie diêło** načav; **jak diła**? jak się sprawy mają? **jak** tam tvojiê **diła**? — vsio po staromu; **iti (jechati) po diłach** wyruszać w interesach; **pojiêchav po** svoich **diłach**
diêvčyna *pl*. **divčyniáta** dziewczyna, niezamężna kobieta; **divčyniata** i chłopci pušli na muzyki; to było davno, jak ja šče **diêvčynoju** była, a vona uže baboju
diêvčynka *pl*. **divčyniátka**; dziewczynka
diêvka *pl*. **divkí**; dorosła panna; *fraz*. **diêvkoju ostati** *zostać starą panną*; lepi **diêvkoju ostati**, jak za byle koho vyjti
diêvočka *p*. diêvčynka
diêžka *pl*. **dižkí**, *D*. **-ok** (*okrągłe drewniane naczynie do przyrządzania ciasta na chleb*) dzieża; kupili novu **diêžku**, kob było v čôm chliêb rozčyniti
dijákon *niższy stopień prawosławnego duchownego*; vperuč byv **dijakonom**, a teper na batiušku vysvetili
dijávoł *p*. čort
dikár dzikus; to **dikarê**, ne lude
díki dziki; *fraz*. **dikiê mjaso**
diliti dzielić; *fraz*. **popołam diliti** dzielić po połowie; hospodarkoju **popołam** podililisia
dilítisie dzielić się
diłový zaradny, zdolny; Mańka maje **diłovoho** čołoviêka, usio umiêje zrobiti
dinatúr denaturat
dinatúrščyk mężczyzna pijący denaturat; tych, što dinaturu piut zvut u nas **dinaturščykami**
ditiá *D*. **ditiáta**, *pl*. **diêti**; *D*. **dití**; dziecko; uže ne **ditia**, a šče diêtśki rozum maje
ditvorá dziatwa
divátisia o kimś podziewać się; de ty tak dovho **divavsie**?
divčúk niedorosła panna, podlotek
díver brat męża, szwagier; jak čołoviêk umer, to za **divera** vyšła
divítisia *1 os*. **divlúsie**; *2 os*. **dívišsie**; patrzeć, obserwować; **divlusie**, ale ničoho ne baču
dívo coś niezwykłego, dziwo; až **divo** bere, što na piêskach taki oves vyrôs
divóćki panieński; *fraz*. **divoćki večur** wieczór panieński
divosnúby *pl.t*. swaty; do Vali **divosnuby** prychodili
divovátisie dziwić się; vsiê lude **divujutsie**, što ja tak chutko vyzdoroviw
dmúchati dmuchać; viêtior tak **dmuchnuv**, što až šapku z hołovy zorvaw
dniêti rozwidniać się; vstaju jak načynaje **dniêti**
dno *dem*. **dencie** dno; v čyhunovi dyrave **dno**; *fraz*. **iti na dno** tonąć
dniováti przebywać gdzieś przez całe dnie; vôn tam **dniuje** i nočuje
dniôvka dniówka, dzień pracy zarobkowej; za try **dniôvki** zarobiv trysta złoty
do do (*przyimek*); Kola pryšov **do** mene
dóba *p*. sutki

dobáviti *dok.* **dobavláti** *ndk.* dodawać do wyznaczonej normy, miary, ilości; jak **dobavite** trysta złotych, to porosia oddam

dobávka dodatek; **na dobavku** dostav dva złoty

dobiêžčy *dok.* **dobiháti** *ndk.* 1. osiągnąć cel biegu; pokôl **dobiêhła** do pekaesu, to zmučyłasie; 2. ironicznie znaleźć się gdzieś; vona tam była, to i vôn **dobiêh**; 3. osiągnąć jakiś wiek; uže stary, šêsťdesiatka **dobihaje**

dobiráti *ndk.* **dobráti** *dok.* 1. wziąć brakującą ilość; **dobrała** sviniam kartochel na obiêd, kob chvatiło; 2. dostosowywać, dopasowywać; ne mohła **dobrati** sobiê tufluv

dobirátisie znaleźć sobie towarzystwo, partnera; čort nohi schodiv, pokôl ich **dobrav**; *fraz.* **do skôry dobratisie** *ukarać kogoś*; ja šče jomu **doberusie do skôry**

dobíti dobić

dobítisie 1. z trudem osiągnąć cel; davno mučyvsie, ale svoho **dobivsie**; 2. zrozumieć, dojść do wniosku; na kuneć **dobivsie**, jak zrobiti; 3. znaleźć drogę, dopytać się o drogę; čuť dorohi **dobivsie**

dobítka 1. końcowe uderzenie, np. przy grze w karty; 2. *fraz.* **na dobitku** na domiar złego; **na dobitku** šče i vôn pryšov

dobrány *j.p.* dobrany

dobrêjuščy čołoviêk dobrotliwy człowiek; vôn vam pomože, to **dobrêjuščy čołoviek**

dobró 1. dobro w sensie moralnym; *fraz.* **zrobiti komuś dobro** wyświadczyć komuś przysługę; ja jomu **zrobiv dobro**, a vôn mnie złom odpłativ; 2. majątek, bogactwo; chata zhoreła i tôlko **dobra** zhinuło

dobrodiêj dobrodziej

dobrodiêjstvo dobrodziejstwo

dóbry *comp.* **liêpšy** 1. życzliwy, uczciwy; *fraz.* **dóbre słóvo** serdeczne, przyjazne słowo; kôlki žyvu, to ne čuła od joho **dobroho słova**; **dobry charaktier** życzliwy, łagodny charakter; maje žônku **z dobrym charaktierom**; 2. solidnie wykonany, należycie spełniający rolę; maju **dobroho** konia i voza

dobudítisie dobudzić się; tak spav, što čuť joho **dobudilisie**

dobýtok *dem.* **dobýtočok** bydło; **dobytok** z pasovoho pryšov

dobyváti *ndk.* **dobýti** *dok.* wyjmować, wyciągać, wydostawać; ciêły deń kartochli z kopcia **dobyvali**

dočekátisie doczekać się

dočepíti *dok.* **dočypláti** *ndk.* doczepić

dočká *pl.* **dóčki**, *dem.* **dóčeńka** córka; Stepan miêv dvie **dočki** i troch synôv

dočytáti doczytać, przeczytać do końca

doćvitáti *o roślinach w końcowej fazie kwitnienia*; kartochli **doćvitajut**, chutko možna bude kopati

dodáti dodać

dodatkóvy ponadprogramowy, dodatkowy

dodátok dodatek; było zimno i **na dodatok** sniêh načav iti

dodiráti (*o ubraniu, obuwiu*) zdzierać, donaszać; jak siête ubranie **doderu**, to kuplu nove

dodúmatisie domyślić się; **dodumajsie**, jak tutaka zrobiti

dodúšuvati dodusić

dohád 1. domysł; aluzja; *fraz.* **hovoryti na dohad; hovoryła na dohad**, ale ja poniav o što chodit; 2. *mówić lub robić coś na chybił trafił*; kravčycha ne miêryła płatija, šyła **na dohad** i vyšło dobre

dohádlivy čołoviêk człowiek domyślny

doháduvatisie domyślać się; ja **dohadavsie**, što vy pro toje dumali

dohaniáti *ndk.* **dohnáti** *dok.* 1. wypominać, dokuczać; ciêłe žycie mniê **dohaniaje** Koleju; 2. *doprowadzać samicę zwierząt domowych do samca*; korovu dva razy do byčka **dohaniav**; 3. dopędzić, dogonić; samochod **dožene** furmanku; 4. *szybko*

rosnąć, zrównując się z kimś; pšenicia chutko roste, vže žyto **dohaniaje**; 5. *dorównywać komuś umiejętnościami*; z počatku kiepsko učyvsie, a teper uže vsiêch **dohnav**

dohasáti dogasać

dohovóruvati 1. przygadywać; **dohovoryv** mnie, što ja u joho hrošy požyčyw; 2. dokończyć rozmowę; ja šče vsioho **ne dohovoryw**

dohovôr *D.* **-oru**; umowa, kontrakt; u nas byv taki **dohovôr**, što korovu oddasi za pjať tysiač

dohryzáti dokuczać, wypominać; **dohryzaje** mniê, što ja časom vypju

dochóditi *ndk.* **dojti** *dok.* 1. osiągnąć cel, metę; uže **dochodiv** do dorohi, jak samochod pojiêchav; moroz **dochodiv** do tryceti hradusuv; 2. zrozumieć w drodze własnego rozumowania; sam **dojšov**, jak tutaj zroblane; 3. zakończyć życie; jastreb kurku zader, pokôl dobiêhli, to uže **dojšła**; 4. dosięgać; voda pud chatu **dojšła**

dochóditi *i* **dochódžuvati** 1. (*o samicach*) osiągać czas porodu; ostatni dniê **dochodžuje**; 2. dodrzeć ubranie; staryje łachi **dochodžuju**

dochodítisie osiągnąć kres, znaleźć się w sytuacji bez wyjścia; **dochodiłasie** do toho, što na chrebet na miêła čoho nałožyti

dochôd *D.* **dochodu** dochód

dochrápatisie 1. osiągnąć *jakiś cel*; **dochrapavsie** takoji posady!; 2. zostać sprawiedliwie osądzonym; ty šče **dochrapaješsie** do svoho

dóchtor lekarz

dochtôrka lekarka

dojiêchati 1. dojechać do określonego celu; vôz zopsovavsie i čuť do domu **dojiêchav**; 2. *przen.* znaleźć się w sytuacji bez wyjścia; chto dumav, što vôn do toho **dojiêde**

dojiêzd dojazd; velikoji chvôry ne nakładeš, bo do dorohi **dojiêzd** kiepski;

dojidáti 1. kończyć jedzenie; svini vsioho jiêdła **ne dojidajut**; 2. dokuczać; tyje diêti tak **dojidajut**

dojhráti dokończyć grę; jak **dojhrajem** siêty raz, to bôlš ne budem

dokázuvati 1. wygłupiać się, psocić; diêti **dokazujut**, što ne vytrymati; 2. tłumaczyć, wyjaśniać; ja tobiê **dokazuju**, što vono je tak

dokitátisie *dożyć do śmierci w ciężkich warunkach*; do smerti jakoś **dokitałasie**

dokładáti dokładać; **dołožy** mniê šče mjasa

dokładátisie 1. dokładnie wykonywać czynność; jak budeš **dokładatisie**, to chorôšč napišeš; 2. przyczyniać się do czegoś; vôn **dołožyvsie** do toho, kob joho areštovali; jak syn staviv chatu, to i ja mnôho **dołožyvsie**

dokłádno *comp.* **dokładniêj** dokładnie

dokłádny *j.p.* dokładny

dokołoti dobić (*np. chorą świnię*); svinia zachvoreła i musili **dokołoti**

dokopátisie dokopać się; treba stary kruh vykopati, kob do vody **dokopatisie**

dokormláti dokarmiać

dokôl 1. jak długo; **dokôl** ty budeš mene mučyti?; 2. do jakiego miejsca; **dokôl** tvoje pole?

dokučáti dokuczać

dokučlívy *j.p.* dokuczliwy

dokúment *j.p.* dokument

dóla 1. dola, los; tak mołodo umer, vidno takaja joho **dola**; *fraz.* **hôrka dola** nieszczęśliwy los, gorzka dola; 2. udział, przypadająca część; vsioho ne berête, ostavte šče na moju **dolu**

dólar *j.p.* dolar

doliêti dolać; doliêj v lichtarniu gazu, bo uže mało

doličýtisie doliczyć się; maje tôlezno hrošy, što ne može **doličytisie**

dolitáti *ndk.* **doletiêti** *dok.* (*lecąc osiągać cel*) dolatywać

dołh dług; staviv kłuniu i **v dołhi** vliêz
domahátisie domagać się; **domahavsie**, kob podatok zniali
domiêška domieszka; porosiatam daju mołoko **z domiêškoju** vody
domišáti *dok.* **domiêšuvati** *ndk.* dodać innego składnika; do siêčki **domiêšuju** koniovi ovsa
donósiti 1. *dostarczać do określonego miejsca*; siêno **donosili** do fôry; 2. *oskarżać kogoś, przez dostarczanie wiadomości o nim*; chtoś **doniôs**, što samohônku v seliê ženut
donosíti nosić do określonego czasu, kresu; nohavici do dyrok **donosiv**
dooráti zaorać określoną część; vsioho **ne doorav**, kusočok ostałosie
dopečý 1. dokończyć pieczenie; treba **dopečy** kartochlaniki, bo šče syryje; 2. dokuczyć, dać się we znaki; vôn umiêje tak **dopečy**, što ne znaješ kudy divatisie
dopjastí 1. zapiąć do końca; 2. z trudem osiągnąć cel; nakuneć **dopjav** svoho
dopilnováti 1. wyśledzić; **dopilnovała** kudy vôn večorami chodit; 2. dopatrzeć; **dopilnuj**, kob dobre zorane było
dopłáčuvati *ndk.* **dopłatíti** *dok.* dopłacać; prodav korovu staruju, **dopłativ** dviê tyšču i kupiv mołoduju
dopomenútisie upomnieć się; **dopomenuvsie**, kob oddav mnie sto złoty, što koliś pozyčyv
dopradáti dokończyć przędzenia; ne chvatiło na płachtu i musiła **doprasti**
dopuskáti 1. pozwolić zbliżyć się; sobaka čužoho do sebe **ne dopuskaje**; 2. o samicy pozwalającej samcowi na zbliżenie się; kobyła ogiera **ne dopustiła**; 3. uznawać za możliwe, przypuszczać; **dopustim**, što vzavtra morozu ne bude i pojedem do liêsa
dopytátisie dopytać się; jak ne budeš znati dorohi, to **dopytaješsie**
dópyty *pl.t. pierwsze starania o rękę panny*; **v dopyty** diadinu vysłav
doráditi *dok.* **dorádžuvati** *ndk.* udzielać rady; vôn mniê dobre **doradiv**
doreštíti popsuć do końca; uže **doreštív** tuju zabavku, možna vykinuti
dorobíti *dok.* **doroblàti** *ndk.* wykonać coś brakującego lub poza normą; sveter zakorotki, treba jakuju pjadiu **dorobiti**
dorobítisie *wzbogacić się lub zubożeć*; ale ty **dorobivsie**!
doróha *dem.* **dorôžka**, **dorôženka** droga, szlak wyznaczony do jeżdżenia i chodzenia; **doroha** vas zavede až do sioła; *fraz.* **šmat dorohi** daleka odległość; od nas do Biłostoku **šmat dorohi**; **perejti dorohu** zaczepiać kogoś, nie dawać przejścia; ne možna z chaty vyjti, bo **dorohu perechodiat**; **choditi svojeju dorohoju** kierować się własnym zdaniem; vôn nikoho ne słuchaje, **svojeju dorohoju chodit**
dorohí -ája -óje; 1. kosztowny, drogi; Mania **dorohoje** płatije kupiła; 2. bliski uczuciowo, kochany; vôn mniê **dorohi**, jak rôdny baťko
dóroho *comp.* **dorožêj** drogo; za kvatyru **doroho** płatili
dorostáti dorastać, stawać się dorosłym;chłopeć uže **dorôs**, kavaliêrom stav
doróžšati drożeć; nic ne tanšaje, a vsio **dorožšaje**
dorváti dokończyć rwania; včora baby lon **dorvali**
dorvátisie dorwać się do czegoś; jak **dorvavsie** do smetany, to počti vsiu vypiv
dósić dość
dosiêstisie dosiąść się; Stepan do nas **dosievsie**
dosiôl 1. do tego miejsca 2. do tego czasu
doskóčyti doskoczyć; taki vertki, vsiudy **doskočyt**
doskúliti dokuczyć, dać się we znaki; moroz nam **doskuliv**
dostáti 1. otrzymać; pujdu do susieda, može sverdiołku na hodinu **dostanu**; 2. sięgnąć; mały pudrôs, uže sam do stoła **dostaje**; 3. kupić, zdobyć; para miškôv cimentu **dostav**; 4. być bitym, karanym; jak na čas ne prydéš, to **dostaneš**
dostátisie dostać się; zavtra do miêsta treba **dostatisie**, koniom pojedu, abo piškom

pujdu
dostátok dostatek; v doma vsiaki **dostatok** byv
dostáva *j.p.* dostawa
dóstup dostęp; miêv **dostup**, to kupiv popełu
dostupíti mieć dostęp; v cerkvi tôlko ludi było, što do batiuški ne možna było **dostupiti**
dostúpno dostępnie
dosypáti dosypywać; **dosyp** miška, bo šče ne povny
dosypláti dosypiać; maje małoje ditia i **ne dosyplaje**
došč *dem.* **dóščyk** *aug.* **doščýsko** deszcz;uže treti miêseć **došču** nema i vsio sochne; v vôseń **doščê** išli; *fraz.* **doščovy deń**
dóščka *dem.* **dóščečka** deska; z **doščok** šôpku zbiv
došukátisie znaleźć, doszukać się; skrôś ošybok **došukujetsie**
dotočýti *wydłużyć przez doszycie, dowiązanie itp.*; **dotočyła** płachtu, bo była korotka
dotóka *część lejców*
dotryváti dotrwać; čuť **dotryvała** do kuncia służby, tak nohi boliêli
dotykáti *ndk.* **dotknúti** *dok.* dotykać; **dotkni** i zobač, čy ne bude zatverdo
dotykáti *ndk.* **dotkáti** *dok.* kończyć tkanie; **dotkała** pjatu hubu połovikôv
doviêdatisie dowiedzieć się; choču **doviêdatisie**, de možna kupiti dobru korovu
doviêr dawanie komuś wiary; **na doviêr** nikomu ne viêr
doviráti dowierzać; ne znaju, čom vôn mniê ne **doviraje**
dovóditi 1. doprowadzać; vodu do chaty **dovjôv**; 2. udowadniać; način **dovoditi** svoju pravdu
doznátisie *p.* doviêdatisie
dožyváti *być w końcowym okresie życia*; od syna pujdu do dočki i jakoś do smerti **dožyvu**
dôjna koróva krowa dojna, aktualnie dająca mleko; siêta **korova** šče **dôjna**, a taja uže zapustiłasie
dôm *D.* **-u** *pl.* **domý** *dem.* **dómik** *aug.* **domísko**, **domíšče** 1. dom, chata; postaviv murovany **dôm**; 2. mieszkanie; biêdny čołoviêk, **domu** ne maje; *fraz.* **byti doma** *przebywać w granicach obejścia domowego*; baťko **doma**? — ne ma, pušov v pole; vsiudy dobre, ale **doma** najlepi; **čutisie jak vdoma** czuć się jak w domu; zachoď i **čujsie jak** u sebe **vdoma**
drabina 1. drabina, przyrząd po którym można wchodzić lub schodzić; vliêz na vyški po **drabini**; 2. *zastawa boków wozu do przewożenia dużych objętości, np. siana*; skinuv hnôjnici i nałožyv **drabiniê**, bo bude siêno voziti; *fraz.* **chudy jak drabina**
drabiniásty vôz wóz z drabinami; pjať **drabiniastych vozôv** siêna pryvjôz; *przen.* duża ilość czegoś; tôlko betok v borovi, choč ty **drabiniastym vozom** bery
dráchły stary, zniszczony; **drachły** nahavici na buddeń vziav
dráka awantura, kłótnia
dráła dáti uciec w pośpiechu; jak **dav drała**, to tôlko joho i bačyli
drań *aug.* **draniúha** drań
drápati *ndk.* **drápnuti** *dok.* dotykać lub kaleczyć pazurami; kôt za dvery **drapaje**, musit viêtior bude
drapčásty *o dużych liściach*; maje takoje **drapčaste** listie
drapiêžnik drapieżnik
drapiêžny drapieżny
drátva *j.p.* dratwa
dražníti drażnić; **ne dražní** sobaki, bo vkusit
dražnítisie dokuczać komuś; **ne dražnisia** z jim
drelích *j.p.* drelich; **drelichovy** nahavici sobiê kupiv
drêmka drzemka; po obiêdi mene **drêmka** bere

drohocénny drogocenny
drotianý druciany
dróva drwa; staruju chatu na **drova** porêzali; zahotoviv para metruv **drov**
drôbny *comp.* **drôbniej**; drobny; *fraz.* **drôbny hrošy**; **drôbny kartochli** *drobne, przeznaczone na paszę ziemniaki*; **drôbny kartochli** vysypali v pohreb
drôt drut; zavołokli sviniam **drôt**, kob ne ryli
drúhi 1. liczebnik porządkowy, drugi; **druhi** raz ne prydu do vas; *fraz.* **druhi sort** *drugi gatunek*; 2. inny; daj **druhu** soročku, bo siêta uže hrazna
druk *dem.* **dručók** *aug.* **dručýsko**, **dručýło** drąg; **dručkami** kučku zahorodiv
drukováti drukować
družbá przyjaźń; jak pryšłosie hrôšmi dilitisie, to i **družba** propała
drúžka druhna (*na weselu*); u sestrê staršoju **družkoju** była
drúžno *comp.* **-iêj** 1. wspólnie, jednomyślnie; nu, chłopci, **družno** voźmemsie za robotu; 2. zgodnie, po przyjacielsku; v nekotorych siêmjach **družno** žyvut i ne svaratsie
družýti przyjaźnić się; vony z soboju **družat**
dryhôtka drgawki np. przy febrze; byv taki chvory, što až **dryhôtka** kidała
drýnda stary, sfatygowany pojazd; ja tokoju **dryndoju** vstydavsie b jiêchati
drýndati powoli, z trudem iść; tak utomivsie, što čuť do domu **prydryndav**
drystáti mieć rozwolnienie
drystáčka biegunka
dryžáti drżeć; tak perelakavsie, što až **dryžav**
dub dąb; na zahorodi para **dubôv** roste; *fraz.* **zdorovy jak dub**
dúbelt *fraz.* **v dubelt zapłatiti** zapłacić podwójnie
dubeltóvy podwójny; vstaviv **dubeltovy** okna
dubeltôvka strzelba myśliwska, dubeltówka
dubiêti marznąć
dubína dębina; v **dubini** hryby rostut
dúdka *dem.* **dúdočka** 1. dawny instrument muzyczny; stary Michał na **dudci** hrav; 2. trąbka; *fraz.* **a dudki** nic z tego; **a dudki** dostaneš ty u mene hrošy
duhá część uprzęży, kabłąk; užvy zakładajut na **duhu**; *fraz.* **zohnuti v duhu** wygiąć coś lub zgarbić się; staroho **v duhu zohnuło**
duch 1. siła witalna; tak chvory, što čuť v jôm **duch** trymajetsie; *fraz.* **podumati v duchovi** pomyśleć w skrytości; **čuti čyjsie duch** czuć respekt wobec kogoś; kôń **čuje duch** hospodara; **nema žyvoho ducha** nikogo nie ma; v chati **žyvoho ducha ne było**; 2. zjawa, duch; kažut, što pud mostom **duchi** strašat; *fraz.* **nečysty duch** diabeł, zły duch; ty **nečysty duchu**, bôlš siudy ne prydeš; **bohu ducha vinion** bez winy; mati nakryčała, a vôn **bohu ducha vinion**
duchí *pl.t.* perfumy
duchotá spiekota, upał; na dvorê takaja **duchota**, što ne ma čym dychati
duchôvka duchówka; spekła mjaso **v duchôvci**
dúla figa, pięść z kciukiem umieszczonym między palcem wskazującym a środkowym; sunuła jôj **dulu** pud nôs
dúło lufa armaty
dúmati 1. myśleć; dobre **podumaj**, a posli zrobi; 2. przypuszczać, mniemać; **dumav**, što dobre bude, a vyšło kiepśko; *fraz.* **dumaj ne dumaj**, carom ne budeš nic nie wymyślisz
dúmka myśl; troska; mniê vse **dumka** do hołovy prychodit, jak tam moja dočka žyve
duplák 1. kawałek gniłego drzewa z dziuplą; z boru para **duplakôv** pryvjôz; 2. ząb z dziurą; vyrvav toho **duplaka**, bo uže velmi boliêv
dupłó 1. dziupla w drzewie; **v dupliê** staroho dereva osy zavelisie; 2. dziura w zębie; treba iti do dentysty, bo v zubovi **dupło** zrobiłosie

dúreń *aug.* **durnísko** dureń; z rozumnym lepi zhubiti, jak z **durniom** najti; ot, **durnisko**, ne pryšov jak ja jomu kazav
durniêti 1. głupieć; ja tohdy zusiem zdurniêv, što korovy ne kupiv; 2. tracić zmysły, zachorować psychicznie
durnováty niespełna rozumu; vôn jakiś durnovaty, jak začne hovoryti, to ne vjadomo što
durný *comp.* **-iêjšy** *aug.* **durnízny** *dem.* **durnéńki** 1. głupi, durny; 2. chory psychicznie
durýti zawracać komuś głowę, uporczywie domagać się czegoś; **duryt** mniê hołovu, kob jôj nove płatije kupiła
dúša *D.* **-ê** *pl.* **dúšy** 1. *relig.* nieśmiertelna część ludzkiej istoty; jak umru, to zhovory otčenaš za moju **dušu**; *fraz.* **miêti dobru dušu** *być współczującym, dobrym*; **tiažko na dušê** przeżywać smutek; 2. osoba; było nas u chati pjať **duš**
dúšno *j.p.* duszno
dušýti dusić; od dvoch dion kašel mene **dušyt**
dušýtisie 1. dusić się z braku powietrza; 2. przebywać w tłoku; v sklepi lude až **dušylisie** za kubasoju
dúžatisie siłować się, mocować się; chłopci **dužalisie** i odin druhoho pokotiw
dúžka kabłąk od koszyka; bery košyka **za dužku** i nesi
dužmány dość duży; tvôj chłopeć uže **dužmany**
dúžo *comp.* **bôlš** dużo, wiele; vesnoju było **dužo** vody, ale osenioju było **bôlš**
dužováto dość dużo; korovy šče **dužovato** mołoka dajut, choč uže i oseń
dúžy *comp.* **dúžšy** *dem.* **dúženki** *aug.* **dužýzny** 1. silny; vôn taki **dužyzny**, što meter kartochel na plečach nese; 2. zdrowy; po chvorobi, šče ne velmi **dužy**
dva, dviê, dvóje *liczebnik* dwa, dwie, dwoje; koło dorohi **dviê** verby roste; **dvoje** diti ostałosie v chati
dvádceť dwadzieścia
dvadciátka dwudziestka; kupiv bułok za **dvadciatku**; uže jôj **dvadciatka** na nosi, pora zamuž vychoditi
dvadciáty dwudziesty; **dvadciaty** rôk jak tut žyvu
dvanádceť dwanaście; v laškovi **dvanadceť** snopôv
dviêstie dwieście
dvochliêtok *zwierzę domowe mające dwa lata*; prodav byčka **dvochliêtka**
dvochmetróvy dwumetrowy
dvójitisie dwoić się; mniê v očach **dvojitsie**
dvoraníneć kwiat polny, chaber; v žyti **dvoraninciuv** mnôho
dvôr 1. majątek ziemski; koliś byv tut **dvôr**; 2. budynek obszerny, szlachecki; postaviv chatu jak **dvôr**; 3. przestrzeń pod gołym niebem; vesnoju lepi na **dvorê** jak v chati
dýba stojáti (*o zwierzętach*) stać na tylnych nogach; kôń **dyba** stav
dýbati czatować *na kogoś*
dýchati 1. oddychać; vsio žyvoje **dychaje**; 2. żyć; skažy, jak vôn tam **dychaje**?; *fraz.* **čuť dychati** *być beznadziejnie chorym lub znajdować się w skrajnej sytuacji*; uže Nastka **čuť dychaje**
dychavícia astma; **na dychaviciu** ne ma dobrych likarstvôv
dýkta *j.p.* dykta
dyktováti dyktować
dyl budowlana belka drewniana; pryhotoviv **dyliê** na chatu
dym *dem.* **dymok** dym; *fraz.* **pujti jak dym** *szybko opuścić miejsce*; **pušov** zsiôl **jak dym**; **z dymom pujti** spłonąć; vsio, što nažyv, **z dymom pušło**
dýmnik *p.* komin
dýndati dyndać
dýrka *dem.* **dýročka** *aug.* **dyrnó** dziura, dziurka; vyder **dyrku** v nahaviciach
dýšel *j.p.* dyszel

dzik dzik; **dziki** poryli mniê kartochli
dzísiaka *p.* nini
dzióvkati dokuczać, prowokować kogoś do sprzeczki; perestań **dziovkati**, bo dostaneš
dziubák dziób ptaka lub lejkowate zakończenie dzbanka; baba piêvnia kułakom, a vôn babu **dziubakom**
dziubániti dogadywać, dokuczać gadatliwością; a vona mniê **dziubanit** i **dziubanit**, až zbrydło słuchati

E

egzámin *j.p.* egzamin
egzaminováti egzaminować
egzekútor *j.p.* egzekutor
ech *wykrzyknik*; **ech**, ty! što ty narobiv
écho *j.p.* echo
ekonóm ekonom
elektrôvnia elektrownia
elektrýčnošć *j.p.* elektryczność
enérgija witalność, temperament; taki stary, a šče tôlki **energiji** maje
et *wyraża zwątpienie, zniechęcenie*; **et**, taki tam z joho hospodar, koli ne maje za što korovy kupiti

F

fábryka fabryka; môj brat **na fabryci** robit
fabrykánt właściciel fabryki
fach zawód, fach; kob čołoviêk miêv **fach**, to vsiudy robotu našov by
fachôveć specjalista, fachowiec; **fachôveć** na vsio
fajiêrka *krążek żelazny do zamykania otworu w płycie kuchennej*; znimi **fajiêrki** i postav čyhuna, kob varyvsie
fájka *j.p.* fajka
fájny *comp.* **-iêjšy** dobry, ładny; **fajny** kartochli vyrosli; Stepan hožu žônku vziav, vona takaja **fajna**
fakt *j.p.* fakt
fáktor pośrednik przy sprzedaży; **faktor** pudbivaje cinu; *przen. ktoś natrętnie wtrącający się do rozmowy*; mniê **faktorôv** ne treba, ja sam sobie dam rady
falbônka falbana; Hapka pošyła spudniciu z **falbônkami**
falováti 1. robić fale; **ne faluj** wody, nechaj bude spokôjna; 2. filcować sukno domowego wyrobu; koliś tkali sukno i nesli do Nezbôtki **falovati**
falš 1. brak, wada; kôń ne maje nijakoho **falšu**; 2. fałsz
falšývy 1. sfałszowany; hovorat, što **falšyvy** hrošy pojavilisie; 2. *o człowieku zakłamanym, dwulicowym*; to **falšyvy** čołoviek, vôn vas ošukaje
famílija *D.* **familiji**; nazwisko; jak tvoja **familija**?
fanabérysty čołoviêk człowiek wywyższający się nad innych, dumny z siebie; **fanaberysta** diêvčyna, vona z byle kim hovoryti ne choče
fanaberýtisie wywyższać się
fárba *p.* kraska
fasón wzór, model; ne znaju, na jaki **fason** koftu pošyti; siêty **fason** mniê ne podobajetsie

fasováti pasować, dopasowywać; tyje tufli tobie **fasujut**, možeš kupiti; stolar okna dobre **dofasovav**, dyrok nema
fastrýga *j.p.* fastryga
fastrygováti fastrygować
fašýst faszysta
fašystôvśki faszystowski
fatygovátisie fatygować się
fe *wykrzyknik wyrażający obrzydzenie*; **fe**, jakoje to brydkie!
féler wada; siêty kôń maje odin **feler**, kulhaje na zadniu nohu
fest *ndm. w funkcji przymiotnika lub przysłówka* doskonały; **fest** chłopeć, za joho každa diêvčyna pôjde; doščku prybiv **na fest**
fíga *p.* dula
figúra *j.p.* figura
fíkus *roślina doniczkowa* ficus
filongóvy dvéry drzwi filongowe
fizijonómija fizjonomia
fókus 1. niespodziewany przypadek; ty skažy, što za **fokus**, što siholita v ryciê ryby nema; 2. żart, zabawna historia; takije **fokusy** rozkazuvav, što my vsie smijalisie; 3. iluzja, magia, sztuczka; byv v cyrkovi i bačyv, jak **fokusy** vsiaki pokazuvali
fôra 1. ładunek wozu; dviê drabiniasty **fôry** siêna pryvjôz; 2. wóz; **fôroju** pojiêdem
formálny prawdziwy, rzeczywisty; z joho **formalny** dureń
forsíti zwracać na siebie uwagę modnym ubiorem
fôrtka bramka wejściowa w ogrodzeniu
fotográf fotograf
fotográfija *p.* kartočka
fras żelazko; voźmi **frása** i vyfrasuj rubašku
frasováti prasować; koliś **frasovali** frasami na uhol
fréndzli frędzle; **frendzlami** płachtu obšyła
front *j.p.* front
fundováti częstować kogoś wódką; vôn **zafundovav** mniê
funt *miara wagi, około 40 dag*; na płachtu treba dva **funty** vovny
furčáti furczeć
furgonétka *mały samochód ciężarowy do przewożenia ładunków*; chliêb do sioła **furgonetkami** dovoziat
fúrman woźnica, furman
furmánka wóz, fura z zaprzęgiem; nini mnôho **furmanok** na bazar pojiêchało
fútor ziemia w jednym kawałku położona poza obrębem wsi; vsie pušli **na futor** kartochli kopati
fuz *osad w płynie*

G

galóš *pl.* **-y** kalosz; kupiv novy čosanki i **galošy**
gánok *D.* **-a** ganek; postaviv chatu z **gankom**
gápa *j.p.* gapa
gárneć *naczynie o pojemności 4 l*; moje babka rozkazuvali, što koliś horêłku **garnciami** kuplali
gaz 1. nafta; doliêj do gaznika **gazu**; 2. lampa naftowa; zapali **gaza**, bo uže temno robitsie
gazéta gazeta, czasopismo; vôn načytany čołoviêk, **gazety** vsiaki kuplaje i čytaje

gazník lampa naftowa; zasviti **gaznika**
gazováti 1. dodawać gazu w motorze; 2. *przen.* pić alkohol w nadmiernych ilościach
giégnuti *iron.* umrzeć; stary musit chutko **giegne**
gestapôveć gestapowiec
giemzá gatunek skóry; koliś pud vesiêle kupiv **giemzovy** čoboty
giéz *D.* -**u** giez; na korovy **giez** napav
gílza łuska od naboju
gimnastiórka bluza męska
gíra 1. odważnik; kupiv vahu, ale **giruv** nema; 2. *pogardliwie o nogach*; schovaj tyje svojiê **giry**
girováti kierować pojazdem
gitára *j.p.* gitara
glans połysk; vyčystiv čereviki na **glans**
głuchí głuchy; čy ty **głuchaja**, ne čuješ, što ja hovoru?
głúchman *pogardliwie o człowieku głuchym*; **z głuchmanom** ne dohovoryšsie
głúchnuti głuchnąć
głúcho 1. *przen. o braku jakichkolwiek wiadomości*; vsio projšło i stało zusiêm **głucho**; *fraz.* **na głucho** na trwale, na zawsze; dvery do komôrki **na głucho** zabiv
głuchováty *ten, kto niedosłyszy*
głúša knieja, niedostępna część puszczy; v takôj **głušy** ono vovki žyvut
głušýti *o kłusowniczym sposobie łowienia ryb*; byvało, jak ryka zamerzne, to ja rybu **głušyv**
gmína *j.p.* gmina
gniády (*maść konia*) gniady
gomzá *duży kawałek jakiegoś produktu żywnościowego*; ciêłu **gomzu** masła vziav z soboju
gontál *gwóźdź średniej wielkości*
gorýcia kolorowe nici do wyszywania
gozď *dem.* -**ik** *aug.* -**isko**, -**iło** gwóźdź
graf hrabia
grafínia hrabianka; ubirajetsie jak jakaja **grafinia**
gráfka *D.* -**i**; agrafka; soročku **grafkoju** ščepiv
gramofón gramofon
granát *j.p.* granat
granatóvy *j.p.* granatowy
grat *j.p.* grat
Grécija Grecja
grécki grecki
grubiêti 1. stawać się grubym; paršukovi dała lepi jiêsti i načav **grubiêti**; 2. *o kobiecie będącej w ciąży*; Hapka nedavno vyšła zamuž i vže **grubiêje**
grúbo *comp.* -**iêj** *dem.* -**eńko** *aug.* -**ízno** grubo; nitki **zagrubo** spradiany; Marusia hoža, ale **grubonoha**
grubotá 1. grubość; jakaja **grubota** siêtoji kołodki; 2. *o czymś szczególnie grubym*; ale siêta baba, to **grubota**!
grúby *comp.* -**šy** *dem.* -**eńki** *aug.* -**ízny**, -**iziórny** gruby; zrêzav **grubiznu** kołodku; *fraz.* **gruba baba** *o kobiecie w ciąży*; Hapka **gruba** chodit
grunt *ndm.* podstawa, sedno; **grunt** to miêti dobre zdorovie
gulgotáti gulgotać; husi **gulgočut** gul-gul
gúma *j.p.* guma
gumák wóz na gumowych kołach; pud kartochli deseť **gumakôv** hnoju vyvjuz
gurýsta nohá stopa z wysokim podbiciem; **gurystu** nohu maje

gúzdratisie guzdrać się
guź *dem*. -**ik** guzik; zrobiła petelku i pryšyła **guzika**
gvałt głośny krzyk; *fraz*. **kryčati gvałt; gvałtom zabirati** zabierać przemocą
gvałtováti głośno krzyczeć; čoho tak **gvałtuješ**, nic ne stałosie
gvaráncija *D*.-**iji**; gwarancja
gvjázda 1. *p*. zora; 2; gwiazda kolędników; koladniki na peršy deń Ruzdva **z gvjazdoju** chodiat
gzítisie gzić się; pud večur korovy **gzilisie**, chvosty pozadirali i pobiêhli

H

had *D*. -**a** *pl*. -**y** *D*. -**uv** *aug*. **hadisko**, **hadiuka** podły nikczemnik; takomu **hadovi** ne viêr, vôn vsio može zrobiti; ty **hade**, narobiv toho
hadánie wróżenie, zgadywanie; teperyšni lude v **hadanie** ne viêrat
hadáti wróżyć, zgadywać; cihanka prychodiła **hadati**; v našum seliê odin čołoviêk **hadaje**
hádosť *D*. -**i** 1. podłość, nikczemność; takuju **hadosť** mniê zrobiv, što nikoli ne zabudu; 2. brzydota, obrzydliwość; vykiń z chaty takuju **hadosť**
haftováti haftować
haj gaj
Hájnuvka//Hajnôvka Hajnówka
hajóvy gajowy
hájster *roślina ozdobna* aster; v horodi **hajstrôv** posadili
hájvoron gawron; pryletiêli **hajvorony** i posiêjane žyto vyzbirali
hak *j.p*. hak
háknuti mocno uderzyć; jak **haknuv** mene v plečy, to až zvuk pušov
hálka *j.p*. halka
halvítka *pętla drewniana do przymocowywania drabiny do wozu*; nałožy **halvitku** na rožôn
hałas *j.p*. hałas
hałasováti hałasować
háłka *D*. -**i** *pl*. -**í** 1. kawka; 2. *pl*. kopytka, kluski z gotowanych ziemniaków i mąki, pieczone w piecu lub gotowane; na koladu jidiat **hałki** z makom
háłstuk kravat; spaniêv, uže **hałstuka** pud borodoju nosit
hałúška *D*. -**i**; *D*. -**ok**; 1. *p*. hałka w znaczeniu *2*; 2. bryła miękkiej masy o kształcie kulistym lub owalnym np. śnieżka; prodała para **hałušok** masła
háman *ktoś wielki, niezgrabny, ociężały*
hámati pieszczotliwie do dziecka jeść
hamováti hamować
hamúleć hamulec
haniáti 1. przepędzać; **haniaj** kury z horoda; 2. ścigać się, biegać; diêti po dvorê **haniajutsie**
hániti wypowiadać się o kimś krytycznie, negatywnie, ganić; diêvčynu načali **haniti** i nichto z jeju ne oženivsie
háńba *j.p*. hańba
hańbováti *kimsie* wywyższać sie nad kogoś, pogardzać kimś; vôn nami **hańbuje**, navet hovoryti ne choče; **ne hańbuj** nami, siaď i posidi
hára *coś gorzkiego, np. wódka*; jak tyje pianici tôlezno tojiê **hary** pjut
harbúz arbuz; diêti **harbuzý** lubjat
hárditi gardzić, pogardzać kimś

hárdy nieprzystępny, wywyższający się; taki **hardy**, što i hovoryti z nami ne chotiêv
harhára duży, niekształtny budynek; takuju **harharu** postaviv, što i drov ne chvatit opaliti
hárkati *ndk*. **hárknuti** *dok*. burkliwie odzywać się do kogoś; ja do joho po ludśki hovoru, a vôn do mene **harčyt**
harmónija *D*. **-iji**; harmonia lub akordeon; na muzykach ihrali na **harmoniji** i bubnili
harmoníst akordeonista
harmôńka harmonijka ustna, organki
hartováti hartować
hasíti *1 os*. **hašú** *2 os*. **hásiš** gasić; **zhasi** ohoń, bo spati budemo
hásnuti gasnąć; pudłoży drov, kob ohoń **ne has**
hatíti *1 os*. **hačú** *2 os*. **hatíš** 1. *mocno uderzać przy niskim tonie odgłosu*; jak načav **hatiti** v plečy, to až tutaka čuti było; 2. *narzucać ziemię i balast w miejscach bagnistych, aby zrobić przejście czy przejazd*; **zahatíli** bahno koło chaty, teper można vyjichati vozom
háukati *p*. brechati
havniák kawałek łajna
havniáti *wulg*. psuć interes
havniátisie *poświęcać się zbędnemu zajęciu*
hébel *j.p*. hebel
heblárka *j.p*. heblarka
heblováti heblować
hej *wykrzyknik*; **hej**! ty što tam robiš!
héktar *j.p*. hektar
hen *uwydatnia ilość lub jakość*; divisia, vôn **hen** kôlki nini vykosiv; Saša **hen** jaki vyrus
hénde *wskazuje miejsce znane mówiącemu*; pohlań, tvojiê ovečki **hende**
héndeka *p*. hende; ty joho ne bačyš? vôn **hendeka** stojit
hénde-ó *p*. hende; nôž **hendeo** leżyt
hénon-ó *zaimek podkreślający daleką odległość od mówiącego*; vôn uže až **henono** zajšov
hérod *j.p*. herod
heršt *j.p*. herszt
híbnuti ginąć, zanikać; došču nema i vsio v očach **hibne**
hícel *D*. **hícla**; 1. szubrawiec, chuligan; z takim **hiclom** lepi ne zadavajsie; 2. *człowiek, który zajmował się łapaniem bezpańskich psów*
hiclováty *o kimś, kto ma skłonności chuligańskie*; ichni chłopeć trochu **hiclovaty**, małych bje
híditisie brzydzić się; ja žabôv **ne hidžusie**
hídki odrażający, wstrętny
hídko ze wstrętem; taki brydizny, što až **hidko** na joho hlanuti
híkati mieć czkawkę; čoho ty **hikaješ**, musit tebe chtoś zhaduje
híkavka czkawka; na mene včora **hikavka** napała
hínuti ginąć; kury u nas **hinuli**, a my ne znali, što jich lis krav
hlánuti spojrzeć; hlań na mene, čy ja ne velmi zamurzany
hlediêti *1 os*. **hledžu** *2 os*. **hlediš** 1. *w zwrotach fraz*. patrz, uważaj; jak budeš u ich, to **hledi**, ne zabuď spytati, koli do nas pryjiêdut; 2. opiekować się, doglądać; ne maju dočki, to nema komu mene **hlediêti**
hlédžany doglądany, utrzymywany; siêty kôń dobre **hledžany**
hlína glina
hliniány gliniany, zrobiony z gliny; pobivsia **hliniany** horčok
hlínka biała glina, kreda; pomazała ziêvy **hlinkoju**

hłáditi *1 os.* **hłádžu** *2 os.* **hłádiš** 1. prasować żelazkiem; soročki uže **pohładiła**; 2. głaskać; kôt lubit, jak joho **hładiš**
hładki 1. *mający gładką powierzchnię*; lôd **hładki** jak škło; 2. *przen.* dość tłusty; jak korovy pochodiat na travie, to budut **hładki**
hłádko *dem.* **-utko**, **-uteńko**, **-usieńko** gładko; *fraz.* **hładko ide**, **robitsie hładko**, **hładko jak po masli** lekko, bez przeszkód; robota pušła **hładko jak po masli**
hładúnka *D.* **-i** *pl.* **-í** garnek gliniany na mleko; kôt vyliv **hładunku** mołoka
hłávny główny; vôn samy **hłavny** načalnik v gmini
hłodáti *1 os.* **hłodžú** obgryzać mięso z kości; sobaka **hłodže** kôstku
hłódka gardziel
hłubiná 1. głębina; v rycie takaja **hłubina**, što do dna ne dostati; 2. głębokość; na jakuju **hłubinu** kołodeć vykopav?
hłubočêń głębina; takaja **hłubočêń**, što nichto ne zmiêryv
hłubóki głęboki; **hłuboku** jamku vykopav
hłúmny *comp.* **-iêjšy** o kimś tłustym, wielkim, ociężałym
hniêv gniew; vôn na tebe nijakoho **hniêvu** ne maje
hniêvati wywoływać w kimś gniew; **hniêvaje** mene takaja robota
hniêvatisie gniewać się; **ne hniêvajsie**, što ja skažu pravdu
hniêzditisie (*o ptakach lub gryzoniach*) robić gniazda; vorony na verbiê **hniêzdiatsie**; *przen. mieszkać z liczną rodziną w małym, ciasnym mieszkaniu*; vony vsiê na kupi **hniêzdiatsie**
hnída gnida
hníłka gruszka ulęgałka
hnivlívy człowiek skłonny do gniewu; **hnivlivoho** čołoviêka nichto ne lubit
hnôj *D.* **-oju** 1. nawóz zwierzęcy; **hnôj** z chlivôv vyvozili, pušli rozkidali i pryorali; 2. ropa, wydzielina gnilna; bolačka prorvałasie i **hnôj** vytiuk
hnojánka 1. gnojnica, boczna deska wozu; 2. (*grzyb jadalny*) pieczarka; po doščovi pud borom mnôho **hnojanok** roste
hnojíti 1. powodować gnicie; došč siêno **zohnojiv**; 2. nawozić, użyźniać glebę; **hnojana** zemla dobre rodit
hnôjnicia *p.* hnojanka *w znaczeniu 1*
hnúti zginać coś; hnuv drôt i skaliêčyv ruku; *fraz.* **jebuki hnuti** kląć, przeklinać
hodína 1. godzina; dviê **hodiny** i budu tam; 2. *fraz.* **čorna hodina** ciężka chwila
hodíti 1. dogadzać komuś; **hodžu** matery jak mohu, ale ne mohu **dohoditi**; 2. godzić; pojiêdu **hoditi** robôtnikuv do žniva
hodítisie 1. zgadzać się, przystawać na coś; **ne zhodiłasia**, kob dočka učytisie išła; 2. uzgadniać cenę; chodiv do majstra **hoditisie**, kob chatu postaviv
hodováti dawać utrzymanie, opiekę, hodować; dvoje diti **vyhodovała**
hodôvla *D.* **-i** hodowla; odnu sviniu zakolu, a druhu na **hodôvlu** ostavlu
holá *D.* **-iê** *dem.* **hôlka** gałąź
hółod głód; jak je chliêb i voda, **hołodu** nema
hołodáti głodować
hołodíti *1 os.* **hołodžú** *2 os.* **hołódiš** głodzić; niêmci v plinovi ludi **hołodili**
hołodítisie głodzić się
hołódny, hołodnováty głodny; **hołodnuj** kumiê chliêb na umie
hołodomôr głodomór
hołodôvka strajk głodowy, głodówka; čom ty ničoho ne jisi, **hołodôvku** założyv, čy što?
hółos *dem.* **-ók** *aug.* **-ísko**, **-íšče** 1. dźwięk; **hołos** može byti słaby, môcny, tonki, gruby; čyjsie **hołos** było čuti; *fraz.* hovoryti (kryčati) **na ciêły hołos** bardzo głośno; spivav **na ciêły hołos**; 2. sposób intonacji, śpiewu; chto ne maje **hołosu**, to ne bude spivati; maje hožy **hołos**; 3. *możliwość wypowiedzenia zdania, sądu*; ja chotiêv

skazati, ale ne dali mniê **do hołosu** dojti; 4. *możliwość wpływu na podejmowanie decyzji*; ja v chati nijakoho **hołosu** ne maju

hołosísty *o człowieku posiadającym dobry głos do śpiewu*; **hołosisty** divčyniata, ciêły večur hože spivali

hołosnó 1. nie szeptem, na głos; ja lublu, jak chtoś **hołosno** čytaje; 2. głośno; hovory **hołosniêj**, bo ja stary i dobre ne čuju

hołósny dający się słyszeć; v cerkvi odin zvôn velmi **hołosny**

hołosováti głosować

hołóta *zbior.* biedni ludzie; tam samaja **hołota** žyve

hołová *D.* **-y** *pl.* **hółovy** *D.* **-uv**; 1. *część ciała istot żywych* głowa; mniê často **hołova** bolit, treba do dochtora iti; ne choče, **hołovoju** krutit, bôlš do joho ne pujdu; zavstydavsie, spustiv **hołovu** i pušov do domu; *fraz.* **miêti dach nad hołovoju** mieć gdzie mieszkać; chata zhorêła i **dachu nad hołovoju** ne maju; **hołova** (*pro štoś, o čômsie*) **ne bolit** nie martwić się, nie myśleć *o czymś*; mniê po jôm i **hołova ne bolit**, nikoli ne zhadaju; *fraz.* a) **na hołovie stavati** *robić wszystko, co się da w danej sytuacji, aby pokonać trudności*; vôn **na hołoviê stane**, a na svojôm postavit; b) wygłupiać się, rozrabiać; diêti **na hołoviê stajut**, vyroblajut, što čočut; *fraz.* **miêti hołovu** (*do čohoś*) *być mądrym i biegłym (w jakiejś dziedzinie)*, **maje hołovu**, znaje, što robit; pokinuv školu, bo **ne miêv hołovy** do nauki; *fraz.* **tesati kołki na hołoviê** *o kimś upartym*; čoč ty jomu **na hołoviê kołki tešy**, a vôn vsiorumno svoje robit; **sidiêti** *komuś* **na hołoviê** być *komuś* ciężarem; **vołos z hołovy ne vpav** nic się nie stało; byv vinovaty, ale **vołos** jomu **z hołovy ne vpav**; **zadirati hołovu** wywyższać się nad innych; jak pobohatiêv, to i **hołovu** načav **zadirati**; **hołovu nastavlati** narażać się na niebezpieczeństwo; ja za tebe ne budu **hołovy nastavlati**; miêti môcnu hołovu *być odpornym na działanie alkoholu*; chto maje **môcnu hołovu**, to mnôho vypje i ne bude pjany; **do hołovy pryšło** wpaść na pomysł; ot, **pryšło** mniê **do hołovy**, kob paršuka prodati; **zavoročati hołovu** *dokuczać czymś, nalegać, stawiać żądanie nie do przyjęcia*; daj spokuj, **ne zavoročuj hołovy**; **zavernuti hołovu** *spowodować, aby ktoś postąpił tak, jak chce dana osoba*; tak **zavernuła** jomu **hołovu**, što oženivsie z jeju; **stuknutisie v hołovu** opamiętać się; **stuknisie v hołovu**, što ty robiš; 2. umysł, rozum; de ty **hołovu** miêv, jak toje robiv; *fraz.* **za durnoju hołovoju** i noham ne ma spokoju; **dati** (*komuś*) **po hołovie choditi** *na wszystko komuś pozwalać*; **dav**, kob diêti jomu **po hołoviê chodili**; **brati do hołovy** przejmować się *czymś*; toje, što vy kazali, ja tak **uziav do hołovy**, što ciêłu nôč ne spav; **brati** (*štoś*) **na hołovu** przyjmować obowiązek, troszczyć się *o coś*; ciêłe hospodarstvo **na** mojôj **hołovie**; **miêti** (*štoś*) **v hołoviê** a) myśleć *o czymś*; ja vse **v hołoviê maju**, jak tutaka zrobiti; b) mieć rozum; chto **ne maje v hołovi**ê, to maje v nohach; **pustaja hołova** brak rozumu; što ty zrobiš, što u joho **hołova pustaja**; **hołova nabita** głowa pełna różnych myśli; maju takuju **nabitu hołovu**, što i dumati ne dam rady; *fraz.* **hołovoju nałožyti** stracić życie; ja vse dumała, što vôn ne svojeju smertioju umre, ale deś **hołovoju nałožyt**; **hołova ne bolit** nic mnie to nie obchodzi; Savki uže try dniê doma nema, a mniê pro joho i **hołova ne bolit**

hołováč 1. człowiek o dużej głowie; 2. człowiek o nieprzeciętnym umyśle

hołovéńka 1. *dem.* od **hołova**; 2. niedopalony kawałek drewna; z pečy treba **hołoveńki** povykidati, bo kurat

hołovítisie zastanawiać się, medytować; davno **hołovlusie** i ničoho ne vydumaju

hołôvka *pl.* **hołuvkí** *D.* **-ók** *dem.* **hołôvočka** 1. *dem. od* hołova *w znacz. 1*; 2. główka kapusty i in.; malutka **hołôvočka** kapusty stojit pjať złoty

hółub gołąb

hołubéć *D.* **hołubcia** *pl.* **-iê** *D.* **-ôv** 1. gołąbki (*potrawa*); na obiêd budut **hołubcie**

tušyti; 2. *dawna gra wielkanocna, polegająca na taczaniu jajek*; chłopci na Velikdeń ihrajut v **hołubcia**

hołubíti *1 os.* **hołublu** *2 os.* **hołubiš** przygarniać kogoś, otaczać czułością

hołúbka *D.* **-i** *pl.* **-í** *D.* **-ok** 1. gołąbka; kupili hołuba i **hołubku**; 2. (*poufale*) przyjaciółka; posłuchajte **hołubko**, što ja vam skažu; 3. panewka; 4. (*grzyb*) surojadka

hołubý niebieski; na vesnu pošyła **hołuboje** płatije

hóły 1. goły, nie ubrany; chata zahorêłasie i my počti **hoły** povyskakuvali; 2. *przen.* ubogi; po vôjniê počti **hoły** ostalisie; *fraz.* **hoły jak bizun**

hołýš 1. człowiek nie ubrany, nagus; 2. ubogi; **za hołyša** vyšła zamuž

hómel (*pogardliwie*) plecy; *fraz.* **dati v homel** uderzyć kogoś pięścią w plecy

hopaká chodíti *p.* tanciovati

hópati *ndk.* **hópnuti** *dok. wywoływać głuchy dźwięk idąc lub uderzając czymś*; ne **hopaj** tak nohami, bo vsiêch pobudiš

hópki skakáti (*o koniu*) stawać na tylnych nogach

horá *D.* **-ê** *pl.* **hóry** *D.* **-uv** 1. góra, wzniesienie; na łysuj **horê** lude chovajut kartochli; 2, strych domu; **na horê** vsiakie barachło ležyt; *fraz.* **byti horoju** *nad kimś* być *nad kimś* górą; **ne za horoju** nie tak daleko; Klejniki od nas **ne za horoju**

horb garb

horbáč (*pogardliwie*) człowiek garbaty

horbáty garbaty; *fraz.* **horbatoho zhniêvaje** każdy w tej sytuacji rozgniewałby się

horčók garnek gliniany; na bazary **horčki** prodavali

hóre bieda, nieszczęście, ciężkie przeżycie; teper nema **hora**, vsiêm dobre žyti; *fraz.* **z horom popołam** ani dobrze, ani źle; žyvu **z horom popołam**

horéniti *tylko w 3 os.* mieć gorzkawy smak; kuliêš ne velmi dobry, bo krochu **horenit**

horêłka wódka; pud vesiêle kuplajut mnôho **horêłki**

horkáti *nie wymawiać dobrze głoski „r”*

horkávy *o człowieku nie wymawiającym dobrze głoski „r”*; **horkavy** ne nahovorytsie, a kulhavy ne nachoditsie

hornó palenisko; v pečê **horno** vyhorêło

hornúti garnąć

horóch groch; *fraz.* **slozy jak horoch**

horóchvinie słoma po wymłóconym grochu; **horochvinie** na siêčku zrêzav

hórod miasto

horód ogród, grządki; vesnoju **horod** założyła

horodíti *1 os.* **horodžú** *2 os.* **horódiš** grodzić; **horodit** horod balaskami; *fraz.* **irundu horoditi** mówić głupstwa; što ty **irundu horodiš**, i tak nichto ne uviêryt

horováti żyć w ciężkich warunkach; ciêłe życie **horovała**, ničoho dobroho ne bačyła

hórstka snopek wyrwanego lnu lub konopi

hôrki gorzki; zbryd jak **hôrka** rêpa

hospodár *pl.* **-ê** *D.* **-ôv** gospodarz, właściciel gospodarstwa; bohaty **hospodarê** majut mnôho zemliê

hospodárka gospodarstwo rolne; prodav **hospodarku** i do miêsta vyjichav

hospodarováti prowadzić gospodarstwo, gospodarować; chto dobre **hospodaruje**, toj maje

hospodárśki gospodarski

hospodýnia gospodyni

Hospóď *D.* **Hóspoda**; (Pan) Bóg; *fraz.* **Hospoď joho znaje** nikt nie wie, nie wiadomo

hostína *uroczyste przyjęcie z okazji świąt, odpustów, uroczystości rodzinnych*; na Hannu pojiêdem **v hostinu**

hostíneć *D.* **hostíncia**; 1. podarunek, prezent; łapówka; jak diadina pryjiêdut, to **hostincia** pryvezut; dochtorovi dała **hostincia**, kob lepi liêčyw; 2. trakt, szeroka

droga; do miêsta pojiêdu carškim **hostinciom**
hostíti być w gościach; na Kazańšku dobre **hostili**
hotovátisie przygotowywać się
hotôvka pieniądze, gotówka; za hotôvku kupiv
hovorênie mówienie
hovorýti mówić; **ne hovoryła** ja tobie, što tak bude?
hrab grab
hrabiêti (*o rękach*) drętwieć z zimna; tak zimno, što ruki **pohrabiêli**
hrabiêž grabież; hrabiêlniki pryšli i vsio **ohrabili**
hrabliê *pl.t. D.* **hrabél** grabie; kažny **hrabliê** do sebe hrebut
hráblisko trzonek grabi
hrabniák teren porosły grabem; v **hrabniakóvi** mnôho hrybôv było
hrad grad (*opad atmosferyczny*); čorna, hradovaja chmara ide, musit **hrad** bude; *fraz.* **slozy jak hrad**
hrádka grzęda; porobiv **hradkí** v kurnikovi
hrádus stopień (*mrozu lub zawartości alkoholu*); moroz byv počti na dvadceť **hradusuv**
hrádusnik termometr; mniê **hradusnika** ne treba
hráknuti mocno uderzyć; upav i hołovoju ob zemlu **hraknuv**
hrámotny wykształcony; u našum seliê mało **hramotnych**
hranícia 1. *linia oddzielająca jedną posiadłość od innej*; 2. droga polna; do sioła dôjdete hostinciom abo **hranicioju**
hráznuti grzęznąć; kolosa v bołoto tak **hrazli**, što ne možna było jiêchati
hrázny brudny; tvoje ruki **hrazny**; *fraz.* **hrazne diêło** brudna sprawa; broś ty **hrazne diêło**
hraź brud
hrébeń *D.* **-a** *pl.* **-niê** *dem.* **-éć** 1. grzebień do czesania włosów; kupiła **hrebenia**; 2. *wyrostek na głowie niektórych ptaków*; kurka z čyrvonym **hrebeniom**; 3. *wąski skrawek niezaoranego gruntu*; kiepško pole zorav, bo **hrebeniê** poostavali
hrebłó (*przyrząd do czyszczenia koni*) zgrzebło
hrebstí zagrabiać; siêno **hrebut**
hréčanik placek z mąki gryczanej; hop, hop **hrečaniki**...
hréčany gryczany; narobiv krup **hrečanych**
hréčka gryka
hrečkôvje *pole po zbiorze gryki*; na **hrečkôvji** žyto posiêjav
hrêch *D.* **hrychá**, **hrychú** grzech; rada duša do raju, ale **hrychi** ne puskajut
hrêšnicia grzesznica
hrêšny grzeszny; Bôh **hrêšnomu** prostit
hrêti 1. *podwyższać temperaturę*; v połudeń soncie hrêje; 2. *przen.* mocno uderzać; jak načali **hrêti** z orudijôv, to ne było de schovatisie
hrêtisie grzać się
hromozdíti *kłaść duży ciężar na furę*; takuju fôru **nahromozdiv**, što čuť kôń prytiôh
hrošôvka duża igła do cerowania, groszówka
hróšy *pl.t.* pieniądze; chto maje **hrošy**, toj pan
hrozá groza
hrózny groźny; čoho ty taki **hrozny**?
hrôb grób
hrôm grom, grzmot; *fraz.* **kob (nechaj) joho hrôm**
hrôš *D.* **hrošá** grosz, pieniądz; ne miêv pry sobiê **hroša**
hrúdi *pl.t.* 1. piersi kobiety; do roku małoho **hrudima** kormiła; 2. klatka piersiowa, piersi; načało čohoś boliêti v **hrudiach**
hrúdie *pl.t. zamarznięta ziemia*

hrudína *mięso z klatki piersiowej zwierząt*
hrúdka grudka; sôl **v hrudki** pozbivałasie
hrudók *dem.* **hrudočok** wzgórek, pagórek
hrudovóje siêno siano z pagórka; pryvjôz dva vozy **hrudovoho siêna**
hrumnícia świeca, gromnica; jak bura ide, to **hrumniciu** v okniê stavlat
Hrumníci *pl.t.* Matki Boskiej Gromnicznej; *fraz.* jak na **Hrumnici** piêveń napjetsie vodici, to na Juryja vôł najestsie travici; **Hrumnici** to połovina zimici
hrúša *dem.* **-ka** *pl.* **-y**, **-e**, **-ê**; drzewo lub owoc gruszy; staroje **hruše** sochne, treba saditi mołodoje
hruz gruz
hruzalévina grzęzawisko; takaja **hruzalevina**, što kôń ne pušov
hruzavícia miejsce błotniste, grzęzawisko; jak ne było rovôv, to tut była takaja **hruzavicia**, što ne možna było projti
hrúzki grząski; zemla takaja **hruzka**, što orati ne možna
hruzovík samochód ciężarowy; **hruzovik** pryvjôz drova
hryb *D* **-a** 1. grzyb prawdziwek; chodiv po betki i našov para **hrybôv**; *fraz.* **hrybom sidiêti** *przebywać ciągle w jednym miejscu, nigdzie nie wyruszać*; 2. *grzyb powodujący rozkład drzewa, murów*; pod pomostom **hryb** zavjôvsie
hrymák *mocne uderzenie pięścią w plecy*; para **hrymakôv** jomu v plečy dav
hrymiêti grzmieć
hrýmnuti 1. *mocno uderzyć pięścią*; 2. upaść, uderzyć się; jak **hrymnuvsie** hołovoju ob lôd, to až v očach zasvitiło
hryšník grzesznik
hryšýti popełniać grzech, grzeszyć; chto spit, toj ne **hrêšyt**; nema što **hryšyti**, teper usiem, chto ne linujetsie robiti, dobre žyti
hrýva grzywa; kôń maje hožu **hryvu**
hrýzti 1. gryźć; Kola kačany lubit hryzti; 2. kłócić się, dokuczać; svekrucha neviêstku **hryzła** para liêt i **vyhryzła** z chaty
hubá *D.* **-ý** *pl.* **húby** *D.* **hub** 1. warga; **hubami** vorušyt, a zdajetsie, što hovoryt; 2. *miara długości wyrabianego w domu płótna*; vytkała siem **hub** kuželu i dvie **hubiê** kołopniny
hubáty *posiadający duże wargi*; vziav brydku žônku, takaja nosata i hubata
húbavka huba drzewna
hubíti gubić; lepi z rozumnym **zhubiti**, jak z durnym najti
hubítisie gubić się
húcati *podrzucać kogoś do góry, wiwatować*; na Hannu poprychodili susiêdy i **pohucali** mene, musiła horêłku staviti
hučáti huczeć; što to takoje **hučyt**?
hudiêti *o gwiżdżącym głosie, np. syreny fabrycznej, wiatru itp.*; uže dva časa, bo fabryka **hude**; v komini **hude**, musit saža horyt
hudók syrena, gwizdek; **hudok** hude
hújdanka huśtawka; małyja **na hujdanku** pušli
hújdatisie huśtać się
húkatisie *o świni w okresie rui*; svinia **hukajetsie**, do knura povedu
huláti *p.* tanciovati
húlkati *ndk.* **húlnuti** *dok.* spozierać na kogoś
hultáj *aug.* **-ísko** leń, hultaj; taki **hultajísko**, ničoho robiti ne choče
humniák 1. kawałek zaschniętego łajna; 2. *przen.* smarkacz, brzdąc; taki **humniak**, a vže pudskakuje, što to vôn
humnó 1. kał, nieczystości; 2. *przen. o czymś mało istotnym*; **humno** značyt tvoje słovo
húpatisie (mjáčykom) rzucać, bawić się piłką; diêti mjačykom **hupajutsie**

húrba 1. zaspa śnieżna; takije hurby sniêhu ponaduvało; 2. tłum, duża grupa; lude z cerkvy **hurbami** išli; **hurba** ludi stojała koło sklepu, musit štoś pryvezli; 3. kupa; kartochli vysypaj na **hurbu**
hurčák *rodzaj grzyba*
hurtôvnia hurtownia
husák gęsior
huseniá *D.* **-áta** niedorosła gęś; z deseti jejeć vylizło ono troje **huseniat**
husiátina mięso z gęsi; mniê kuratina liêpša jak **husiatina**
húska 1. *p.* huś; 2. *ciasto weselne w kształcie ślimacznicy umieszczone na dużym pierogu, zwanym „korowaj”*
hústy gęsty
huščár gęstwina
huščarévina *p.* huščar
huś *D.* **husiê** *pl.* **húsi** *D.* **-í**; gęś
huzýr dolna część snopka
húža *ndm. zawołanie odpędzające świnię*; **huža**, de ty liêzeš!

Ch

chabéta szkapa; chudoho, kiêpśkoho konia, zvut **chabetoju**
chabôr *D.* **-óra** łapówka; zaniôs **chabora**
chabôrnik łapówkarz; **chabôrnika** vykinuli z roboty
chaléra 1. (*nazwa choroby*) cholera; 2. *wyraz używany jako przekleństwo w zwrotach* kob (nechaj) tebe **chalera**, **chalery** na tebe nema, **chalera** tebe ne voźme nic się ci nie stanie; **chalera** mene bere na takuju robotu złość mnie ogarnia na taką robotę
chalérny szkodliwy, zły; poobmuluvav sobie nohi tymi **chalernymi** čerevikami
chałajdá kobieta roztrzepana, latawica; z takoju **chałajdoju** nichto ne vyžyve;
chałát *dem.* **chałátik**; długi obszerny płaszcz, opończa; sudija **v chałatovi** vyšov suditi
chałúj *pl.* **chałujiê**; służący; dumaješ, što ja **chałujom** tobiê budu, kob vsio za tebe robiv?; pošukaj sobie **chałuja**
cham *aug.* **-ísko**, **-íło**; cham (*obelżywie o człowieku niekulturalnym, ordynarnym, złym*); ne znav, što z joho taki **chamisko** i što mene ošukaje
chámśki chamski; *przymiotnik od* **cham**; toj kôń, **chamśkie** nasiênie, zorvavsie z lenciuha
chámstvo 1. podłość; ne spodivavsia, što takoje **chamstvo** mniê zrobjat; 2. podli ludzie; samoje **chamstvo** naschodiłosie
chamúła *p.* cham
chapáti *ndk.* **chapnúti** *dok.* 1. łapczywie coś zjadać; sviniê mało jiêsti dali, para razy **chapnuła** i vže nema; 2. szybko, w pośpiechu zabierać
chapún zły duch; deś zhinuv, jakby joho **chapun** schvativ
charáktier 1. charakter, zespół cech psychicznych; odin čołoviek maje dobry **charaktier**, a druhi kiepśki; *fraz.* **čołoviek z charaktierom** *człowiek z zasadami*; 2. charakter pisma, kształt liter; vy majete brydki **charaktier** piśma
charaktýrny kôń koń mający lekki chód
charašáti kastrować; susiêd pryšov i **vycharašav** paršučki
charkačê *pl.t.* plwociny
cháta *D.* **-y** *pl.* **chatý** *D.* **-ôv** *dem.* **chátka**, **chátočka** *aug.* **chaćkó**, **chatíšče** 1. dom mieszkalny wiejski lub miejski jednorodzinny; postaviv murovanu **chaćko**; uže ne dumaju novoji **chaty** staviti, bo stary i ne zdužaju; 2. największy pokój w domu; **na**

chati u nas nichto ne spit, ono v komôrci
chátni domownik, członek rodziny, krewny lub ktoś wspólnie z rodziną zamieszkujący; chto tam ide? — to svôj, **chatni**
chátnisko miejsce, gdzie dawniej stał dom; na starôm **chatnisku** teper horod założyli
chíba chyba; **chiba** vže ne bude hrymiêti
chibáti *ndk.* **chibnúti** *dok.* kołysać, przechylać coś na bok; hładunka **chibnułasie** i krochu mołoka vyliłosie
chiêr *wulg. fraz.* **chiêr jomu v očy**
chichotáti chichotać; jak način komedji rozkazuvati, to my **chichotali**
chémija *j.p* chemia
chimíčna fabryka chemiczna w Hajnówce; robit na **chimičnuj**
chilíti pochylać
chilítisie 1. pochylać się, przyjmować pochyłą pozycję; śniêhu tôliki napadało, što až chvojina načała **chilitisie**; 2. darzyć kogoś miłością, sympatią, szukać w kimś podpory; vona do joho **chilitsie**, a vôn i divitisie na jiê ne choče
chitáti ruszać, kołysać, huśtać; korova mołoduju jabyniu **chitaje**
chitátisie słaniać, ruszać się; zub bolit, načav **chitatisie**; taki słaby, što na hohach **chitajetsie**
chitréć *D.* **chitreciá**; człowiek przebiegły, chytry, roztropny
chitrún *p.* chitreć
chítry, chitrováty *dem.* **chítreńki**; chytry, zaradny, sprytny; ne buď taki **chitry**, i tak mene ne ošukaješ; vôn **chitrovaty**, znav, što zrobiti, dureń ne znav by; taki maleńki, a vže **chitreńk**i
chitrýtisie wywyższać się, być przemądrzałym; my joho poprosili, a vôn tak **chitrytsie**
chlánuti *o zwierzętach domowych, szczególnie o koniach, które tracą dawny wygląd, chudną*; kôń zachvorêv i v očach **chlane**
chlapanína 1. chlapanie się w wodzie*;* 2. opady deszczu lub deszczu ze śniegiem, szaruga; na dvorê takaja **chlapanina**, što čort nosa ne vysadit;
chlápati chlapać; diêti bołotom **chlapajutsie**
chlápavka *p.* chlapanina
chlápnuti 1. ochlapać np. błotem, wodą, rozlać jednorazowo trochę płynu*;* samochod **chlapnuv** na mene bołotom i krochu mołoka na pomôst **chlapnuło**; 2. niepotrzebnie coś powiedzieć; časom čołoviek vysołopit jazyka i nepotrêbno štoś **chlapne**
chlástati *ndk.* **chlásnuti** *dok. uderzać z charakterystycznym odgłosem*
chlástik patka; pošyła žakiet **z chlastikom**
chlaś *wyrażenie uderzenia z charakterystycznym dźwiękiem*; vôn joho tohdy **chlaś**, **chlaś** po mordi
chláti dużo pić, szczególnie alkoholu; jak načali **chlati** rano, to kônčyli po puvnočy
chlebtáti *1. os.* **chlebčú** *2 os.* **chlébčeš** chłeptać, pić (*o psach i kotach*); kôt **chlebče** mołoko
chliêb *D.* **-a** *dem.* **chliêbeć** *D.* **chliêbcia**; 1. pieczywo z mąki żytniej, chleb; žônka spekła pud sviato **chliêba** i piroha; jak je **chliêb** i voda, to nema hołoda; 2. jedzenie, utrzymanie; diêti uže na svôj **chliêb** pušli; *fraz.* **miêti chliêb** i **do chliêba** mieć wszystkiego pod dostatkiem
chliêbny chlebowy; **chliêbna** piêč piec do wypieku chleba; **chliêbny** kvas kwas chlebowy
chliêv *D.* **chliva** *pl.* **chlivy** *D.* **-ôv** chlew, pomieszczenie dla zwierząt domowych; z kôńskich i bydlačych **chlivôv** hnôj uže vykidav, ostałosia šče vykinuti z sviniačych; v chati tak brudno, jak **v chlivie**
chliêvčyk chlewek; mały chlew osobno stojący lub dobudowany do chlewu, stodoły itp.; koło kłuni postaviv **chliêvčyka** dla porosiat

chlipáti chlipać
chlístati *ndk.* **chlisnúti** *dok.* pić pojedynczymi, małymi łykami; korova para razy **chlisnuła** vody i bôlš ne schotiêła
chlúsnuti chlusnąć; velizny došč **chlusnuv**; krov **chlusnuła**
chłop przyrząd do łapania gryzoni; **chłopa** na ščurê postaviv
chłópati uderzać z przygłuszonym, niskim odgłosem; **ne chłopaj** tak môcno dveryma
chłópčyk 1. niedorosły mężczyzna; 2. *związany pęczek wyrównanej słomy, przymocowany na samym wierzchu strzechy*; na strêchu navołokajut pokôt abo kryjut **chłopčykami**
chłopčôvški przymiotnik od chłopeć; *fraz.* **chłopčôvški večôr** *ostatni wieczór przed ślubem (wieczór kawalerski), kiedy pan młody wydawał przyjęcie swoim kolegom*
chłópeć *D.* **chłópcia** *pl.* **chłópci** *D.* **chłopcí** 1. nieżonaty mężczyzna; **chłópci** i divčata pušli na muzyki; ja šče zo dva roki **chłópciom** byv, jak Panas oženivsie; 2. *poufale, pozytywnie o każdym mężczyźnie*; z Pavła dobry **chłopeć**, jak treba to i vôdku postavit; *fraz.* **vkupitisie do chłopcí** *postawić wódkę kawalerom, aby przyjęli dorastającego do swego grona*; ja v simnadceť liêt **do chłopcí vkupivsia**
chłýnuti iść wielką ilością, tłumem; lude **chłynuli** do sklepu i vsioj cukor rozobrali; muchi **chłynuli** na jiêdło
chmára 1. chmura; z velikoji **chmary** časom mały došč ide; **chmara** može byti doščovaja abo hradovaja; 2. wielka, niezliczona ilość czegoś; do chaty **chmara** much naletiêła; na rynku była **chmara** ludi
chmiêl *D.* **chmélu** chmiel
chmúrno pochmurnie *comp.* **chmurniêj**; ciеły deń było **chmurno** i časom došč išov
chmurnováto *o niewielkim zachmurzeniu*; rano było **chmurnovato**, a po obiêdi vypohodiłosie
chmúrytisie tylko w 3 os.; na dvorê **chmurytsie**, musit došč bude
chmyzniák zarośla, gąszcz; jak zajšov **u chmyźniak**, to čuť nazad vyšov
chóbot trąba słonia
choč *ndm.* chociaż; **choč** došč ide, ale ja košu; daj mniê **choč** krochu chliêba
chôd *D.* **chódu** 1. stawianie kroków, sposób chodzenia; **chôd** može byti tiažki, lohki, chutki, povôlny; 2. **chodu** (*o uciekaniu*); chotiêli mene zatrymati, ale ja **chodu** do domu; 3. wyjście w kartach, szachach; teper tvôj **chôd**, podumaj, čym choditi
chodák kapcie, drewniaki; postav svoje **chodaki** na miêstie
chodiênie chodzenie; *rzecz. odczasownikowy od* **choditi**; tym **chodiêniom** ja vže zamučyvsia
chodíti *ndk. 1. os.* **chodžú** *2. os.* **chódiš chodívšy**, **chódiačy**, **chódžany** 1. poruszać się na własnych nogach, chodzić; nekotore ditia rano načne **choditi**, a nekotore v dva roki; *fraz.* **choditi z kutka v kutok** nie mieć zajęcia; nic ne robit, ono **chodit z kutka v kutok**; **choditi koło čohoś** *troszczyć się o coś, doglądać czegoś*, koło truskavok ciêłu vesnu **chodiła**; **choditi za chliêbom** *żebrać*, jakajaś baba **za chliêbom chodiła**, ja jôj dviê jejciê dała; **na hołovie choditi** *psocić, dokazywać*, v chati nikoho ne było, to diêti **na hołovach chodili**; *fraz.* **rakom choditi** *chodzić ma czworakach*; śmijalisia tak, što až **rakom chodili**; *fraz.* **choditi z kimś** *towarzyszyć komuś*, *być czyimś kolegą*, Serhiej uže iz staršymi chłopcima **chodit**, a Kola šče z menšymi; 2. pozostawać w okresie narzeczeństwa, zalecać się; Kola do Mańki try roki **chodiv** i ne oženivsie; *fraz.* **pichotom ne chodit** *coś nie jest bez znaczenia*, i dva złoty **pichotom ne chodiat**; 3. być w okresie ciąży; korova dovš **chodit** jak svinia; jak małym **chodiła**, to kiepśko čułasie; 4. być w pewien sposób ubranym, najedzonym; za niêmcia **chodili** oborvany i bosy; Mańka **chodit** hože ubrana; 5. funkcjonować; časy dobre **chodiat**; *fraz.* **chodit o štoś** *dotyczyć czegoś*, ne znaju **o što** vam **chodit**; 6. robić ruch przy grze w karty, szachy; **vychoď** tuzom,

chodi damoju; 7. o rybie w okresie tarła; vesnoju ščupaki **chodiat**
chodlívy *j.p.* chodliwy
chódnik 1.chodnik (*tkanina do zaścielania podłogi*); 2. chodnik (*część ulicy*)
chóchla chochla; vliła dviê **chochli** boršču
choláva *dem.* **-ka** *aug.* **-isko** cholewa
choléra *p.* chalera
chółod *D.* **-u** *aug.* **-ísko** ziąb, zimno, chłód, niska temperatura; uže maj, a na dvorê taki **chołodísko**; *fraz.* **chołod i hołod** niedostatek i bieda; u ich tohdy byv **chołod i hołod**
chołodiêti *tylko w 3 os. l. poj.* pud vecur **chołodiêje**
chołodílnik *część aparatury do wyrobu samogonu, gdzie odbywa się skraplanie*; kob samohônka była môcna i čysta, treba miêti dobroho **chołodilnika**, z miêdnymi rurkami
chołodíti *1 os.* **-džú** *2 os.* **chołódiš** oziębiać, obniżać temperaturę; **chołodi** ditiati kašu
chołódnicia *potrawa sporządzona z kwasu chlebowego, solonej, drobno krojonej cebuli, może być z dodatkiem siekanego jajka*; na obiêd jiêli tovkaniciu z **chołodnicioju**
chołodók *D.* **-u** 1. *p.* chołodnicia; 2. miejsce, gdzie nie dochodzą promienie słoneczne, cień; v žaru dobre v **chołodkovi** posidiêti
choróngva *D.* **-y** *pl.* **chorongvý** *D.* **-ôv** chorągiew cerkiewna; procesija chodit z **chorongvami**
choroníti *p.* chovati
chorošé *p.* hože
chorôšy *p.* hožy
chotiêti *1 os.* **čočú chotiêvšy chótiačy** 1. mieć na coś chęć; **chotiêv** kupiti konia, ale ne miêv tôlki hrošy; *fraz.* **čoho chočeš** po co przyszedłeś, jakie masz sprawy, pretensje?; **čoho chočeš,** što siudy pryšov? **čoho** vôn od mene **choče**, što vse začyplaje?; *fraz.* **jak sobie chočeš (choč)** rób, co uważasz za stosowne; što ja teper budu robiti? — robi **što choč**; 2. żądać, cenić; kôlki **chočeš** za korovu? *fraz.* **ne chotiačy** nieumyślnie, niechcący; ja joho **nechotiačy** vdyryv; *fraz.* **robiti** štoś **ne chotiačy** robić coś bez chęci, z musu; ide jak **ne chotiačy**; 3. *w formie zwrotnej w 3 os. l.poj.* **ne chotiêłosie** koliś učytisie, a teper škoduju; **ne chotiêłosie** choditi na posidiênki
chovánie *rzecz. odczasownikowy od* **chovati**
chóvanki *pl.t.* gra w chowanego; dieti v **chovanki** ihrajut
chováti 1. umieszczać coś w przeznaczonym do tego celu miejscu; chliêb **schovaj** na pôłku; *fraz.* **chovati kartopli** *zakopywać do kopców lub jam ziemniaki na okres zimy*; u nas kartopli v kopciach abo v jamach **chovajut**; 2. ukrywać przed znalezieniem; **chovaj** hrošy, kob nichto ne vkrav; 3. grzebać nieboszczyka; vzavtra budut **chovati** Mitrofana, treba pujti na pochorony
chovátisie ukrywać się; za niêmcia musiv **chovatisie**
chrabréć *D.* **-eciá**; człowiek śmiały, odważny; ty dumaješ, što vôn taki **chrabreć**?
chrábry *p.* smiêły
chrabustiêti wydawać chrzęszczący głos; jak ja zachvorêw na hrypu, to u mene v seredini štoś tak **chrabustiêło**
chrápa *zwykle w pl.* **chrápy** nozdrza konia; kôń **chrápami** sope
chrápka *tylko w zwrocie* **miêti chrapku** 1. mieć na coś chęć; na kvašanu kapustu **chrapku** maju; 2. chęć zemsty; vôn na mene vže od davna **chrapku** maje
chrašč *pl.* **chraščê** *D.* **-ôv** grzyb bielak
chrebét *D.* **chrebtá** grzbiet, u korovy na **chrebtiê** jakajaś guzka vyskočyła
chrên *D.* **-chrenu** chrzan; na Velikdeń jajcia abo mjaso jidiat **z chrenom**; *wulg.* **chrên sobačy** nic z tego; vôn od mene **chrên sobačy** dostane; **chrên** jomu u vočy

chrêstka *D.* -**i** *pl.* **chrystki** chrząstka
chrôm *D.* -**chromu** gatunek skóry; skôru na **chrôm** vypravili i pošyli **chromovy** čoboty
chrúpati *ndk.* **chrúpnuti** *dok.* chrupać; što tam **chrupaješ**?; štoś mniê v koliêni **chrupaje**
chrypiêti *1 os.* **chryplu** *2 os.* **chrypiš**; *wydawać chrypiący głos*; kinuv kuryti, perestało v seredini **chrypiêti**
chrýpnuti dostawać chrypki; napivsie zimnoji vody i **chrypnu**
chrystijanín chrześcijanin
chrystíny *pl.t.* chrzciny (*uroczyste przyjęcie wydawane przez rodziców z okazji chrztu dziecka*); v nediêlu pojiêdem na **chrystiny**
chrystíti *1 os.* **chryščú** *2 os.* **chrýstiš**; chrzcić, nadawać dziecku imię, udzielać chrztu; batiuška **chrystit** diêti vdoma, ne v cerkvi
chrystítisie wykonywać ręką znak krzyża
chrystók *p.* chrêstka
Chrystós *D.* **Chrystá** Chrystus; lude molatsie do **Isusa Chrysta**
chrýščany człowiek, który przyjął chrzest, chrześcijanin; vôn **chryščany** čołoviek, ne povinion tak robiti
chryščóny *fraz.* **baťko chryščony** ojciec chrzestny; **mati chryščona** matka chrzestna; **dočka chryščona**, **syn chryščony**; **baťki chryščony**; na Velikdeń **chryščony** dajut diêtiam vołočebne
chryščônka *kawałek białego płótna, ok. 2 m długości, ofiarowanego przez matkę chrzestną dziecku przy chrzcie*; jak batiuška chrystit ditia, to svetit **chryščônku**
chudkí *pl.t.* galareta; navaryła **chudók**
chúdnuti chudnąć; kôń **chudne**, bo chvorêje
chúdo *z małą ilością tłuszczu*; **zachudo** jiêsti davali
chudoščávy o człowieku szczupłym, o pociągłej twarzy; hoža diêvčyna, vysoka, **chudoščava**
chudý *comp.* **chúdšy//chudiêjšy** *dem.* **chudéńki** *aug.* **chudízny** 1. mało umięśniony, mający mało tłuszczu; korova **chudizna** jak doščka; 2. *o potrawie zawierającej mało tłuszczu*; na snedanie dali **chudoho** kulešu
chuj *wulg.* penis; *fraz. wulg.* **na chuj zdałosie** w ogóle niepotrzebne; *fraz. wulg.* **idi na chuj** odczep się, daj spokój
chujniá *wulg.* bzdura, coś nie przedstawiające żadnej wartości
chujováto *ndm. wulg.* niezbyt dobrze; dumav, što dobre bude, a vyšło **chujovato**
chujóvina *dem.* **chujóvinka**; drobnostka, jakaś mała część urządzenia; takaja **chujovinka** od časôv zahinuła i nie chočut choditi
chujóvo *wulg.* źle, niepomyślnie; nichto ne dumav, što takaja błahaja sprava tak **chujovo** vyjde
chústka *j.p.* chustka
chústočka 1. mała chustka na głowę; 2. *p.* płatok
chútki szybki; **chutki** čołoviek, robota až horyt jomu v rukach; ne buď taki **chutki**, vsiojiê roboty ne pererobiš
chútko *comp.* **chutčêj** 1. szybko, prędko; chodi **chutčêj**; 2. w niedługim czasie; treba **chutko** popratati v chati, bo hosti pryjiêdut
chváćki dzielny, odważny; **chvaćki** chłopeć, ne puddavsie
chvalbún chwalipięta; **chvalbunom** zvut takoho čołoviêka, što lubit chvalitisie
chvalíti chwalić; mamo, **chválat** nas, vy mene, a ja vas; *fraz.* **chvaliti Boha** *zwrot wyrażający pomyślny zwrot czegoś*; **chvaliti Boha**, što došč pušov, teper vsio rosti bude
chvalítisie *1 os.* **chvalúsie** *2 os.* **chvališsie** chwalić się; Petro **chvalitsie**, što joho korova najbôlš mołoka daje

chváła *j.p.* chwała; *fraz.* **chvała Bohu**, što tak stałosie; *fraz.* **odna chvała** jednakowa zapłata, taka sama wdzięczność; jomu čy kiń, čy daj, to **odna chvała**
chvatáti *tylko w 3 os.* wystarczać; (*w połączeniu z* ***ne*** *wyraża niedobór czegoś*); vesnoju chliêba **ne chvatiło**; siêna sioholita **chvatiło** do samoji vesny
chvatíti *1 os.* **chvačú** *2 os.* **chvátiš** 1. ująć, chwycić; jastreb **chvativ** kurku pazurami i poniôs; 2. *o czymś, co rozpoczęło się nagle*; tak hołova **chvatiła**, što musiła porošok vziati; **chvativ** moroz
chvatítisie chwycić się (*zwrotny od* chvatiti); *fraz.* **chvatitisie za hołovu** mocno się zdziwić; jak zobačyv, što tôlizno vykosili, to až **za hołovu chvativsie**
chvója sosna; pryvjôz z liêsa dviê **chvoji**
chvojína sosnowy zagajnik; za kłunioju v **chvojini** masluki rostut
chvojóvy sosnowy; za rykoju **chvojovy** liês roste; **chvojovy** dyl čy doska, liêpšy jak jałovy
chvorêti chorować, być chorym; uže para liêt **chvorêje** i ne viadomo, čy vyčuniaje; *fraz.* **na rozum ne chvorêti** być mądrym, przebiegłym; *fraz.* **kob vôn chvorêv** (*życzenie choroby*); **kob vony chvorêli**, tyje kury, zmarnovali vsioj horod
chvoróba 1. choroba, schorzenie organizmu; z tiažkoji **chvoroby** dochtorê rêdko vyličat; na čužuju **chvorobu** mnôho dochtorôv; 2. *fraz.* **nechaj joho chvoroba** (*wyrażenie niezadowolenia*); **nechaj joho chvoroba** z takim koniom, bojitsie samochoduv
chvorovíty chorovity, podatny na choroby; ja **chvorovity** čołoviêk, ne mohu tiažkoji roboty robiti
chvóry chory; dva dniê byv **chvory**, miêv horačku i hołova boliêła
chvôst *D.* **chvostá** *pl.* **chvostý** *D.* **-ôv** *dem.* **chvóstik** *aug.* **chvostísko**, **-íło** 1. ogon; korovy **chvosty** pozadirali i pogzilisie; sobaka **chvostom** mele; kury piêrje z **chvostôv** pohubili; 2. *przedłużenie czegoś, wystająca część*; žyto počti vsio vyžali, šče ono uzki **chvôst** ostav; *fraz.* **v chvosta** za kimś choditi natrętnie komuś towarzyszyć; diêti za materoju **v chvosta** chodiat i ne dadut oddychnuti; ne chodi za mnoju **v chvosta**
chvostáti *1 os.* **chvoščú** *2 os.* **chvóščeš** mocno uderzać, zadawać razy; jak načav **chvostati** konia, to mniê až škoda zrobiłosie
chvôščka skrzyp polny, chwast; povyryvała v horodi chvôščku i zanesła sviniam

I

ihlícia iglica
ího niewola, męka; za niêmcia to my **iho** prožyli
ihółka igła
ihrá gra, zabawa; diêti bavilisie v razny **ihry**
ihráti 1. *brać udział w grach*; ciêłymi večorami **hrajut** v durnia abo v šaški; 2. *wykonywać na instrumentach utwory muzyczne*; Vasia hože na harmoniji **ihraje**; 3. (*o kogucie*) piêveń na kurci **ihraje**
ikóna obraz święty, ikona; na stiniê visiat **ikony**
ikrá ikra
ímenno zgodnie z prawdą, naprawdę; čy vy znajete, što to **imenno** byv vôn?
ináčej *j.p.* inaczej
inákšy inny; toj sobaka byv **inakšy** jak siêty
ínij *D.* **íniju**; szron; v nočê vyskočyv taki moroz, što až dobytok v chlivach inijom poobrostav
intierésny interesujący; to takaja **intieresna** skazka

invalíd inwalida; na vojniê **invalidom** stav
inžyniêr inżynier; Stiopa Savkuv učytsie **na inžyniêra**
irundá drobnostka, głupstwo; *fraz*. **irundu poroti** robić, mówić głupstwa; **ne pory irundy**, bo i tak tobiê ne viêrymo
ískra *j.p.* iskra
ití *p.* choditi
iz *przyimek* z; **iz** joho varto vziati bôlš hrošy niž **iz** tebe
izčéznuti zniknąć; deś **izčez**, jak v vodu vpav
izolácija izolacja

J

ja *1 os. zaimka osobowego*; **ja** tobiê hovoru, a ty mene ne słuchaješ
jábłyčko 1. *dem.* od **jábłyko**; jak babka prydut, to **jabłyčko** prynesut; 2. *anat.* rzepka; vybiv **jabłyčko** v koliêni
jábłyko jabłko; łoni **jabłyka** i hrušy ne urodili; *fraz*. **jabłyko** daleko od jabłyni ne upade
jábłynia *D.* **-i** *pl.* **jabłyniê** *dem.* **jábłyńka** jabłoń; na starych **jabłyniach** mnôho jabłyk
jačménisko ściernisko jęczmienne; zoru **jačmenisko** i posiêju žyto
jačmiêń *D.* **jačméniu** jęczmień; hožy **jačmiêń**, dobre vydasť
jáčnianka słoma jęczmienna; **jačnianka** na pašu i siêčku ne velmi nadajetsie
jáčny krupý kasza jęczmienna
jad *j.p.* jad
jadłôveć *D.* **-vcia** jałowiec; na piêskach **jadłôveć** roste
jadró *D.* **-a** *pl.* **jádra** *D.* **jádior** pestka; lublu łuščyti **jadra** z dyni
jadróny jędrny; pšenicia dobre narosła, takaja **jadrona**
jáducha astma, zadyszka; konia musiv prodati, bo miêv **jaduchu**
jádušlivy mający astmę
jahlícia jaglica (*przewlekłe, wirusowe zapalenie spojówek, objawiające się występowaniem na nich żółtawych grudek*)
jahniá *D.* **-ta** *pl.* **jahniáta** *dem.* **jahniátko** jagnię; ovečka oblizniłasie i pryveła dvoje **jahniat**
jáhoda jagoda; nazbirała dzbanok čornych i červonych **jahud**
jáhodnik krzewy czarnej jagody
jájcia *pl.t. narządy płciowe mężczyzny lub samca zwierząt*
jak jak; gdy; niż; **jak** budeš veliki, to pojmeš, što ja tobiê hovoru; ty inačej zrobiv **jak** ja
jakaja-léń jakakolwiek; prynesi **jakuju-leń** soročku
jaki-léń jakikolwiek
jákby *j.p.* jakby
jakísie, jakájaś, jakóješ *zaimek nieokreślony* jakiś; **jakôjsie** babi hovoryv, ale sam ne znaju jakôj
jalína las, drzewo lub gałęzie świerkowe; fôru **jaliny** z liêsa pryvjôz
jalínnik młody las świerkowy; taki husty **jalinnik** roste, što ne projti
jałóška (*młoda krowa przed pierwszym ocieleniem się*) jałówka; na novu chatu prodali dviê **jałoški** i byčka
jáłova koróva *krowa nie mająca w danym roku potomstwa*; łoni obiêdvi korovy byli **jałovy**, a siholita tiêlny
jałóvy *z drzewa świerkowego*; z chvojovych doščok pomôst liêpšy jak z jałovych; pryvjôz fôru jałovych drov
jáma *duże wgłębienie w ziemi*

jámka dół, wgłębienie, dół kartoflany; **jamki** po kartochlach pozakidali
japóneć Japończyk
japóńśki japoński; na **japońśkôj** vojniê byv
járka pszenica jara; jaru pšeniciu zvut **jarkoju**
jarmárok jarmark
jarmó 1. *część zaprzęgu wołu*; starêjšy lude pometajut, jak vołami orali, a teper v seliê **jarma** musit i ne najdete; 2. niewola, ciężar; **jarmo** sobiê na hołov vziav, a teper mučytsie
jarmôłka jarmułka (*okrągła czapeczka noszona przez Żydów*)
jarúha struga, kałuża; taki došč pušovv, što až **jaruhí** stali
járy *o zbożu zasianym wiosną*; bôlš siêjut ozimoji pšenici jak **jaroji**
jaryná zboże jare; byvajut takije roki, što ozimina urodit, a **jaryna** propade
jásik mała poduszka, jasiek
jásion *D.* **-a** jesion; zrêzav **jasiona** i narêzav jasionovych doščok
jasiónka jesionka
jasniêti jaśnieć; na dvorê **jasniêło**, ale soncie šče ne schodiło; tvoje płatije z daleka **jasniêje**
jásno *dem.* **jasnéńko**, **-útko**; 1. nie ciemno; sviêtło **jasniêj** sviêtit jak gaznik; 2. zrozumiale, niedwuznacznie; ja tobiê **jasno** kazav, jak treba było zrobiti
jasnotá, jasnotéča *duży stopień nasilenia jasności*; jak sioło horêło, to takaja **jasnoteča** była v nočê, što choč ihołki zbiraj
jásny *comp.* **-iêjšy** 1. pełen światła, słońca; jak bude **jasny** deń, to pojiêdemo po rybu; 2. *zbliżony do białego*; na liêto pošyła **jasnu** spudniciu
jásny *pl.t.* dziąsła
jástrab jastrząb; **jastrab** kurku zader; pazurê jak **u jastraba**
jáščurka jaszczurka
jáščyk kufer; skrzynka; kupiv dva **jaščyki** piva
javítisie *1 os.* **javlúsie** *2 os.* **jávišsie** *3 os.* **javitsie**; zjawiać się, stawić się; treba **javitisie** na sud na vôsim časôv rana
jávno nie ukrywając się; pry ludiach, **javno** hovoryv
jávor *j.p.* jawor
jazýčok 1. *dem. od* jazyk; 2. język w bucie
jazýk 1. język; ne hovory tôlko, bo **jazyk** zabolit; 2. mowa; znaju krochu nimećki **jazyk**; *fraz.* **jazyk sverbit** *mieć niepohamowaną chęć powiedzenia czegoś*; **jazyk** tobiê **sverbiêv**, kob toje skazati?; **jazyk rozpustiti** *mówić dużo i nieporzebnie*; jak **rozpustiła jazyk**, to puv dnia hovoryła; **miêti na jazyci** *być bliskim wypowiedzenia czegoś*; ja vas **na jazyci miêła**, kob jomu toje skazati; **z jazyka zniati** *wypowiedzieć czyjąś myśl*; ty mniê **z jazyka zniała**, ja ono chotiêła toje skazati; **na jazyki vziati** (*kohoś*) oplotkować, obgadać *kogoś*; jak **vziali na jazyki**, to i na huliciu ne mohła vyjti
jebúk *wulg.* przekleństwo; *fraz.* **jebuka zahnuti** *wulg.* zakląć
jejcié *pl.* **jájcia** *D.* **jajé**; *dem.* **jaječkó** *aug.* **jajčýsko** jajko; chto hoduje mnôho kury, to za jajcia maje hrošy; *fraz.* **jak z jajcia**, tak i do kôncia *o czymś nie układającym się komuś od początku do końca*
jejéčnia jajecznica; na snedanie **jeječni** napekli
jéntka *poprzeczka górnej części krokwi*; nakłav siêna ciêłu storonu, až po **jentku**
jhódi *ndm.* trudno, trzeba się z czymś pogodzić; **jhodi**, idi uže, jak chočeš
jiêchati jechać; tato z mamoju **pojiêchali** na bazar
jiêdło pożywienie, jedzenie
jiêrcha *pośledni gatunek wełny, odpadki ze strzyżenia skór*; kušniêr na čosanki **jiêrchu** prodaje

jiêrzati niespokojnie siedzieć, wiercić się; ne **jiêrzaj** srakoju, bo z fôry vpadeš;
jiêsti jeść, odżywiać się; jak chočetsie **jiêsti**, to vsio smačne
jiêž *D.* **jiža** jeż
jiêžytisie 1. srożyć się; sobaka **najiêžyvsie**, chotiêv ukusiti; 2. zjeżyć sierść; kôt tak perelakavsie, až šersť **najiêžyłasie**
jołá *D.* **-y** *pl.* **jóły** świerk
jôd jodyna; ranu pomazałą **jôdom**
jôłka *D.* **-i** *pl.* **jułki** 1. *dem.* od **joła**; 2. choinka; na koladu **jôłku** postavili i ubrali
júcha (*pospolicie*) krew; tak udyryvsie, što až **jucha** nosom pušła
jun piskorz; v bołoti **junôv** nałapali

K

kábel *j.p.* kabel
kabína *j.p.* kabina
kabłúk *dem.* **kabłučók** kabłąk; z jadłôvcia **kabłukôv** nahnuli i posli košyki pleli; uže stary diêd, v **kabłuk** joho zohnuło
kabłukováty wygięty w kabłąk; dośčka **kabłukovata**
kabúra futerał na pistolet
kačán rdzeń, głąb kapusty; jak kapustu siêkli, to diêti **kačany** jiêli
kačáti 1. gnieść obracając, toczyć; bilijo **kačali** vałkovnicioju; 2. obracając przesuwać; veliznoho kamenia u petioch **kačali**; 3. przewracać człowieka lub zwierzę; chłopci divčata kačajut; *fraz.* **durnia kačati** udawać głupiego; **ne kačaj durnia** i tak kažny na tobiê puznavsie
kačátisie przewracać się, tarzać się; kôń **kačajetsie**
kačeniá *dem.* **-átko** kaczątko; vorona ukrała troje **kačeniat**, što tyždeń tomu vylizli
káčka *j.p.* kaczka
kačôr *D.* **kačorá** *pl.* **-ê** 1. samiec kaczki, kaczor; divisie, jak **kačôr** z piêvniom bjetsie; 2. *pasmo zakręconych włosów na głowie mężczyzny*; hlań, jak jomu **kačôr** nad łobom zakrunuvsie
kačýni kaczy; **kačyni** jajcia pud kurku połožyła
kadílnicia *p.* kadiło
kadíło kadzidło; małyje chłopci batiušci **kadiło** podajut; *fraz.* **pomože, jak umerłomu kadiło** już nic nie pomoże; dochtor jomu **pomože, jak umerłomu kadiło**
kadíti *1 os.* **kadžú** *2 os.* **kadíš** 1. kadzić za pomocą kadzidła; 2. *przen.* bić kogoś; jak načav kułakom v pleču **kaditi**, to až tut čuti było
kádłub 1. wydłubany pień drzewa; **v kádłubovi** muka stojit; 2. krąg studzienny; naš kołodeć na deseť **kadłubôv**
káfla kafel; **kaflova** piêč chorôšča jak hliniana
kahál niezorganizowana grupa, tłum; vsiê **kahałom** pchalisie
kájatisie kajać się; kiepśko zrobiv, teper **kajetsie**, ale vže zapôzno
kajstrováti *p.* charašati
kajúta *małe pomieszczenie mieszkalne*; v takôj **kajuti** pjať duš žyve
kalendár kalendarz
kaliêctvo kalectwo
kaliêčyti kaleczyć; palcia mizincia serpom **skaliêčyła**
kaliêka kaleka; siête husenia **kaliêka**, bo bez kryła
kalína *j.p.* kalina
káliti 1. mocno nagrzewać; tak **nakaliła** piêč, što chliêb zhorêv; 2. obmawiać, przypisywać

komuś ujemne cechy; babka tak **kaliła** Viêrku, što až stydno było słuchati
kalkováti kalkować, odbijać; **odkalkovała** vzôr na makatku, uže možna vyšyvati
kalúža kałuża; taki došč pušov, što až **kalužê** stali
kalúžyti płukać, moczyć w brudnej, błotnistej wodzie; ty soročku ne vymyła, ono **okalužyła**
kalúžytisie nurzać się w kałuży, brudzić się; jak svini vybihut z chliva, to **kalužatsie**
kałakút człowiek tępy, mało obrotny; takoho **kałakuta** ničoho ne naučyš, vôn ne pojme
kałdún *wulg.* brzuch; žere, až čuť **kałduna** nosit
kałduniásty mający duży brzuch; porosiata małyje, ale **kałduniasty**
kamáš *p.* čerevik; *fraz.* **pujti v kamášy** pójść do wojska
kámeń *D.* **-a** *pl.* **-iê** *zbior.* **kamiênie** *dem.* **kamenééć** *aug.* **kamenísko**, **-íło** kamień; chliêb tverdy jak **kameń**
kamenícia 1. *kupa zebranych na polu kamieni*; kažut, što žavoronki v **kamenici** zimujut; 2. dom murowany, kamienica; postaviv sobiê **kameniciu**
kameniêti drętwieć ze strachu, osłupieć; zo strachu **skameniêv**
kamenísty kamienisty, pokryty dużą ilością kamieni; siête pole takoje **kameniste**, a na tôm menš kamenia
kamfóra *j.p.* kamfora; *fraz.* **zhinuv jak kamfora** zniknął bez śladu
kaná *iron.* koniec życia; žde, pokôl na mene **kana** pryde
kanceláryja kancelaria
kant brzeg, krawędź; udyryvsie **ob kant** stoła
kantiásty kanciasty; kupiv **kantiastoho** stoła
kantováti 1. nadawać kanciasty kształt; dyla **kantovali**; 2. oszukiwać, wprowadzać w błąd, kantować; **ne kantuj** ludi
kantôvka deska lub inne drewno o kanciastym kształcie; na pomôst musiat byti dobry **kantôvki**
kantúžyti *doznawać szoku w czasie wojny, podczas wybuchów*; na vojniê byv dwa razy **kantužany**, teper dobre ne čuju
kápati (o cieczy) spadać kroplami, kapać; slozy **kapali** jak horoch
kápeć *p.* bašmak
kapcaniêti stawać się niedołężnym; što ty tak **skapcaniêv**?
kapelúš kapelusz
kapiêž wystająca część dachu, strzechy; pud **kapiêžom** schovajsie!
kápla *dem.* **kápelka** odrobina, kropla; korova uže no **kapelku** mołoka daje, chutko zapustitsie
kaplícia *dem.* **-íčka** kaplica; v cerkvi ne bude służby, ono v **kaplici**
kaprýza kapryśny człowiek; z joho takaja **kapryza**, vse **kapryzit** i **kapryzit**
kapsúk *dem.*-**čok** woreczek na pieniądze lub tabakę; ciêły **kapsuk** hrošy miêv
kapúsnisko pole po zbiorze kapusty; **po kapusnisku** korovy chodiat
kapústa *dem.* **-icia** 1. (*warzywo*) kapusta; **kapustu** sikut i v bočci kvasiat na zimu; 2. zupa z kapusty; čy vy lubite **kapustu** z kartoplami?
kapustiênie liście kapusty; tełuški najiêlisie **kapustiênia**
kapúza okrągła zimowa czapka bez daszka; **kapuzu** na ucha nasunuv i na sioło pušov
kára *j.p.* kara
karápkatisie z trudem wydostawać się z opresji; paskudna sprava, čuť **vykarapkavsie**
karákul brzydko napisana litera; zamiś hože pisati, to stavlaje jakijeś **karakuli**
karakúł *j.p.* karakuł
karáś *pl.* **karasiê** karaś (*ryba*); nałapav v jamci **karasiôv**
karáti karać; za samohônku teper velmi **karajut**
karbováti zginać, marszczyć, plisować; pošyła **karbovanu** spudniciu
kárčyk 1. *dem.* od kark; 2. karczek w ubraniu; pošyła sobiê koftu z **karčykom**

kardón tektura, karton
karendáš ołówek; pišy **karendašom**, ne čorniłom
kark *j.p.* kark
kárta karta do gry; mužčyny večorami **v karty** ihrajut
kartína obraz; lublu ksionžki z **kartinkami**; idučy do domu, bačyv intieresnu **kartinu**, Hapka Michała trepała
kartióžnik człowiek namiętnie grający w karty; najhôrš miêti v chati pjaniuciu i **kartiožnika**
kartóchla *p.* kartopla
kártočka zdjęcie, fotografia; pryšli mniê svoju **kartočku**
kartópla *pl.* **kartópli**, *D.* **-él**; ziemniak; łoni **kartopli** urodili
kartoplánik placek ziemniaczany
kartopliênie *pl.t.* nać ziemniaczana; **kartopliênie** palat i kartopli pekut
kartoplísko pole po wykopaniu ziemniaków; **na kartoplisku** posiejav pšeniciu
káry kary (*koń czarnej maści*); **kary** naturlivy, a žovta dobre tiahne
káry *pl.t. D.* **-ôv** przednia część podwójnych sań; po drova jiêdut **karami** i sučkoju, a do miêsta možna samymi **karami** pojiêchati
kása *j.p.* kasa
kasátisie dotyczyć; to mene **ne kasajetsie**
kasiêrča kasjerka
káša *j.p.* kasza; jakuju **kašu** vy najbôlš lubite? — ja lublu hrečanu, a moja žônka jačmiennu i prosianuju; *fraz.* **navaryti** *komuś* **kašy** być przyczyną kłopotów; sam sobie **kašy navaryv**, teper nechaj podumaje, jak vylizti; *fraz.* **ne dati v kašu dmuchati** być sobą, nikomu nie ulegać
kášel *j.p.* kaszel; **kašel** mene dušyt
kášlati kaszlać; byv chvory i môcno **kašlav**
káter *D.* **káteru**; katar
katók *D.* **katká**; wał do wyrównywania ziemi
kátorha katorga; za caryzma **na katorhu** v Sibir vyvozili
kátoržnik katorżnik, skazany na katorgę; mučyvsie jak **katoržnik**
katováti 1. wyrównywać ziemię; jak zemlu **skatuješ**, to posli lepi žati, bo rumniêj; 2. bezlitośnie kogoś bić, katować; chto bačyv, tak ditia **katovati**
katúška duży zwitek; kupiv dvie **katuški** koluščoho drotu
káva kawa naturalna, zbożowa, herbata; na snedanie vypiv šklanku **kavy**; *fraz.* **vyłožyti kavu na łavu** powiedzieć jasno, bez ogródek to, co się myśli
kavaléryja kawaleria; za staroji Pôlšč̌y **v kavaleryji** służyv
kavaliêr *D.* **-a** dorosły, ale nie żonaty mężczyzna, kawaler; uže **kavaliêrom** i do divčyniat chodit
kavaliêrški kawalerski, odnoszący się do kawalera; *fraz.* **kavaliêrški večur** wieczór kawalerski (*wieczorek organizowany na dzień przed ślubem przez pana młodego*)
kaváłok kawałek; *p.* kusok
kavóvy kawowy, mający kolor i zapach kawy;
kavrýha duży kawałek czegoś; pryniôs **kavryhu** lodu z vodoju; zjiêv **kavryhu** chliêba z mołokom
kazáti *1 os.* **kažú** *2 os.* **kážeš** 1. mówić; **kazav**, što vzavtra do nas pryde; 2. nakazywać; tobiê **skazane** zrobiti, to zrobi
kazátisie *tylko w 3 os.* wydawać się; mniê **kažetsie**, što tak jak ty kažeš, bude dobre
kaziónny państwowy, społeczny; propiv **kazionny** hrošy
kažny *dem.* **–utki**, **-uteńki**; każdy; počti **kažny** maje u nas televizora
kci-kci zawołanie na kota; **kci-kci-kci** do mołoka
kídati *ndk.* **kínuti** *dok.* 1. rzucać czymś; chto daliêj kameniom **kine**?; 2. przestawać

zajmować się czymś; **kinuv** robotu; 3. zostawić; **kinuv** svoju žônku i do druhoji pušov žyti; *fraz.* **kidatisie v vôčy** zwracać na siebie uwagę; taki velizny, što vsiêm v vôčy **kidajetsie**
kiêlnia *pleciony z wikliny półkoszek do wozu*
kilíšok *dem.* **kilíšečok** kieliszek; vypili **po kiliškovi** horêłki i pušli do domu
kij *aug.* **kijisko** kij; odženi korovu **kijom**, bo v škodu vliêzła
kílka *D.* **-óch** kilka; kloc byv taki tiažki, što **v kilkoch** ne mohli pudniati
kilkanádceť kilkanaście; nazbirała **kilkanadceť** jejeć
kilkanadcetióro kilkanaścioro
kilkóro *j.p.* kilkoro
kílo kilogram; kupiv dviê **kili** krup; brakuje puv **kilo** do metra
kilôvka odważnik kilogramowy
kindiúk 1. żołądek świni; v sviniê **na kindiukóvi** veredy byli; 2. *specjalnie przyrządzony salceson*; zakołoli paršuka i zrobili **kindiuka**
kíno 1. budynek kina; 2. film; včora cikave **kino** pokazuvali; 3. *przen.* jakieś zabawne, śmieszne wydarzenie; ale **kino** było, jak stary Stepan upivsie
kipetíti *1 os.* **kipečú** *2 os.* **kipetíš** doprowadzać do stanu wrzenia; **kipetili** vodu na kavu
kipetók *D.* **-tkú** wrzątek; **kipetkom** poparyła sobiê ruku
kipiêti 1. wrzeć; kuliêš uže **zakipiêv**; 2. być mocno oburzonym; vôn až **kipiêv** zo złosti
kírka 1. bożnica protestancka; 2. kilof; zmerzłu zemlu **kírkoju** dovbli
kirováti 1. *p.* girovati; 2. skierowywać; syna **skirovali** do škoły
kisiêl *D.* **kiselu**; kisiel z mąki owsianej; na koladu navaryła **kiselu** i jiêli iz ščôłkom z hruš
kísiti *p.* kvasiti
kísnuti stawać się kwaśnym, kwaśnieć; mołoko **skisło**; *fraz.* **kob ty skis** z takim chłopciom
kíška *D.* **-i** *pl.* **-ki** 1. *anat.* jelito; *fraz.* **kiški marša hrajut** *o kimś bardzo głodnym*; 2. kaszanka; napekła **kiški**; 3. część chomąta; v chamutovi **kiška** porvałasie
kit 1. wieloryb; 2. masa do uszczelniania, kit; nema kitu, kob okna **zakitovati**
Kitáj Chiny
kitájeć *D.* **kitájcia** Chińczyk
kívatisie kiwać się
kízia *pieszczotliwie o koniu*; **kizia**, de ty poliêzła?
klámka *j.p.* klamka
klása *j.p.* klasa
klastí kląć, złorzeszyć; **klav** joho na čôm sviêt stoit; pry diêtiach ne možna **klasti**
klasyfikácija klasyfikacja
klávati być słabym, ledwie żyć; chvory, ale šče jakoś **klavaje**
klavíš klawisz
klejíti kleić; chłopci pered Ruzdvom gvjazdu **klejili**; štoś mniê robota ne **klejitsie**
klejmó znak rodzinny, znamię; na šyji takoje **klejmo** maje
klekotáti klekotać; busioł na hnizdiê **klekoče**
klektáti deptać, ugniatać; v storoniê siêno **klektali**, kob bôlš uliêzło
klémpa *obraźliwie o kobiecie powolnej, niezdarnej*
klepáti *rozpłaszczać lub ostrzyć przedmioty metalowe przez bicie młotem*; **vyklepav** kosu pered kosiêniom
klépka *j.p.* klepka
kliêj *D.* **kleju** klej; zrobiła **kliêj** z muki, bude chatu paperom klejiti
kliêšč *D.* **klišča** kleszcz; **kliêšč** v tiêło vpivsie
kliêšča *D.* **-y** drewniana część chomąta; v chamutovi kiška vezukami pryvezana do **kliêščuv**
kliêščy *pl.t.* kleszcze, szczypce; schvativ palcima, jak **kliêščami**

kliêtka *D.* -**i** *pl.* **klitkí** *D.* -**ók** 1. klatka; zrobiv **kliêtku** dla krolôv; 2. kratka na tkaninie; pošyju płatije z materyji v **kliêtočku**
klíkati *ndk.* **klíknuti** *dok.* wołać, zapraszać; **poklič** baťka na obiêd; **klikali** nas na vesiêle; **klikni**, nechaj chutčej ide
klin 1. *kawałek drewna lub metalu do rozszczepiania twardych materiałów*; tračê vbivali **klin** miży doski kob lohčêj rêzati było; 2. *część spodni, gdzie łączą się nogawki*; kupiv nohavici zakorotki **v klinovi**
klinók *dem.* -**óčok** 1. *dem.* od **klin**; 2. *część powierzchni w kształcie trójkąta*; povstavlała **klinki** do rukavôv, kob byli šêršy
klinováti wbijać kliny; **zaklinuj** sokiêru
kloc *j.p.* kloc
klôn *D.* **kloná**; klon
klonóvy *zrobiony z drzewa klonowego*
klováti dziobać; vorony **zaklovali** kurenia
kluč klucz (*przyrząd do otwierania zamków*); zhubiv **kluča** i do chaty ne vujdu
klúčka 1. *rodzaj laski*; stary diêd **z klučkoju** ide; 2. *przyrząd do skręcania powrozów*; verovki krutiat **klučkoju**; 3. *część kołowrotka, do której przymocowuje się kądziel*; ne mohu prasti, bo połamałasie **klučka**
kładôvka spiżarnia
kłapoúchi z dużymi, obwisłymi uszami, kłapouchy; kłapouchi paršuk vyliz z chliva
kłásti kłaść; žyto v storonu **kłali**
kłómla *siatka osadzona na dwóch drewnianych trójkątach połączonych drążkiem, służąca do łapania ryb*; my łovili rybu **kłomloju**
kłonícia kłonica
kłópot *j.p.* kłopot; *fraz.* ne miêła baba **kłopotu**, to zaradiła porosia
kłopotáti martwić się *o coś*, kłopotać się; **ne kłopočý**, vsio dobre kônčytsie
kłub biodro, stav biodrowy; čohoś noha **v kłubovi** bolit
kłubítisie kłębić się; chmary **kłubjatsie**, musit, došč bude; 2. awanturować się, rozrabiać; diêti **kłubjatsie**
kłubók *dem.* -**óčok** kłębek, zwitek nici; *fraz.* **skrunutisie v kłubok** skręcić się w kłębek
kłúnia stodoła; **za kłunioju** sadok posadiv
kníha (*ptak*) czajka; vesnoju **knihi** prylitajut
knópka (*rodzaj zapięcia*) zatrzaska
knôt *D.* **knotá** knot; v gaznikovi **knôt** vyhoryv
knur *j.p.* knur; sviniu do **knura** dohnali
knýpel *pogardliwie o osobie niskiego wzrostu*; chto tam takoho **knypla** bojitsie
kob żeby, aby, w celu, gdyby; **kob** byv zdorovy, to pojiêchav by na bazar; pušov v pole, **kob** zobačyti, jak zbôže roste; **kob** tebe čort, što ty vyčovpaješ
kobýła *dem.* **kobýłka** klacz; **kobyła** žerebja pryveła
koc *j.p.* koc
kociubá *deszczółka lub kawałek blachy osadzonej na długim trzonku do wygarniania węgli z pieca*; utikaj, bo dostaneš **kociubóju**
kočerhá *p.* kociuba
kóje-de gdzie niegdzie
kóje-kolí od czasu do czasu
kóje-što co nieco
kókluš *j.p.* koklusz
kóko jajko (*w języku dziecięcym*)
kokodákati (*o kurze*) gdakać; kurka znesła jejcie i **kokodače**
koladá 1. dzień przed Bożym Narodzeniem, wigilia; **na kóladu** v chati postawili jôłku; 2. wieczerza wigilijna; jak perša zôrka zyde, to vsie siadajut **koladu** jiêsti; 3. podarunek

z okazji Bożego Narodzenia; ja vam **koladu** pryniôs, dviê kubasy i kusok mjasa
koladník kolędnik; uvečery, na peršy deń Ruzdva, **koladnikí** chodiat
koladováti 1. kolędować, chodzić z gwiazdą; za mojiê pameti, vsia mołodiož **koladovała**; 2. ucztować w okresie świąt Bożego Narodzenia; prydiête do nas **koladovati**; 3. *iron. chodzić od domu do domu bez potrzeby*; do domu ne vernetsie, pokôl vsiech ne **obkoladuje**
kólaso *D.* **-a** *pl.* **kolósa** *D.* **kolôs** koło pojazdów, maszyn; kupiv do voza dviê **kólasi**
koléga *j.p.* kolega
kolegovátisie przyjaźnić się
kolejína koleina
koliêjka 1. kolejka (*w sklepie, urzędzie rząd ludzi stojących jeden za drugim i obsługiwanych w takij kolejności, w jakiej stoją*); lude v **koliêjci** stojat; 2. kolejka wąskotorowa; idi **koliêjkoju**
koliênko 1. *dem.* od **koliêno**; 2. *obrączkowata zgrubiałość w źdźbłach roślin trawiastych, kolanko*
koliêno kolano; vliêz v vodu **po koliêna**
kolí kiedy; **koli** ty budeš dojiti korovu?
kolíś kiedyś; **koliś** lude inačej žyli jak teper
kolúščy kłujący
kolúščy drôt drut kolczasty; zahorodiv pole **koluščym drotom**
kołáč *nieudane pieczywo*; spekła jakohoś **kołača**, što v rot ne vbiti
kołchóz spółdzielnia produkcyjna; Tomaš v **kołchozi** robit
kołchóznik członek spółdzielni produkcyjnej
kółо 1. *przyimek wskazujący bliską odległość w przestrzeni lub czasie*; **koło** chaty roste staraja hruša; 2. mniej więcej, w przybliżeniu; zakołov paršuka **koło** dvoch metruv
kołók *dem.* **kołóčok** *aug.* **kôł**, **kolísko** kołek, kół; *fraz.* ostatisie **jak kołok** *zostać samotnym po śmierci rodziny*; vsiê pomerli, a vôn sam **jak kołok** ostav; baťkovśki **kôł** ide navpôł
kołómaź smar do wozu; voza pošmarovav **kołomazioju**
kołóntati mieszać jakąś ciecz; **ne kołontaj** vody, bo bude mutna
kołópni *D.* **kołopéń** konopie; vyrvała i povezała v snopki **kołopni**
kółos *dem.* **-ók** *aug.* **–ísko** *pl.t.* **kołôsie** kłos; sioholita velikiê **kołôsie** v žyti
kołosísty mający duże kłosy; **kołosisty** oves
kołosítisie *o zbożu, które wypuszcza kłosy*; oves uže **vykołosivsie**
kołosník *kłosy poodbijane podczas młócenia zboża cepem*; **v kołosnikovi** mnôho zbôža ostałosie, treba joho pereviêryti
kołóti kłóć; štoś mniê v nohu **kole**; *fraz.* kôłka **kole** v bokovi kolka; **kołoti sviniu** zabijać świnie; odnoho paršuka **zakołoli** pud Ruzdvo, a druhoho pud Velikdeń; **v očy kole** *o ludzkiej zawiści, zazdrości*; jak chtoś dobre žyve, to ludiam **v očy kole**
kołotíti *1 os.* **kołoču** *2 os.* **kołotiš** *młócić zboże cepem, nie rozwiązując snopków*; **okołoču** zbôža na nasiênie
kołovatiêti kołowacieć; *wulg.* kob tobie jazyk **skołovatiêw**, tak brydko hovoryš
kołováty 1. *o chorych owocach, warzywach*; chotiêła boršču navaryti, ale buraki vsiê **kołovaty**; 2. *o zwierzętach chorych na kołowaciznę*
kołôpnina *włókno, przędza lub płótno z konopi*; natkała **kołôpniny** na miški; pošyła **kołôpny** nahavici
kołupáti dłubać; boluščoho zuba **ne kołupaj**
kołupátisie *przen. powolnie wykonywać jakąś pracę*; cieły deń **kołupavsie** i nic ne zrobiv
kołycháti *1 os.* **kołyšú** *2 os.* **kołýšeš** kołysać; **zakołychała** małoho, uže spit; viêtior môcno dereva **kołyše**

svoja.org

komár *pl.* **-ê** *D.* **-ôv** *zbior.* **komarniá** komar; po obiêdi takaja **komarnia** opała konia, što ne možna było jiêchati; u nas mnôho **komarôv**
kombinácija kombinacja
kombinátor *j.p.* kombinator
komédija *coś zabawnego, śmiesznego*; takije **komediji** rozkazuvav, što vsiê smijalisie; **robiti štoś na komediju** robić coś niedbale, dla śmiechu
komendánt komendant
kominiár kominiarz; prychodili **kominiarê**
komisár komisarz
komísija komisja; do sioła pryjechała **komisija**
kómnata *pokój mieszkalny lub biurowy*; maje try **komnaty** i kuchniu
komóra część budynku mieszkalnego przeznaczona na spiżarnię i spichlerz; **v komory** zrobiv zasiêki na zbôže
komplét komplet
komplétno kompletnie, zupełnie; **kompletno** na tôm ne znajetsie
kompót kompot
komprés okład, kompres; na bolušču hołovu **kompres** pryłožyli
komôrnik *D.*-**a** komornik; **komôrnik** zaniav mašynu do šytia
konáti konać, umierać
konátisie *losować pierwszeństwo przy rozpoczynaniu dziecięcych gier*; chłopci **konalisie**, kotory peršy načne v čyžyka ihrati
končlá słaby, mizerny koń; takoho **končláta** ja ne kupiv by
konéčne *ndm.* obowiązkowo, koniecznie; **konečne** prydi do nas
konferéncija konferencja; diêti ne pôjdut do školy, bo učyteliê pojiêdut na **konferenciju**
konfúzitisie stawać się hardym, buntować się; nema čoho **konfuzitisie**, robi jak ja kažu
koniokrád koniokrad, złodziej koni; teper nema **koniokraduv**
kóntet *ndm.* 1. dość dużo, wystarczająco; **kontet** ja v žyciu narobiłasie, na staryjiê liêta choču oddychnuti; 2 zadowolony; vôn povinion byti **kontet**
kónto *j.p.* konto; voźmi na moje **konto** butel horêłki
kontygént obowiązkowe dostawy płodów rolnych, kontyngent; oddavali na **kontyngent** mołoko, mjaso i zbôže
koniúch znawca koni lub handlarz końmi; cihany to najliêpšy **koniuchi**
koniúšnia duże pomieszczenie dla koni, stajnia; pan miêv **koniušniu**
koniušýna koniczyna; na kiepśkum poli **koniušyna** ne bude rosti
koniušýnisko pole po zbiorze koniczyny; **na koniušynisku** posiêjav kontraktovanu pšeniciu
konvért koperta; na **konverti** napisav adres
kopá 60 sztuk, kopa; prodała dviê **kopy** jejeć
kopáčka kopaczka (*maszyna rolnicza do kopania ziemniaków*)
kopálnia *j.p.* kopalnia
kopáńka *drewniane, podłużne naczynie o opływowym kształcie wykonane z grubego pnia drzewa lipowego*; v **kopańci** myli bilijo i kupali diêti
kopáti kopać, przekopywać ziemię albo wykopywać coś z ziemi; **skopali** horod; **vykopali** kartopli
kópeć *D.* **kopcia** *prostokątny wykop do przechowywania ziemniaków, przysypany ziemią i okryty słomą;* kartopli **v kopciach** nakryvajut sołomoju i zemloju
kopícia *pl.* **kopiciê** *dem.* **kopíčka** kopka siana; siêno zahrybajut i składajut **v kopicie**; nakłali pjať **kopić**; *fraz.* **gruby jak kopicia**
kopiêjka (*moneta rosyjska*) kopiejka; ja jomu i **kopiêjki** ne vpušču
koptiênie kopcenie

koptíti *1 os.* **kopčú** *2 os.* **kóptiš kópčany** 1. dymić; siêta piêč kiepśka, bo **koptit**; 2. *o kurach grzebiących w piasku*; kury v piskovi **koptiatsie**
kopýł 1. kopyto szewskie; 2. *przen.* sposób, metoda; ty vse robiš **na odin kopył**
kopýt kopyto zwierząt; kôń pudbiv **kopyta**
kopýtnik *miejsce na polnej drodze,którędy idą konie*; kôń povinion iti **kopytnikom**, a ne liêzti v kolejinu
korá kora drzewa; na jabłyniach zajci **koru** objiêli
korabél statek; našy diaďko koliś v Ameryku **korablom** pływli
korč *pl.* **-ê** *dem.* **-yk** *aug.* **-ýsko** 1. krzak; pud borom mnôho **korčôv** jadłôvcia roste; z peti **korčôv** košyk kartopel nakopała; žyto jak urodit, to **korčom** pôjde; 2. *przen.* ród, pokrewieństwo; vony vsiê svojaki, z odnoho **korča** vyvodiatsie
korčmá karczma; do Stepana vsiê jak **do korčmy** idut
korčováti karczować; koliś liês **korčovali** i zemlu zaoruvali
kóreć *D.* **-a** *dawna miara zboża*; namołotiv para **korciôv** ovsa
kóreń *D.* **-a** *pl.* **-iê** *zbior.* **korênie** korzeń rośliny; v borovi derut **korênie** na košyki
korenný prawdziwy, rdzenny; to byv **korenny** niêmeć
kormíti dawać pożywienie, karmić; **kormlu** paršuka, kob chutčêj zakołoti
kórmnik tuczony wieprz; majemo try **kormniki**, dva prodamo, a odnoho sobiê zakolemo
kormový pastewny; **kormovyje** buraki korovam budut
koróbka *D.* **-i** *pl.* **-í** *dem.* **koróbočka** *naczynie w kształcie wanienki, plecione ze słomy*; koniovi zanesu **korobku** obroku
koról 1. król; žyve jak **korol**, ničoho ne robit, a vsio maje; 2. (*figura w kartach*) król; **korolom** damu pobiv
koromýsło nosidło do wiader
koróna *j.p.* korona; *fraz.* **korona z hołovy ne spade** nie straci na honorze, nic się nie stanie
korósta 1. paździerze z lnu, konopi; jak ternicioju lon terli, to mnôho **korosty** było; 2. (*choroba skóry*) świerzb; na rukach **korosta** vysypałasie
korótki krótki; siêty šnurok **zakorotki**; zimoju deń **korotšy** jak liêtom
kórotko krótko; *fraz.* **de korotko**, tam rvetsie
korotýš *pl.* **korotyšê** *krótki kawałek grubego drzewa, kloca*; pryvjôz z liêsa para **korotyšôv**, porêžu na doščki
koróva *dem.* **korôvka** krowa; siêta **korova** mołôčna, mnôho mołoka daje
korováj korowaj, ciasto weselne; pud vesiêle pekut **korovaj**; *fraz.* **korovaj kačati** *o zwyczaju taczania ciasta w zbożu w dniu św. Jerzego*
korovájnicia *kobieta przygotowująca ciasto weselne*; na vesiêli u Gryšy była **korovajnicioju**
korováti korować, pozbawiać kory drewno; ja včora žerdie **korovav**; toje **korovanie** uže mniê zbrydło
koróviačy krowi; **z koroviačoho** chliva vyvjuz hnôj
korýsť korzyść; ja vže stary i z mene niejakoji **korysti** nema
korystáti korzystać; ja z siêtoji zemliê dvadceť liêt **korystaju**
korýtisie korzyć się; maje taki charakter, što nikomu **ne pokorytsie**
korýto *j.p.* koryto; svini pohryzli **koryto**
korzá *w zwrocie* **jak korzy najiêvsie**; **plete, by korzy najiêvšysie** mówi, zachowuje się jak ogłupiały
korzína *rodzaj kosza*; **korzinu** jejeć prodała
kosá *D.* **-y** *pl.* **kósy** *dem.* **kôska** 1. warkocz; u Nadi hožy, dovhi **kosy**; 2. kosa do koszenia; vyščerbiv kosu na kameniovi; *fraz.* **kosa na kameń popała**; 3. *anat.* śledziona; jak u sviniê dovha **kosa**, to bude dovha i morozna zima
kosíłka kosiarka

kosínka *trójkątna chustka na głowę*; idučy v pole, zaveży **kosinku** na hołovu, kob hołova potum ne boliêła
kóso krzywo; *fraz*. **divitisie koso** krzywo spoglądać, patrzeć *na kogoś*
kosteréva kostrzewa (*trawa występująca w wielu gatunkach, wykorzystywana na paszę dla zwierząt*); mało zbôža, počti samaja **kostereva**
kostrôh *D*. **kostrohá** *specjalnie ułożone porąbane drzewo opałowe*; na zimu nakłav para **kostrohôv** drov
kostrubá kobieta niechlujna, rozczochrana; začešysie, a to takaja **kostruba**
kostrubáč rozczochraniec
kostúcha *j.p*. kostucha
košêl *dem*. **košelók** 1. portfel; zhubiv **košelka** z hrošyma; 2. *przen*. wychudzone, nędzne zwierzę domowe; chto podumav by, što z takoho **košela** taki byčok vyroste
košt *j.p*. koszt
koštováti 1. wypróbowywać smak potrawy; **pokoštuj**, čy kuliêš do soli dobry; 2. przedstawiać wartość handlową; kôlki **koštujut** siêty tufli
koteniá *D*. **koteniáta** *pl*. **koteniáta** *D*. **koteniát** kocię; kôška pryveła četvero **koteniat**
kotíti *ndk*. **kačáti** *dok*. *1 os*. **kočú** *2 os*. **kótiš** 1. toczyć; jak ne damo rady nesti, to budemo **kotiti**; 2. przewracać kogoś; Stepan hendeka sviniu **kačaje**
kotítisie 1. toczyć się; jabłyko **kotitsie** po stoliê; 2. (*o kotce, owcy i in*.) wydawać potomstowo; ovečka **okotiłasie** i pryveła hože jahnia
kotlét kotlet
kotiół *D*. **kotłá** kocioł; vyvaryła **v kotliê** bilijo
kotúch *pl*. **-í** *D*. **-ôv** *dem*. **kotušók** *kwiat niektórych roślin, np. ostu, tataraku*; diêti na ryciê narvali **kotuchôv** i bilisie jimi
kotvícia *część żaren*; v żornach **kotvicia** penkła i mlôn vyletiv
kovádło *j.p*. kowadło
kovál *pl*. **kovaliê** *D*. **kovalôv** kowal; zanesu **do kovala** serpy zubiti
koválśki kowalski; płuh **koválśkoji** roboty liêpšy jak fabryčny
kováti *1 os*. **kujú** *2 os*. **kujéš kóvany** 1. kuć metal; 2. obijać metalem; połuzy sanok **kujut** żeliêzom; 3. podkuwać konia; **ne kovanym** koniom po sliskuj dorozi ne pojiêdeš
kovbeniok *p*. kovbyk
kóvbyk pieniek; voźmi **kovbyka** i łučyny narubaj
kovčêh arka Noego
kovkáti *ndk*. **kovknúti** *dok*. połykać; tak horło bolit, što ne mohu kovkati
kovródok *D*. **kovródka** kołowrotek; voźmi **kovorodka** i chodi na pokudiêle
kovš *aug*. **-ýło** *otwór, przez który sypie się mąka ze zmielonego zboża*
kovtún kołtun
kovtuniásty kudłaty; taki **kovtuniasty** chłopeć, što ja dumav, što to diêvčyna
kovtuný *pogard*. włosy; začešy svojiê **kovtuny**
kovyráti dłubać *w czymś*; **ne kovyraj** chliêba
kovyrátisie dłubać się, opieszale coś wykonywać; što ty tak dovho tam **kovyraješsie**?
kovyrkóm letiêti (pádati) padać na łeb, na szyję; jak tobiê dam, to **kovyrkom poletiš**
kóvzanka ślizgawka; diêti **na kovzanku** pušli
kóvzatisie ślizgać się; **pokovznuvsie** i upav
kozá *D*. **-ý** *pl*. **kózy** *D*. **-uv** koza
kozák kozak
kozéleć (*kwiat polny*) bławatek; narvała **kozélciu** na bukiet
koziół *D*. **kozłá** *dem*. **kózlik** 1. samiec kozy; *fraz*. **uparty jak kozioł**; 2. *przyrząd drewniany do suszenia siana;* położyli siêno **na kozły**, to ne zohnije
kožúch *dem*. **kožúšok** kožuch; skôry vypraviv i pošyv **kožucha**

kožuchováti obijać deskami ściany domu, ocieplać; postaviv derevjannu chatu, **okožuchovav** i pokrasiv
kožuchôvka *D.* **-i** *deseczki do obijania na zewnątrz drewnianego domu*; pryhotovav **kožuchôvku** na chatu
kožúšany zrobiony z owczych skór; pošyła sobiê **kožušanu** žakiêtku
kôlko ile; **kôlko** siêty čereviki stojat?
kôłka kolka; tak **kôłka** kole, što ne dati rady choditi
kôń *D.* **koniá** *pl.* **kóni** *dem.* **kónik** *aug.* **konísko** koń; maju odnoho **konia**, to sprehajusie z susiêdom; jak nema **konia**, to nema hospodara; *przen. o kimś wielkim, zdrowym, pracowitym*; taki velizny **konisko** vyrus; robit jak **kôń** od temna do temna
kôński koński, związany z koniem; **kôńskie** zdorovje treba miêti, kob vsiu robotu pererobiti
kôpno *ndm.* miękko (*o obfitym, miękkim śniegu*); tak **kôpno**, što z chaty ne vyjti
kôška *dem.* **kôšečka** kotka
kôt *D.* **kotá** *pl.* **kotý** 1. kot w ogóle; jak mnôho myšy, to musovo, kob v doma byv **kôt**; 2. samiec kotki; majem dva **kotiki** i kôšečku; *fraz.* **jak kôt napłakav** bardzo mało; mazała tôlki, **jak kôt napłakav**
kôtka *D.* **-i** kostka w stawie nogi przy stopie; obter **kôtku** čerevikami
kôtna (*o owcy, kotce, króliczce i in.*) będąca w ciąży; sioholita dviê ovečki **kôtny** i odna jałova
krach *j.p.* krach; velmi chvory, chutko na joho **krach** pryde
kradiêž kradzież
kraj *D.* **-u** *pl.* **krajiê** 1. skraj, kraniec, brzeg; na seredini zahona zbôže hože, a **na krajach** vymokło; pujdu **na kraj** sviêta; doroha ide **krajom** sioła; 2. państwo, kraina; vôn byv v raznych **krajach**; *fraz.* **svôj kraj** ziemia ojczysta; kažnomu **svôj kraj** dorohi; **čužy kraj** obczyzna; v čužôm krajowi kiepśko žyti; **moja chata z kraju** nic nie wiem, nie mieszam się
krájati kroić; **krajali** mjaso na kubasu
krájni znajdujący się na skraju, z brzegu; **na krajnium** zahoni najchorôščy kartopli; v **krajniôj** chati vdovicia žyve
krákati krakać
krámla *p.* pražka
krápati (*o cieczy*) spadać po kropli; došč **krapaje**, ale chutko perestane
krápla *dem.* **krápelka**, **krapelínka**, **krapelínočka** 1. kropla płynu; 2. odrobina, bardzo mało; korova **kraplu** mołoka daje, chutko zapustitsie; *fraz.* **krapla v kraplu** taki sam, identyczny; Ivan do svoho diêda **krapla v kraplu** pochožy
krasávicia (*o kobiecie*) piękność; Vala to **krasavicia** na ciêłe sioło
krasíti krášany farbować; **krasiła** kužel na płachty; zanesła vołočebna, **krašany** jajcia
krasítisie malować się; **nakrasiłasia**, kob chorôščuj byti
kráska farba
krásna subóta sobota przed Wielkanocą; **v krasnu subotu** jajcia krasiat
krasniêti czerwienić się; ja za tebe ne budu **krasniêti**
krasniúk //krasnohołôveć koźlarz czerwony; košyk **krasniukôv** nazbirav
krásny mający odcień czerwieni; podiviś, jaki Kola **krasny**
krásti *1 os.* **kradú** *2 os.* **kradéš krádiany** kraść
kráta *j.p.* krata
kravčýcha krawcowa; oddała dočku **na kravčychu** včytisie
kravéć *D.* **kravciá** *pl.* **kravciê** *D.* **kravciôv** krawiec
kréda *j.p.* kreda
kréchki łamliwy, kruchy; lôd byv šče **krechki** i złomivsie

krem *j.p.* krem
kremúch krzemień; šče môj diêd kresav ohoń **kremuchom**
krest *dem.* **kréstik** krzyż
króchu *dem.* **króšečku** trochę
krómie *ndm.* oprócz; **kromie** jabłyk kupiv kilo hruš
kropílnicia kropidło; batiuška območyv **kropilniciu** v sveščonuj vodiê i pokropiv ludi v cerkvi
kropíti 1. (*o deszczu*) mocno padać; ale došč **kropit**, na dvôr ne možna vyjti; 2. *bardzo szybko coś wykonywać*; na try kosy žyto **kropjat**, chutko vsio vykosiat; 3. mocno kogoś bić; byli b joho **nakropili b**, kob v čas ne vtiôk
kropíti pokropić; došč ono krošku **kropiv**
kropíva pokrzywa; nohi **kropivoju** popekła
krópka *j.p.* kropka
krópnuti 1. zrobić coś z rozmachem, szybko; nini **kropnuli** pjať kôp žyta; 2. mocno uderzyć; ale **kropnuv** joho v plečy
krósna domowy warsztat tkacki, krosna; naładiła **krosna** i načnu tkati
krov *D.* **kroviê** krew; porêzav palcia i **krov** išła
krovlísty mający dużo krwi; odin čołoviêk bude **krovlisty**, a druhi małokrovny
kruh *D.* **-a** *dem.* **kružók, kruhelčyk** 1.okrąg, koło; narysovav v kitradi dva **kružki**; 2. okrągła powierzchnia; odkrôj **kruhelčyk** kubasy; 3. okrężna droga; bližej bude iti stežkoju, bo dorohoju zrobite veliki **kruh**
kruhlák *okrągły kawałek pnia drzewa*; pryvjôz **kruhlakôv** i porêžu na ostrokoły
krúhły *comp.* **kruhliêjšy** 1. okrągły; kupiv **kruhłoho** stoła; 2. dość tłusty, pełny; jak načav korovu lepi kormiti, to stała **kruhła** i bôlš mołoka daje
kruhóm *ndm.* 1. dookoła, naokoło; **kruhom** chaty rostut dereva; 2. wszędzie; **kruhom** tebe povno
krupý *pl.t.* kasza; v mliniê narobiv hrečanych **krup**
krutiêl 1. wiecheć słomy, siana; 2. *człowiek ponad miarę ruchliwy*
krutíti 1. kręcić, skręcać; do obiêda **krutiła** perevjasła; 2. oszukiwać, wprowadzać w błąd; ty tut štoś **krutiš**; *fraz.* **krutiti nosom** wyrażać niezadowolenie; chotiêv u joho hrošy požyčyti, ale vôn štoś **nosom krutit**
krutítisie kręcić się; mniê vže v hołoviê **krutitsiê**
krutôłka rodzaj karuzeli na lodzie; diêti zrobili na lodi **krutôłku**
krutý kręty; zrobiv **krutyje** schôdki; *fraz.* **krutoje jejcie** jajko ugotowane na twardo
kryčáti *ndk.* **krýknuti** *dok.* krzyczeć; jak načav **kryčati**, to až tut było čuti; **kryčati na kohoś** wygrażać, upominać kogoś; učytelka **kryčyt**, jak diêti ne naučatsie; vôn na mene **kryčav**
krýha kra; jak rozpustiło, to diêti **na kryhach** pływali
krykún krzykacz; naš mały to taki **krykun**
kryłó *D.* **-á** *pl.* **krýła** skrzydło; pudvezali kurci **kryła**, kob ne letała; *fraz.* **opustiti kryła** zrezygnować z wygórowanych ambicji; byv velmi važny, ale teper **kryła opustiv**
kryłós miejsce dla chóru w cerkwi; *fraz.* **choditi v kryłos** śpiewać w chórze cerkiewnym, należeć do chóru cerkiewnego; Mania uže deseť liêt **v kryłos chodit**
krynícia źródło; za siołom była **krynicia**; **krynična** voda velmi dobra do pitia; *fraz.* **korova jak krynicia** krowa dająca dużo mleka
krýpa *zbiornik na wodę (przy studni) z wydłubanego grubego pnia drzewa*; tełuški vypili ciêłu **krypu** vody
kryšêń *D.* **kryšeniá** *pl.* **kryšeniê** *D.* **-ôv** kawałek obranego ziemniaka; kuliêš zarêdki, bo za mało v jôm **kryšeniôv**
kryšýti kruszyć, rozdrabniać; diêti **nakryšyli** i naroskidali
krýtika krytyka

krytikováti krytykować
krývda *p.* obida
krývditi *p.* obižati
kryvendiáha *coś szczególnie krzywego*; našto ty takuju **kryvendiahu** z liêsa vjôz, z jijiê doščok ne bude
kryvíti 1. krzywić; staroho Demiana zusiêm **skryviło**; 2. naśladować kogoś, przedrzeźniać
krývo *comp.* **kryviêj** krzywo; vorotnik v soročci **kryvo** pryšyty; **kryvo divitisie** *na kohoś* być niechętnym *wobec kogoś*; musit hniêvajetsie na mene, bo štoś **kryvo divitsie**
kryvonóhi krzywonogi
kryvý *comp.* **-iêjšy** *dem.* **kryvéńki**, **kryviuténki** *aug.* **kryvízny** krzywy; *fraz.* **na kryvuju verbu** i kozy skačut
kryž *pl.* **kryžê** *D.* **-ôv** *dem.* **krýžyk** 1. krzyż; koło kapłočki stojit **kryž**; batiuška dav **kryža** pociłovati i vsiê lude pušli do domu; batiuška ochrystiv ditia i dav **kryžyka**; *fraz.* **jak z kryža zniaty** o kimś mizernym, źle wyglądającym; 2. odznaczenie, order; na vojniê dostav **kryža**; 3. dolna część kręgosłupa; v **kryžovi** tak bolit, što ne dam rady nahnutisie; *fraz.* **położyti na kryž** *położyć tak, aby się krzyżowało*; **położy** siêty błanki **na kryž**
ksiónžka książka
ksováti szczuć psami; **naksovav** susiêda sobakoju
ksy *ndm. zawołanie zachęcające psa do ataku*; **ksy-ksy**, bery joho!
kubasá *D.* **-ý** *pl.* **kubásy** *D.* **kubás** *dem.* **kubáska** kiełbasa
kubásne mjáso mięso przeznaczone na kiełbasy
kúbok kubek
kúča *dem.* *-čka* 1. kupa, stos, gromada; 2. odgrodzona część chlewu; zahorodiv **kučku**
kudá 1. dokąd, gdzie; **kuda** ne hlań, vsiudy zelono; **kuda** ty včora chodiv?; 2. (*przy przymiotniku w stopniu wyższym*) o wiele; siêty kôń **kuda** chorôščy od toho; *fraz.* **kuda** *komuś do kohoś* nie ma porównania; vôn bohaty, **kuda mniê do joho**
kudá-nebúď gdziekolwiek, obojętnie gdzie; pujdu **kuda-nebuď**, de očy ponesut
kudéla *dem.* **kudiêlka** kądziel; koliś baby ciêłymi večorami **kudelu** prali; *fraz.* **choditi z kudeloju** *zbierać się w jednym domu i wspólnie prząść*; zavtra vsiê baby **idut z kudeloju** do Hapki
kudłáty *j.p.* kudłaty
kúdły *pl.t. j.p.* kudły
kudóju którędy; **kudoju** pôjdete?
kudóju b którędykolwiek; **kudoju b** ne pušov, to do sioła zajdeš
kudý dokąd; **kudy** pojedeš? — nikúdy
kuchár kucharz; našy diedko na vojniê **kucharom** byli
kucháryti kucharzyć
kúchnia *j.p.* kuchnia
kukurúza kukurydza
kul *D.* **-á** *pl.* **-iê** duża wiązka; niôs na plečach **kul** sołomy
kul *ndm.* taki jak; dała mniê mjasa **kul** ziarko maku
kulbáka 1. zgięty kij, laska; 2. *część kołowrotka*
kulháti kuleć; kôń na zadniu pravu nohu **kulhaje**
kulhávy kulawy; prodav **kulhavoho** konia
kuliêš popularna zupa ziemniaczana; **kuliêš** można jiêsti okrašany abo z mołokom
kúlik snopek do krycia strzechy; stary Stepan dobre **kuliki** vezav
kúlka rękojeść przy trzonku kosy; jak **kulka** chitajetsie, to ne budeš kositi
kum *D.* **-a** *j.p.* kum
kumá kuma; *fraz.* **v kumy prositi**

kúmkati kumkać; žaby **kumkajut**
kumpánija grupa (*np. przyjaźniącej się młodzieży*)
kumpanovátisie przyjaźnić się
kunciový mieszkający na końcu wsi
kunčáti *ndk*. **kônčyti** *dok*. kończyć **kônčyv** diêło, hulaj smiêło
kunčlá słaby, byle jaki koń; kupiv jakojeś **kunčla**
kunčôvle *pl.t. końcówki nici osnowy, których nie można utkać*
kundibóberom choditi *okazywać swoją wyższość*
kunéć *D*. **kunciá** *pl*. **kunciê** *dem*. **kônčyk** 1. zakończenie czegoś; siêv **na kunciê** ławy i čuť ne vpav; 2. na ostatnim miejscu; vsiê byli, a ja zajšov na **kunciê**; *fraz*. **na kunciê jazyka** powstrzymać się w ostatniej chwili od powiedzenia czegoś; miêv **na kunciê jazyka**, ale ne skazav; 3. koniec życia; velmi chvory, chutko jomu **kuneć** bude
kuńpa szynka
kúpa 1. kupa, stos, gromada; *fraz*. **kupa diłôv** wiele spraw; 2. tłum ludzi; zbiêhłosie **kupa** ludi
kupáti kąpać; ditia **vykupali** i położyli spati
kupátisie kąpać się; chłopci v ryciê **kupajutsie**
kupéć *D*. **-á** *pl*. **kupciê** kupiec; na konia **kupeć** našovsie
kúper *D*. **-a**; kręgosłup; korova takaja chudaja, što **kupera** znati; kôń **kupera** złomav
kupováti *ndk*. **kupíti** *dok*. kupować; **kuplu** bułku chliêba
kuráča slipotá 1. (*kwiat łąkowy*) jaskier; 2. *choroba oczu polegająca na niedowidzeniu o zmierzchu*
kurátnik kurnik
kúrava kurz, kurzawa
kurč *j.p.* kurcz; **kuřč** schvativ
kúrčytisie kurczyć się
kurdúpel *obraź*. człowiek niskiego wzrostu; ne bôjsie takoho **kurdupla**
kuréć *D*. **kurciá**, *pl*. **kurciê** palacz papierosów; **kurciê** tak v chati nakuryli, što ne było čym dychati
kúrka *D*. **-i** *pl*. **kúry** kura; hoduje **kury** i za jajcia dobry hrošy bere
kursánt uczestnik kursu
kúrsati 1. dotykać kogoś, szturchać; vôn pud bôk mene **kursaje**; 2. *poruszać palące się drwa, węgiel, aby lepiej się paliło*; **pokursaj** v pečê, kob lepi horêło
kursováti być w obiegu, być czynnym, kursować; čy staryje hrošy šče **kursujut**?; pekaes uže dva dniê **ne kursuje**
kúryti 1. palić papierosy; ja ne kurašču, **ne kuru**; 2. dymić; piêč kiepsko zroblana, **kuryt**
kusáti *ndk*. **vkusíti** *dok*. **kuslívy** kąsać, gryźć; siêty sobaka **kusajetsie**, vôn velmi **kuslivy**; *fraz*. **kusati kohoś** szkodzić komuś, donosić na kogoś
kuséć *D*. **kusciá** *pl*. **kusciê** kosiarz; **kusciê** pušli otavu kositi
kuseniá *D*. **kuseniáta** kawałeczek; starôj matery **kuseniata** chliêba ne davali
kusié *D*. **-á** *trzonek, na którym osadza się kosę*; zrobiv nove **kusie**
kusník *D*. **-á** wstążka; vpleła v kosy sini **kusnik**
kusók *D*. **kuská** *dem*. **kusóčok**, **kuseniá**, **kuseniátko** *aug*. **kusísko**, **kusíło** kawałek; za horoju majemo **kusok** pola; zjiêv para **kuskôv** mjasa i **kusiło** chliêba, i šče hołodny; *fraz*. **kusok dorohi** jeszcze dość daleko; do Łuščôv od nas **kusok dorohi**; **kusok chliêba** byt, utrzymanie; pry diêtiach **kusok chliêba** maju
kušniêr *D*. **-a** kuśnierz; zaniôs **do kušniêra** skôry
kutás frędzel; kupiła chustku **z kutasami**
kutiá *D*. **-iê** gruba kasza jęczmienna, pęczak; na obiêd navaryła **kutiê** na mołociê
kúteń *D*. **kútnia** 1. żołądek ssaków; zakołoli paršuka i načynili **kutnia**; 2. ząb trzonowy; u małoho uže **kutni** povyłazili

kutók *D.* **kutká** *dem.* **kutóčok** kąt jakiegoś pomieszczenia; sidiêv na pečê v kutkovi; *fraz.* **svôj kutok** własny kąt; chata zhorêła i **svoho kutka** ne miêli; **z kutka v kutok choditi** nie mieć zajęcia, trwonić czas; ciêły deń **z kutka v kutok prochodiv**
kuzáka chrząsz, chrabąszcz; v kutkovi jakijeś **kuzaki** łaziat
kúznia kuźnia
kúžel *D.* **-u** *cienka przędza lub płótno lniane domowego wyrobu*; naprała štyry môtki **kuželu**; pošyła **kužêlnu** soročku
kvač szmatka do zmywania naczyń; voźmi **kvača** i horčka vymyj
kvadrát kwadrat
kvárta 1. *dawna miara pojemności cieczy*; postaviv kumovi **kvartu** horêłki; 2. metalowy kubek; podaj **kvartu** vody
kvartáł miara powierzchni lasu; v jakôm **kvartali** drova zahotovlav?
kvas kwas chlebowy; zrobiła zakvasku na **kvas**
kvásny *comp.* **kvasniêjšy** kwaśny; včora kapusta była **zakvasna**, a nini zaprêsna
kvásiti kisić; uže vsiê ohurki **pokvasiła**
kvičáti *ndk.* **kvíknuti** *dok.* kwiczeć; svini **kvičat**, jiêsti chočut
kviêtka *D.* **-i** *pl.* **kvitkí** *D.* **kvitók** *dem.* **kviêtočki** kwiat; v horodi posadiła vsiaki **kvitki**
kvik *j.p.* kwik
kvitáncija *D.* **-iji**; pokwitowanie, dowód wpłaty podatku; sołtys vypisav **kvitaniciju**
kvitiásty kwiaciasty, w kwiaty; kupiła **kvitiastu** chustku
kvitováti kwitować; **pokvitovav** hrošy
kvoktáti 1. gdakać jak kwoka; bôlš jak połovina kury **kvokče** i ne nesetsie; 2. *przen.* marudzić, narzekać; uže druhi deń **kvokče**, što jôj žyvôt bolit
kvoktúcha *D.* **-i** kwoka; dviê **kvoktuchi** na kačynich jajciach posadiła

L

láda 1. byle; nigdy dobre ne zrobit, vse **lada jak**; **lada što** skaže i vsie smijutsie; 2. *fraz.* **lada deń** w najbliższych dniach; **lada deń** hosti spodivajemsia; **lada chto** byle kto; **lada chto** pryde, a vôn jomu horêłku stavit; **ne lada chto (što)** nie byle kto (co); **z lada kim** ne oženivsie, vybrav najchorôšču diêvčynu z ciêłoho sioła
ladá *część sieczkarni, gdzie wkłada się słomę*; z odnoho pučka sołomy bude štyry **lady** nakłasti
lak *D.* **-u** 1. *masa do uszczelniania butelek*; 2. *zalewa, w której znajdują się solone w beczce śledzie*; v veliki pôst jiêli **lak** z kartoplami; *fraz.* **sołony jak lak**
lakováti uszczelniać lakiem butelki
lálka *dem* **lálečka** lalka
lámeć *D.* **lámcia**; *zbita sierść służąca jako miękki podkład*; v chamutovi **lameć** protersie i teper mulaje
lamôvka *D.* **-i**; 1. rama okienna; 2. *obszycie brzegów tkaniny*; płatije obšyj koło šyji **lamôvkoju**
lámpočka żarówka; kupiv **lampočku** do batarejki
lápati *ndk.* **lápnuti** *dok.* 1. obryzgiwać błotem lub inną masą; 2. *przen.* powiedzieć coś niepotrzebnie; ty vse štoś **lapneš**, a posli škoduješ
láskati *ndk.* **lásnuti** *dok. uderzając wydawać charakterystyczny odgłos*; **lasnuv** doščkoju po vodiê
lášok *D.* **láška**; 1. *kopka zboża na polu składająca się z dwunastu snopków*; za deń nažali pjať **laškuv** žyta i dva pšenici; 2. *pogardliwie o udach*; schovaj svojiê **láški**
lebéda lebioda; navaryła kulešu z mołodoju **lebedoju**

lébeď łabędź
lekotáti drżeć z zimna, ze strachu; tak peremerzła, što ciêła **lekoču**
lenciúh *D.* **-á** łańcuch żelazny; korovy na **lenciuhach** povpinaty chodiat
lénta *p.* kusnik
létati *ndk.* **pryletiêti** *dok.* 1. lecieć; samolot nad chatoju **letiêv**; kački **pryletiêli**; 2. spadać z czegoś; z drabiny **letiêv**
ležánka *j.p.* leżanka
ležáti *ndk.* **lažčý** *dok.* leżeć, położyć się; vstavaj, uže chvatit **ležati**
liêčyti leczyć; *fraz.* **liêčanym koniom mało najiêdeš**
liêjka *D.* **-i** lejek; **liêjkoju** naliêv mołoka v liter
liênitisie (*o zwierzętach*) zmieniać sierść; korovy vesnoju **liêniatsie**
liês *D.* **-a** *pl.* **lisá** *D.* **-ôv** *dem.* **lisók** las; čołoviêk pojiêchav **do liêsa** po drova
liêska *D.* **-i** laska
liêti *1 os.* **liju** *2 os.* **lieš** lać płyn; **naliêj** vody v ceber
liêtisie lać się; voda z vidra **lijetsie**
liêtni letni; **liêtnioho** dnia možna mnôho zrobiti
liêtnik *D.* **-a** marynarka; odiahni **liêtnika**
liêto *D.* **-a**; *pl.* **litá** *D.* **liêt** 1. pora roku, lato; **liêtom** na poli mnôho roboty; 2. *w połączeniu z liczebnikiem powyżej czterech*; małôj uže pjať liêt minuło; koliś kazali, što sorok liêt to babin viêk; *fraz.* **na liêto** w przyszłym roku
liêvy znajdujący się z lewej strony; **liêvoho** čerevika obuv na pravu nohu
liêzti 1. *p.* łaziti; 2. (*o ptakach*) wykluwać się; **vylizło** petioro kureniat
licié *D.* **-á** 1. twarz; **z licia** hoža diêvčyna, ale nohi tonkovaty maje; 2. *prawa, wierzchnia strona materiałów, ubrań itd.*; zamiś nałožyti soročku **na licie**, to nałožyv navyvorot
liciováti 1. *przeszywać ubranie, wywracając na drugą stronę*; **liciovana** spudnicia jak nova; 2. *tylko 3 os. l.poj.* pasować; takomu staromu **ne liciuje** do divčyniat choditi
ličkó *przednia część gwiazdy kolędników*; zrobili gvjazdu iz sklanym **ličkom**
ličýti 1. przeliczać ilość; **poličy** hrošy; 2. spodziewać się czegoś, liczyć na kogoś lub na coś; **ličyv**, što lepi bude; vôn **ličyv** na tebe, a ty jomu ne pomôh
lichí -ája -óje 1. groźny, zły; **lichi** sobaka za nohu vkusit; *fraz.* **lichoho čort ne voźme**; 2. słaby, nie nadający się do użytku; dziurawy; **lichi** miêch, treba joho vže vykinuti
lícho *D.* **-a**; zło, zły duch; jakoje **licho** tebe prynesło?
lichtárnia lichtarz domowy; idučy do chliva, bery **lichtarniu**
likárstvo *D.* **-a** *pl.* **-á** lekarstwo; dochtor raznych **likarstvôv** naprypisuvaw; *fraz.* **jak na likarstvo** bardzo mało; barzo mało chliêba ostałoś, **jak na likarstvo**
lin *D.* **-á** (*ryba*) lin
lína *j.p.* lina
liniêjka linia, linijka
linohúz *D.* **-a**; człowiek leniwy, leń; taki **linohuz**, ničoho robiti ne choče
linovátisie nie mieć chęci, lenić się; **linujetsie** do sklepu pujti
lintiáj *p.* linohuz
lípa (*drzewo*) lipa; za horodom **lipy** rostut
lipíti *1 os.* **liplú** *2 os.* **liêpiš** lepić; koliś z hliny pečy **lipili**
lipóvy lipowy; **z lipovoho** cviêtu možna zvaryti čaj
lis 1. (*zwierzę*) lis; złapav **lisa**; 2. *przen. o człowieku chytrym, przebiegłym*
lisá *p.* lis
lišáj *D.* **-á** *pl.* **-iê** liszaj; na skôry čohoś **lišajiê** povyskakuvali
líšni nadprogramowy, zbyteczny; miêv para **lišnich** hrošy
lišýti pozbawiać; **lišyvsie** rozumu
litvín Litwin
livórver pistolet, rewolwer; strylali z **livorvera**

lnianý lniany, zrobiny z lnu
lnísko pole po zebraniu lnu; **na lniskovi** kartochli posadili
lóhki *pl.t.* płuca; miêv zapalenie **lohkich**
lóhki *comp.* **lókšy** *dem.* -**hkútki**, -**hkúteńki**; 1. *coś o małej wadze*; piêveń **lohki**, choč z viêtrom pusti; 2; *nie wymagający dużego wysiłku, kłopotu*; to **lohka** robota; *fraz.* **lohka chvoroba**, **lohka smerť**; **lohko na dušê**
lon *D.* **lnu** len
lúbčyk *domniemany środek na spowodowanie miłości*; *roślina używana jako przyprawa i w lecznictwie; dawniej uważano, że korzeń lubczyku wzbudza uczucie miłości*
lubíti *1 os.* **lublú** *2 os.* **lúbiš** 1. lubić coś, kogoś; **lublu** po liêsi pochoditi; diêti **lubjat** małoko; 2. kochać; kažut, što Stepan Hapku **lubit**; *fraz.* **chto koho lubit, toj toho čubit**
lubítisie 1. lubić się; 2. kochać się
lubíve mjáso chude mięso
lubóv miłość
lubovátisie podziwiać, cieszyć się; ja **lubujusie**, jak podivlusie na svojiê diêti
lubý -**ája** -**óje** dowolny; v **luby** deń možna kupiti
lúde *p.* człowiek
lúlka 1. fajka; diêd **lulku** kuryt; 2. kołyska

Ł

łać *ndm. tylko w zwrotach* chtoś **ne łać** kimsie ktoś jest lepszy, nie da się porównać; Stepan **ne łać** Chvedorom, i hožy i bohaty
ład ład, porządek; u jich ni składu, ni **ładu**
łáditi *1 os.* **łádžu** *2 os.* **ládiš** reperować, naprawiać; dorohu **ładiat** i nema kudoju projiêchati; časy uže try razy byli **ładžany**
łáditisie 1. godzić się z kimś; vperuč posvarylisie, a posli **poładilisie**; 2. pomyślnie układać się, dogadywać się; štoś im **ne ładitsie** v roboti
ładováti ładować, układać; **naładovav** fôru siêna
ładý *pl.t. przyjęcie w związku z umową przedślubną*; **na ładách** baťko mołodoji obiciav dati mjasa pud vesiêle, korovu i dva hektary pola
ładúnok ładunek
łach *p.* łachman
łachmán stare, ubranie, szmata; jak diêd **v łachmany** odiahnuvsie i do ludi pušov
łachmáty kosmaty; jakujuś **łachmatu** materyju kupiła i bude palto šyti
łachúdra *j.p.* łachudra
łajdák łajdak
łakiêj *D.* **-a** lokaj; ja u tebe **łakiêjom** ne budu
łakómitisie łakomić się
łándyš konwalia; v liêsi **łandyšôv** narvała
łáńka sarna, łania; *fraz.* diêvčyna **jak łańka**
łápa *j.p.* łapa; kôt z sobakoju **łapami** bjutsie
łápati łapać, chwytać, łowić; dumav, što ščascie **złapav**
łapúch łopian; pud płotom **łapuchi** rostut
łáska 1. względy, przychylność; do konia treba **łaskoju** pudchoditi; *fraz.* **komuś łasku robiti** *wykonywać coś bez poczucia odpowiedzialności*; vôn **łaski ne robit**, my jomu hrošy płatim; **zdatisie na (čyjuś) łasku** stać się zależnym *od kogoś*; **bez**

łaski obejdzie się bez pomocy; **z łaski na utiêchu** bez żadnej racji, przyczyny; **ne łaska** wystarczy, dość; jak dam dvadceť złoty, to **ne łaska**
łaskáviti oswajać, przychylnie ustosunkowywać
łáskavy łagodny, niedokuczliwy; **łaskave** tela dviê korovy sse, a harde z hołodu zdychaje
łástovka jaskółka; jak **łastovki** nisko letajut, to došč bude
łásy chętny na coś, łasy; kôt **łasy** na mjaso
łáta 1. *listwa drewniana do łączenia krokwi i przymocowania strzechy*; do **łatôv** pryvezujut kuliki; 2. *aug. od* łatka
łátati przyszywać łaty do ubrania, worków itd., łatać; **połataj** nahavici, budu v łatanych choditi
łátiti *1 os.***łaču** *2 os.* **łatiš** przybijać łaty do krokwi; kłunia uže **połačana**, ale šče ne nakryta
łátka *D.* **-i** *pl.* **-í** *D.* **-ók** *kawałek tkaniny, skóry itp. przyszyty w miejsce dziury*; nałožyła **łatku** na rukava
łátvy *p.* lohki
łáva *długie, zwykle drewniane siedzenie dla kilku osób, czasem służące też do spania*; siaď **na łavi** i posidi
łávka 1. *dem. od* łava; 2. ławka szkolna; 3. sklep; idi **do łavki** i kupi paperosuv; *fraz.* **upasti z łavki** staracić czyjeś zaufanie
łáziti *ndk.* **liêzti** *dok.* (*o gadach*) poruszać się; už **liêz** po stežci; 2. wałęsać się, chodzić bez celu; de ty tak dovho **łaziv**?; 3. wdrapywać się, wchodzić na coś; **vliêz** na derevo; 4. *pogard. powoli iść, gdy trzeba się śpieszyć*; chodi chutčêj, čoho ty **liêzeš**?; *fraz.* **łaziti rakom** chodzić na czworakach
łháti *1 os.* **łhu** *2 os.* **łžeš** kłamać; jak **ne zołže**, to i pravdy ne skaže
łhun *D.* **-á** kłamca, łgarz; ty **łhune**, vstydavsie b tak łhati
łhúnka *kobieta, która kłamie*
łob *D.* **-a** czoło; na pudskakuj, bo **po łobi** dostaneš
łobáty *człowiek z dużym czołem*
łobodá *p.* lebeda
łódar *p.* linohuz
łódka *dem.* **łodočka** łódka; po ryciê **łodkoju** pływali
łókšyny *pl.t.* makaron; **łokšyny** jidiat okrašany abo z mołokom
łomáti *1 os.* **łomlú** *2 os.* **łómiš** łamać; **nałomi** hôla na viênik
łômot duży kawałek; vziav **łômot** chliêba
łóni *ndm.* w ubiegłym roku; dobre ne pometaju, čy to było **łoni**, čy **pozałoni**
łopáta 1.*drewniana łopata do wsadzania chleba do pieca*; 2. *fraz.* **jazyk jak łopata**; u našoho svata **jazyk jak łopata**
łópati *ndk.* **łopnuti** *dok.* uderzać, trzaskać, pękać; dveryma hołosno **łopaje**; čereviki **połopali**
łot *jednostka wagi barwnika do tkanin*; kupiła **łot** farby
łovíti *1 os.* **łovlú** *2 os.* **łóviš** chwytać, łapać; **złovi** mene, jak budu utikati
łóvla łapanie
łozá *zbior.* **łozína**; łoza; **z łoziny** korobki pletut
łóžka *dem.* **łóžečka**; łyżka; *przen. mała ilość jedzenia*; vliła **łožku** boršču i chotiêła, kob ja najiêvsie
łôžko *dem.* **łôžečko** łóżko; lôh **na łôžku** i zasnuv jak kameń
łučýna smolne drzewo, łuczywo; pryhotoviv **łučyny** na pudpałku
łuh 1. *naturalny obszar zalany wodą, mniejszy od jeziora*; **po łuzi** kački pływajut; 2. *woda z dodatkiem popiołu, w której kiedyś prano bieliznę*
łupáty *człowiek o przesadnie dużych wargach*; de vôn takuju **łupatu** žônku vziav?
łupína *j.p.* łupina

łupíti *1 os.* **łuplú** *2 os.* **łúpiš** zdzierać skórkę; skrobany kartochli liêpšy jak **łúplany**; *przen.* bić kogoś; ja tebe šče **nałuplu**!
łupotniá správiti nabić, sprawić lanie; takoho **łupotnia** spraviv, što bude dovho pometati
łuská łuska ryby
łúščyti łuszczyć, wydobywać nasiona z łupiny; v večery **łuščyli** bôb
łyč *D.* **-á** *pl.* **-ê** 1. ryj świni; svinia **łyčom** poryła zemlu; 2. *przen.* nos; zaderła **łyč** i pobiêhła do Tinevič; ne sadžaj **łyča** de ne treba
łyk *dem.* **łyčók** łyk; vypiv para **łykuv** mołoka
łýko *j.p.* łyko
łýžva *j.p.* łyżwa

M

mácati *p.* ščupati
macháti 1. machać czymś; rukami **machav**, kob kury prohnati; 2. coś szybko robić; ale roboty **machnuv** za deń; 3. *przen.* ukraść, skombinować; tyšču złoty **machnuv** v sklepi
máčocha macocha; što ty, **od mačochi**, što hrošy ne maješ?
maj *j.p.* maj
majóntok majątek
májster *D.* **májstra** *pl.* **-ê** *dawniej* cieśla; naniav **majstrôv**, kob chatu postavili; *fraz.* **majster na vsie ruki** *człowiek o wszechstronnych zdolnościach*
majstrováti *wykonywać coś z drzewa*
májtki *pl.t. j.p.* majtki
mak *j.p.* mak
makátka makatka; vyšyła hožu **makatku**
makoviênie *łodygi maku wraz z liśćmi*
makúch makuch; korovam **makuchu** dała
malína *dem.* **malínka** malina; *fraz.* **zjiêsti** *štoś* **za malinku** zjeść *coś* z wielkim smakiem; jak čołoviêk hołodny, to suchi chliêb **zjiêsť za malinku**
malínnik krzewy malin; **malinnik** veliki, a malin nema
malováti malować; **namalovav** hožu kartinu
malúnok obrazek
máło *comp.* **menč** mało; *fraz.* **mało što** ledwie, o mało co; **mało što** ne perekinuvsie
małý, **małája**, **małóje** *comp.* **ménčy** *dem.* **malútki**, **malúsieńki** 1. niewielki rozmiarami, niski, mały; naša chata **zamałaja**; 2. nie mający większego znaczenia; jak kurka zdochne, to šče **małaja** bida; 3. w użyciu rzeczownikowym dziecko; poprychodili staryje i **małyje**
máma *dem. p.* mati
manách mnich, zakonnik; *przen.* człowiek stroniący od życia towarzyskiego; žyve jak **manach**
manáška mniszka, zakonnica
mandá *aug.* **-íšče** *wulg.* vulva; *przen.* niezdara
maniêška *pl.* **maniêški**; dawniej plisa na męskiej koszuli wzdłuż zapięcia, często ozdobna; teper mužčyny ne nosiat soročok z vyšytymi **maniêškami**
maniêž *D.* **manižá** kierat; siêčku **manižom** rêzali
mankiét mankiet
mánna *j.p.* manna; *fraz.* **nikomu manna z neba ne padaje** nic za darmo nie

przychodzi
mará *D.* **-ê** zmora, mara; *przen.* ktoś dokuczliwy; odyjdi od mene, **maro**!; chodit za mnoju jak **mara**
maráti brudzić, brukać; de tak chustku **pomaráła**?
mareškováti wykonywać haft, mereżkę; siêta nastôlnicia hože **vymereškovana**
marnotráviti marnotrawić
marnotrávnik *D.* **-cia** marnotrawca
marnováti marnować; **zmarnovav** takije dyliê!
mars *j.p.* mars
maslánka maślanka
maslúk *dem.* **maslučók** maślak; **maslukôv** było tôlezno, choč kosoju kosi
másło *j.p.* masło
masłobôjka *naczynie do domowego wyrobu masła*
masť *D.* **-i** 1. *kolor sierści zwierząt*; koni mohut byti raznoji **masti**, žovty, čorny, bułany, sivy; 2. maść (*lek do przykładania lub smarowania*); dochtor prypisav čornoji **masti** do bolački
mastísty *o koniach jednakowej maści*; dvoje **mastistych** koni maje
mastíti *przy grze w karty wyjść kartą tego koloru, jaki ma partner, przeciwnik*; vôn mniê **pudmastiw**
mašýna *j.p.* maszyna; *fraz.* **chodit jak mašyna** chodzi, pracuje szybko, dobrze; *fraz.* **švejna mašyna** maszyna do szycia
mašynísta *j.p.* maszynista
matáti zwijać nici w motek; *fraz.* **na us matati** myśleć, ale nie wypowiadać swoich myśli
matéryja tkanina; kupiła na płatije dva z połovinoju metry **materyji**
materýnščyna spadek po matce (*najczęściej ziemia*); **materynščynu** dočciê oddali, a baťkovščyna synovi ostała
máti *D.* **mátery** *pl.* **materê** *D.* **-ôv** *dem.* **máma**, **mámočka**, **mamúla** matka; **rôdna mati** matka rodzona; **chryščona mati** matka chrzestna
matiênie *pl.t. nać roślin okopowych*; pokôl **matiênie** na posochne, to kartopel ne možna kopati
mátka macica
matrós marynarz; v vôjśku byv **matrosom**
matiúk *wulg.* przekleństwo; **matiuka** zahnuti (posłati)
mátuška *żona księdza prawosławnego*; batiuška **z matuškoju** deś pojiêchali
matúška przyrząd do zwijania nici w motek; voźmi **matušku** i motaj nitki
matýl *p.* matyłka
matyłhátisie powiewać, kołysać się samoczynnie; chustka na vitrovi **matyłhajetsie**
matýłka *D.* **-i** *pl.* **-í** *D.* **-ók** 1. motyl; 2. ćma; lohki jak **matyłka**
matúra *j.p.* matura
mázati *1 os.* **mážu** *2 os.* **mážeš** smarować, mazać; chliêb masłom **pomazav**; voza **mažut** mazioju; **pamazała** hlinkoju chatu
mébli meble
medál odznaczenie, medal; na vojniê **medala** dustav
meldováti meldować; **zameldovav** na policiju
meldúnok meldunek
melorácija melioracja
mémla niezdara, niedorajda
mémlatisie powolnie, flegmatycznie wykonywać jakąś pracę; ciêły deń **memlavsie** i ničoho ne zrobiv
menіók *D.* **-a** miętuz; v rovi **meńkôv** nałapav
ménšati ubywać, zmniejszać się; došč **menšaje**

mesníci *pl.t. okres od Bożego Narodzenia do wielkiego postu, karnawał*; **v mesnici** para vesilôv v seliê było
mestí *1 os.* **metú** *2 os.* **metéš** mieść; na dvorê sniêh **mete**; *fraz.* **jak viêtrom výmeło** czysto, nic nie pozostało
meténka *deszczułka, którą moczono i posypywano piaskiem, aby ostrzyć kosę*; teper uže **meteńkoju** ne ostrat kosy; *przen. o kobiecie chudej, swarliwej*
mežá *D.* **-ê** *pl.* **méžy** miedza; **na mežê** hoža trava vyrosła; *fraz.* **žyti čerez mežu** mieszkać po sąsiedzku
mhlanó mglisto; včora było **mhlano**
mhlítisie zaciągać się mgłą; pud večôr načało **mhlitisie**
mhła mgła; takaja **mhła** navisła, što čołoviêka ne vidno
mjáčyk *D.*-**a** piłka do gry; diêti **v mjačyka** ihrajut
mjáhki *comp.* **mjákšy**; 1. nie twardy, miękki; sviêžy chliêb **mjahki**; 2. *fraz.* **miêti mjahkie sercie** być skłonnym do wzruszeń; *fraz.* **mjahka korova** łatwa do dojenia
mjákiš pieczywo z obciętą skórką; ne maju zubôv, to ono **mjakiš** jiêm
mjasníci *p.* mesnici
miasník *człowiek trudniący się wyrobem lub handlem mięsa*; pered vesiêlom **mjasnika** zhodili
mjáta mięta
mjáti gnieść
miêch *D.* **-a** *pl.* **-i** *dem.* **mišók, mišéčok** *aug.* mišýsko 1. wór, worek; narêzav para miškôv siêčki; *fraz.* **pustym miêchom udyrany** *o kimś nerwowym, niespełna rozumu*; 2. (*przyrząd tłoczący powietrze do paleniska w kuźni*) miech
miêd miód; dustav dobroho, lipovoho **medu**
miêď miedź; koli na štoś **miêď** potrêbna, to ja pryniôs **miêdnoho** drotu
miêra *D.*-**y** miara; pušła do kravčychi, kob **miêru** zniała
miêryti 1. przymierzać coś do czegoś; **pomiêryła**, čy chvatit płachty na ciêłe łôžko; 2. mieć długość, szerokość; mierzyć; chata **miêryt** pjať metruv v šyrynu i vôsim vzdovž
miêrytisie porównywać wzrost; chłopci **miêrylisie**, kotory z ich bôlšy
miêseć *D.* **-a** *pl.* **miseciê** 1. miara czasu, miesiąc; dva **miêseci** projšło, jak ty u nas ne byv; 2. księżyc; jak mołody **miêseć**, to dobre hryby rostut
miêsečny *mający wiek jednego miesiąca*; **miêsečne** tela prodav
miêstie miejsce; *D.* **-a** *pl.* **mistiá** 1. wolna przestrzeń; na zemliê vsiêm **miêstia** chvatit; 2. wydzielona część powierzchni; położy łožku na svoje **miêstie**; *fraz.* **byti na odnôm miêsti** nie oddalać się; **na odnôm miêsti** i kameń mochom obrostaje; *fraz.* **miêti miêstie** być zatrudnionym, potrzebnym; ne pryniali do škoły, bo **ne było miêstia**
miêsto *D.* **-a** *pl.* **mistá** miasto; pojiêdu **do miêsta** kupiti palto
miêti *1 os.* **maju** *2 os.* **maješ** 1. posiadać, mieć; Tolik novoho rovera **maje**; *fraz.* **miêti hołovu** rozsądnie myśleć; robiš jakby **hołovy ne miêv**; 2. przeżywać lub doznawać czegoś; često **maju** boliê hołovy; *fraz.* **miêti na očach** mieć w zasięgu wzroku; małoho vse **na očach maju**; 3. zamierzać coś; v subotu **maju** jiêchati do Hajnovki; *fraz.* **ot tobiê i maješ** coś wypadło niezgodnie z planem, niepomyślnie
míhati *ndk.* **mihnúti** *dok.* migać; w očach mniê štoś **mihnuło** i propało
michiêr *D.* **michiêra** pęcherz moczowy
míłuvati wybaczać, zlitować się; tak prosiv, kob ja joho **pomiłuvav**
mináti mijać, omijać, wymijać; durnia lepi z daleka **minuti**; ja išov, a Kola mene roverom **minuv** i nic ne odozvavsie; tak postaviła vidro koło dvery, što nijak **ne minuti**
miniáti zamieniać, wymieniać; pušła do sklepu koftu **miniati**, bo taja zamałaja była; cihan chotiêv na koni **miniatisie**
minúta *dem.* **minútka** 1. (*jednostka czasu*) minuta; prydu za dvadceť **minut**; 2. krótki czas, chwilka; vyjdu **na minutku** i zaraz vernusie

mirováti *czynić znak krzyża na czołach wiernych przez duchownego w cerkwi*; jak batiuška kônčyv **mirovati**, to lude do domu pušli
mirýtisie godzić się na coś; čołoviêk časom z usiêm musit **mirytisie**
misíti *1 os.* **mišú** *2 os.***miêsiš** miesić; **zamisiła** chliêb
míska *j.p.* miska
mišáneć mieszaniec; 1. człowiek, którego rodzice są różnych norodowości; 2. *zwierzę, ze skrzyżowania różnych ras*; siêty baran to **mišaneć**
mišanína mieszanina
mišáti 1. łączyć ze sobą różne substancje; **mišali** mołoko z vodoju; *fraz.* **obrôk mišati** dodawać zboże do sieczki; 2. wciągać, wtajemniczać kogoś; sami sudiatsie, šče i mene **mišajut**; 3. przeszkadzać; **ne mišajte** jomu, bo ošybok narobit
mišátisie 1. wtrącać się; **ne mišajsie** do čužych diłôv; 2. plątać się; v hołoviê mniê vsio **mišajetsie**
mitłá 1. trawa polna, mietlica; nic nema zbôža, samaja **mitła** vyrosła; 2. miotła do zamiatania; posiêjała ryžyku na **miêtły**
mítusom ležáti leżeć na piersiach
mizíneć mały palec u ręki lub nogi
mížy *ndm.* między, pomiędzy
mláskati mlaskać
mléjki mdły
mléjko mdło
mlôn *D.* **mloná** *drewniany lub metalowy pręt przymocowany do koła sieczkarni lub żaren*; **mlonom** krutiat kolaso sičkarni abo žoron; *przen. o człowieku lub zwierzęciu wysokim, chudym*
množênie mnożenie
mnóžyti mnożyć
mnóžytisie rozmnażać się; myšy chutko **množatsie**
mnôho *comp.* **bôlš** wiele, dużo; korova, što **mnôho** ryčyt, mało mołoka daje
mnužêń *ndm.* mnóstwo; łoni było **mnôžêń** stonki na kartochlach
močýti moczyć; vyrvany lon **močat**, a posli stelut
móda *j.p.* moda
móditi wymyślać coś nowego, szczególnie w ubiorze; što ty sobiê **vymodiła**?
moch *D.* **móchu** mech; staroje derevo **mochom** obrosło
mochnáty porosły mchem; bačyš, jakaja strêcha **mochnata**
môj, mojá, mojé mój, moja, moje; *fraz.* **na môj rozum** tak jak ja myślę; **na môj rozum** povinno dobre byti; *fraz.* **moja chata z kraju** nic mi do tego; nechaj vony za łoby vodiatsie, a mniê što, **moja chata z kraju**
moklák przemoknięty; zmok i **moklakôv** do chaty pryniôs
moklíci *pl.t. choroba owiec*
móknuti moknąć; korovy na doščovi ciêły deń **moknut**
mókro *comp.* **Mokrêj** *j.p.* mokro
mókry *j.p.* mokry
mokrotéča bardzo mokro; v chliviê takaja **mokroteča**, treba pudosłati
môl *D.* **mola** mól; kožuchi v šafi **moliê** pojiêli
moláti mówić, powiadać, mawiać; **molali** našy mamula, nebôščycia
molébeń msza żałobna; po nebôščykovi batiuška **molebeń** odsłužyw
molénije modły
molítisie modlić się
molítva modlitwa
mołočêj mlecz, chwast; sviniam narvała mołodoho **mołočyju**
mołodája 1. mająca niewiele lat; vona šče **mołodaja**, kob do roboty iti; 2. panna młoda;

u mołodoji byv chorošy velon
mołodéć zuch, chwat, grzeczny; našy diêti **mołodciê**, sami doma ostajutsie;
mołodícia młoda mężatka; na muzykach ne było žadnoji **mołodici**
mołodiêti stawać się młodym; Stepan zamiś starêti, to **mołodiêje**
mołodúcha *p.* mołodaja
mołodý *dem.* **mołodéńki** 1. młody wiekiem; do vôjśka šče **za mołody**; 2. pan młody; v subotu pered vesiêlom **mołody** jiêde do mołodoji po soročku
mołokó mleko
mołotébnik *człowiek, najczęściej wynajęty do młócenia cepem*
mołóti *1 os.* **melú** *2 os.* **méleš** mleć; koliś **mołoli** v žornach
mołotiênie młócenie; poprosiv ludi do **mołotiênia**
mołotíłka młockarnia; koliś ciêłu zimu mołotili ciêpom, a teper za odin deń **mołotiłkoju** vsio zmołotiat
mołótisie wiercić się, kręcić się; čoho ty tak **meleššie**
mołotíti *1 os.* **mołočú** *2 os.* **mołótiš** młócić zboże; v subotu budem **mołotiti**
mołózivo siara; koliś **mołozivo** pekli
mołôčne mleczne
mołôčnicia krova dająca dużo mleka
mónčka *p.* cukor
móndry mądry
mórda 1. morda zwierząt; 2. *obraźliwie o twarzy*; kudy ty svoju **mordu** pchaješ?
morkáč baran; **morkača** prodav
morkotátisie *o owcy w okresie rui*; sioholita ovečki rano **morkočutsie**
morkoviênie nać marchwi; **morkoviênie** było velizne, a morkva vyrosła maleńka
mórkva *dem.* **morkvočka** marchew; v horodi posadiła zahôn **morkvy**
morosíti siąpić; maleńki došč ciêły deń **morosit**
mórščka zmarszczka; **morščkí** na tvarovi porobilisie
mórščyti marszczyć; pošyła **mórščane** płatije
mostíti *1 os.* **moščú** *2 os.* **móstiš** *sporządzać posłanie, legowisko na czymś twardym*
móška *pl.t.* meszka; **moška** na lon napała
mošónka *anat.* moszna
móva 1. *zasób wyrazów i form językowych*; hovoryli jakojuś **movoju**, što ja ne poniała; 2. *zdolność mówienia*; od perelaku **movu** odniało; 3. rozmowa, wzmianka; pro joho i **movy** ne było; *fraz.* **nema movy** coś nie może być brane pod uwagę; **nema movy**, vôn siudy bôlš ne pryde; 4. *sposób wymawiania*; vôn maje takuju **movu**, što trudno poniati jak hovoryt
movčáti milczeć; **movčy** i ne odzyvajsie
môzg mózg
mozólitisie nieudolnie, mozolnie wykonywać coś; ciêły deń **mozolivsie** i nic ne vyšło
mozôl *D.* **mozolá** *pl.* **mozoliê** *D.* **mozolôv** 1. rodzaj zawiązanej pętli, węzeł; zatiahnuv **mozola** i teper ne rozvežu; 2. odcisk; od hrabel **mozoliê** porobilisie; 3. *przen. o kimś małym*; taki mały jak **mozôl**, a pudskakuje
možlívosť *j.p.* możliwość
možlívy *j.p.* możliwy
móžna *j.p.* można
mreć *D.* **merciá** *pl.* **merciê** *p.* nebôščyk
mručáti mruczeć; kôt **mručyt**
mruk człowiek małomówny, gbur; z takim **mrukom** tołku ne dôjdeš
mstítisie mścić się
múčyti męczyć; **ne muč** kotôv
múčytisie męczyć się; ciêłe życie **mučyvsie**, a ne žyv

múcha *j.p.* mucha
muchołápka *j.p.* muchołapka
muká męka; z susiêdom odnu **muku** maju, taki kiepški
múka mąka; namołov pytlovoji **muki**
múlati 1. uciskać, uwierać; siêta soročka mniê v šyju **mulaje**; 2. obcierać; pravym čerevikom ciêłu pjatu **obmulav**; 3. namacać coś; jakujuś guzočku na hołoviê **namulav**
mulísty *j.p.* mulisty; mistiami ryka maje **muliste** dno
muł *j.p.* muł; ryku **mułom** zanesło
mundúr mundur
mur *j.p.* mur; *fraz.* **prypérti do múru** *zmusić do określonego zachowania się*; jak **pryperli do muru**, to skazav pravdu
muróvany 1. murowany, zrobiony z cegieł, kamieni lub betonu; postaviv **murovanu** chatu; 2. *przen.* pewny; po takôj žarê **murovany** doščь bude
múrsa zgnilizna
músi(t) 1. chyba, prawdopodobnie; vzavtra, **musit**, moroz bude, bo soncie takoje čyrvone zachodit
músiti *1 os.* **mušu** *2 os.* **musiš** musieć; **mušu** iti do domu
múrza brudas; z joho takaja **murza**, vse zamurzany chodit
múrzati brudzić; de ty tak **zamurzav** soročku
mutíti mącić; čystu vodu chtoś **pomutiv**
mutłávicia mętna, brudna woda w rzece, w stawie
mýdel *p.* lašok
mylítisie mylić się; ja **pomylivsie** i zamiś pjaťsot, to vziav pidisiat złoty
mýło mydło; zarobiv jak Zabrôćki na **myli**
mýti myć, prać; **pomyła** soročki i poviêsiła na dvorê
mýtisie myć się
mýza//mýrsa pysk zwierząt; korova **myrsu** pchaje
mžávka *j.p.* mżawka

N

na 1. *przyimek* na; sokiêra ležyt **na** zemliê; pušov **na** posidiênki do kuma; vziav požyčku **na** rôk; dovhi **na** dva metry; sołonina gruba **na** pjadiu; tiažko zaroblaje **na** kusok chliêba; połotno ukrasiła **na** čyrvono; dvery zabiv **na** głucho; **na** proščki iti bude bližej; 2. *w użyciu czasownikowym w 3 os. l.poj. i mn.* masz, macie; **nate** vam vašy hrošy i idiête do domu; *fraz.* **ot tobiê i na** *wyrażenie oznaczające przewidywany ujemny skutek*; *fraz.* **na tu na** *zawołanie na psa*
na- *przedrostek tworzący czasowniki pochodne*; **na**robiti, **na**pisati i inne; 2. *przedrostek tworzący inne części mowy*; **na**pravdu, **na**rešti
nabáviti *dok.* **nabavláti** *ndk.* dokładać; jak **nabavite** šče sto złoty, to ovečku prodam
nabávitisie nabawić się; **nabavivsie** chvoroby
nabiêhatisie *dużo biegać aż do zmęczenia*; diêti **nabiehalisie** i teper spjat;
nábiłki *pl.t. część krosien*; **v nabiłki** vkładajut berdo
nabíti 1. uderzyć kogoś, nabić; chłopcia na muzykach **nabili**; 2. wcisnąć, nasadzić, naładować; kosu na kusie **nabiv**; ciêła cerkva ludima była **nabita**; 3. uderzyć się; **nabiv** sobiê siniaka; *fraz.* **nabiti kišeniu** wzbogacić się
nabivátisie *čymś* proponować *coś* do kupienia, narzucać się *z czymś*; zbôža na rynku było tak mnôho, što lude **nabivalisie**, a nichto kuplati ne chotiêv; jak ne choče, to ne

treba, ja ne budu **nabivatisie** svoim dobrom
nabołtáti naopowiadać głupstw, naplotkować; **nabołtała** tôlko na Hapku, što teper vstydno z jeju vstrêtitisie
nabóvtati namieszać różnych składników cieczy; porosiatam **nabovtała** ceber jiêdła
nabráti nabrać; z zasiêka **nabrav** zbôža i povjôz na mlin; *fraz.* **movčati**, **jak vody v rot nabravšy**
nabrecháti *p.* nabołtati
nabryniáti napęcznieć, spuchnąć; čohoś korovi cićki **nabryniali**
nabôr *D.* **naboru**; nabór
nabôžny *p.* pobôžny
nabzdiêti *p.* bzdiêti
načálnik urzędnik, szef; Ivanuv Saša velikim **načalnikom** v Varšavi robit
načáti *dok.* **načynáti** *ndk.* rozpoczynać; v ponediêłok **načali** žati a v pjatniciu kônčyli
načyniáti kubásy napychać kiełbasę; deseť par kubas **načyniła**
naddátok *coś, co otrzymuje się ponad normę*; **v naddatkovi** maju para zahonuv zemliê
nadiêja *D.* **-ji** nadzieja; taki chvory, što **nema nadiêji**, kob vyžyv; *fraz.* **byti pry nadiêji** być w ciąży, spodziewać się dziecka
nadiêjatisie mieć nadzieję; **nadiêjusie**, što vsio bude dobre
nadivítisie napatrzyć się; takaja hoža diêvčyna, što vsiê ne mohli **nadivitisie**
nadivovátisie nadziwić się; ne mohli **nadivovatisie**, što taki mały, a vsio ponimaje
nadkidáti odrzucać jakąś część; za veliku fôru nakłav i musiv **nadkinuti**
nadojiêsti *dok.* **nadojidati** *ndk.* dokuczać; liêtom muchi i komarê **nadojidajut**, jak hôrka reďka
nadorváti częściowo wyrwać, naderwać
nadúti 1. nadmuchać; **naduv** gumovu łodku; 2. *przen.* nabrać, okantować; na tysiaču złoty mene **naduli**
nadvôrje *o słotnej lub śnieżnej pogodzie*; takoje **nadvôrje**, što sobaki z chaty ne vyhnati
nadvôrny paršúk (svinia) *świnia przed intensywnym tuczeniem*; maju odnoho kormnika i odnoho **nadvôrnoho paršuka**
nagábati spotkać kogoś z określonym zamiarem
nahaniáti naganiać, doganiać; ale strachu mniê **nahnav**!; po dorozi mene **nahnav**
nahavíci *pl.t. dem.* **nahavíčki** spodnie; za zaroblany hrošy kupiv liêtnika i paru **nahavić**; *fraz.* **spôdni nahavici** kalesony
nahináti *ndk.* **nahnúti** *dok.* naginać; holi od jabłyk **ponahinalisie**
nahledáti *ndk.* **nahlánuti** *dok.* doglądać od czasu do czasu; **nahlań** ovečki, kob v škodu ne vliêzli
nahnóm (*o piciu*) jednym duszkiem, haustem
nahônka nagonka przy polowaniu; chodiv **v nahônku**
nahradíti nagrodzić, obdarzyć; tak robiv, što **nahradili** joho tiurmoju
nahrebstí nagrabić; **nahrôb** pjať kopić siêna
nahrêti nagrzać; na večeru **nahrêła** mołoka
nahrêtisie nagrzać się; tak zmerzła, što čuť **nahrêłasie**
nahúła *aug.* **nahúlisko** człowiek niewychowany, głupkowaty; z takoju **nahułoju** vstydno do ludi vyjti
nachálny natrętny, bezczelny w żądaniach
nachilíti nachylić; **nachiliła** holu i oborvała višni
naj- *przedrostek tworzący stopień najwyższy przymiotników i przysłówków*; **naj**bôlšy, **naj**chorôščy, **naj**lepi
najiêchati najechać, zjechać się; samochod **najiêchav** na čołoviêka; mnôho ludi **najiêchało** na praznik
najiêstisie najeść się; korovy **najiêlisie** do syta; *fraz.* **najiêstisie vstydu**

najtí 1. znaleźć; jak zhubiv, to čuť **našov**; 2. spotkać się, zejść się; Vasiu poznav, jak na joho **najšov**; **najšło** povna chata ludi
nakidáti *ndk*. **nakínuti** *dok*. 1. narzucać; **nakidali** povno smiêtia; 2. dodawać, podwyższać cenę; jak **nakinete** para złoty, to bude baryš
nakłásti 1. nakłaść; **nakłali** fôru siêna; 2. zwymyślać; **nakłała** jomu kôlko vliêze
nakopáti nakopać czegoś; **nakopała** košyk kartopel
nakryčáti nakrzyczeć
nakryšýti nakruszyć, pokroić kawałkami; **nakryšyła** burakôv na boršč
nakrýti nakryć, pokryć; **nakryv** chatu čerepiciami; stôł **nakryła** nastôlnicioju
naletiêti zlecieć się, przylecieć, nalecieć; vsiakich ptašok **naletiêło**; much do chaty **naletiêło**
naléžati należeć *do kogoś*; siête pole do mene **naležyt**
naležáti *spowodować jakieś zmiany długim leżeniem*; tak dawno ležała chvora, što až pichierê **naležała**
naliêti *dok*. **nalivati** *ndk*. nalać, napełnić; **naliêj** liter mołoka
naliêto w przyszłym roku; **naliêto** vnuk do škoły pôjde
nalót nalot, bombardowanie
nałáditi zreperować; zaniôs časy **naładiti**; *fraz*. **naładiti krosna** przygotować krosna do tkania
nałháti nakłamać; vôn mniê **nałhav**
nałomáti nałamać; **nałomała** ciêłe beremje hôla
namachátisie zmęczyć się, napracować się; tak **namachavsie** pry kosiêni, što čuť do domu pryšov
namaháti *ndk*. **namohčý** *dok*. nadwyrężać; ciêły deń žała i ruku **namohła**
naniét *ndm*. zupełnie; myšy **naniet** vovnu zžerli
napáryti 1. zagotować mleko; **naparyła** kostrulu mołoka; 2. *przen*. mocno kogoś zbić; Stepan Demjana tak **naparyv**, što až v doma ne puznali
napádati napadać, naspadać czegoś; hruš tôlki **napadało**, što až zemliê ne znati
napadáti napadać na kogoś; na nevinnoho **napali** i pobili
napazdéryti zbić kogoś; jak ne budeš słuchati, to **napazderu**
napérstok *D*. **napérstka** naparstek; *przen*. bardzo mało; korova uže ono **naperstok** mołoka daje
napiráti *ndk*. **napertí** *dok*. napierać; jak bida **napre**, to budeš robiti
napirátisie domagać się swego
napočáti rozpocząć coś, napocząć; **napočni** siêty bochonok chliêba
napóčypku sidiêti siedzieć na brzegu, skraju, siedzieć na przyczepkę; siaď choč **napočypku**
napómacki *ndm*. po omacku
napomenúti przypomnieć, napomknąć; dobre, što ty **napomenuła**, a to ja zabyv
naporóti irundý naopowiadać głupstw
naprásno *ndm*. daremnie, bez rezultatu; **naprasno** ty chodiv i tak nic ne vychodiv
naráda *j.p*. narada
naráditi nebôščyka *ubrać i przygotować nieboszczyka do ułożenia w trumnie*
naráditisie naradzić się, poradzić się; pokôl kuplu, to mušu z žônkoju **naraditisie**;
narázi na razie, tymczasowo; siêtoho chliva **narazi** chvataje, posli novoho postavlu
naréšti nareszcie; **narešti** doždali došču
narobítisie napracować się; tak **narobiłasie**, što až plečy bolat
naróčno umyślnie, celowo; čy vôn **naročno** tut pryšov?
naród dużo ludzi, naród; na praznikovi v Kornini była ťma tmušča **narodu**; kitajci to intieresny **narod**
narváti 1. nazrywać; **narvała** ciêły mišok ziêla; 2. *naciągnąć ropą przy wrzodach,*

ranach itp.; bolačka uže **narvała**
nárуčka narzekanie; ja na nikoho **naryčki** ne maju
narykáti narzekać
nasiênie nasienie
nasiênnik *o pomidorach, ogórkach przeznaczonych na nasienie*; siêty veliki, žovty ohurki to **nasiênniki**
nasliêdnik następca
nasmichátisie naśmiewać się z kogoś; vôn z tebe **nasmichajetsie**
nasmiêški žarty; **nasmiêški** sobie z diêvčyny zrobili
nastavláti *ndk*. **nastáviti** *dok*. nastawiać; *fraz*. **nastavlati hołovu** narażać życie; za joho ne budu **hołovy nastavlati**
nastobýrčytisie najeżyć się
nastromítisie nadziać się na coś ostrego;
nasúnuti nasunąć; temnu chmaru **nasunuło**; šapku na ucha **nasunuv** i pušov
nasýpati *dok*. **nasypati** *ndk*. nasypać, nasypywać; **nasypav** mišok žyta
natiêšytisie nacieszyć się; diêti chutko **natiêšylisie** zabavkami
natúrlivy kôń narowisty koń; prodav **naturlivoho** konia
natúrytisie *o zachowaniu narowistego konia*
nauhád *ndm*. na oko, zgadując
naumiê na myśli; *fraz*. **hołodnuj kumiê chliêb naumiê**
nažýtisie 1. dużo przeżyć, nacieszyć się życiem; maju vôsimdesiat liêt, uže **nažyvsie**; 2. wzbogacić się; vôn tam v Ameryci **nažyvsie**
ne 1. *w połączeniu z czasownikiem stanowi zaprzeczenie jakiejś czynności lub stanu*; ja **ne** byv i **ne** bačyv; 2. *stanowi wzmocnienie twierdzenia*; što ja **ne nachodívsie**, ale nihde ne našov; 3. *w połączeniu z rzeczownikiem*; to šče **ne bidá**; 4. *w połączeniu z przysłówkiem*; čołoviêkovi **ne vsé** byvaje dobre; išli **ne rázom**, ale osôbno; 5. *w połączeniu z zaimkami, liczebnikami*; to **ne vôn**; to **ne pjáty**
nébo 1. niebo, firmament, sklepienie niebieskie; **nebo** čyste, žadnoji chmary nema; *fraz*. **jak z neba upasti** zjawić się w samą porę; **jak hrôm z jasnoho neba** *nieoczekiwanie o jakimś przykrym zdarzeniu*; 2. świat idei, raj; chotiêła b duša do **neba**, ale hrychi ne puskajut; *fraz*. **jak v nebi** bardzo dobrze
nebóha nieboga
nebôščycia nieboszczka
nebôščyk nieboszczyk
nečájanno przypadkowo, niechcący; kažut, što jomu sokiêra **nečajanno** z ruk vyletiła
nečasnóje ditiá wcześniak
nečýsty nieczysty; *fraz*. **nečysty duch**; **nečysta siła**
nediêla niedziela; v **nediêlu** pojiêdem do kuma; za dviê, abo try **nediêli** načnutsie žniva
nedochvátka niedobór, brak; vesnoju była **nedochvatka** ovsa
nedomaháti niedomagać; Hapka uže od dvoch liêt **nedomahaje**
nedúhi niedomagający na zdrowiu; moja baba takaja **neduha**, ne znaju, čy vyžyve
nedúžy 1. nie mający dużo sił; 2. chory, słaby; staraja Makarycha uže **neduža**
nedávno niedawno
nedobáčyti niedowidzieć; slipovaty, to vže **nedobaču**
nedobítok niedobitek
nedočekánie niedoczekanie; **nedočekanie** joho, kob ja sama pryšła
nedočuváti niedosłyszeć; krochu głuchi, **nedočuvaje**
nedójidok *pl*. **nedójidki** niedokończone jedzenie; myšečych **nedojidkuv** bydło ne jiêsť
nedóla niedola
nedostátok niedostatek
necháj niech; **nechaj** pôjde i voźme

necháj by niechby; **nechaj by** vyšła zamuž, ale ne choče
néchryst *pogardliwie o człowieku niewierzącym*
neobóliti zazdrościć komuś; Hapčyny, to takije **neobôlivy** lude, vony **neobolat**, jak chtoś dobre žyve
nerestítisie *o rybie w okresie tarła*; jak pšenicia načne runiti, to liny **nerestiatsie**;
nevklúžy *o człowieku nierozgarniętym, niedołężnym*; ne davaj jomu šklanok nositi, vôn taki **nevklužy**
nervovátisie denerwować się;
nervóvy *j.p.* nerwowy
nérvy *j.p.* nerwy
neviêstka synowa; Kola **neviêstku** do chaty pryvjôv
nic *D.* **ničóho** nic; pojiêchav i **nic** z soboju ne vziav; *fraz.* **nic z toho ne bude**
nevchôť niechcący; ja joho **nevchôť** udyryv
nevžé *ndm.* czyżby
nezrúčno niezręcznie
niciováti *p.* licovati
níćma ležáti leżeć płasko, twarzą do dołu; laž **nićma**
níčenici *pl.t. część domowego warsztatu tkackiego*; vytkała płachtu v try **ničenici**
ničohôtie mizerota, chuderlak
niê *jako równoważnik zdania tworzy zaprzeczenie zdania twierdzącego, do którego się odnosi*; čy pôjdeš do sklepu? — **niê**, ne pujdu; skažy, tak čy **niê**; *fraz.* **što to, to niê** w żadnym wypadku; **čom niê**? *wyrażenie zgody na coś*; jak bude treba, to **čom niê**, prydemo i pomožemo
nígdy *p.* nikoli
nihdé nigdzie; vsiudy šukav, ale **nihde** ne našov
nichtó *D.* **nikóho** nikt; **nichto** nic ne bačyv i ne čuv
niják *j.p.* nijak
níknuti niknąć
nikóli nigdy; tôlki liêt prošło i **nikoli** u nas ne byv
nikudášni nie nadający się do niczego
nikúdy nigdzie; kudy pôjdeš? — **nikudy**
níni dzisiaj
nínika *p.* nini; čoho ne zrobili včora, to zrobimo **ninika**
níništi dzisiejszy; včorašnie mołoko skisło, a **ninišnie** šče sołodkie
níski *dem.* **nizeńki** niski
niúchati *1 os.* **niúchaju** *2 os.* **niúchaješ** wąchać; poniuchaj jak hože pachne; *przen.* na vojniê byv i **porochu ne niuchav** nie brał bezpośredniego udziału w walce
niuchtók *D.* **-tká** nagietek
nizáti nizać (*nawlekać jakieś rzeczy na nitkę, sznurek, drut itp.*); paciôrki **nizała** na nitku
nizína *j.p.* nizina
no 1. *wzmacnia pytanie, rozkaz*; chodi **no** siudy; 2. *nadaje ekspresję zdaniom oznajmującym*; **no**, to ja pujdu uže do domu
nočováti nocować; pryjiêchav svojak i dviê nočy **nočovati** bude
nohá *dem.* **nôžka**, **nôžeńka** noga; *fraz.* **na svoich nohach stati** stać się niezależnym, samodzielnym; durny jak **stołova noha**
norá *D.* **norê** *pl.* **nóry** *dem* **nôrka** nora
nôrt nurt rzeki; čerez **nôrt** ne možna perejiêchati, bo mnôho vody
norýcia *choroba zwierząt objawiająca się gniciem*
nôs *D.* **nósa** *pl.* **nosý** *D.* **-ôv** *dem.* **nósik** *aug.* **nosísko**, **nosíło**; nos; **nôs** može byti veliki abo mały, prosty, horbaty, zaderty; *fraz.* **krutiti nosom** okazywać niezadowolenie; **pilnovati svoho nosa** nie wtrącać się do cudzych spraw; **miêti (štoś) pud nosom**

svoja.org

mieć (coś) blisko siebie; **voditi (kohoś) za nôs** narzucać *komuś* swoją wolę, zdanie; **vsaditi (deś) nosa** wtrącać się do cudzych spraw; **zadirati nosa** wywyższać się; **miêti mołoko pud nosom** być niedorosłym
nosáty *o kimś, kto ma duży nos*
nosíti *ndk.* **nesti** *dok.* nosić
nosók *D.* **noská** nosek, przód buta
novína *dem.* **novinka** coś nowego, nowina
novomôdni według ostatniej, najnowszej mody; Zoja **novomôdni** tufli kupiła
novosiêle *o osiedlaniu się na nowym miejscu, w nowym domu*
nóvosť *p.* novina; ja vam skažu **novosť**, Mańka zamuž vychodit
nóvy *comp.* **noviêjšy** nowy; *fraz.* **nove sitko na kołočku** o *szanowaniu czegoś, dopóki jest nowe*
nóžyci *pl.t. dem.* **nóžyčki** nożyce; stryžčysie možna mašynkoju i **nožyciami**; *fraz.* **ovečy nožyci** nożyce do strzyżenia owiec
nôzdry nozdrza; kôń čohoś **nôzdrami** chrope
nôž *D.* **noža** *pl.* **nožê** *dem.* **nóžyk** *aug.* **nožýsko** nóż
nu tak; čy pojiêdeš do miêsta? — **nu**, pojiêdu; *fraz.* **a nu**, poprobuj mene dotkni!
nuž *w zwrocie* **a nuž**; w wypadku gdy, jeśli; **a nuž** pryjiêdut, a my ne budemo pryhotovany
nuždátisie potrzebować; vôn toboju **ne nuždajetsie**
nuždá zgryzota, nędza; za niêmcia v velikuj **nuždiê** žyli
nýciati szperać (*w znaczeniu ujemnym*); kôń ne choče jiêsti obroku, ono **nyciaje**, ovsa šukaje

O

o 1. *przyimek łączący się z biernikiem lub miejscownikiem*; **o** čôm ty hovoryv? opersie **o** stinu; 2. *uwydatnia ekspresję*; **o**, podiviêtesie, jaki vôn važny
o (ob) 1. *p.* o; opersie **ob** joho; 2. *przedrostek tworzący wyrazy pochodne*; **o**bačyv znakomoho; na dvorê **o**tepliłosie
obáčyti zobaczyć, obejrzeć; pôjdem **obačym**, jak taja korova vyhladaje, čy varto jiê kupiti; ja včora v cerkvi **obačyła** Kolinu žônku
obádva, obiêdvi, obóje obaj, obie, oboje; **obiêdvi** dočki zamuž vyšli
obavlátisie obawiać się
obcéngi *pl.t.* obcęgi
obdértisie 1. lekko się skaleczyć; sternieju **obdersie**; 2. nie mieć dobrego ubrania; tak **obdersie**, što ne maju čoho na plečy natiahnuti
obdérty 1. pozbawiony powłoki, skóry; derevo **obderte** z korê; 2. nie mający ubrania; chodit **obderty** jak diêd
obdiráti *ndk.* **obdérti** *dok.* zdzierać *coś z czegoś*; viêtior **obder** kuliki z strêchi; 2. *przen.* zabrać komuś wszystko; niêmci **obderli** nas do hołoji soročki
obhovóruvati *ndk.* **obhovorýti** *dok.* obmawiać kogoś, plotkować o kimś; tak lude **obhovoryli** jiê, što ne chotiêv z jeju ženitisie
obiciáti obiecać; **obiciav**, što vzavtra pryde
obicájka *D.* **-i** obręcz sita, przetaku; **obicajki** robili z lipovoho dereva
obiêd 1. pora dnia, południe; soncie było **v obiêd**, jak vyšov z domu; 2. obiad, posiłek spożywany w południe; ženciê pryšli **na obiêd**; podavała dobytkovi **na obiêd**
obiêdati jeść obiad; ja šče **ne obiêdav**
objiêsti objeść

objiêstisiê objeść się
óbjidi *słoma objedzona przez myszy*
oblizátisie oblizać się
obliznítisie wydać na świat bliźnięta; biêła ovečka **oblizniłasie**
obłáziti *ndk.* **obliêzti** *dok.* 1. blaknąć, tracić kolor; płachta na sonci **obliêzła**; 2. (*o zwierzętach*) tracić sierść; korovy vesnoju **poobłazili**
obłožný nieustający (*np. deszcz*)
obłôh *D.* **obłohá** nie uprawiana ziemia, odłóg; počti vsio pole **obłohom** ostaviv
obminiáti zamienić; **obminiała** kačku na kurku
óbmal *ndm.* za mało; vesnoju kartochel było **obmal**
obmánuvati *ndk.* **obmanúti** *dok.* wprowadzić w błąd, oszukać; vôn jak ne **obmane**, to ne može žyti
območáti *fraz.* jiêžte i **območajte**, a na reštu vybačajte
obnôžki *pl.t.* wełna z nóg owczych; **obnôžki** sprała na škarpety
obohnátisie *opędzić się od koszmarów, much itp*; tôlki komarôv naletiêło, što ne **obohnatisie**
óbołok obłok; na nebi było mnôho **obołokuv**
obołokáti *ndk.* **obołočý** *dok.* wkładać bieliznę, koszulę; **obołočy** čystu soročku i nahavici spôdni
obołôń (*część drzewa*) słój
obórsa sznur przy łapciach; jak **oborsa** porvałasie, to onučy povyłazili i postôł zletiêv
oborôh *D.* **oboróha** bróg; nakłav dva **oborohi** siêna
obóruvati *ndk.* **oborati** *dok.* oborywać ziemniaki
oborváti oberwać (*np. wiśnie z drzewa*)
obôjčyk *anat*; obojczyk
obôjeć *D.* **-cia** kołnierz koszuli; koliś **obôjci** vyšyvali
obrobláti 1. uprawiać ziemię; **obroblaju** try hektary zemliê; 2. obrębiać chusteczki, serwetki szydełkiem; **obrobiła** uže siêm chustočok kručkom
obróťka *D.* **-i** *pl.* **-í** *D.* **obrotiók** uzda; nałožy koniovi **obroťku**
obrôk *D.* **obroku** sieczka z ziarnem dla konia, obrok; vziav koniovi torbu **obroku**
obvorýti fôru obwiązać furę siana; **obvoryli** verovkoju fôru, kob siêno ne vyvaliłosie
odbiêhati *p.* pobiêhati
odbréchuvatisie 1. *opryskliwie odpowiadać na czyjeś uwagi*; ja jomu hovoryv, a vôn, smorkač, **odbrechuvavsie**; 2. *mieć refleks i szybko odpowiadać na czyjeś docinki, żarty*
odchóditi *ndk.* **odyjti** *dok.* odchodzić, odejść; pekaes **odchodit** v štyry časa
odchodíti przywrócić komuś przytomność; jak była umliêła, to čuť **odchodili**; *fraz.* **odchoditi nohi** mocno zmęczyć się długim chodzeniem; ja vže za tym telatom **nohi odchodiła**
odchvorêti odchorować; tak prostudivsie, što **odchvorêv**
odčepíti odczepić
odčepítisie *1 os.* **odčeplúsie**; *2 os.* **odčépišsie**; dać komuś spokój, odczepić się; **odčepisie** maro, ne začypaj mene
odčêpne datek (*na odczepnego*); dała cihanci dva złoty **odčêpnoho**
oddaváti *ndk.* **oddáti** *dok.* oddać, zwrócić; požyčyv hrošy i **ne oddav**
oddilíti oddzielić
oddilítisie zamieszkać osobno od rodziny; oženivsie i **oddilivsie** od brata
óde *ndm.* tutaj; noža vsiudy šukav, a vôn **ode** ležyt
ódeka *p.* ode
odereveniêti zdrętwieć; taki moroz, što ruki **odereveniêjut**
odháduvati odgadywać, zgadywać; **odhadajte**, kôlki ja hrošy maju

odhárknuti niegrzecznie odpowiedzieć, odburknąć
ódhału ne davati nie dawać komuś spokoju, odpoczynku
odhúzok *D.* **odhúzka** *dolna, najgrubsza część pnia drzewa*; porêzav **odhuzka** na doščki
odiaháti *ndk.* **odiahnúti** *dok.* wkładać ubranie, ubierać; jak ideš do ludi, to odiahni novoho kostiuma; *fraz.* **obuvati i odiahati** utrzymywać kogoś; ja joho **obuvav i odiahav**, a vôn pro mene zabyv
ódiažka odzież; za peršu vypłatu kupiła sobiê štoś **z odiažki**
odijáło *D.* **-a** *dem.* **odijáłko**, **odijalcié** kołdra; splu pud **odijałom**; kupili ditiati **odijałko**
odín, odná, odné (**odnó**) jeden, jedna, jedno
odinóčny pojedyńczy, nie złożony we dwoje; **odinočnoho** połotna treba dva razy bôlš jak podvôjnoho
odkáz odpowiedź; vysłav pišmo i ždu na **odkaz**
odkazáti odmówić; susiêd chotiêv požyčyti hrošy, ale ja **odkazav**
odkazátisie nie przyjąć propozycji, odmówic; chotiêli dati synovi hospodarku, ale vôn **odkazavsie**
odkázuvati *ndk.* **odkazati** *dok.* 1. przekazać wiadomość; Hapci chtoś **odkazav**, što my pro jiê hovoryli; 2. odpowiadać; jak ty učytelovi **odkazuvav**?
odkidáti odrzucać
odkłád odkładanie na później; **odkład** ne ide v ład
odkładáti *ndk.* **odłožýti** *dok.* odkładać; robotu **odłožyv** na zavtry
odkładniá *D.* **-iê** (*część pługa*) odkładnica; **odkładnia** kłade skibu
odkryváti *ndk.* **odkrýti** *dok.* odkrywać; vesnoju **odkryv** kartochli, kob ne sparylisie i ne pohnili
odležáti leżeć określony czas; chvory povinion **odležati** tôlko, kôlko treba
odlíčuvati *ndk.* **odličýti** *dok.* odliczać; **odličyv** hrošy i zapłativ
odlíha odwilż; večorom byv moroz, a rano načałasie **odliha**
odliháti *ndk.* **odlihnúti** *dok.* (*o mrozie*) zmniejszać się; moroz krochu **odlih**
odlitáti *ndk.* **odletiêti** *dok.* odlatywać; busły **odletiêli**
ódliv *fraz.* **udyryti na odliv** uderzyć na odlew, zewnętrzną częścią ręki
odlubítisie odkochać się
odlúdie miejsce, gdzie jest mało ludzi, odludzie; žyve **na odludi**
odlúdok *D.* **odlúdka** człowiek unikający ludzi, odludek; z joho taki **odludok**, što ani vôn do ludi, ani lude do joho
odłómuvati *ndk.* **odłomáti** *dok.* ułamać, odłamywać; **odłomav** kusok chliêba
odłômok *D.* **-a** ułamany kawałek czegoś; **odłômkom** cegły skaliêčyv palcia
odłučýti nie dopuścić cielaka do krowy; tela **odłučyli** v štyry nediêli
odmitáti *ndk.* **odmestí** *dok.* odmiatać; smiêtie **odomiôv**
odmolítisie odżegnać się, odczepić się; pryčepivsie, što ne možna **odmolitisie** i odchrystitisie
odmoróziti odmrozić; Pavoł palci sobiê **odmoroziv**
odmóva *j.p.* odmowa
odmovláti *ndk.* **odmóviti** *dok.* odmówić kogoś od czegoś; byvby oženivsie z Paraskoju, kob lude **ne odmovili**
odnóva *j.p.* odnowa; u vas u chati jakajaś **odnova**, štoś zminiłosie
odnovíti odnowić; **odnoviv** chatu
odpalantováti oderżnąć duży kawałek czegoś; **odpalantovav** kusiło sołoniny
odopchnúti 1. przesunąć coś dalej; **odopchnuli** voza; 2. odtrącić kogoś (coś) od siebie; bidu jakoś od sebe **odopchnuv**
odóruvati *ndk.* **odoráti** *dok. zaorać zasiane zboże, aby na jego miejscu na nowo zagospodarować pole*; **odorav** rypak i posiêjav jačmiêń

odorvátisie odłączyć się od czegoś, uwolnić się; kôń byv upjaty, ale **odorvavsie**
odozvátisie odezwać się; słovom ne choče **odozvatisie**
odpáryti odparzyć; chvora dovho ležała i **odparyła** boki
odpisáti odpisać; baťko **odpisav** na syna zemlu; **odpisała** pišmo
odplúščyti očy otworzyć oczy; zaječ spit z **odpluščanymi očyma**
odpłatítisie odpłacić się; vôn mniê posobiv, ale ja jomu **odpłativsie**
odporóti odpruć; rukav v liêtnikovi **odporovsie**
odprásti *za wykonaną usługę sprząść określoną ilość kądzieli*; za toje, što susiêd zorav, musiła zimoju **odprasti**; *fraz.* **abo baba odprade, abo tak propade**
odpravláti *ndk.* **odpráviti** *dok.* wyprawiać kogoś; odpravili vnuka do vôjška; *fraz.* **odpravlati służbu** odprawiać nabożeństwo
odrêzati odciąć; **odrêzav** sobiê palcia; **rêžut** drova
odrêzok *D.* **odrêzka** oderżnęty niewielki kawałek czegoś; šyv obroťku na konia i **odrêzki** skôry ostalisie
odrobíti *dok.* **odrobláti** *ndk.* odrobić; susiêdovi za konia **odroblaju**
odrôbok odrobek; požyčyv hrošy na **odrôbok**
odrubáti *dok.* **odrúbuvati** *ndk.* odrąbać; **odrubav** kusok holiê
odryhatisie *tylko w 3 os. l.poj. bezosobowo*; odbijać się po jedzeniu; za mnôho nejiêvsie i teper **odryhajetsie**
odryváti *ndk.* **odorváti** *dok.* odrywać
odsadíti *dok.* **odsádžuvati** *ndk.* odłączyć coś (kogoś); tela **odsadžujut** od korovy jak maje štyry abo pjať nediêl
odskákuvati *ndk.* **odskóčyti** *dok.* odskakiwać; ne vspiêv **odskočyti** nazad i dyl nohu prybiv
odstupáti *ndk.* **odstupíti** *dok.* odstępować, cofać się; dobre pometaju, jak niêmci **odstupali**, a soviêty pryšli
odstúpne odstępne; dav jomu para złoty **odstupnoho**
odstúpnik *ten, który odstępuje od czegoś, np. od wyznania*
odsúniany odsunięty, niedomknięty; *fraz.* **odsuniany dvery** niezamknięte drzwi; **dvery odsuniany**, šče chto pryde
odsúnuti *dok.* **odsóvuvati** *ndk.* odsunąć; **odsuń** zsiôl stoła, bo pereškodžaje
odsúnutisie *zwrotny od* **odsúnuti**; 1. zmienić miejsce, położenie; hrabliê **odsunulisie**, upali i dva zuby złomilisie; 2. przesunąć się ustępując komuś miejsca; **odsuńsie** krochu, kob ja miêv de siêsti; *fraz.* **odsunutisie od kohoś** zerwać z kimś kontakty, przestać być czyimś przyjacielem; jak ne miêv hrošy, to vsiê **od joho odsunulisie**
odsyłáti *ndk.* **odosłáti** *dok.* odsyłać; zajšov do ich, ale **odosłali** mene do vas
odsypáti *dok.* **odsýpuvati** *ndk.* odsypywać; muki treba krochu **odsypati**, bo za mnôho nasypałosie
odšrubováti *dok.* **odšrubóvuvati** *ndk.* odśrubować
oduméršččyna *posiadłość, której właściciele umarli*
odváha odwaga
odvážny *comp.* **odvažniêjšy** *j.p.* odważny
odvážnik *p.* gira
odvážyti zważyć; treba **odvažyti** try kilo sołoniny
odvestí *dok.* **odvóditi** *ndk.* odprowadzić; **odvedi** mene do domu, bo bojuś sama iti
odvykáti *ndk.* **odvýknuti** *dok.* odzwyczaić się; od kurynia tiažko **odvyknuti**
odzyvátisie *ndk.* **odozvátisie** *dok.* odzywać się; se ty tut, to **odozvisie**
odžýti *dok.* **odžyváti** *ndk.* *powrócić do życia po okresie choroby, niepowodzeń*; pušov došč i trava **odžyła**; jak diêti kônčat škołu, to ja **odžyvu**
odžyvlátisie odżywiać się; jak chto lohko robit i dobre **odžyvlajetsie**, to i zdorovy bude
oficér oficer

oficérki buty męskie z cholewami
oficérśki oficerski
ogałúšyti oberwać do cna (*np. owoce*); vsiê jabłyka z jabłyni **ogałušyv**
ogaráčyti usiąść na czymś okrakiem; **ogaračyv** konia i pojiêchav
ogłúchnuti ogłuchnąć; čy ty **ogłuch** (**ogłoch**), što ne čuješ, jak ja do tebe hovoru?
ogłúšyti ogłuszyć
ohárok ogarek; sviêčka zhorêła, ostav ono **oharok**
ohída ohyda; jak na joho divitisie, to **ohida** bere
ohládne *p.* rozhlady
ohladáti *ndk.* **ohlánuti** *dok.* oglądać, obejrzeć; pokôl kupiš, treba dobre **ohlanuti**
óhladka *tylko w zwrocie* **utikáti bez óhladki** uciekać nie oglądając się za siebie
ohlánutisie *dok.* **ohladátisie** *ndk.* obejrzeć się za siebie; išov do domu **ne ohladávšysie**; pokôl ja **ohlanuvsie**, to joho vže ne było; **ne ohlaneššie**, jak tam vže budeš
oholíti 1. ogolić; boroda vyrosła, treba jiê **oholiti**; 2. okraść, obrabować; złodijiê mohut tak **oholiti**, što nic ne ostane
oholítisie ogolić się
ohóń *D.* **ohniú** *pl.* **ohniê** *D.* **-ôv** *dem.* **ohoniók** *aug.* **ohoníło** 1. ogień; diêti za kłunioju palat **ohoń**; *fraz.* **jak ohoń** *o kimś szybkim, z temperamentem*; Hapka to baba **jak ohoń**, u jiê robota v rukach horyt; **nechaj tebe ohoń** zgiń, przepadnij; **jakoho ohnia** ty siudy pryliêz; **na ohnia** vôn mniê potrêbny; 2. *światło elektryczne z lampy itp.*; jak ja išov, to šče u vas v kuchni **ohoń** horêv; **ohniu** vže ne było, to ja i ne zachodiv
ohorêti opalić się; drova w pečê z verchu **ohorêli** i pohasli; teper liêtom kažny choče **ohorêti**
ohoród ogród
ohorodíti *dok.* **ohorodžáti** *ndk.* ogrodzić; mušu pudvôrok **ohoroditi**
ohoródžany ogrodzony; **v ohorodžany** sadok zajci ne łaziat
ohotúcha *dawniej* wieczór sylwestrowy; prybrałasie **pud ohotuchu**
ohotáti chodzić w wieczór sylwestrowy z życzeniami pomyślności; pušli baby **ohotati**
ohrêti *dok.* **ohryváti** *ndk.* ogrzewać, ogrzać; zajšov do vas, kob trochu **ohrêtisie**; veliku chatu tiažko **ohrêti**
ohrybáti *ndk.* **ohrebstí** *dok.* ogrzebywać, np. furę siana; **ohrebiête** siêno, kob ne rozkidałosie
ohryzáti *ndk.* **ohrýzti** *dok.* ogryźć; sobaka kosti **ohryzaje**
ohryzátisie kłócić się, żyć w niezgodzie; chvatit uže vam **ohryzatisie**, treba žyti jak lude
ohrýzok *D.* **ohrýzka** ogryzek, niedojedzony kawałek; **ohrýzki** od jabłyk kidajte v košyk
óhuł ogół
ochvatítisie (*o zwierzętach*) zachorować z przejedzenia; kôń **ochvativsie** i zdoch
ochvóta chęć, ochota; môh by pojiêchati, ale ne maju **ochvoty**
oj *j.p.* oj
okadíti *przen.* uderzyć, grzmotnąć kogoś; jak **okadiv** joho v plečy, to vôn čuť do chaty zajšov
okantováti nabrać, naciągnąć, oszukać, okantować; cvanoho **ne okantuješ**
okantúžany kontuzjowany
okantúžyti kontuzjować; snarad rozorvavsie i para čołoviêk **okantužyło**, ale ne zabiło nikoho
oknó *D.* **-a** *pl.* **ókna** *D.* **okón** *dem.* **okiéncie** okno; diêti vybili dviê **okniê**
okieníćia *D.* **-i** okiennica; jak soncie môcno sviêtit, to možna **okienici** pryčyniti
óko *j.p.* oko; *fraz.* **hlediêti (sterežčy) kohoś jak oka v hołoviê** mieć o coś szczególną troskę, opiekę

okoliêti (*o kimś*) zesztywnieć, umrzeć; tak zmerz, što čuť **ne okoliêv**; (*obraźliwie*) **bodaj ty okoliêv**
okołót *D.* **-a** *snopek zboża omłócony po wierzchu*; **okołotami** zvemo snopy zbôža omołočany ne rozvezuvavšy, zverchu
okołotíti wymłócić snopki z wierzchu, bez rozwiązywania; teper zbôža ne budu mołotiti, ono na nasiênie para kôp **okołoču**
okôp *D.* **okópa** *pl* **okópy** *D.* **okópuv** okop, specjalnie wykopany dół chroniący przed porażeniem w czasie wojny; niêmci zabrali mene **okopy** kopati, ale ja utiôk
okorénkovaty *o człowieku przysadzistym, niewysokim ale dość tęgim*; vôn neveliki, ale **okorenkovaty**
okormíti za dużo nakarmić, przekarmić; paršuka **okormiła** i zachvorêv
okotítisie (*o owcy, króliczce, kotce*) okocić się, wydać potomstwo; kôška **okotiłasie** i pryveła četvero koteniat
okovznáti *p.* zakovznati
okradáti *ndk.* **okrásti** *dok.* okradać; złodijiê **okrali** chatu
okrasíti dodać tłuszczu do potraw, okrasić; kartochli byli **okrašany** skvarkami
okrúh *p.* kruh
ókrum *ndm.* oprócz
okružýti *dok.* **okružáti** *ndk.* okrążyć; **okružyli** joho z usiêch storôn
okryjáti nabrać sił po chorobie, niemocy; načała bôlš jiêsti i krochu uže **okryjała**
oliêj *D.* **olijú** olej jadalny; poniôs lon do olijarni, kob **oliju** zrobili
olíva 1. olej do smarowania maszyn; treba kupiti **olivy** i pomazati sičkarniu; 2. olej jadalny; jak budeš v sklepi to kupi butel **olivy**
olós podmokły grunt, teren; **v olsiê** mokro, koniom ne projiêdeš
ołtár ołtarz; **na ołtarê** para sviêčok horêło
óno *ndm.* tylko; ty **ono** ne zabuď chliêba i bułok kupiti; vony u nas **ono** raz byli
onúčka *D.* **-i** *pl.* **-í** *D.* **-ók** szmata; staruju soročku porvała na **onučki**
opadáti opadać
opalíti opalić; sviêčkoju **opaliv** bryvu
opałkováti zbić; kažut, što Timochviêj žônku **opałkovav**
operêstiti uderzyć, np. krowę; kijiskom korovu **operêstiv**
opísuvati *ndk.* **opisati** *dok.* opisywać; ani rozkazati, ani **opisati** toho, što ja perežyv; sekvestrator **opisav** ostatniu sviniu
óplis *drzewo nie obcięte do kantu*
opołónik łyżka wazowa, chochla (do nalewania zupy); koliś za vybiranie skvarok z kulešu, možna było **opołonikom** po hołoviê dostati
opometátisie opamiętać się; ja zapôzno **opometavsie**; **opometajsie**, što ty robiš
opóna *j.p.* opona
opozdáti *p.* spuznitisie
órab jarzębina; na poli para **orabôv** roste
oráti orać; šče môj diêd vołami **orav**; naniav traktora do **orania**
orêch *D.* **-a** *pl.* **orêchi** 1. orzech, owoc leszczyny i in.; ciêłu kišeniu **orêchuv** narvav; 2. *drewniany klin mocujący np. kosę*; **orêcha** zhubiv i ne mohu kositi; 2. *wąski skrawek niezaoranej ziemi między zaoranymi zagonami*; *fraz.* jak vyhnav **orêch**, to i do baby ne hrêch
orêchva *mała obręcz, za pomocą której przymocowuje się kosę do trzonka*; **orêchva** penkła i klinok vyletiv
orêšnia//liščyna leszczyna
orół *D.* **orła** orzeł
orúžyje uzbrojenie
orúžytisie zbroić się

osá 1. (*nazwa drzewa*) osika; **osóve** derevo mało tepła daje; 2. (*nazwa owada*) osa; pud strêchoju **osy** hnizdo zrobili
óseń jesień
oserédok *D.* **oserédka**; *środek owocu, pnia drzewa itp.*
osiá *D.* -**iê** *pl.* **ósi**; oś od pojazdu; u vozi **osia** złomałasie
osiênny jesienny
osirotíti osierocić; mati umerła i małyja diêti **osirotiła**
osiviêti osiwieć; z perelaku **osiviêv**
oskóma *drętwienie w jamie ustnej po zjedzeniu kwaśnych owoców*; kvasnymi jabłykami **oskomu** nahnav
oskúbsti wyrwać pierze ze skóry ptaka, oskubać; zarêzali i **oskubli** kurku; *przen.* wyłudzić, zabrać od kogoś bogactwo; dočka zusiêm **oskubała** baťka
osnóva osnowa (*np. tkacka*)
osnováti przygotować osnowę; **osnovała** dviê huby kuželu
osoviêti stać się smutnym, osowiałym; čoho ty tak **osoviêv**?
ostepenítisie zatrzymać się, ustać; došč krochu **ostepenivsie**; tak biêh, što ne môh **ostepenitisie**
ostołóp człowiek nierozgarnięty, tępak; z takim **ostołopom** ne dohovoryšsie
ostovpíti snopa wyrównać snopek
ostrêj *D.* **ostryjá** *ostre zakończenie noża, kosy, itp.*; **ostryjom** kosy udyryv ob kameń
ostruháti *1 os.* **ostružú** *2 os.* **ostružéš** ostrugać; **ostruhav** kija
óstry *comp.* **ostrêjšy** 1. mający ostre zakończenie; nôž **ostry** jak brytva; 2. surowy, zdecydowany; tak **ostro** hovoryv, što ja až zlakavsie; 3. intensywny; včora byv **ostry** moroz
ostryšáneć *D.* **ostryšáncia** *najniższy snopek w strzesze*; viêtior **ostryšanci** povyryvav
ostrýti *1 os.* **ostrú** *2 os.* **óstryš** ostrzyć; *fraz.* **ostryti zuby** mieć na coś chęć
osúnutisie osunąć się
oś *ndm.* zaraz, wkrótce; krošku poždiête, vôn **oś** pryde
ošabrováti oszabrować
ošarášyti bardzo mocno uderzyć kogoś; jak **ošarašyv** kołkom v hołovu, to vôn čuť vyžyv
ošołomíti oszołomić
ošukáneć *D.* **ošukáncia** oszukaniec, kłamca; z takim **ošukanciom** nema što zadavatisie
ošúkuvati *ndk.* **ošukáti** *dok.* oszukiwać; susiêd **ošukav** mene, prodav porosiata dorožej jak vony varty
óšva *belka, na której stawia się krokwie*
ošybátisie mylić się; sklepova **ošybnułasie** na dva złoty
otrók *pl.* -**i** żonaty mężczyzna; večerom pozbiralisie kavaliêry i **otroki**
otrubý *pl.t.* otręby; dosypała sviniom **otrubôv**
ovéčka *D.* -**i** *pl.* **ovečkí** *D.* **ovečók** *dem.* **ovéčečka** 1. owca w ogóle; teper uže ne hodujut prostych **ovečok**, ono čabany; 2. samica owcy; ostaviv na zimu dviê **ovečki** i barana
Ovedénije święto cerkiewne wprowadzenia NMP
ovés *D.* -**á** *pl.* **ovsý** owies; do Spliênia lude vyžnut ovsy
ovsiánka słoma po wymłóconym owsie
ozádie *ziarno gorszego gatunku oddzielone podczas czyszczenia*; **ozadie** na osypku zmołov
óziero *D.* -**a**, *pl.* **oziora**; jezioro; diêti pojiêdut nad **oziero**
ožýti powrócić do życia

P

svoja.org
svoja.org

pacán niedorosły mężczyzna ja šče **pacanom** byv, jak Tomaš oženivsie
paciôrki korale; Tekla kupiła hoży **paciôrki**
paciôrok koral
páčka 1. pakunek; zaniôs na pôčtu **pačku**; 2. *przen.* zżyta grupa ludzi; pušli na muzyki ciêłoju **pačkoju**
pačkováti jeść z wielkim apetytem; ale vôn **pačkuje** toje mjaso
pádati padać; kob znav, što **vpade**, to siêv by
padłó padlina; *przen.* człowiek lub zwierzę podłe; a vôn, **padło**, i ne podumav, što z diťmima stanetsie
páchnuti 1. wydawać przyjemną woń; čeremcha velmi hože **pachne**; 2. *przen.* mieć na coś wielką chęć; hołodnomu chliêb z daleka **pachne**; *fraz.* **(štoś, komuś) pachne** komuś zapowiadają się przykre następstwa; za takuju robotu tiurmoju **pachne**
pachvína *j.p.* pachwina; štoś mniê noha v **pachvini** bolit
pákosť podłość, zły uczynek; veliku **pakosť** mniê zrobiv
pakováti pakować
pákule pakuły; jak staviat chatu, to miży dyliê kładut **pakule**
pal *D.* **-á** *pl.* **-iê** *dem.* **pálik** słupek drewniany, pal; moja zemla do siêtoho **pala**
palčátka rękawiczka z pięcioma palcami; na veliki moroz liêpšy rukavici, jak **palčatki**
páleć *D.* **pálcia** *pl.* **pálci** *D.* **palcí** 1. palec, część dłoni; jak ne viêryš, to dotknisie **palciom**; rozrêzav **palcia**; 2. *miara porównania*; sołonina na paršukovi była na try **palci**; 3. *drugi człon porównania*; baťki povmirali i ja ostavsie sam jak **paleć**
palíti palić; rano v pečê **paliła**
pálnuti 1. uderzyć; kôń jak **palnuv** nohoju, to zuby mniê povybivav; 2. powiedzieć, strzelić głupstwo; ot tak **palnuv**, ne podumavšy
palúšok *D.* **palúška** placek z mąki; na snedanie **paluškuv** napekła
pałác pałac; vystaviv sobiê chatu jak **pałac**
páłka *D.* **-i** *pl.* **-í** kawałek kija, pałka; *fraz.* **jak ne kijom joho, to pałkoju**
pametka 1. pamiątka; kupiła prakôvcia **na pametku**; po matery **pametka** ostała; 2. pamięć; mniê zusiêm **z pametki** vyšło
pámeť *D.* **-i** pamięć; chto maje dobru **pameť**, tomu učytisie lohko; *fraz.* **byti pry pameti** mieć świadomość; byv taki chvory, što trativ **pameť**; do samoji smerti **byv pry pameti**
pámołodok młody pęd rośliny; staraja hruša usochła, ale pustiła **pamołodki**
pan 1. *dawniej* szlachcic; 2. *pracownik umysłowy, zazwyczaj mieszkaniec miasta*; do sioła koliś **pany** pryjiêchali; jakiś žyvotaty **pan** kupiv u mene ondyka pud sviato
panachída//panafína nabożeństwo żałobne, panachida
pančócha *D.* **-i** *pl.* **-i** *D.* **pančôch** pończocha; zrobiła na prutkach sukonny **pančochi**
páni *D.* **-i** *pl.* **-iê** *D.* **-iôv**; C. **-ám**; *rodz. żeński od* pan, pani
paniêti bogacić się, stawać się panem; koliś žyv jak diêd, a teper tak **spaniêv**
paniúsia *iron. o pani*; z takoju **paniusioju** ne znaju jak hovoryti
pára 1. para wodna; kuliêš tak kipiêv, što ciêła chata **pary** stała; 2. dwa, dwoje; kupiv **paru** porosiat
parch 1. *choroba skóry u zwierząt*; svini takije, što až na jich **párchi** napali; 2. pogardliwie o niedorosłym człowieku; kob ty três, **parchu** ty!
paršúk *D.* **-á** *pl.* **-í** *D.* **-ôv** *dem.* **paršučók** *aug.* **paršučýło** wieprz; zdav **paršuka** na bazu i kupiv paru porosiat
paršýveć *rz. D.* **paršyvcia** *pogardliwie o kimś nieuczciwym, wrednym*; toj **paršyveć** zaorav ciêłu mežu
paršýviti (*o zwierzętach lub roślinach*) nabawiać się parcha; sioholita kartochli načali **paršyviti**

paršývy mający parchy
partáč partacz
partáčyti źle wykonywać robotę, partaczyć; dumav, što dobrych majstrôv naniav, a to partačê, **spartačyli** vsiu robotu
páryti mołokó przegotowywać mleko; što dnia **paru mołoko**, kob ne skisło
pasenkováti obcinać zbędne pędy roślin; pomidory **popasenkovała**
pásenok *p.* pamołodok
páska 1. ciasto wielkanocne; batiuška posvetiv **pasku**; 2. święta wielkanocne
paskúditi zanieczyszczać, brudzić; ale ty **napaskudiła** v kuchni
paskúdnicia *rz. rodz. żeński od* paskudnik
paskúdnik wstręciuch, brzydal; naš kôt to taki **paskudnik**, što na dvôr ne prositsie
pásmo *j.p.* pasmo
pásti paść bydło, trzodę; jak byv mały, to u ludi **pas** ovečki i korovy
pastúch *D.* **-á** 1. człowiek zajmujący się wypasem; rano **pastuch** kryčyt vyhaniaj!; 2. *przen.* człowiek ubogi; za takoho **pastucha** hospodarśka dočka zamuž ne pôjde
pasvísko pastwisko; vyhnav korovy **na pasvisko**
patýlicia potylica; čupryna až **patyliciu** zakryvaje
pavúk 1. pająk *Arachnea*; **pavuk** v kutkovi pavutiênia narobiv; 2. papierowa lub słomiana ozdoba sufitu; na połapi **pavuka** poviêsiła
pavutiênie *pl.t. D.* **-a** pajęczyna
pazdéryti bić kogoś; za što ty **pazderyš** małoho?
pazdrykováti *p.* pazderyti
pázucha 1. zanadrze; pryniôs ciêłu **pazuchu** jabłyk; 2. zapięcie w koszuli męskiej; v soročci **pazuchu** zamurzav
pazúr 1. pazur zwierząt; kôt poder mniê ruku **pazurami**; 2. paznokieć; poobrêzuj **pazurê**, bo uže dovhi; *fraz.* **na čorny pazur** bardzo mało; ja ne zohryšyv i **na čorny pazur**;
pazurê 1. *pl. od* pazur; pazury, paznokcie; 2. *pogardliwie o rękach*; schovaj svojiê **pazurê**
pečál żałoba, smutek; u nas velika **pečal**, bo baťko velmi chvory
pečálny smutny, żałobny
pečátati drukować; pročytaj, što tam **napečatane**
pečáť pieczęć; vôjt pryłožyv **pečať**
pečônka wątroba; zakołoli paršuka i napekli **pečônki**
pečý *1 os.* **pekú** *2 os.* **pečéš** *3 os.* **pjôk**, **pekłá** piec coś; pud Ruzdvo **pekła** pirôh i pirožki
péčany pieczony
pečýsie piec się; lude ciêły deń na sonci **peklisie**
pékło 1. piekło w znaczeniu religijnym; taki hryšnik pôjde **do pekła**; 2. trudne życie, ciężkie przeżycia; za niêmcia lude **pekło** perežyli
pelônka *D.* **-i**, *pl.* **pelunkí** *D.* **-ók** pieluszka
pénkati *ndk.* **pénknuti** *dok.* pękać; šyba v okniê **penkła**
pérchnuti (*o skórze*) pękać, (*stawać się chropowatym od działania wody, wiatru*) pierzchnąć; nohi **poperchli**, bo ciêłu vesnu bosy korovy pas
perdiêti *ndk.* **pérnuti** *dok.* pierdzieć
perdún *przen.* człowiek słaby, niedołężny; taki stary **perdun**, a šče ženitisie choče
pere- *przedrostek tworzący czasowniki pochodne*
perebáčyti przebaczyć; **perebačte**, što vam nadojiêv
perebiráti *ndk.* **perebráti** *dok.* przebierać; **perebrała** kartochli, liêpšy budut sobiê, a hôršy sviniam; Hapka **perebirała** i dosiôl zamuž ne vyšła
perébirki *pl.t. to, co zostało po wybraniu lepszych części*; liêpšy tovar vybrali, samyje **perebirki** ostalisie
perebôr *D.* **perebóru** 1. przebieranie; 2. *sposób tkania*; vytkała dviê płachty v **perebory**

péreć *D.* **pérciu** pieprz; vsyp krochu **perciu** do kulešu
péred przyimek przed; **pered** kim ty tak skačeš?; ciêły deń robiła i ni za mnoju ni **peredo** mnoju
peréd przód; nałožyv soročku zadom **na pered**; Karp ide **po peredi**, a Hanna za jim
peredáča przekładnia; v sičkarni **peredača** zopsovałasie
peredáti *dok.* **peredaváti** *ndk.* przekazać; jak budete bačyti Havryła, to **peredajte** jomu od mene pokłôn
perediêłka przeróbka
perédni znajdujący się z przodu, przedni; **peredniomu** i zadniomu najhôrš
peredók 1. *dem. od* pered; 2. przednia część wozu; zadka odčepiv i samym **peredkom** v pole pojiêchav
perédraha zawada, przeszkoda; to mniê ne pomošnik, ono **peredraha**
peredrážniuvati przedrzeźniać
peredúmati przemyśleć; pokôl što zrobiš, to vperuč **peredumaj**
perehlánuti *dok.* **perehladáti** *ndk.* przejrzeć; **perehlanuła** bilijo, čy šče ne porvane
perehnáti 1. (*o zwierzętach*) przeprowadzić z jednego miejsca w inne; **perehnav** sviniu do druhoho chliva; 2. (o zbożu i cieczach) powtórnie przeczyścić; **perehnav** šče raz zbôže čerez viêjałku; **perehnav** mołoko čerez centryfugu; **perehnav** šče raz samohônku
perehovorýti 1. omówić wszystko; i tak nini vsioho **ne perehovorymo**, treba iti spati; 2. pokonać kogoś w mówieniu; jiê nichto **ne perehovoryt**
perehovorýtisie posprzeczać się; ot, **perehovorylisie** i znov chutko poładilisie
perehôn *p.* ozadie
perehúkatisie *o świni po rui*; pokôl zahnav sviniu do knura, to vže **perehukałasie**
perechotiêtisie stracić ochotę; uže mniê **perechotiêłosie** piti
perechítryti przechytrzyć; Javdokim **perechitryv** Pilipa
perechóvuvati *ndk.* **perechováti** *dok.* przechowywać; kartopli **perechovujut** v kopciach abo v jamkach
perechôd *D.* **perechódu** możliwość przejścia; tak do mene pryčepiłasie, što **perechodu** ne daje
peréchrystie miejsce skrzyżowania; obroťka **na perechrysti** porvałasie
perechrystítisie 1. przeżegnać się; 2. przyjąć inne wyznanie; z ruśkoho **perechrystivsie** na polaka
perechvalíti przechwalić; **perechvaliła** joho, a vôn vovsie ne taki dobry, jak ty dumała
perejiêchati przejechać; **perejiêchav** čerez ryku
peréjidi *pl.t. przebrane ostatki jedzenia*; myšy tak zbôže zjiêli, što ostalisie samyje **perejidi**
perekidátisie *ndk.* **perekínutisie** *dok.* przewracać się, padać; idučy na hładkuj dorozi **perekinuvsie**
perekosíti wykosić część zasiewu lub trawy sąsiada; što vôn do mene maje, ja jomu **ne perekosiv** i ne pereorav
perelék przestrach; jomu movu odniało **od pereleku**
peremohčý zwyciężyć, przekonać; v jazykovi joho ne **peremóžeš**
peremovčáti nic nie powiedzieć, przemilczeć; z durniom ne svarysie, lepi **peremovčy**
perenočováti spędzić noc, przenocować; do domu ne jiêďte, lepi **perenočujte** u nas
perenósiti *ndk.* **perenestí** *dok.* 1. przenosić coś z miejsca na miejsce; za deń vsiu pšeniciu **perenesli** z kłuni do komory; 2. przeżywać ciężkie chwile; v svojôm žyci čołoviêk mnôho **pereniôs**, vojnu, chvoroby, hołod
perenosíti przenieść wszystko, wynieść z domu; vsio zbôže do susiêda na horêłku **perenosív**
perenôsie *D.* **-a** 1. górna część nosa; Havryło udyryvsie ob ušak i **perenôsiê** sobiê

perebiv; 2. *część uzdy przepasająca głowę konia nad nozdrzami*; **perenôsie** v obrotci porvałosie

pereoráti 1. zaorać część ziemi sąsiada; Kola znov mniê dviê skiby **pereorav**; 2. zaorać kartoflisko; **pereoruvavšy** kartochlisko nazbirav pjat' miškôv kartochel

perepônki *pl.t.* bębenki w uszach; ne kryčête tak hołosno, bo **perepônki** popenkajut

perepuníti celowo spotkać kogoś, zajść drogę; Hanna mene **perepuniła** i pytała, čy do Biłostoku ne pojiêdu; **perepuniv** mene i chotiêv nabiti

pererobíti *dok.* **pererobláti** *ndk.* 1. przerobić coś na nowo; żołuba **pereroblu** na novo; 2. ukończyć robotę; roboty i tak vsioji ne **pererobiš**

pererobítisie przepracować się; vôn za ciêłe žycie **ne pererobivsie**

pereryváti *ndk.* **pererváti** *dok.* 1. przerywać jakąś czynność; jak ja hovoru, to ty **ne pereryvaj**; 2. wyrywać zbyt gęsto rosnące rośliny; **perervała** morkvu, bo była velmi husta

peresadíti *dok.* **peresádžuvati** *ndk.* 1. przesadzać rośliny; pomidory **peresadiła** iz skryniok na zahony; 2. promować ucznia; Koli **ne peresadili** z pjatoji do šostoji

pereséditi//peresidiêti przesiedzieć; zajšov do Makarovych i ciêły deń **peresidiêv**

pereselítisie przeprowadzić się, osiedlić się w innym miejscu

peresôl *ndm.* o czymś zbyt dużo posolonym; siêty kartochli krochu **peresôl**

perêsta korova *p.* perevjazlista korova

perestáti *dok.* **perestaváti** *ndk.* przestać, zaprzestać; **perestań** tak robiti, bo lude smijutsie; došč druhi deń **ne perestaje** iti

peretôče *miejsce na dworze przed klepiskiem stodoły*; mołotiłku postavili **na peretôčy**

perévjasło *D.* **-a** *pl.* **perevjásła** *D.* **-sioł**; powrósło; narobili **perevjasioł** i povjazali jačmiêń

perevjázlista korova krowa czarno-biała; **perevjazlista** korova otelitsie puzniêj jak čyrvona

pereviês nadwaga

pereviêšuvati *ndk.* **pereviêsiti** *dok.* przewiesić

perézimok *zwierzę domowe, które przezimowało*

perezímuvati przezimować

perezvá *p.* prydane

perežováti przeżuć

perežyváti *ndk.* **perežýti** *dok.* przeżywać, przeżyć

persína piersi konia; siêty kôń maje zdorovu **persinu**

peršák *dem.* **peršačók**; *pierwsza, najmocniejsza partia bimbru*; vypiv para kiliškuv **peršakú**

peršátka krowa po pierwszym cielęciu; **peršatka** nemnôho mołoka daje

peršeństvó pierwszeństwo

péršy *dem.* **-útki**, **-úteńki** 1. (*liczebnik porządkowy*) pierwszy; **peršy** raz była v Biłostoci; *fraz.* **peršy i ostatni** jeden jedyny; **peršy i ostatni** raz ja tutaka byv; 2. najlepszy, najważniejszy; naša Marusia była **peršoju** diêvčynoju v seliê; vy u nas **peršy** hôst'; Ryhôr **peršym** choče byti

peršyná początek, pierwszy raz; turma to jomu ne **peršyna**

pestún pieszczoch

pestúnka pieszczoszka

pestítisie (*o dziecku*) pieścić się; **pestitsie** jak ditia

petélka pętelka; liêtnika pošyv, ale **petelok** šče ne porobiv

petélnia patelnia

petióro pięcioro

petrôvka okres postu przed św. Piotrem; *fraz.* **zachotiêłoś zmerzłoho v petrôvku** chcieć czegoś nieosiągalnego

pichótom ití pieszo; do miêsta uže nichto **pichotom ne chodit**
piciur penis
piêč *D*. **péčy** 1. duży piec kuchenny, dawniej gliniany; zaliêzła **na piêč** nahrêtisia; spimo **na pečê** abo na zapičku; 2. *fraz. drugi człon porównania*; Tekla rozpasłasie **jak piêč**; *fraz*. **upasti z pečy** urodzić dziecko; Hapka **z pečy upała**, pryveła syna
piêčka 1. *dem. od* piêč; 2. piec w pokoju, zazwyczaj kaflowy; napaliła piêč i **piêčku**
piêna *D*. **-y** piana; tak kryčav, što až **piêna** z rota vyšła
piênitisie pienić się; tak tiažko było koniovi, što až **spiênivsie**
piêrje pierze; husiače **piêrje** liêpše na podušku jak kurače; *fraz*. **obrostati v piêrje** bogacić się
piêsnia *D*. **-i** *pl*. **pisniê** *D*. **piséń** pieśń, piosenka; teper uže mołodyje ne znajut starych **piseń**; *fraz*. **staraja piesnia** coś znanego, oklepanego; toje, što vony hovorat, to **staraja piesnia**, ja davno znaju
piêski *pl.t.* teren nieurodzajny, piaszczysty, **na piêskach** navet hrečka ne choče rosti
piêvča kobieta należąca do chóru cerkiewnego
piêvčy *pl.t.* chór cerkiewny; **piêvčy** hože spivali
piêveń *D*. **piêvnia** kogut; vstała jak peršy piêvni zaspivali; *przen. o człowieku wątłej budowy, ale kłotliwym*; Kola to taki **piêveń**, do každnoho pudskakuje
píknuti napomknąć, powiedzieć; ja tobiê skazała pro siête, ale ty bôlš nikomu **ne pikni**
pilíkati *ciąć nieudolnie tępą piłą lub nożem*; tupoju piłkoju čuť damo rady **pilikati**
pilnováti mieć nadzór nad czymś; **pilnuj** korôv, bo v škodu vliêzut; ciêłu nôč **pilnovav** zbôža, kob nichto ne ukrav; *fraz*. **pilnovati svoho nosa** nie wtrącać się do cudzych spraw; **pilnovati jak oka v łobi** otaczać szczególną troską
piróžok *D*. **piróžka** *pl*. **piróžki** *mała bułka pszenna, zazwyczaj nadziewana makiem, konfiturami lub twarogiem*; pud sviato spekła dviê blachi **pirožkuv**
pirožók *dem*. od **pirôh**
pirôh *D*. **pirohá** *duże bochenki pieczywa z pszennej mąki*; **pirôh** liêpšy jak chliêb; spytlovav dva metry pšenici, bude z čoho **pirôh** pečy
písnuti 1. *p*. piknuti; 2. wydać piszczący głos; husenia čohoś **pisnuło**
pisók *D*. **piskú** *dem*. **pisóčok** 1. piasek; pryvezli fôru žovtoho **pisku**; 2. piaszczysta gleba; **na piskovi** pšenicia ne choče rosti
piščaný piaszczysty; moja zemla **piščanaja**
piščáti piszczeć; pud pomostom myšy **piščat**
píti *1 os*. **pju** *2 os*. **pješ** pić; korovy chotiêli **piti**, to ja ich napojiv; otroki do rana **pili**
pívo *j.p.* piwo
pizdá *wulg*. pizda
pizdíti *wulg*. mówić głupstwa, kłamać; ty, Ivan, **ne pizdi** byle čoho
pjadiá *D*. **pjadiê** *pl*. **pjádi** piędź; sołonina na sviniê **na pjadiu** była
pjánicia *aug*. **pjaniúha** pijak
pjány pijany
pjastísie wspinać się
pjatá//péta 1. pięta; utikav až **pety** bliskali; *część pługa*; **peta** v płuzi zorałasie
pjátnicia piątek; *fraz*. **Velika Pjatnicia**; *Wielki Piątek przed Wielkanocą*; **v Veliku Pjatniciu** postiv
pjáty (*liczebnik porządkowy*) piąty; byv v koliêjci **pjaty**
pjávka pijavka; *fraz*. **postaviti pjavki** przystawić do ciała pijawki
plac *j.p.* plac
placôvka *pomost do tańca na wolnym powietrzu*; muzyki byli **na placôvci**
pláma *j.p.* plama
plečó ramię
pléčy ramiona, plecy; vziav **na plečy** mišok žyta i pušov, taki dužyzny

plestí 1. splatać; stary Ryhôr košyki z korênia **plete**; 2. mówić byle co, pleść; *fraz*. **naplôv siêm bočok areštantuv** naopowiadał głupstw
pliêcha *dem*. **pliêška** *wyróżniająca się część całości*; oves **pliêchami** ne poschodiv; na žovtuj kofti zelony **pliêchi**; **pliêška** ovsa ostałasie, za hodinu serpami dožnem
pliên niewola jeniecka; try roki v nimećkôm **plinovi** byv
pliênny jeniec wojenny
pliêsnia pleśń; na chliêb **pliêsnia** napała
pliêsniti pleśnieć
pliêška 1. *dem. od* pliêcha; 2. główka gwoździa
pliêvka *D*. **-i** *pl*. **plivkí** *D*. **plivók** *błona na mięsie lub kożuch na zagotowanym mleku*; ne lublu **pliêvki** z paranoho mołoka
plováti *ndk*. **plúnuti** *dok*. pluć; *fraz*. **raz plunuti** wykonać z łatwością; mniê meter pudniati to toje, što **raz plunuti**
plônka *D*. **-i** *pl*. **plunki** wnyki z drutu; postaviv **plônku** na zajci
pluhávy wstrętny
płač *j.p*. płacz
płákati 1. płakać; slozami **płakała**, što jôj ne kupili novoho płatija; 2. zbytnio przejmować się; jak i ne zdymut mniê podatku, to ne budu **płakati**
płaksívy skłonny do płaczu; naša małaja velmi **płaksiva**
płáchta *D*. **-y** *pl*. **-ý** *D*. **płachót//płachtôv** *specjalna tkanina domowego wyrobu do przykrywania pościeli, narzuta, często wykonana artystycznie*; **płachty** tkut vsiak v perebory, v try ničanici, v paski i do vyšyvania
płáski *j.p*. płaski
płašč *D*. **-á** *pl*. **-ê** *D*. **-ôv** płaszcz; odiahnuv **płašča**, bo na dvorê došč ide
płátije sukienka; pošyła **płatije** v kloš
płatók *D*. **-á** *pl*. **płatkí** *dem*. **płatóčok** chustka do nosa; vyšyła **płatka**
płaz *płaska strona jakiegoś przedmiotu*; doščku možna położyti na kant abo **na płaz**
płóditi płodzić; diti **napłodiv** i nema komu hodovati
płóščaď *D*. **-i** obszar; veliku **płóščaď** kartopel zasadiv
płôd płód
płôt *D*. **płótu** płot; zahorodiv želiêznym **płotom**
płuh pług; kupiv novoho **płúha**
po *przyimek*; **po** ciêłum seliê šukali i ne našli; **po** dorozi vstrêtiv Michała; jajcia płatiat **po** dva złoty; puznav joho **po** pochôdci
po- *przedrostek czasowników i innych części mowy*
pobábitisie (*o skórze*) zmarszczyć się w wyniku długotrwałego działania wody; tôlki času myła, što až ruki **pobabilisie**
pobáčyti 1. zobaczyć; **pobač**, čy došč šče ide?; 2. odwiedzić; pujdu **pobaču**, jak Hapka po chvorobi čujetsie
pobiêhati 1. pobiegać; nachaj svini po dvorê **pobiêhajut**; 2. (o krowie) zostać zapłodnioną; korova **pobiêhała** dviê nediêli pered Spliêniom
pobiêžčy pobiec; **pobižy** do sklepu
pobôlšati powiększyć; po doščovi v kołodeci vody **pobôlšało**
pobrykati pobrykać; tela **pobrykało** krochu po pudvôrku i znov do chliva zahnav
pobrýtisie ogolić się; rano umyvsie i **pobryvsie**
pochodiúščy człowiek lubiący dużo chodzic
pochôdka sposób chodzenia, chód
počastováti poczęstować; čym tebe **počastovati**?
počastúnok poczęstunek
počtí *ndm*. prawie; **počti** dviê nediêli prošło, jak vy u nas byli
počúchati *p*. čuchati

svoja.org

póčypka *fraz.* **sidiêti na póčypku** siedzieć na brzegu, skraju, siedzieć na przyczepkę; siaď choč **na počypku**
podarúnok prezent, podarunek
podarováti ofiarować, podarować
podáruvati wybaczyć, przebaczyć; ja jomu **ne podaruju**
podiêti podziać; de **podiêv** noža?
podiêtisie podziać się, schronić się, schować się; kudy ja na staryje liêta **podiênuś**?
podivítisie popatrzeć; **podivisie** de vôn pušov
podobátisie//nrávitisie podobać się; siêta diêvčyna mniê **podobajetsie**; mniê **ne nravitsie**, što ty tak pôzno prychodiš;
podóvžni podłużny
podúmati pomyśleć; **podumaj**, pokôl načneš robiti
poduménie myśl, pomysł; navet **na podumenie** mniê ne pryšło, kob tak zrobiti
póduška *D.* **-i** *pl.* **-í** *D.* **-ók** poduszka
podvôjny podwójny
pohíbel *D.* **-i** zagłada, śmierć; pryšła na joho **pohibel**; na takoho čorta i **pohibeli** nema
póhlad//pôhlad spojrzenie; miêv taki jakiś sumny **pohlad**
pohledáti *ndk.* **pohlanuti** *dok.* spoglądać, spojrzeć; **pohlań**, čy korova ne odpjałasie; sidiêv koło dvery i **pohledav** spud łoba;
pohlediêti 1. dowiedzieć się, zorientować się; **pohledi**, čy kartochli ne zvarylisie; 2. doglądać; jak dobytku **ne pohlediš**, to nic z joho ne bude
pohóda 1. stan atmosfery, pogoda; ne znaju, jakaja vzavtra bude **pohoda**; 2. słoneczna, dobra pogoda; jak bude **pohoda**, to pôjdemo žati
pohôn *D.* **pohóna** *pl.* **pohóny** stado; v seliê bydło **pohonom** pasut; korovy vyhnali v **pohôn**; diêti **pohonom** biêhajut
póhreb piwnica; v **pohrebi** kartopli ležat
pohrýztisie *przen.* pokłócić się; vony vse **hryzutsie**
pohúkatisie (*o świni*) być zapłodnioną; svinia **pohukałasie** i porosiata budut
pójas//pások pas, pasek; pošyła płatije z **pojasom**
poká *p.* pokôl
pokidáti *ndk.* **pokínuti** *dok.* porzucać, zostawiać; kosu w poli **pokinuv**; **pokinte** pro siête hovoryti
pokindá *osoba rozwiedziona lub żyjąca w separacji*; **z pokindoju** dobry chłopeć ne oženitsie
pokindócha *p.* pokinda
pokłôn *D.* **pokłóna** 1. *pochylenie głowy w pozycji klęczącej*; jak zajšła do cerkvy, to vže **pokłony** bili; 2. pozdrowienie; jak budete u Hapki, to peredajte jôj od mene **pokłôn**
pokomôrnik *p.* komôrnik
pokóra *j.p.* pokora
pokorýtisie ukorzyć się
pokôjnik *p.* nebôščyk
pokôl *ndm.* 1. jak długo, dopóki; **pokôl** budu žyti, to vas ne zabudu; 2. jak daleko; **pokôl** vaše pole tutaka?; *fraz.* **pokôl što** na razie; **pokôl što**, to starym vozom budem jiêzditi, a posli novoho kupim
pokôt *D.* **pokóta** *górna część strzechy w miejscu zetknięcia się krokwi*; vesnoju navołočem na kłuniu novy **pokôt**
pokryválo narzuta, narzutka na pościel, na dziecięcy becik
pokudiêle *wieczór wspólnie spędzony przez kobiety przy przęd*zeniu; ciełu zimu baby i divčyniata chodili na **pokudiêle**
pokudiêlnicia uczestniczka pukudiêla; na pokudiêle chodili po proradku do kažnoji **pokudiêlnici**

polažčý (*o zbożu*) wyłożyć się; pšenicia **polahła** i treba serpom žati
póle ziemia uprawna, rola, pole; rano pušli v **pole** žati; ostaviv **pole** obłohom
poliêno *pl.* **poliná** *dem.* **poliêncie** polano; pryniôs dviê beremji drov, samyje smôlny **polina**
poliêtok *D.* **poliêtka** *jedna z trzech części ziemi ornej w trójpolówce*; jak była šachovnicia, to odin **poliêtok** ležav paraninoju, na druhum siêjali oziminu, na tretium jarynu
połáditi zreperować, naprawić; zaniôs čoboty **poładiti**
połáditisie 1. ulec poprawie; kovorodok jakoś sam **poładivsie**; 2. pogodzić się z kimś; każut, što Vasil z žônkoju uže **poładivsie**
połóchati płoszyć, straszyć
połóti pielić; včora ciêły deń v horodi **połoła**
połóva *D.* **-y** plewy; hrečanu **połovu** svini dobre jidiat, a ovsianoji ne chočut
połovína połowa; postaviv chatu na dviê **połoviny**
połový (*maść zwierząt*) jasnożółty; **połovaja** korova zapustiłasie
połôvnik *D.* **-a** *przybudówka przy stodole, gdzie przechowuje się plewy*; połovu ponosili do **połôvnika**
połúdeń *D.* **połúdnia** południe; soncie **pud połudeń** było, jak my vernulisie z pola; po **południ** pojiêdem po siêno
pomácati *p.* macati
pomáłu *comp.* **pomaliêj** *dem.* **pomaléńku**, **pomalútku**, **pomalúšku**; wolno, nie śpiesząc się, powoli; **pomaliêj** idiête, bo ja z vami ne zyjdusie
pomátuški ruhátisie wulgarnie przeklinać
pomidór pomidor
pomiêr *D.* **-u**; pomiar; u nas uže projšov **pomiêr** pola
pomiêščyk ziemianin, szlachcic
pomíży pomiędzy; **pomiży** pomidorami posadiła reďku
pomoháti *ndk.* **pomohčý** *dok.* pomagać, pomóc; jak vy mniê **pomożete**, to posli ja vam **pomohu**
pómošč *D.* **-y** pomoc; mniê potrêbna vaša **pomošč**; ne było znikôl **pomoščy** i utopivsie v ryciê
pomóšnik pomocnik; z syna šče nema **pomošnika** v hospodarci
pomôst podłoga, ale nie gliniana; toku v chati uže nichto ne maje, vsiê układajut **pomosty**
pómpa pompa strażacka
pompováti tłoczyć powietrze, wodę, pompować; **napompovav** rovera
poniáti pojąć, zrozumieć; ja **ne poniav**, pro što vy hovoryli
poniátije zrozumienie, pojęcie; ja o školi **poniatija** ne maju, bo nikoli tam ne była
poniátlivy taki, co szybko pojmuje, pojętny; z joho **poniatlivy** učenik
ponediêłok poniedziałek
ponimáti rozumieć; ty **ponimaješ**, pro što ja hovoru?;
poniúchati powąchać; **poniuchaj**, tut jakby dymom čuti; **ne dati poniuchati** nie pozwolić, nie dać; kupili kubasy, a mniê i **poniuchati ne dali**
popadáti *ndk.* **popásti** *dok.* trafiać; kinuv kameniom v zajcia, ale ne **popav**; zabyvsie de Kiryło žyve i **ne popav** do joho
popadiá *p.* matuška
popečýtel *p.* diak
pópeł 1. pozostałość po spaleniu, popiół; chata zhorêła i odin **popeł** ostav; 2. *każdy nawóz sztuczny*; kupiv **popełu** pud kartopli
poperečniák *D.* **-á** *zagon ziemi przy miedzy zaorany prostopadle do innych zagonów*; **na poperečniakovi** posadili kapustu

poperéčni poprzeczny
poperék *D.* **popereká** część kręgosłupa, krzyż; jak nahnusie, to mniê **poperek** bolit
(v) poperek w poprzek; pojiêchav **v poperek** zahonuv
popertí pobiec; Hanna raniutko **poperła** do sklepu, bo novy tovar pryvezli
popravláti poprawiać; kraveć **popraviv** nahavici, bo byli kiepśko pošyty
popravlátisie *ndk.* **popravitisie** *dok.* 1. stawać się lepszym; kiepśko učyvsie, ale teper uže **popravivsie**; 2. przybierać na wadze; korova jak pušła na travu, to **popraviłasie**
popróbuvati spróbować; **poprobuj**, čy dobroho chliêba napekła
porá *D.* **-ê** *czas na jakąś czynność lub stan*; uže **pora** iti v pole; vsio maje svoju **poru**
poráditisie zasięgnąć czyjejś rady; treba **poraditisie** tata, jak tut dobre zrobiti
porádok *D.* **porádku** porządek; pered sviatom doma zrobili **poradok**
po porádku po kolei, nie przebierając; kartochli zbirali vsie **po poradku**
porážka *j.p.* porażka
poróda rasa; siêty svini dobroji **porody**
poróh *D.* **-a** próg domu; *fraz.* **na poroh ne pustiti** absolutnie nie wpuścić do domu
póroch *D.* **-u** proch strzelniczy; na vojniê ne byv i **porochu** ne niuchav
porosiá *D.* **porosiáta** *dem.* **porosiátko** prosię; svinia oporosiłasie i pryveła desetioro **porosiat**
porosiáčy *odnoszący się do prosiaka*; **porosiače** jiêdło kury zjiêli
porosiátina mięso z prosięcia, wieprzowina
porosítisie (*o świni*) wydawać potomstwo
poróti *1 os.* **porú** *2 os.* **póreš** pruć poprzednio zszyte; *fraz.* to šyje, to **pore,** aby nitkam hore
porovésnik rówieśnik
porovésnicia rówieśnica
portianík *szeroka spódnica z samodziałowej lnianej tkaniny*; **portianiká** pošyła
portianý *o czymś uszytym z lnianej tkaniny*
poručýtel poręczyciel; jak kum brav pozyčku, to ja byv peršym **poručytelom**
poručýtisie poręczyć za kogoś; mohu **poručytisie**, što Ryhôr ne ošukaje
porúka pomoc, wyręczenie; z małoho i staroho nema nijakoji **poruki**
posádka liêsa sadzenie młodych drzew w lesie
poselítisie osiedlić się; za staroji Pôlščy my na koloniji **poselilisie**
posidiênki *pl.t.* sąsiedzkie odwiedziny; što večôr prychodit do nas Hapka na **posidiênki**
posiêjati posiać, zasiać
poslá potem; vperuč budemo u mene, a **posla** do tebe zajdemo
posliêdni ostatni; **posliêdni** raz ja tobiê hovoru
pósli *p.* posla
posłóvicia przysłowie; staraja **posłovicia** kaže...
posmáčyti spróbować do smaku
posóbiti pomóc
postepénno systematycznie, kolejno
postepjánka przodownica w żniwach;
postôł *D.* **postołá** łapeć, kiedyś z łyka, później z gumy; teper **v postołach** uže nichto ne chodit; **postôł postoła** šukaje, a čobut čobota
postradáti stracić
posúda naczynia kuchenne; kupili vsiu **posudu**
posúpy posępny
pošúhati wypłukać upraną bieliznę; vymyła bilijo i **pošuhała**
potiahnútisie niepotrzebnie, bez celu pójść; znov čohoś na sioło **potiahnuvsie**
potiêcha *D.* **-i** pociecha; z našoho małoho odna **potiêcha**; *fraz.* **z łaski na potiêchu** bez

przyczyny
potiêra strata, ubytek; miêv veliku **potiêru**, bo korova zdochła
potichu *dem.* **potichóńku** pocichu
pótka *wulg.* cipa
potóp potop
potôm *ndm.* potem
potréba potrzeba; pryšov bez **potreby**
potrêbka *p.* potreba
potrêbny potrzebny
pótius *dem.* **potiusók**; *część kołowrotka, łopatka drewniana, do której przywiązuje się kądziel*; *fraz.* **chudy jak potius** *o kimś bardzo chudym*
povch *D.* **-a** *pl.* **-í**; kret; **povchi** poryli pasovoje
poviêsmo pasmo włókna lnianego lub konopnego; načesała para **poviêsiom** lnu
póvny *comp.* **povniêjšy** *dem.* **-útki** pełny; nazbirav **povny** košyk hrybôv
povtorýti powtórzyć
póvzati *ndk.* **povzti** *dok.* pełzać
póza *przyimek*; biêhav **poza** chatoju;
pozaliêto w ubiegłym roku
pozałoni dwa lata temu
pozávtra (-y) pojutrze
pozbýtisie pozbyć się
poziacháti ziewać; ne vyspavsie, to **poziachaje**
pozyčáti pożyczać
pozýčka pożyczka
pôdbihom biegiem, w pośpiechu
pôlza korzyść
pôlzovatisie korzystać z czegoś; oddała ohorod bratovi, nechaj **pôlzujetsie**
pôp *D.* **popá** *pospolicie* batiuška; *fraz.* durny tebe **pôp** chrystiv i na sviêt pustiv
pôzno *comp.* **puzniêj** późno
pracia praca
praciováti ciężko pracować fizycznie
praciovíty lubiący pracę, pracowity; takoji **praciovitoji** baby jak Paraska, to trudno najti
prač *D.* **-á** *pl.* **-ê** *drewniany przyrząd do wybijania bielizny w czasie prania nad rzeką lub do obijania nasion z lnu*
práčyk 1. *dem.* od prač; 2. kijanka; liêtom v łuzi mnôho **pračykuv** v vodiê
pradiêlnicia prządka
prásti *1 os.* **pradú** *2 os.* **pradéš** prząść; baby ciêłu zimu **prali**, a otroki mołotili
prátati sprzątać, uprzątać; ciêły poranok **pratała** v chati, a otroki mołotili; *fraz.* **pratati postiêl** składać pościel po spaniu
práznik święto
práža przędza; zabrakło dva môtki **praža** na miški
preč wszędzie; na poli **preč** povno osotu
prêsny *o potrawie bez kwasu*; boršč jakiś ni kvasny, ni **prêsny**
pro *przyimek używany wymiennie z przyimkiem* **o**; rozkažy mniê **pro** sebe; *fraz.* **pro vovka movka, a vôn tut** o wilku mowa, a on tu
pro- *przedrostek łączący się z czasownikami, nadający im różne odcienie znaczeniowe*
probiráti *ndk.* **probráti** *dok.* 1. przenikać; zimno do kosti mene **probrało**; 2. czynić komuś wyrzuty; Hanna **probirała** Ryhora za toje, što včora upivsie
próbuvati próbować, doświadczać
pročynátisie *ndk.* **pročnútisie** *dok.* budzić się; v nočê ne môh spati, para razy **pročynavsie**

prodaváti *ndk.* **prodáti** *dok.* sprzedawać
pródaž sprzedaż; toj paršuk bude **na prodaž**
prodóvžasty podłużny
próducha otwór wentylacyjny; v jamci zrobiv **produchu**, kob kartochli ne sparylisie
prohálina *niewielki obszar, wyróżniający się czymś z całości*; žyto ciêłymi **prohalinami** vymokło
prohaniáti *ndk.* **prohnáti** *dok.* przepędzać; **proženiête** kury z horoda
prohołodátisie być głodnym, mieć apetyt
prohôn *D.* **prohónu** *specjalnie wykonany rowek do spuszczania wody z bruzd pola*; prokopav **prohony** kob voda zbiêhła z pšenici, bo vymokła b
prohúłok *dróżka dojazdowa wychodząca ze wsi*; do sioła možna dojiêchati hostinciom abo **prohułkom**
procholónuti wystygnąć; jiêž, bo kuliêš **procholone**
projdúcha *kobieta, która lubi niepotrzebnie dużo chodzić*
projhráti przegrać; **projhrav** zakład; što posiêjav oves, to na tôm **ne projhrav**
prôjhryš przegrana (*np. w karty*)
projiêchati *dok.* **projizdžáti** *ndk.* móc przejechać; prohułkom ne **projiêdete**, bo mnôho bołota
prokláty przeklęty; tyje **proklaty** muchi ne dajut zasnuti
proklastí *dok.* **proklináti** *ndk*; przekląć; **proklinav** svoju dolu
prokosíti wykosić część czegoś, umożliwiając przejście, przejazd; **prokosiv** žyto, kob traktor projiêchav
prółubka przerębel; na ryciê prorubav **prołubku** i łapav rybu
prómach człowiek nieudolny, ciamajda; vôn ne **promach**, ne dasť sobiê v kašu dmuchati
promachnútisie omylić się, dać się oszukać; **promachnuvsie**, bo ne kupiv porosiat jak byli tani
promatáti roztrwonić; jak načav piti, to ciêłu hospodarku **promatav**
própka *fraz.* durny jak **propka**
própoveď kazanie; na Hannu sam archirêj **propoveď** hovoryv
propoviêdnik kaznodzieja
propoviêduvati wygłaszać kazanie; przepowiadać przyszłość
propúditi przepędzić; **propudiv** brata z domu
própusk przepustka; pojiêchav by v Rosiêju, ale **propuska** šče ne dustav
propuskáti *ndk.* **propustíti** *dok.* pozwolić przejść w jakimś miejscu; przepuszczać; bočka rozsochłasie i **propuskaje** vodu
prorêzati przeciąć
prorók prorok
proryváti przerywać; (*o wrzodzie*) pękać; bolačka **prorvałasie**
prosadíti 1. wysunąć coś przez otwór; **prosadi** ruku čerez płôt; 2. *przen.* roztrwonić; za nôč tyšču złoty **prosadiv**
prosiánka słoma po wymłóconym prosie; **prosianka** na pašu bude
prosianý z prosa
próskurka opłatek
prosidiêti przebywać określony czas w określonym miejscu; pušła do susiêda i **prosidiêła** ciêły deń
prosíti prosić
prosráti *wulg.* roztrwonić, stracić, zgubić; miêv novoho nožyka i deś **prosrav**
prostéćki o człowieku skromnym, nie wywyższającym się; v Varšavi žyve, veliki pan, ale taki **prostećki**, z kažnym pohovoryt
prostíti wybaczyć, darować winę
prósto *comp.* **prostiêj** prosto

prostránstvo przestrzeń, obszar; u nas tut v seliê mnôho **prostranstva**
prostúda przeziębienie
prostudítisie przeziębić się; **prostudivsie** i zachvorêv
prósty *j.p.* prosty
prostýhnuti ochłodzić się, ostudzić się
próstynia prześcieradło
protívitisie sprzeciwiać się
prótiv przeciwko
protívny okropny, ohydny
proščánie pożegnanie
proščáti wybaczać, darować winę;
provadýr *ten, co przewodzi jakiejś grupie, zazwyczaj w znaczeniu ujemnym*; byv **provadyrom** bandy
provertiêti przewiercić; **provertiêv** sverdiołkom dyrku v dylevi
provóditi *ndk.* **provesti** *dok.* 1. przeprowadzić coś; para liêt nazad **proveli** sviêtło do sioła; 2. odprowadzić; chłopeć **provjôv** diêvčynu do domu; *fraz.* **provesti čas**, **večur** spędzić czas, wieczór; vesieło **proveli večur**
prôzvisko przezwisko, przydomek; u nas ludi znajut po **prôzviskach**, a ne po familijach
prôśba prośba
prúcati nosić coś ciężkiego; jak budeš tiažko **prucati**, to možeš pudorvatisie
pruh 1. *część krosien tkackich do napinania tkaniny*; 2. brzeg tkaniny
pruhménie *obszar przed wrotami stodoły*; zahrôb **pruhmenie**, kob sołomy ne było
pružýna sprężyna; od mašynki **pružyna** propała
pružyniôvka (*narzędzie rolnicze*) sprężynówka
pružýniti sprężynować
pružynováti spulchniać ziemię sprężynówką
pry 1. *przyimek łączący się z rzeczownikiem lub inną częścią mowy*; žyv **pry** dorozi; odno **pry** druhum; 2. **pry**- *przedrostek tworzący czasowniki pochodne a także inne części mowy*; **pry**šóv, **pry**pečý, **pry**miêryti, **prý**pičok
prybiváti *ndk.* **prybíti** *dok.* 1. przymocować, najczęściej za pomocą gwoździa, przybić; **prybiv** doščku; 2. pozbawić kogoś zdrowia bijąc go; siête husenia prybite, **prybili** joho dveryma; 3. bronować zaorane pole przed zasiewem; pole zorav, a teper budu **prybivati**
prybudôvka dobudowana część domu; z odnoho boku chaty ganok, a z druhoho **prybudôvka**
prybýtok *D.* **prybýtku** przybytek; *fraz.* **od prybytku hołova ne bolit**
prychilíti (prychilítisie) znaleźć zrozumienie, opiekę; ditia choče do baťkôv **prychilitisie**; na staryje liêta ne miêła de hołovy **prychiliti**
pryčajítisie przyczaić się; kôt **pryčajivsie**, choče myš złapati
pryčepíti *dok.* **pryčypláti** *ndk.* przyczepić
pryčepítisie przyczepić się; **pryčepivsie** do mene, kob postaviv kvartu horêłki
pryčôpka rzekoma przyczyna, pretekst; šukaje **pryčôpki**, kob posvarytisie
pryčôpny *o człowieku mającym jakiś związek, powiązanie, pokrewieństwo*; vôn do nas zusiêm **nepryčôpny**
pryčýna przyczyna
prydáča dodatek; kupiła kilo jabłyk i odno dostała na **prydaču**
prydáne *uroczyste odwiezienie panny młodej i jej posagu do domu jej męża*; **prydane** pojiêchało spivajučy
prydavátisie udawać (*np. chorego*)
prydirátisie *ndk.* **prydértisie** *dok.* szukać przyczyny kłotni, bójki; jakisie pjany **prydiravsie** do mene, čuť ja odčepivsie

svoja.org
svoja.org

prydúmati *dok.* **prydúmuvati** *ndk.* dodawać coś od siebie, wymyślać; šče tôlki **prydumaje**, što pravdy skaže
prýdumka wymysł, kłamstwo
prydušýti przydusić, przygnieść; nohoju kurenia **prydušyv**
prydýbati spotkać kogoś wbrew jego chęciom; ja šče joho **prydybaju** i skažu, nechaj mniê hrošy oddasť
prýharka przypalony ziemniak
pryhorêti przypalić się
pryhôn *D.* **pryhónu** *tylko w zwrocie* oddati ovečki, telata v **pryhôn**; oddać owce na lato innemu gospodarzowi; čy prymete našy ovečki v **pryhôn**?
prychôd *D.* **prychódu** parafia; naš **prychôd** mały, vsioho dviê seliê
prychujárytisie *wulg.* przyczepić się, szukać zwady
prýchvatkami dorywczo, chwilami; **prychvatkami** ciêłoho svetra zrobiła
pryjáti sprzyjać; neviêstka mniê **pryjaje**
prymák *dem.* **prymačók** *mężczyzna mieszkający na gospodarstwie żony, u teściów*; Kola v prymaki pušov; a što to ja **prymak**, kob na butel ne miêv?
prymičáti *ndk.* **prymiêtiti** *dok.* zauważać; ja davno **prymičav**, što hrošy hinut
prymiêr przykład; vôn **na prymiêr** lepi zrobiv jak ja
prymiêrka *D.* **-i** przymiarka; chodiła do **prymiêrki**
prymiêryti przymierzyć; try razy **prymiêr**, a raz urêž
prýmovisko *charakterystyczne dla danej osoby powiedzenie*; Hanna maje takoje **prymovisko** — nechaj joho chvoroba!
prýpičok *D.* **prýpička** ława przy piecu; siaďte na **prypičku**
prypôn *D.* **prypóna** *kołek lub pręt metalowy, wbijany w ziemię, do którego przywiązuje się zwierzęta domowe na łańcuchu*; kôń **prypona** vyrvav
pryróda (*o zwierzętach lub ludziach*) natura, osobowość; Kola znov ukrav, to vže joho takaja **pryroda**
prysniák *D.* **-á** *placek z mąki i tłuczonych ziemniaków pieczony na palenisku pieca*; teper mało chto peče **prysniaki** i hałuški
prýsok *D.* **prýsku** popiół z żarem; pisok žeški jak **prysok**
prystáti wyczerpać siły
prystáviti *dok.* **prystavláti** *ndk.* 1. dostawiać jeden przedmiot do innego; drabinu do stiny **prystaviv**; 2. dobudowywać część budynku; do chaty **prystaviv** dobudôvku
prýstoronok wydzielona część stodoły przy ścianie; ciêły **prystoronok** ovsa nakłav
prystúpa *p.* prymak
prystupíti pójść w przystępy
prystúpy *pl.t.* przystępy; Stepan **v prystupy** pušov
prytvorátisie udawać, symulować; vôn ne chvory, ono tak **prytvorajetsie**
prytvôrok *D.* **-a** przedsionek w cerkwi; žebruščy baby **v prytvôrkovi** sidiat
psałómščyk *funkcja cerkiewna odpowiadająca funkcji organisty w kościele*
psałtýr psałterz; batiuška **psałtyra** čytav
psováti psuć; čohoś časy **zopsovalisie**
pstrýčka pstryczek; **pstryčku** v ucho dav
pstrýkati pstrykać
psyčáti *ndk.* **psýknuti** *dok.* syczeć; mokry drova v pêče **psyčat**
pščołá pszczoła
pšenícia *D.* **-i** pszenica
pšeníčnianka słoma pszeniczna; bydło ne chče **pšeničnianki** jiêsti
pšeníčnisko pole po zbiorze pszenicy; zorali **pšeničysko** i posiêjali žyto
pšeníčny pszenny; *fraz.* **pšenična zemla** *o urodzajnej glebie*
ptáška *D.* **-i** *pl.* **-í** *D.* **-ók** ptak; jakajaś **ptaška** pud oknom letaje

puch *j.p.* puch
puchóvy *j.p.* puchowy
pučók *D.* **pučká** *dem.* **pučéčok** 1. pąk rośliny; 2. wiązka słomy, chrustu; sołomu povezali **v pučki**
pud *miara ciężaru ok. 16 kg*; kupiv dva **pudy** ovsa
pud 1. *przyimek* pod; raz na vozi, raz **pud** vozom; 2. *przedrostek czasowników*; **pud**jiêchati, **pud**jiêsti
pudbiêł *D.* **-u** (*nazwa rośliny*) podbiał; na ranu dobre listok **pudbiêłu** pryłožyti
pudbiháti *ndk.* **pudbiêhčy** *dok.* podbiegać; diêti **pudbiêhli** do matery
pudbórycia teren przy borze
pudčyniátisie ulegać czyjejś woli; to ne čołoviêk, što žônci **pudčyniajetsie**
puddáše poddasze; **na puddašy** sołomu położyv
puddaváti *ndk.* **puddáti** *dok.* pomóc komuś wziąć ciężar na plecy; **puddaj** mnie mišok žyta, bo sam ne zadamsie
puddátisie poddać się; sołdaty **puddalisie** i pušli v pliên
puddiêłka *D.* **-i** fałszerstwo, oszukaństwo; z tojeju zemloju to była **puddiêłka**
puddiváti kpić, ironicznie mówić o kimś; ne lublu, jak Pavoł kažnoho **puddivaje**
pudhledáti *ndk.* **pudhlánuti** *dok.* podpatrywać; stary **pudhlediv**, de kurka jajcia nese
pudchodiášči 1. nieco podobny; 2. dość dobry, ładny itp.
pudjiêsti najeść się
pudkóva podkowa
pudkováti podkuć
pudliêski lude *ludzie mieszkający przy puszczy*
pudlizátisie podlizać się
pudlíznik lizus
pudmán oszustwo; **pudmanom** zajdeš daleko, ale nazad ne verneššie
pudmánščycia oszustka
pudmánščyk oszust
pudmastíti trafić w kolor karty przeciwnika
pudmorhnúti mrugnąć do kogoś
pudmóviti namówić kogoś na coś
pudmúrok *D.* **pudmúrka** fundament
pudorvátisie 1. zerwać się; **pudorvavsie** do roboty; 2. nadwyrężyć się; od takoji roboty kôń **pudorvavsie** i zdoch
pudorývka podorywka; zrobiv **pudoryvku** i posiêjav žyto
pudosłáti *dok.* **pudstiłáti** *ndk.* podścielić; pud korovy i svini **pudosłav** sołomy
pudóšva *D.* **-y** *pl.* **-y** *D.* **pudošov** 1. dolna część ludzkiej stopy; bosy chodiv i sternieju **pudošvu** probiv; 2. podeszwa buta; kupiv čereviki na gumovych **pudošvach**; 3. *część pługa*; v płuzi **pudošva** zorałasie
pudrêče obszar przy rzece
pudrêzati poderżnąć
pudrúba *D.* **pudruby** podwalina; **pudruby** musiat byti z dobroho chvojovoho dereva
pudrubíti *dok.* **pudrubláti** *ndk.* podszyć brzegi tkaniny, aby się nie strzępiła; **pudrubiła** płatije
pudsadíti podsadzić
pudskóčyti podskoczyć
pudstiôł *D.* **pudstiółu** słoma przeznaczona na obornik; vesnoju ne chvatiło sołomy na **pudstiôł**
pudskváryti podsmażyć słoninę; **pudskvaryła** sołoniny do kartopel
pudščýtnik *dolna część szczytu na dachu domu*
pudšepnúti podszepnąć

pudšpárok niedorosły człowiek; ja šče **pudšparkom** była, jak môj diêd umer
pudváł loch, piwnica
pudvážyti podważyć jakiś ciężar; kołkom kamenia **pudvažyli**
pudvestí 1. podprowadzić, odprowadzić; Hanna **pudveła** mene až pud chatu; 2. celowo wprowadzić kogoś w błąd; ne spodivavsie, što vôn mene tak **pudvede**
pudvóda wóz konny, podwoda; para **pudvôd** do miêsta pojiêchało
pudvóle *p.* pudvolicia
pudvólicia *D.* **-i** podgardle; Ivan Stepanuv tak upassie, što až **pudvolicia** jomu viêsit
pudvôrok *D.* **pudvôrka**; podwórek, podwórze; diêti na **pudvôrku** biêhajut
pudyjtí *dok.* **pudchóditi** *ndk.* 1. podejść gdzieś, do kogoś; **pudyjdiête** pud mene, bo sam ne prynesu; 2. potrafić zyskać czyjąś sympatię; vona do kažnoho umiêje **pudyjti**
pudymáti podnosić
púlati dźwigać; ciêły deń miški z kartochlami **pulav**
pup pępek
puskáti puszczać
púška pudełko
pútati pętać; **putajut** korovy, koni i ovečki
púto pęto; poviv na korovy novy **puta**
puzáty *o kimś, kto ma duży brzuch*; vôn mały, ale **puzaty**
púzo brzuch
pýchati *ndk.* **pýchnuti** *dok.* 1. rozpylać; chodiv na pole **pychati** kartopli, bo mnôho stonki; 2. *dok.* uderzyć; **pychnuv** v hołov
pýkatisie jąkać się; jak budeš odkazuvati, to **ne pykajsie**, śmiêło hovory
pýkač jąkała; **pykač** hože spivaje
pył *j.p.* pył
pýpeť *narośl na języku kury*
pytáti pytać; chto **pytaje**, toj ne błudit
pytátisie 1. *czas. zwrotny* od pytati; 2. witać się przez podanie ręki
pytlováti mleć pszenicę na pytel; zavjôz pšeniciu **pytlovati**, bude pytlova muka
pyza *j.p.* pyza

R

rab *rz.* niewolnik, chłop pańszczyźniany
rabiêti pstrzyć się, wyglądać pstro; tvoje płatije z daleka **rabiêje**
rábo pstro, pstokato
rabotiênie *pl.t.* piegi; na tvarovi mnôho **rabotiênia**
rabý *dem.* **rabéńki**, **rabutéńki** *aug.* **rabízny** 1 piegowaty; 2. wielokolorowy; **rabeńka** kurka jajcie znesła; *fraz.* **rabaja korova** łaciata krowa
ráda *D.* **-y** porada, rada; jakaja vaša **rada**, kob dobre vyšło?
rádi *ndm.* ze względu na kogoś; **radi** vas ja ostavsie doma
ráditi *1 os.* **rádžu** *2 os.* **rádiš** radzić; ja dobre **radiv**, a ty mene ne posłuchav
rádivo *D.* **-a** *pl.* **-á** D **-ôv** radio; posłuchaj, što **v radivi** hovorat
radnó *D.* **-á** *pl.* **rádna** *duża płachta używana do przykrywania się, zaścielania wozu przy zwózce zboża itp*; teper uže nichto **radnôv** ne tče
rádny *j.p.* radny
rádosť radość
ráduha tęcza; jak **raduha** stane, to pohoda bude
ráduvatisie radować się; vsie **raduvalisie**, jak Kola z vôjśka pryšov

raj *D.* -**u** 1 (*pojęcie religijne*) raj; 2. *przen.* beztroskie, dostatnie życie; dumała, što jak vyjde zamuž, to bude miêti **raj**
rájśki odnoszący się do raju; Mańka za Ryhorom maje **rajśkie** życie; *fraz.* **rajśki dvery** *bogato złocone, ozdobne ażurowe drzwi przed ołtarzem w cerkwi*; babam **za rajśki dvery** ne można vchoditi
rak *j.p.* rak
ráliti płytko zaorywać ściernisko; uže vyžav, ale šče **ne raliv**
ralúch szeroki zagon zaoranej ziemi; dva dovhi **raluchi** prosom zasiêjav
ráma *dem.* **rámka** obramowanie
ramiênny skórzany; kupiv čereviki na **ramiênnych** pudošvach
ramiêń *D.* **raméniu** wyprawiona skóra; kupiv **rameniu** na kapu do chamuta
ramôle *zbior.* 1. gractwo; na horê nazbirav toho **ramôla**; 2. *pogard. o człowieku starym, niedołężnym*
rána *j.p.* rana
ràniti ranić; na vojniê v plečo byv **raniany**
ráni 1. ranny, poranny; **rania hodina** była, jak my vstali; 2. wczesny; posadiła zahôn **ranioji** kapusty
ráno *comp.* **raniêj** *dem.* **ráneńko**, **raniútko** 1. w godzinach rannych; vstav **rano**, šče soncie ne schodiło; 2. wcześnie; šče **za rano** oves siêjati
ráptom *ndm.* 1. nagle; **raptom** najšła chmara i načav iti došč; kôń **raptom** zachvorêv; 2. zaledwie, nie więcej; zapłatiš **raptom** dva złoty
raptóvo raptownie; kôń **raptovo** potiahnuv i ja z voza upav
ráta *j.p.* rata
ratáj *pl.* -**jiê** oracz, rataj; z tebe taki **rataj**, što i zahona ne naoreš
ratováti ratować; jak u Tichona chata horêła, to vsio sioło **ratovało**
ratovátisie ratować się
ratúnok ratunek; na kury nema **ratunku**, vsio v horodi vyderut
raz *j.p.* raz
ráznicia różnica
rázom *ndm.* razem, wspólnie; w tym samym czasie; baby **razom** do cerkvy pušli; jak vsiê **razom** voźmemsie, to siêty kusok za deń vyžnem; žniva **razom** z susiêdom načali i **razom** perepeliciu złapali
réďka *D.* -**i** *dem.* **rédiečka** rzodkiew, rzodkiewka
rehotáti śmiać się na głos; čoho ty **rehočeš**?
réšeto przetak, rzeszoto; koniovi nanuč daju **rešeto** ovsa i dviê **rešeti** siêčki
rêč *D.* **rêčy** rzecz; takaja sičkarnia to dobra **rêč**
rêčka *D.* -**i** rzeka; **za rêčkoju** hoža otava vyrosła
rêdki *comp.* **rêdšy** rzadki; baba **rêdkoji** kapusty navaryła
rêdko *comp.* **rêdžej** *dem.* **rêdeńko**, **rydiútko**, -**úteńko**; 1. mało kiedy, rzadko; Petro **rêdko** do nas prychodit; 2. w dużej odległości jeden od drugiego; oves **rêdko** poschodiv, bo vymerz
rêpa rzepa; siêty hryb zdorovy jak **rêpa**
rešótka ruszta v plitiê **rešotka** vyhoryła
réšta *j.p.* reszta; iz sta złoty dustav **reštu**; pujdu do domu, bo **reštu** roboty kônčym zavtra
rêzati rżnąć, przerzynać; **rêzali** kartochli na nasiênie
rêzka *D.* -**i** *pl.* **ryzkí** *wąski pas zasiewów lub łąki w szachownicy*; vsiê uže vzkosili, a moja **rêzka** šče stoit
rêzki rześki; maje siêmdesiat liêt, a šče **rêzki**
rêzki *pl.t. D.* -**ok** *wygięte pręciki leszczynowe, powiązane sznurkami, służące do noszenia siana*; jak neseš siêno **rêzkami**, to ne rozkidajsie
robačlívy robaczywy; našov hryba, ale **robačlivy**

robák *dem.* **robačók** robak
robíti, róblany 1. robić, pracować, wykonywać; od peršoho načnu na tertakovi **robiti**; 2. wykonywać coś sposobem domowym , ręcznym; siêty sveter ne kuplany, ale **roblany**
robôtnicia pracownica, robotnica
robôtnik ktoś, kto wykonuje pracę fizyczną, robotnik; dosiôl byv hospodarom, a teper vyjichav do miêsta i stav **robôtnikom**
ročniák *D.* **-á** koń lub krowa w wieku jednego roku
rôd *D.* **ródu** *p.* rudnia
rodiêlnicia położnica
rodíti *1 os.* **rodžú** *2 os.* **ródiš** 1. rodzić; naša Mańka syna **urodiła**; 2. wydawać plony; łoni lon dobre **urodiv**
rodítisie rodzić się; jak divčyniata **rodiatsie**, to vojny ne bude — tak lude kažut
rôdny rodzony; Havryło to **rôdny** syn Hapki; kažna **rôdna** mati liêpša jak mačocha
róchkati *o głosie świni*; svinia pudjiêła i **rochkaje**
rôh *D.* **róha** *pl.* **róhi** *D.* **-uv** *dem.* **rožok** 1. (*narośl na głowie niektórych zwierząt*) róg; korova **roha** złomała; 2. zbieg brzegów płaszczyzny; płachtu voźmi za **rohi**; **rôh** žyta ostałosie vyžati
rôj *D.* **róju** rój (*np. pszczeli*)
rôk *D.* **róku** rok; *używa się tylko z liczebnikami do czterech, dalej* **liêt**; **štyry roki** maje syn, a dočka pjať **liêt**
rokíta *zbior. roślina z rodziny wierzbowatych*; kilniê pleli **z rokity**
rólka *j.p.* rolka
rômnia *o możliwości porównania się*; biêdny bohatomu ne **rômnia**
rômnianka *D.* **-i**, *pl.* **rumnianki** *ilość słomy, siana jaką można wziąć pod rękę*; korovam zaniôs po **rômnianci** siêna
rômno równo; tiota vsiêm diêtiam **po rômno** cukierkuv dała
rômny 1. *o czymś co nie ma wgłębień, wypukłości*; doroha **rômna** jak stôł; 2. *jednakowy pod względem koloru, wzrostu itp.*; Vasia počti **rômny** z Hryciom
rosá *D.* **-ý** rosa; jak rano **rosa**, to v deń bude hoža pohoda
rosianý wilgotny, z rosą; v pole šče za rano idti, bo zbôže **rosianoje**
rósły wysoki, przystojny; **rosły**, hožy mužčyna
rot usta; małoje ditia vsio **v rot** bere
rôv *D.* **róva** *pl.* **-ý** *dem.* **rovéć**, **rovčák** rów; pokopali **rovy** i vysušyli bołoto
roz- *przedrostek występujący najczęściej z czasownikami i rzeczownikami*; **roz**biti, **roz**kazati, **roz**bôjnik
róza róża; lublu, jak **rozy** ćvitut
rozbazýrany kapryśny
rozbazýrytisie stać się kapryśnym; diêti **rozbazyrylisie**
rozbiêh *D.* **-u** rozbieg
rozbihátisie *ndk.* **rozbiêžčysie** *dok.* 1. rozbiec się, rozproszyć się; ovečki **rozbiêhlisie**, kažna v svôj bôk; 2. wziąć rozbieg; jak **rozbiêhsie**, to i płôt pereskočyv
rozbiráti *ndk.* **rozobráti** *dok.* 1. rozkładać coś na części; **rozobrali** chliva; Dmitior **rozobrav** paršuka; 2. zdejmować z kogoś ubranie; **rozobrała** małoho, bo bude kupati
rozbirátisie 1. zrzucać z siebie ubranie; **rozobravsie** na hoło; 2. zrozumieć coś, mieć orientację; tak napisali mniê z gminy, što sam čort **ne rozberetsie**
rozbíti rozbić; **rozbiv** novoho rovera
rozbítisie rozbić się
rozbôj rozbój; ne odsudiv, to **rozbojom** chotiêv vziati
rozbôjnik *D.* **-a** rozbójnik, zabójca, zabijaka
rozbôr *D.* **rozbóru** 1. zorientowanie się w sytuacji; robit bez nijakoho **rozboru**; 2.

wybór; zabrav vsio bez **rozboru**
rozčyniáti *ndk.* **rozčyníti** *dok.* przygotować rozczyn; **rozčyniła** chliêb, treba zamisiti
rozdziáva fajtłapa, niezdara; **rozdziava** nic dobroho ne zrobit
rozdziáviti rot otworzyć usta, dziub; **rozdziav rot**, to ja zobaču, kotory zub bolit
rozgaráčytisie rozstawić szeroko nogi
rozhaniáti *ndk.* **rozohnáti** *dok.* rozganiać, rozpędzać; viêtior chmary **rozhoniv**
rózhlady *pl.t. pierwsza oficjalna wizyta rodziców panny w domu przyszłego zięcia celem zorientowania się w jego sytuacji materialnej*; po **rozhladach** łady robiat
rozhledátisie *ndk.* **rozhléditisie** *dok.* rozejrzeć się, zorientować się; od dovšoho času **rozhledajusie**, de to kupiti dobru korovu
rozhoráčytisie zdenerwować się, wpaść w złość
rozhortáti *ndk.* **rozhornúti** *dok.* rozgarniać; **rozhorni** zbôže, kob lepi sochło
rozhoviêtisie *spożyć święconkę po okresie postu wielkanocnego*; na Velikdeń rano jajciom **rozhovlajutsie**; *przen.* spożyć mało jedzenia; jiêsti dała tôlko, jak **rozhoviêtisie**
rozhovôr *D.* **-óru** rozmowa
rozchiláti *ndk.* **rozchíliti** *dok.* rozchylać; jak šukaješ truskavok, to **rozchilaj** listie
rozchóditisie *ndk.* **rozyjtisie** *dok.* rozchodzić się, rozejść się; rozwieść się; vsiê lude **rozyjšlisie**, ono ja ostav; Mańka z Wiktorom **rozyšlisie**
rozchodítisie zdenerwować się, rozzłościć się; jak Stepan **rozchodivsie**, to vsiêch z chaty povyhaniav
rozchóduvati wydatkować; vsiê hrošy **rozchoduvała**
rozchôd *D.* **rozchodu** wydatki; ne miêv hrošy na svôj **rozchôd**
rozchrêstatisie porozpinać guziki koszuli; tak zimno, a vôn **rozchrêstavsie** i **rozchrêstany** chodit
rozjasníti *dok.* **rozjásniuvati** *ndk.* 1. wytłumaczyć, uczynić zrozumiałym; **rozjasni** mniê, jak tuta zroblane; 2. uczynić kolor jaśniejszym; **rozjasniła** kosy; na dvorê **rozjasniłosie**
rozjiêchati *dok.* **rozjiždžati** *ndk.* rozjechać; jiêdučy do domu, **rozjiêchav** kurenia
rozkáz opowiadanie; po tvojôm **rozkazi** strašno mniê stało
rozkázuvati *ndk.* **rozkazáti** *dok.* 1. opowiadać; **rozkažête** mniê pro vojnu; nema pro što **rozkazuvati**; 2. rozkazywać; ty mniê ne budeš **rozkazuvati**, što ja maju robiti
rozkidáti *ndk.* **rozkínuti**, **rozkídati** *dok.* rozrzucać; pujdu hnôj **rozkidati**
rozkołycháti rozkołysać
rozletiêtisie 1. polecieć w różne strony; ptaški **rozletiêlisie** v razny storony; 2. rozpaść się na kawałki; stary horčok **rozletiêvsie** na kuski
rozliêti *dok.* **rozlivati** *ndk.* rozlać; **rozliła** zbanok mołoka
rozliêzły rozlazły
rozličýtisie rozliczyć się; ja uže z bankom **rozličyvsie**
rozlinívitisie rozleniwić się
rozłôm *D.* **-omu** rozłam
rozłúka rozłąka
rozmách *D.* **-u** rozmach; načav robotu **z rozmachom**
rozmachátisie robić coś z rozmachem; jak **rozmachavsie**, to po obiêdi kônčyv žyto kositi
rozmachnútisie 1. *dok. od* rozmachatisie; 2. zamachnąć się, np. ręką; dobre **rozmachnuvsie** i daleko kameń kinuv
rozmajíty//rázny rozmaity, różny; kupiła pud jôłku **rozmajitych** cukierkuv
rozmázati rozmazać
rozmazniá człowiek niechlujny, powolny; de vôn takuju **rozmazniu** vziav?
rozmérznutisie rozmarznąć się; byv moroz i jajcia v hnizdovi **rozmerzlisie**

rozmiêr *D*. -**u** (-**a**) rozmiar; ne kupiła rubaški, bo ne było takoho **rozmiêru**
rozminiáti *dok*. **rozmiêniuvati** *ndk*. rozmienić; **rozminiav** sto złoty
rozmyváti *ndk*. **rozmyti** *dok*. rozmywać; voda **rozmyła** hreblu
rozobráti rozebrać; **rozobrali** staruju kłuniu
rozobrátisie 1. zrzucić z siebie ubranie; 2. zorientować się
rozopcháti rozepchać
rozpadátisie *ndk*. **rozpastisie** *dok*. rozpadać się
rozpádatisie rozpadać się (*np. o deszczu*); doščˇ **rozpadavsie**
rozpalíti *dok*. **rozpáluvati** *ndk*. rozpalać ogień; **rozpali** v plitiê, bo obiêd treba varyti
rozpłákatisie rozpłakać się
rozpástisie stać się tłustym; korova **rozpasłasie** jak bočka
rozpohodítisie wypogodzić się; po obiêdi **rozpohodiłosie** i lude vyšli v pole
rozporadítisie roporządzić się; chto tutaka tak **rozporadivsie**?
rozporóti rozpruć; začepiłasie za klamku i **rozporoła** płatije po šviê
rozpôrka rozporek
rozpreháti *ndk*. **rozprehčý** *dok*. wyprzęgac konia; **rozprôh** konia i zavjôv do chliva
rózpuk *tylko w zwrocie* **smijatisie do rozpuku**; tak rozkazuvaw, što vsiê **do rozpuku smijalisie**
rozpustíti *dok*. **rozpuskáti** *ndk*. rozpuścić; **rozpustiła** drôžščy v mołociê; sonciê pryhrêło i na dvorê **rozpustiło**; v školi **rozpustili** diêti na liêto; **rozpustiła** kosy; **rozpustiła** jazyk i vsioho nahovoryła
rozpustítisie rozpuścić się; jak zamišała, to cukor v kavi zaraz **rozpustivsie**; diêti **rozpuščany** jak furmański bič
rozrêzati rozerżnąć; jak krajav chliêb, to **rozrêzav** palcia
rozrobíti rozmieszać, przygotować płyn, masę; **rozrobiv** spirt z vodoju
rozrubáti rozrąbać; rubajučy drova, **rozrubav** nohu
rozrýv sércia śmiertelny atak serca; z perelaku dostav **rozryvu sercia**
rozsáda *j.p.* rozsada
rozsadíti *dok*. **rozsadžuvati** *ndk*. wyznaczyć miejsce do siedzenia, rośnięcia itp. **rozsadiła** buraki, bo byli zahusty; **rozsadili** učenikôv
rozsiêjati *dok*. **rozsivati** *ndk*. rozsiać; **rozsiêjav** mišok popełu po kartochlach
rozstrójitisie zdenerwować się; tak **rozstroivsie**, što ne pometaw, što robit
rozstrôj *D*. **rozstróju**; rozstrój nerwowy; z toho vsioho **rozstroju** dustav
rozstryláti *dok*. **rozstrêluvati** *ndk*. rozstrzelać
rozsychátisie rozsychać się; bočka **rozsochłasie** i teče; kolosa v derevjannych vozach často **rozsychalisie**
rozsýpati *dok*. **rozsypáti** *ndk*. Rozsypać; kiepśko zavezav miška i **rozsypav** žyto
rozšyráti *ndk*. **rozšêryti** *dok*. rozszerzać
roztopíti *dok*. **roztópluvati** *ndk*. roztopić; **roztopiv** vosok i zrobiv sviêčku
roztrésiany nie będący całym; staroho, **roztresianoho** voza vykinuv za kłuniu
roztrestí 1. rozrzucić; viêtior **roztrôs** sołomu po ciêłum pruhmeni; 2. zniszczyć coś; mały novu zabavku zusiêm **roztrôs**
rózum *D*. -**u** rozum, mądrość; maje bôlš ščastia jak **rozumu**; *fraz*. **kažny maje svôj rozum**; każdy postępuje na swój sposób
rozúmny rozumny, mądry, rozważny; kažut, što Mania **rozumniêjša** jak Kola, lepi učytsie; *przen*. chytry, przebiegły; taki **rozumny**, dumav što vsiêch ošukaje
rozvalíti *dok*. **rozváluvati** *ndk*. rozwalić, zburzyć; viêtior kłuniu **rozvaliv**
rozvezáti *dok*. **rozvézuvati** *ndk*. rozwiązać co było zawiązane; **rozvezav** miška i vysypav zbôže v zasiêk
rozvídniuvati *ndk*. **rozvídniti** *dok*. świtać; pročnuvsie, to šče ne **rozvidniuvało**, a jak vstav, to uže **rozvidniło**

svoja.org

rozviêšuvati *ndk.* **rozviêsiti** *dok.* rozwieszać; **rozviêsiła** bilijo na šnurkach, kob sochło
rozvitúška *przyrząd do zwijania nici z motka na kłębek*; prynesi i **rozvitušku**, bo treba môtki rozvivati
rozviváti *ndk.* **rozvinúti** *dok.* rozwijać; **rozvini** płachtu, zobačym, čy hoža
rozvôd *D.* **rozvódu** rozwód; podali na **rozvôd** do suda
rozvôdnik *p.* pokinda
rozvôrka *D.* **-i** (*część wozu*) rozwora; **rozvôrka** złomałasie i ne možna jiêchati
róža (*choroba zakaźna*) róża
rožón *przyrząd mocujący drabinę do osi wozu*; nakłav takuju fôru siêna, što **rožny** połamalisie i fôra vyvaliłasie
rubáška *D.* **-i** *pl.* **-í** wierzchnia koszula męska; nałožyv **rubašku** i zavezav hałštuka
rubáti rąbać; **rubav** drova i składav v kostrôh
rubéć *D.* **rubciá** *pl.* **-iê** rąbek tkaniny; zrobiła v prostyni kryvyje **rubciê**
rubél *D.* **rublá**; *pl.* **rubliê** 1. *drąg służący do umocowania siana lub słomy na furze*; na fôru kładut **rubla** i pryvezujut verovkoju do voza; 2. (*rosyjskie pieniądze*) rubel
rubiêž *D.* **rubežá** brzeg, obrzeże; postaviła šklanku na samum **rubežovi** stoła
rúčka *D.* **-i** *pl.* **-i** *D.* **-ók** 1. *dem. od* ruka; 2. obsadka; **ručkoju** pisati lepi jak karendašom; 3. uchwyt, rękojeść; vôn nikoli v žyciu za **ručki** v płuhovi ne trymavsie
ručník *dem.* **ručničók** ręcznik; *fraz.* **veliki ručnik** *duży ręcznik z białego płótna bogato wyszywanz lub haftowany, często ozdobiony szeroką koronką i frędzlami, wieszany jako ozdoba na ikonach*; teper uže mało u koho je **veliki ručniki**
ručný ręczny; kupiv **ručnyje** časy
rudá ruda metalu
rudiêti stawać się rudym
rudniá *D.* **-iê** rodzina, ludzie spokrewnieni ze sobą; na vesiêle do Mańki naveť **rudnia** ne pryjiêchała
ruhátisie używać wulgarnych wyrazów; taki mały, a vže ruhajetsie
ruch *j.p.* ruch; jak nema hrošy, to nema **ruchu**
rúchatisie poruszać się; chučêj **ruchajsie**, a to robiš, jak mokre horyt
ruchómy *j.p.* ruchomy
ruká *D.* **-í** *pl.* **rúki** *dem.* **rúčka** ręka; tak narobivsie, što **ni rukoju**, ni nohoju ne povorušu; *fraz.* **jak bez ruk** o czymś, bez czego trudno się obejść; vôn mniê tôlko pomahaje, što ja bez joho **jak bez ruk**; **odna ruka** *o przyjaciołach, wspólnikach*; Ivan i Stepan to **odna ruka**
rukáv *dem.* **rukavéć** rękaw; kraveć kiepsko **rukava** pryšyv
rukavícia *D.* **-i** *pl.* **-i** *D.* **-íć** rękawica; moroz veliki, nakładaj **rukavici**
rul *D.* **-á** *pl.* **-iê** kierownica; jechavšy roverom, trymajsie za **rul**
rumjánok *D.* **rumjánku**; rumianek; naparyła **rumjanku**, kob ranu promyti
rumniáti równać, wyrównywać; tak kryvo odrêzała połotno, što treba **rumniati**
rumniátisie równać się, porównywać się; Kola byv mały, a teper uže z Vanioju **rumniajetsie**; vôn taki bohty, što ty z jim ne **zrumniaješsie**
runíti *o kwitnącym zbożu*; hože podivitisie, jak vesnoju žyto **runit**
rúrka *D.* **-i** *pl.* **-í** *dem.* **rúročka** rura, rurka
rúsy (*kolor włosów*) blond
rúšyti ruszyć
rúta roślina, ruta
rváti rwać, wyrywać; **rvavšy** jahody, bačyła uža
rvátisie *ndk.* **rvonútisie** 1. *ndk.* niszczyć się, drzeć się; siêta soročka uže **rvetsie**; 2. wyrywać się; kôń na lenciuhovi **rvetsie**, jak **rvonetsie** môcno to i **vyrvetsie**; *fraz.* **de korotko, tam rvetsie**
rýba *j.p.* ryba; pušli kłomloju **rybu** łapati

svoja.org

rýbońka *poufale kobieta do kobiety*; słuchajte, **rybońko**, što ja vam skažu
rýciati (*o świni*) przebierać w jedzeniu; svinia ono **porycіała** jiêdło i lahła
ryčáti ryczeć; korovy **ryčat**, bo jiêsti chočut
ryháti rzygać, wymiotować
rýchtik *ndm.* całkiem, zupełnie; syn **rychtik** na baťka pochožy
rychtováti przygotowywać; Lońka do vesiêla **rychtujetsie**
ryká *D.* **-í** *pl.* **rêki** *D.* **rêk** rzeka; **po ryciê** čovon pływ
rýło ryj; sviniê **v ryło** drôt zavołokli, bo velmi ryła
rypačênie słoma po wymłóconym rzepaku
rypačýsko pole po zbiorze rzepaku
rypák rzepak; posiêjav hektar **rypaku**
rýpati *ndk.* **rýpnuti** *dok.* skrzypieć; **ne rypaj** dveryma
rypúcha *D.* **-i** chwast
ryskováti ryzykować; smiêły **ryskuje** i časom vyhraje
ryskóvy ryzykowny
rýti ryć; svinia hnôj **ryje**
rýza *wierzchni strój duchownego prawosławnego obowiązujący w czasie odprawiania nabożeństwa*; na Velikdeń batiuška służyt v biêłuj **ryzi**
ryzák *D.* **-á** *jeden z dwu noży sieczkarni*; poostryv **ryzaki**, kob dobre rêzali
ryzúcha *vysoka trava rosnąca na podmokłych łąkach*; na łuzi vykosiv **ryzuchu**
rýžy rudy; naš sobaka zadušyv **ryžoho** lisa
rýžyk rydz
rža rdza; na rovera **rža** napała
ržáti rżeć; kôń **ržyt**
ržáviti//ržaviêti rdzewieć; płuh po doščovi načav **ržaviêti**

S

sabotáž sabotaż
sacharýna *j.p.* sacharyna
sačók *D.* **sačká** bluzka, kaftan
sadók *D.* **sadká** *pl.* **-í** sad
sadíti *1 os.* **sadžú** *2 os.* **sádiš** sadzić; w horodi **sadiła** morkvu i bôb
sadovíti dawać miejsce, pomagać usiąść; hosti treba **sadoviti** za stôł, nechaj ne stojat
sadovítisie sadowić się; kurka **sadovitsie** na siêdali
sadžáti sadzać, wsadzać; *fraz.* **sadžati jazyk** wtrącać się niepotrzebnie; ne **sadžaj jazyka** de ne treba
saján *szeroka, marszczona spódnica wykonana z samodziałowego cienkiego sukna*; pryjiêchali jakiješ mužčyny i kuplali staryje **sajany**
saliêtra saletra, saletrzak
sałáta *j.p.* sałata
sáło sadło; na baranium mjasi mnôho **sała** było
sam, samá//samája, samóje sam, sama, samo; **sama** napišu pišmo do dočki; **samy** najliêpšy jabłyka oborvali; chvoroba sama projšła; *fraz.* **sam sobiê vinion**; vernuvsie **na toje same miêstie**; kupiv **takuju samu** korovu jak i prodav
samèć *dem.* **sámčyk** samiec; kupiv dva kroliê, **samcia** i samiciu
samícia samica
samochód *dem.* **samochodik** samochód
samochôť *ndm.* nie spodziewając się, samo przez się; **samochôť** jakoś stałosie

samodiêłka *D.* **-i** *przedmiot zrobiony własnoręcznie*; u Koli trachtor to **samodiêłka**, vôn sam sobiê joho zrobiv
samohônka bimber, samogon; *fraz.* **hnati samohônku** wyrabiać bimber
samohônščyk *ten, kto wyrabia lub spożywa samogon w nadmiernych ilościach*
samolót samolot
samolubívy samolub, samolubny; taki **samolubivy**, što nic tobiê ne pozyčyt
samosiêjka *o roślinie, która sama się wysiewa*; siêta machôrka to **samosiêjka**, ja jije ne siêjav
samotúški *pl.t.* małe sanki; **samotuškami** do miêsta pojiêchav
samovár samowar
sankí *pl.t.* sanie, sanki
sannája *D.* **-óji** sanna; tôlko sniêhu napadało, što dobraja **sannaja** stała
sap *podmokła, bagnista gleba*; **na sapách** pšenicia ne roste
sataná szatan; pryčepivsie do mene jak **satana**
satáčytisie uporem zajmować miejsce; kudy ty **satačyšsie**, tut i tak miêstia uže nema
satína (*rodzaj tkaniny*) satyna; pošyła płatije **z satiny**
sáža sadza; v komini **saža** zahorêłasie
sážeń *D.* **sážnia** *jednostka miary długości — trzy arszyny*
sážovka sadzawka; **v sažovci** było mnôho ryb
sčepíti *dok.* **sčypláti** *ndk.* złączyć, spiąć; **sčepiv** lenciuha, bo porvavsie
sčepítisie 1. łączyć się z czymś przez zaczepienie; 2. zerwać się do kłótni, bójki; byli pjany, **sčepilisie** bitisie; 3. zawierać z kimś bliską znajomość, przyjaźń, miłość wbrew woli innych; byv žonaty, ale **sčepivsie** z jakojuś, to žônka zabrała ditia i pokinuła joho
sčéznuti *dok. p.* čeznuti
se *ndm.* jeśli; **se** bude tepło, to pôjdemo kupatisie;
sebé 1. *zaimek zwrotny*; ne dopustiv do **sebe** nikoho; *fraz.* **z sebe vychoditi** denerwować się, martwić się o kogoś, o coś; ty tut sidiš, a vona **z sebe vychodit**, de ty podiêvsie; 2. *o własnym domu*; ja uže **do sebe** idu; vsiudy dobre, a **u sebe** najlepi
sércie *dem.* **serdéńko** serce; **sercie** bolit, divivšysie na takoje marnotravstvo
serdéla seradela; nakosiv dviê fôry **serdeli**
serebró srebro
serechvôščka człowiek popędliwy, nieopanowany
serédina środek czegoś; hryb byv z verchu hožy, a v **seredini** červivy; Hapka stała na samuj **seredini** cerkvy
serédni 1. środkowy; skaliêčyv **serednioho** palcia; 2. średni; vôn u nas ni veliki, ni mały, taki **seredni**; sioholita kartochli **serednio** urodili
sestrá *D.* **-ê** *pl.* **séstry** *dem.* **-ônka** siostra; *fraz.* **rôdna sestra** rodzona siostra; **nerôdna sestra, strynia sestra** siostra cioteczna lub stryjeczna; **dvujrôdna sestra** siostra cioteczna lub stryjeczna
sestrýny należące do siostry; v nediêlu pryjiêde **sestryny** syn
schlánuti *p.* chlanuti
schlúdny *j.p.* schludny
schod zebranie wiejskie; v nediêlu bude **schod** naščot podatku
schóditi *ndk.* **zyjtí** *dok.* 1. (*o roślinach*) wschodzić; ohurki vže načali **schoditi**; 2. schodzić z góry na dół; z horê **schoditi** lohko, ale na horu iti tiažko; *fraz.* **schoditi na kiepšku dorohu** źle robić, wykolejać się; 3. (*o cieście*) rosnąć pod wpływem drożdży; tiêsto načało **schoditi**; 4. znikać, przepadać; u nas miaso ciêły rôk z stoła **ne schodiło**; veredy z tvaru **zyšli**
schóditisie 1. spotykać się, zebrać się w gromadę; hosti začali **schoditisie** na chrystiny; 2. sięgać końcem końca; tak popravivsie, što pasok **ne schoditsie**
schóvany schowany; hrošy dobre **schovany**, nichto ne najde

svoja.org

schováti schować; tak **schovav**, što sam ne najde
schovátisie schować się
schôdok *D.* **schôdka**; *pl.* **schôdki** stopień schodów
schôvok schowek; v chati je taki **schôvok**, što jak što-nebuď schovaješ, to nichto ne najde
schúdnuti schudnąć
schron *j.p.* schron; u nas na pudvôrku šče od vojny **schron** ostavsie
schvatíti schwycić, chwycić; sobaka **schvativ** kôstku i pobiêh; v nočê moroz **schvativ**; tak žyvôt **schvativ**, što treba było iti do baby i vodu zamovlati
sičkárnia *D.* **-i** *pl.* **-iê** sieczkarnia
sidiêti siedzieć; 1. znajdować się w pozycji siedzącej; **sidžu** za stołom i dumaju, što tut robiti; *fraz.* **sidiêti po turećku**; siedzieć z podwiniętymi nogami; **sidiêti na hrošach** być bardzo bogatym; **sidêti jak myš pud mitłoju** być niezauważalnym; **sidiêti na jajciach** *o ptakach wysiadujących pisklęta*; kurka **sidit na** kačynich **jajciach**; 2. gdzieś długo przebywać; čoho ty tam tak dovho **sidiêła**; *fraz.* ***komuś* na karkovi sidiêti** być *komuś* ciężarem, żyć na *czyjś* koszt; 3. przebywać w więzieniu; ukrav ovečku i pušov na dva roki **sidiêti**
siêčka sieczka; narêzav dva miški **siêčki**; myšy perejiêli sołomu na **siêčku**
siêčy *1 os.* **sikú** *2 os.* **sičéš** siekać; 1. **posičy** kartochli v cebrovi; treba kapustu **siêčy** na zimu; 2. mocno uderzać; došč **siče**; našto ty tak **sičeš** konia bičom?
siêdało miejsce, gdzie w nocy siedzą kury, grzęda; kury uže pušli na **siêdało**
siêjati *1 os.* **siêju** *2 os.* **siêješ** siać; uže pora oves **siêjati**
siêm *D.* **semí**; *liczebnik* siedem; kurka vysediła **siêm** štuk kureniat; w našôj simjiê było **seméro** diti
siêmdesiat siedemdziesiąt
siêmdesiatka siedemdziesiątka
siêmdesiaty siedemdziesiąty
siêmje *D.* **-a** nasienie lnu lub konopi; ostaviła na nasiênie **siêmja**
siêno *D.* **-a** siano; **v siêni** dobre spati
siêry *pl.t. część kołowrotka, do której wkłada się szpulę*
siêsti *dok.* **siadati** *ndk.* usiąść; **siaďte** i **posidiête**
siêt//siêť sieć; **siêtioju** rybu łapali
siêtka siatka
siêteča *ndm.* o tej porze, teraz; łoni **siêteča** byli morozy, a sioholita uže tepło; diêti **siêteča** povinny spati
siêty, siêta, **siête** *skrótowe formy* **siej**, **siéja//siája**, **siéje//sióje**; *zaimek wskazujący* ten, ta, to; **na siêtum** kuskovi zbôže vyrosło chorôšče jak na tôm; *fraz.* **siêty sviêt** życie doczesne; dobre žyti **na siôm sviêti**, a treba vmirati, a jak bude na tôm sviêti, ne možemo znati
sijáti jaskrawo świecić, lśnić, promieniować; čoho u vas u chati včora v večery tak **sijało**?
sikáč *D.* **-á** *gruba blacha wygięta w kształcie litery S, osadzona na trzonku, służąca do siekania ziemników, buraków itp. dla trzody, bydła*; voźmi **sikača** i posičy kartochli
síkati sikać
síki *pl.t.* mocz
silník siennik; napchali sołomoju **silnika**
sílnik *j.p.* silnik
síła moc, siła; ne maju **siły**, kob tiažko robiti
siłáč siłacz; vôn taki **siłač**, što odnoju rukoju meter pudnime
simafór semafor; **simafor** zakryty i pojizd ne jiêde
simiêjny o mężczyźnie posiadającym rodzinę; vy odinoki čy **simiêjny**?
simjá *D.* **-jiê** *pl.* **siêmji** rodzina; ciêłoju **simjeju** pušli na vesiêle; ale **simiêjka**, semero diti

simjanín *D.* **-a** członek rodziny; ne daj Bože miêti doma takoho **simjanina**
simnádceť siedemnaście
síni siny, błękitny, niebieski; zavezała **siniu** chustku
siniáčyti *tak bić, aby pozostały sińce*; Kiryło Kławdiu znov **posiniačyv**
siniák siniak; udyryłasie ob rôh stoła i **siniak** ostavsie
siniánka *p.* silnik
siniêti sinieć; tak zmerz, što až nôs **posiniêv**
siohólita *ndm.* w bieżącym roku; łoni kapusta była hoža, a **sioholita** propała
siohólitni tegoroczny; **sioholitnia** zima była moroziana
siohólitok *zwierzę domowe urodzone w bieżącym roku*; maju dvoje telat, łunščaka i **sioholitka**
siołó wieś, wioska
siréniovy fioletowy; nałożyła **sireniovu** koftu
síteć *D.* **sítciu** perkal, kreton; kupiła **sitciu** na płatije
sitník sitowie, trzciny; korovy **v sitovnikovi** ležat
síto *dem.* **sítko** sito
sitkóva muká mąka przesiana przez sito
siudý tutaj, w to miejsce; ja uže tutaka i ty chodi **siudy**; **siudy** nichto ne pryde; prynesi **siudy** vody
sivéńka *D.* **-i** *pl.* **-í** *D.* **-iók**; *specjalnie przystosowane naczynie, z którego sieje się zboże*; nabrav **siveńku** zbôža i pušov siêjati
sívy *dem.* **sivéńki**, **-úteńki** *aug.* **sivízny** siwy; Andruša uže **sivy** jak hołub
skabarátisie (*z odcieniem lekceważenia*) umrzeć
skakáti *1 os.* **skačú** *2 os.* **skáčeš** skakać; žaby **skačut**, musit, dośč bude; *fraz.* **skakati koło kohoś** specjalnie dogadzać, usługiwać komuś; mirničy pryjiêchav, to vsie **koło joho skakali**; **do očy skakati** być aroganckim; skazav pravdu, to mniê **do očy skočyła**; **v ohoń skočyti** być gotowym do największych poświęceń; Charytôn za Nastusiu **skočyv by v ohoń**; **skakati z kułakami** ***do kohoś*** kłócić się, prowokować do bójki
skaliêčyti skaleczyć; **skaliêčyv** palcia nožom
skalíti zúby dużo, wyzywająco śmiać się; pryšła i ne viadomo čoho **skalit zuby**
skałá *D.* **-ý** *pl.* **skáły** skała
skáłka *oko tłuszczu na wodzie, w zupie itp.*; boršč zusiêm postovy, navet **skałok** ne vidno
skameniêti 1. *o czymś, co stało się twarde jak kamień*; ciment **skameniêv**; 2. zdrętwieć z wrażenia; jak zobačyła, što v chati robitsie, to až **skameniêła**
skamiêjka *D.* **-i** *pl.* **skamijkí** ławka szkolna; Kola z Vanioju na odnuj **skamiêjci** sidiat
skapsaniêti zmarnieć
skarb *j.p.* skarb
skarbônka skarbonka; drôbny hrošy vkiń **v skarbônku**
skazáti powiedzieć; **skažy**, što u vas novoho čuti?
skázka *D.* **-i** *pl.* **-í** baśń, podanie, bajka, legenda; našy tato lubili **skazki** rozkazuvati
skíba *j.p.* skiba
skíbka kromka; ukrôj **skibku** chliêba
skidáti *ndk.* **skínuti** *dok.* 1. zrzucać coś; žyto **skidali** z voza v storonu; **skinuła** sklanku z stoła; 2. zdjąć z siebie ubranie; **skińte** jasionku, to lepi bude pisati; 3. zwolnić z funkcji; **skinuli** z dyrektora; 4. zrobić ulgę, umorzyć; napisav podanie, kob **skinuli** podatok
skídatisie poronić; łoni korova **skidałasie**, a sioholita ovečka
skídka 1. składka; zrobim **skidku** po petnadceť złoty; 2. *potrącenie z wagi przy sprzedaży świń, bydła*; paršuk važyv dviêstie kil, ale vziali **na skidku** siêm
skiêpka *D.* **-i** *pl.* **skipkí** gruby wiór, duża drzazga; **skipkami** v pečê rozpaliła

svoja.org

skirováti skierować
skitátisie tułać się w biedzie; na staryje liêta **skitavsie** po ludiach
skísnuti skwaśnieć, zepsuć się; mołoko **skisło**; *fraz.* **kob ty skis z takim** chłopciom, ja hovoru, a vôn ne słuchaje
sklaný szklany; vstavili **sklanyje** dvery
sklíti szklić; **zaskliv by** okna, ale nema skła
skład 1. miejsce składowania; **na skłádi** kupiv uhla i popełu; 2. sposób ułożenia; *fraz.* **skład konia** budowa konia; siêty kôń maje hožy **skład**
składnícia *miejsce w lesie, gdzie składuje się drzewo*; voziat derevo iz **składnici** na tartak
skłádno składnie; naš diaďko tak **składno** łže, jak z gazety čytaje
skóbel *D.* **skóbla** rodzaj zamknięcia, skobel; dvery **na skobel** zasunuli
skôl skąd; **skôl** vy do nas pryjiêchali?; **skôl** ty vziav tôlki hrošy?; ne znaju, **skôl** u mene takije dumki berutsie
skołovatiêti drętwieć, sztywnieć, tężeć; kob tobiê jazyk **skołovatiêv**; Michał uže zusiêm **skołovatiêv** i postarêv, uže vôn ne oženitsie
skómkati pognieść materiał, ubranie; spudniciu **skomkała** i v kutok kinuła
skonáti umrzeć, skonać; poporobiv i koło roboty **skonav**
skônčyti zakończyć; jak **skônčytsie** sobranije, to chutčêj do domu idi
skonfúzitisie rozgniewać się, dąsać się; žônka moja **skonfuziłasie**, ničoho ne robit i ne hovoryt
skôpok *D.* **-a** drewniane naczynie do dojenia krów, skopek; od odnojiê korovy ciêły **skôpok** mołoka nadojiła
skôra *D.* **-y** *dem.* **-rka** 1. *zewnętrzna powłoka ciała ludzi lub zwierząt*; zder **skôrku** z palcia; za **skôru** z ovečki vziav tyšču złoty; *fraz.* **skôra i kosti** *o kimś bardzo chudym*; **vypraviti skôru** wyrobić skórę zgodnie z przeznaczeniem; **vypraviv skôry** na dub i pošyju kožucha; **vyłojiti skôru** zbić, sprawić lanie; **dobratisie do skôry** poznać prawdę, zdemaskować, zbić; šče jomu **doberutsie do skôry**; **dostati v skôru** zostać zbitym; **iz skôry obdirati** zabierać wszystko; **perekonatisie na svojôj skôry** przekonać się na własnym przykładzie; **bojatisie pro svoju skôru** mieć na względzie siebie; **byti v čyjôjsie skôry** znaleźć się w czyjejś sytuacji; ne znaju, što ty robiv by, kob **našovsie v joho skôry**; **iz skôry vychoditi** usilnie dążyć; **iz skôry vyjde**, a na svojôm postavit; **na vołovuj skôry ne spisati** mieć dużo do opowiedzenia; **ne opłatitsie skôra za vyrub** coś nie jest warte zachodu
skôrka 1. *dem.* od skôra; 2. skórka, łupina; **skôrki** z chliêba ne požuju, bo ne maju zubôv
skorołúpla skorupa jajka; jajcia zjiêv, a **skorołupli** vykinuv
skóromom *ndm. o spożywaniu potraw z tłuszczem zwierzęcym*; v veliki pôst koliš nichto **skoromom** ne jiêv
skormíti skarmić; husima i svinima **skormiła** vsie kartochli
skorózdra *gatunek gruszki wcześnie dojrzewającej*; miêv para **skorozdruv**, ale vže povsychali
skorzítisie *przen.* tracić zmysły, zachowywać się nienormalnie; kob ty **skorzivsie**
skosíti 1. wykosić; **skosiv** vsiu travu; 2. skrzywić; doščki na sonci **skosilisie**
skovródok *p.* tygielok
skovzniák przeciąg; **skovzniakom** protiahło i prostudivsie
skovznútisie ześlizgnąć się; liêz na horu i **skovznuvsie** z drabiny
skrabati zeskrobywać; **vyskrabała** diêžku po tiêsti
skradátisie skradać się
skrájka *D.* **-i** *pl.* **-í** *dem.* **skráječka**; kawałek chleba; pozyčyła **skrajku** chliêba u susiêdki
skrebtáti oczyszczać coś nożem z nieczystości, skrobać; zakołoli paršuka, osmalili i **oskrebtali**

skróbati obierać, np. ziemniaki i inne warzywa; **naskrobała** kartopel
skrójiti skroić; płatije sama pošyju, ale ne umiêju **skrojiti**
skrúčuvati skręcać; jak budeš iti, to **skruni** na pravo
skrôź *ndm.* wszędzie; de ne pujdeš, to **skrôź** betok povno
skrydiêl kawałek ziemniaka ugotowanego w zupie; takoho boršču navaryła, što i **skrydela** ne najdeš
skrýnia *D.* **-i** *pl.* **-iê** 1. skrzynia; 2. *p.* sunduk
skrýnka skrzynka; mołotka v **skryńku** położy
skrýpati *ndk.* **skrýpnuti** *dok.* wydawać skrzypiący dźwięk; dvery **skrypnuli**; *przen. być schorowanym, ledwie żyć*; moja staraja jakoś šče **skrypaje**
skrypáč skrzypek; stary Michał dobrym **skrypačom** byv
skrýpka skrzypce; diêd **na skrypci** ihrav; *przen.* chuda kobieta
skrýty *j.p.* skryty
skrývditi skrzywdzić; ne bôjtesie, ja vas **ne skryvdžu**
skryvíti skrzywić, wykrzywić; drôt **skryvivsie**; zhubiv hrošy i teper **skrývlany** chodit
skúbati skubać; ovečki travu **skubajut**
skulítisie skulić się; tak zimno, što až **skulivsie**
skúła guz; prostudivsie i jakiješ **skuły** vyperło na šyji
skúpo, skupováto skąpo
skupóvluvati prowadzić skup; v ławci **skupovlujut** butli
skupý *aug.* **skupendiáha** skąpy; **skupomu** dva razy žyvôt bolit; to taki **skupendiaha**, koło joho ne požyvišsie
skúryti wypalić papierosa
skusíti skusić kogoś na coś
skvarčáti skwierczeć; skvarki **skvarčat** na petelni
skvaréć *D.* **skvarciá** *pl.* **-iê** szpak
skvaréćnik domek dla szpaków; diêti poviêsili **skvarečnika** na berozi
skváryti przetapiać słoninę; jak **pereskvaryš** sołoninu, to bude tuk i skvarki; *przen. o wysokiej teperaturze*; ale na dvorê **skvaryt**, nema čym dychati
sledź śledź
sliêd *D.* **-a** *pl.* **slidý** 1. odcisk stopy, łapy, przedmiotu; idi **sliêdom**, to joho najdeš; 2. znak, pozostałość po czymś; **sliêd** ostav, što koliś tutaka dvôr byv; *fraz.* **sliêd zahinuv *po čômsie*** nie pozostały żadne ślady *po czym*ś; vsiê pomerli i **sliêd** po jich zahinuv
sliêdčy śledczy; pryjiêchav **sliêdčy** i pytav, čy my ničoho ne bačyli, a my skazali, što niê
sliêdstvo śledztwo
slidíti *1 os.* **slidžú** *2 os.* **sliêdiš** 1. śledzić; treba joho **sliditi**, bo musit to vôn hrošy krade; 2. uważać, przyglądać się; ty dobre **slidi**, jak vôn robit, to posli i sam tak zrobiš
slimák *D.* **-á** ślimak; ideš jak **slimak**
slimazárnik *człowiek nie przejawiający żadnego zainteresowania*; **slimazarnik** ničoho ne maje, nic ne choče robiti
slimazárny człowiek niedbały, powolny
slína *dem.* **slínka** ślina; horło mniê načało boliêti, čuť **slinu** kovkaju; *fraz.* **hovoryti što slina na jazyk prynese** mówić nie przebierając w wyrazach, nie zastanawiając się; **slinka teče** *o widoku czegoś przyjemnego, nęcącego*; jak vony jiêli pirôh, to mniê až **slinka tekła**
slínitisie ślinić się
slipák 1. owad gryzący *Chrysops*; na łonci tak **slipaki** kusali, što ne vytrymati; 2. *pogardliwie o człowieku ślepym lub niedowidzącym*
slipakí *pl.t. pogardliwie o oczach*; de ty svojiê **slipaki** miêv, ne bačyv, što kuplaješ?
slipováty niedowidzący; naš kôń musit **slipovaty**, ne bačyt kudy ide

slipý ślepy
slópnuti tracić wzrok, ślepnąć; na starość **slopnu**, bez očkôv gazety ne pročytaju
slosar slusarz; Lova **slosarom** robit
slozá *D.* **-ý** *pl.* **slózy** *D.* **slôz** łza; płakała, a **slozy** padali jak horoch; jak načav rozkazuvati, to my **do slôz** smijalisie; *fraz.* **čysty jak sloza** o czymś czystym dosłownie lub o człowieku czystym moralnie; na jijiê vsiak hovoryli, a vona była **čysta jak sloza**
sluz lepka wydzielina z żywych organizmów, śluz; korova zachvorêła, **sluz** načav jôj nôzdrami iti
sluzáviti wydzielać śluz
słábnuti 1. tracić siłę; od tiažkoji roboty i koni **słabnut**; 2. tracić energię, napięcie; verovka **słabne** i siêno z voza vylitaje; pud večur moroz načav **słabnuti**
słábo *comp.* **słabiêj**; *j.p.* słabo
słabý *comp.* **słabšy** 1. nie posiadający dużo siły, wątły; ja uže stary i **słaby**; 2. źle zrobiony, mało wytrzymały; **słaboho** voza kupiv; 3. *coś o małym natężeniu lub o małej zawartości jakiegoś składnika*; hnav samohônku, ale jakajaś **słabaja** vyšła; *fraz.* **słabaja hołova** a) *o niezdolnym do nauki*; b) *o małej odpornśći na działanie alkoholu*; maju **słabuju hołovu**, vypju kilišok i uže pjany
słáti *ndk. 1 os.* **šlu** *2 os.* **šleš** posyłać, wysyłać, zasyłać; **šlu** vam pryviêt
słáti *1 os.* **stelú** *2 os.* **stéleš** 1. przygotowywać pościel do spania lub składać rozłożoną; **posteli** postiêl, budemo spati; **steli** łôžko, bo zaraz lude prydut; 2. rozkładać coś, rozścielać; baby na pasovôm lon **słali**
słáva *j.p.* sława
słáviti sławić, wychwalać
słávny sławny, słynny, wyróżniający się; Stepan to **słavny** hospodar na ciêłe sioło
słon *D.* **-a** słoń; *przen. o kimś ciężkim, niezgrabnym*; chodit jak **słon**
słonéčnik *j.p.* słonecznik
słóta *j.p.* słota; na dvorê **słota**, ne chočetsie navet vychoditi z chaty
słovár słownik
słuch pogłoska, wiadomość; **słuch** chodit, što zbôže podorožšaje
slúchati 1. słuchać; vony hovoryli, a ja **słuchav**; 2. być posłusznym; ne chotiêv baťkôv **słuchati** i teper maje za svoje
słúčaj wypadek, przypadek; na vsiaki **słučaj** voźmi hrošy
słučájno przypadkowo; **słučajno** vstrêtiła znakomoho
służýti 1. spełniać posługi za wynagrodzeniem; ja sama pered vojnoju dva roki u lisničoho **służyła**; 2. być pracownikiem państwowym; Mitrofan vyjichav i deś **służyt**;
smáčny *j.p.* smaczny
smak *j.p.* smak; *fraz.* **šukati v humniê smaku** nie wiadomo czego chcieć
smakováti próbować, czy coś jest smaczne
smalíti 1. opalać sierść, pierze; paršuka **osmalili**; 2. mocno bić; kôń zadom **smalnuv**; 3. *o czymś występującym w wielkim nasileniu*; moroz i viêtior **smalit**
smáleć *D.* **-lciu**; smalec
smážyti smażyć; **smažanoho** mniê ne možna jiêsti
smerdiêti wydawać nieprzyjemny zapach; v chati štoś **smerdít**
smérdnuti ulegać zepsuciu; mjaso liêtom chutko **smerdne**
smerkánie okres zapadającego zmierzchu; **na smerkani** zimniêj na dvorê zrobiłosie
smerkáti *nieos.* zmierzchać; načynaje **smerkati**
smiêch *D.* **-u**; śmiech; taki **smiêch** mene vziav, što ne vytrymała i načała smijatisie
smiêły śmiały, odważny; smiêłomu čołoviêkovi vsiudy dobre; vôn **smiêły**, a ja takoji smiêłosti ne maju
smiêška *o wesołej kobiecie*; naša małaja to takaja **smiêška**
smiêški *pl.t.* żarty; ne znajetsie **na smiêškach**

svoja.org svoja.org

smiêšny śmieszny
smiêtie *D*. **-a** śmieci; zameti **smiêtie** v kuchni
smijátisie śmiać się; my **smijemosie** z jich; *fraz*. **smijučysie (robiti štoś)** robić *coś* z łatwością, bez wysiłku; do večera dooru **smijučýsie**
smiłók śmiałek; nema takoho **smiłka**, kob z mostu v vodu skočyv
smitíti śmiecić, zaśmiecać
smolína *p*. łučyna
smôlny 1. *o drzewie sosnowym, zawierającym dużo smoły*; siête derevo **smôlne**; 2. *o mężczyźnie lub samcu zwierząt o dużej pobudliwości płciowej*
smołá smoła; *fraz*. **pryčepitisie jak smoła** natrętnie narzucać się swoją osobą
smoródina czarna porzeczka
smoróditi wydzielać nieprzyjemny zapach
smorôd *D*. **smoródu** smród; *przen*. *pogardliwie o niedojrzałym człowieku* taki **smorôd**, a vže pudskakuje
smútka *fraz*. **kob na tebe smutka** napała
smútny smutny
smúžka *o kimś wątłym, słabym*; ne idi na taki moroz, bo zhineš jak **smužka**
smyk *dem*. **smyčók**; smyk
smýkati skubać, rwać; **nasmykav** siêna iz storony i zaniôs korovam
snedánie śniadanie; **na snedanie** paluškuv spekła
snedáti spożywać śniadanie; pôzno **snedali** i obiêdati ne chočetsie
sniêh *D*. **-u** *dem*. **snižók**; *aug*. **snižýsko** śnieg; **sniêhu** po koliêna napadało
sniêžny obfity w śnieg; łônśka zima **sniêžna** była
snit *ślad piły przy cięciu drzewa*; jak tracuješ, to divisie, kob **snit** prosty byv
snítisie śnić się; strašny son mniê **snivsie**
snováti sporządzać osnowę do tkaniny
snôp *D*. **snopá** snop; bery žerebika i vežy **snopý**
snôvnicia *przyrząd do sporządzania osnowy do tkaniny*; prynesła **snôvniciu** i osnovała kołopninu na płachty
sobáka pies; našoho **sobaku** otravili; *fraz*. **sobače žycie** tułaczy, ciężki los
sobránije *p*. schod
sóda 1. wszelki proszek do prania; 2. soda spożywcza; napekła paluškuv **na sodi**
sochá socha; pometaju, jak šče **sochami** orali
sokorýti o głosie kury; kurka uže **sokoryt**, musit, znesłasie
sokôł *D*. **sókoła** sokół
sokôłka *zwrot kobiety do swojej przyjaciółki jako wyraz zaufania*; **sokôłko**, ja tobiê štoś skažu, ale ty nikomu ne odkazuj
solíti sólany solić; kob jiaso ne prosmerhło, to treba joho **posoliti**
solovík worek
sołdát *dem*. **-ik** żołnierz; *fraz*. **v sołdaty iti** iść do wojska
sołdáticha żona żołnierza
sołódki słodki; pud nediêlu **sołodkoho** piroha nepekła
sołodúcha słodki zacier; napilisie **sołoduchi**
sołóma słoma
sołomjány słomiany, zrobiony ze słomy; u nas na kłuni šče **sołomjana** strêcha
sołóny słony
sołópa *o kimś, szczególnie o dziecku, pokazującym język*
sołoviêj słowik; **sołovjiê** velmi hože spivajut
sołygáti połykać duże kęsy; divisie, jak busioł žaby **sołygaje**
som (*ryba*) sum; usy jak u **soma**
son sen; vybivsie **zo snu** i ne môh zasnuti; **son** mniê snivsie

sóncie *dem.* **sónečko** słońce; **sonečko** schodiło jak ja vstav; nini ciêły deń ne było **soncia**
sópla sopel; vyterła małomu **soplu** pud nosom; v deń było tepło, a pud večur **sopli** na strêsi pozamerzali
sopstí sapać; tak chutko biêh, až **zasôpsie**
sópucha sadza; čystiv komina i **sopuchoju** zamurzavsie
soróčka *D.* **-i** *pl.* **-í** *koszula noszona najczęściej bezpośrednio na ciele*; uže ne šyjut z svoje roboty **soročok**, ono kuplajut; *fraz.* **ostati v odnôj soročci** wszystko stracić; **smertelna soročka** koszula przygotowana na śmierć; **svoja soročka bližša tiêłovi** swoje sprawy są najważniejsze; **soročku v zubach nositi** być jeszcze dzieckiem; małôj kupiła **soročečku**
sórok czterdzieści; **sorok** liêt tomu nazad toje vsio było
soróka sroka; **soroki** jajcia z hnizda pokrali; *przen.* niedorajda; z tebe takaja **soroka**, ničoho ne ponimaješ
sorokôvka *D.* **-i** czterdziestka; **sorokôvka** na nosi, a šče za divčyniatami ohledajetsie
sort gatunek towaru; na nasiênie ostaviv žyto peršoho **sorta**
sóta *setna część hektara*; trydceť **sotych** zajmaje horod
sótnia setka; rozminiaj mnie **sotniu** złotych
sóvesť *D.* **-i** sumienie
sôk sok
sôl sól kuchenna; ne chvatiło **soli**, kob kartochli posoliti
sôška mały dwustronny pług do oborywania ziemniaków
spad *j.p.* spad
spadáti *p.* padati
spadísty spadzisty; **spadiste** pole, voda dobre spadaje
spalíti spaliti
sparalizováti sparaliżować
spáryti zagotować mleko; **sparane** mołoko ne kvasniêje
spasáti *ndk.* **spásti** *dok.* wypasać trawę lub karmę dla zwierząt; kôńmi **spas** koniušynu
spasáti *ndk.* **spastí** *dok.* ratować kogoś, coś; ja topivsie, ale ty mene **spas** od smerti
spasátisie ratować się
spasiénije ratunek; kury zdychajut i nema nijakoho **spasienija**
spečý upiec; **spekła** try bułki chliêba
spečýsie 1. upiec się; chliêb uže **spjôksie**, treba vyniati z pečy; 2. mocno opalić się; tak **spekłasie**, što až pichierê na plečach porobilisie
sperežčý mocno uderzyć; jak **sperehu** paskom, to budeš pometati
spévniti zapewnić; **spevniv** paru porosiat, pojiêdu i kuplu
spičásty *j.p.* spiczasty
spíknutisie wejść w zażyłe kontakty
spilíti zbôže odczekać, aż zboże dojrzeje; tak **spiliv** pšeniciu, až osypałasie
spirátisie spierać się; **ne spirajsie** zo mnoju, bo moja pravda
spis *j.p.* spis
spisáti spisać
spisók *instrukcja do wyrobu tkaniny dekoracyjnej, np. płachty*; jak dustanu **spisok**, to vytku płachtu v perebory
spišáti śpieszyć się; mniê **ne spiêšno**, to ja **ne spišaju**
spláščyti spłaszczyć
spliêsniti spleśnieć; chliêb davno ležyt i **spliêsniv**
spłáta spłata długów; kupiv zemlu **na spłatu**
spłatíti *dok.* **spłáčuvati** *ndk.* spłacać; **spłativ** bratovi za zemlu
spłáviti pozbyć się kogoś, usunąć, zamordować; byv jim nepotrêbny, to chutko **spłavili**

spodobátisie spodobać się; **spodobałasie** mniê joho robota, čysta i dobra
spodosítisie spotkać się z kimś w drodze; išła z cerkvy i **spodosiłasie** z Sołomiêjoju
spokôjno *comp.* **spokujniêj** spokojnie
spokôjny 1. (*o ludziach lub zwierzętach spokojny*) opanowany, łagodny; **spokôjny** čołoviêk nikomu kryvdy ne robit; 2. *o kimś, kto nie przeżywa kłopotów, trosk*; ja **spokôjny**, mniê nic ne zrobjat; 3. nie hałaśliwy
spókuj *j.p.* spokój; doj **spokuj**, i tak z toho ničoho ne bude
spomohánie *ofiarowywanie pieniędzy młodym przed ich odejściem do ślubu*; prosim bateńka na **spomohanie**
spomoháti 1. ofiarowywać pieniądze na weselu; 2. wspomagać kogoś czymś
sport *j.p.* sport
sportôveć sportowiec
sporýš sporysz; v žytovi mnôho **sporyšu** było
spóryti prowadzić spór, sprzeczać się; z durniom nema što **sporyti**
spotrébiti zużyć, zużytkować; kravčycha vsiu materyju **spotrebiła** i ščе ne chvatiło
spotrébitisie być przydatnym, potrzebnym; jak mniê pomožete, to može i ja vam koli **spotreblusie**
spóveď spowiedź; uže para liêt **v spovedi** ne byv; skazav pravdu, jak **na spovedi**
spovidáti spowiadać; stary pôp dovho **spovidaje**
spovoróčyti rzucić czary, urok; maje takije očy, što **spovoročyt**, jak podivitsie
spôd *D.* **spodu** dolna część, dno
spôdni dolny; *fraz.* **spôdni nahavici** kalesony
spracióvany spracowany
sprásti dokończyć przędzenie; sprała vsioj lon
správa *j.p.* sprawa
správditi *dok.* **spravdžáti** *ndk.* sprawdzić, skontrolować; **spravdiv**, čy chlivy pozamykany
spravedlívy sprawiedliwy
spravláti *ndk.* **správiti** *dok.* 1. kupić coś dla siebie; na zimu **spraviła** sobiê novoho kožucha; 2. przygotować, zorganizować; Ihnat na ciêłe sioło vesiêle **spraviv**; 3. leczyć bydło przez nakłuwanie skóry; korova zdułasie, treba **spraviti**
správno ładnie, dobrze, składnie; chłopeć **spravno** piše
správny ładny, przystojny, zgrabny; Ryhôr **spravnu** žônku vziav, hoža, vysoka
spravúnok sprawunek
sprehátisie *nawzajem wypożyczać sobie konia do prac polowych*; sioholita **sprehajemsie** z Pavłom
spróbuvati spróbować
sprokúditisie zbrzydnąć
sprosíti zaprosić dużo gości; ciêłe sioło **sprosiv** na vesiêle dočki
sprotíviti budzić odrazę; takoje jiêdło mene **sprotiviło**
sprotívitisie sprzeciwić się; miêli razom jiêchati, ale vôn **sprotivivsie**
sprusónia ze snu
sprúta *dem.* **sprútka** *fraz.* **kob (nechaj) joho spruta** *forma przekleństwa*; **nechaj jijiê spruta** z takoju korovoju
sprútitisie *forma przekleństwa*; **kob vôn sprutivsie** za toje, što nam tak kiepsko zrobiv
spryt *j.p.* spryt
sprýtny *j.p.* sprytny
spudłóba divitisie patrzeć spode łba
spustíti *dok.* **spuskáti** *ndk.* 1. spuścić coś z góry do dołu; prokopav prohony, kob vodu **spustiti**; 2. uwolnić z łańcucha, np. psa; **spusti** sobaku, nechaj pobiêhaje; korovy **pospuskav** z lenciuhôv; *fraz.* **spustiti očy** patrzeć do dołu, zawstydzić się; jomu

było stydno, to **spustiv očy**; **ne spuskati očy**; z ovečok **ne spuskaj očy**, bo v škodu vliêzut ; 3. obniżyć cenę przy sprzedaży; može, **spustite** trochu, a to tak doroho ciênite
spustítisie *dok.* **spuskátisie** *ndk.* obniżyć się z góry do dołu, zejść, zjechać z położenia wyższego do niższego; diêti **spuskajutsie** z horê na sanočkach; uže z hôrki **spustilisie** zara do nas prydut
spusčásty łagodnie pochylony; bereh ryki može byti **spusčasty** abo stromy
spútati spętać; konia **sputav** i pustiv na travu; *fraz.* **choditi jak sputany** mieć trudności w chodzeniu
spuznítisie spóźnić się
spytáti zapytać; **spytaj** joho, kôlki časôv
spýtki *pl.t. fraz.* **vziati (kohoś) na spytki** *zadawać dużo pytań w celu wymuszenia odpowiedzi*; jak **voźmut na spytki**, to skažeš pravdu
spytlováti *p.* pytlovati
srač ustęp, ubikacja
sráka 1. tyłek, pośladki; idučy pokovznuvsie i upav **srakoju** v bołoto; tak dovho sidiêv, što až **sraka** zaboliêła; 2. odbyt; 3. *fraz.* **idi v sraku** odczep się, daj spokój; **miêti v sraci** nie dbać o coś, pogardzać czymś; **a sraka sobača** nic z tego
sráti załatwiać się
ssáti ssać; koteniata kôšku **ssut**
ssiôl *ndm.* stąd; **ssiôl** do Hajnovki bude z deseť viorst
ssýłka zesłanie; died byv **na ssyłci** v Sybiry
ssýłočnik zesłaniec
stiáh ciąg, szereg; Łukaš **stiah** novych budynkuv postaviv
stiahnúti ściągnąć
stiahnútisie *wydać wszystkie pieniądze i inne dobra na jakiś cel*; jak staviv chatu, to **stiahnuvsie** do hołoji soročki
stája *D.* **-jiê** *pl.* **stáji** *D.* **-uv** *miara odległości, około 100 metrów*; od nas ne dalej do sklepu jak dviê **stajiê**
stal *j.p.* stal
stalóvy *j.p.* stalowy
stáłka *D.* **-i** *pl.* **-í** *D.* **-ók** pasmo (*np. lnu, konopi, włosów*); verovki pletut v try **stałki**
stamtôl *ndm.* stamtąd; ja zajdu zsiôl, a ty **stamtôl**
stan talia, obwód pasa; zobač, jaki tonki **stan** u toji diêvčyny
stánik biustonosz
stánuti *dok.* **staváti** *ndk.* 1. stanąć, zatrzymać się; jiêchav, jiêchav i **stanuv**; 2. przybrać pozycję stojącą; ditia **stanuło** na nohi; *fraz.* **stanuti na hołoviê** uparcie dążyć do celu; **na hołoviê stanu**, ale svoje zroblu; 3. *w formie przeczącej* brakować, nie wystarczać; na płatije materyji **ne staje**
stanovítisie 1. przechodzić w inny stan; deń **stanovivsie** dovšy; 2. spełnić się; **stałosie** tak, jak ja skazała; 3. zdarzyć się; **stałosie**, ničoho ne zrobiš
staránlivy staranny; **staranlivy** hospodar maje vse v komory zapas
starátisie starać się
starêti starzeć
starêtisie starzeć się
staromôdny staromodny
stárosť starość; **starosť** ne radosť
starosviêćki staroświecki; skôl ty vziav takije **storośviećki** čereviki
starôtie starocie; vsio **starôtie** na horu povynosiła
stáršy 1. *comp. od* stary *p.* **starêjšy**; 2. przełożony, pełniący ważniejszą funkcję; *fraz.* **staršy** svat, **starša** družka

starý **-ája**, **-óje**; 1. mający dużo lat; **staroje** i małoje maje taki sam rozum; 2. dawno wykonany; siêty stôł uže **stary**; *fraz.* **po staromu** *jak dawniej*; **staryje dniê** *ostatnie dni fazy księżycowej*; jak obrêžeš kosy **na starych dniach**, to ne budut rosti
staryná dawne czasy; nam to usio **staryna**
starýnni pochodzący z dawnych czasów; vykinuła **storynnioho** sunduka i kupiła šafu
státi 1. stanąć *p.* stanuti; *fraz.* **stati na nohi** usamodzielnić się, zdobyć pozycję; Kola uže **stav na nohi**, kônčyv škołu i robotu dustav; 2. rozpocząć; tôlki što **stav** kositi i doščnačav iti
státok narzędzia (*zazwyczaj stolarskie*); kob miêv **statki**, to sam stolarku zrobiv by
stáviti 1. stawiać; zstaviv v laški; *fraz.* **staviti karty** wróżyć z kart; cihanka **karty staviła**; 2. budować; vesnoju susiêd dumaje chlivy **staviti**; 3. stawiać w pozycji pionowej; **postav** vorotnika, bo zimno; 4. częstować alkoholem; kum **postaviv** puv butla
stávitisie stawiać się; v subotu mušu **stavitisie** na sud; vôn **stavitsie**, velmi honorovy
stebłó *D.* **-á** *pl.* **-a**; źdźbło; pidisiat **stebeł** pomidoruv posadiła
stebnováti stebnować
stehnó *D.* **-á** *pl.* **stéhna** *dem.* **stehiencié** udo; u Stepki gruby **stehna**
stélmach *dawniej rzemieślnik wykonujący koła do wozu*
stelváha *część uprzęży przy pługu*; **do stelvahi** dočyplajutsie borki
stemniêti 1. ściemniać się; 2. przybrać ciemny kolor
sterbačênie *zbior. od* sterbak
sterbák *dem.* **sterbačók** łodyga rośliny pozbawiona liści, kłosów; stonka kartopli zjiêła, odny **sterbaki** ostali
sterniá *D.* **-iê**; rżysko; nini korovy budemo **na sterniê** pasti
stérpnuti zdrętwieć; noha **sterpła**, čuť ustav
stéža *fraz.* **na vsiu stežu dvery odčyniti** odemknąć drzwi na oścież
stéžka scieżka; do sioła **stežkoju** dôjdete
stiênka 1. *dem. od* stina; 2. droga polna; **stiênkoju** do kamenia zajdete
stich 1. krótki czas, chwila; **stichámi** mniê hołova bolit; 2. wiersz; pometaju para **stichôv**
stíchnuti uciszyć się, zamilknąć; viêtior krochu **stich**; mały płakav, płakav, až **stich**
stikáti *ndk.* **stečý** *dok.* 1. (*o płynie)* ściekać; voda **ne stikaje**; 2. *o ubraniu, które jeszcze pasuje i można go zapiąć*; liêtnik šče **stikaje**, ale chutko vže **ne steče**
stiná *D.* **-ý** *pl.* **stiêny** 1. ściana budynku; na **stiênach** obrazy viêsiat; *fraz.* **ščytovaja stina** ściana znajdująca się pod szczytem budynku; **bokovaja stina** ściana boczna; **slipaja stina** ściana domu bez okien; **štyry stiny** *o pustym, ubogim domu*; **biêły jak stina** bardzo blady; **stieny pudpirati** *o pannie nie mającej powodzenia na zabawie*; 2. *o zbożu ładnym, wyrośniętym*; oves **stinoju** stojit
stináti *ndk.* **stiáti** *dok.* ścinać, ciąć
stinátisie *ndk.* **stiátisie** *dok.* rozpoczynać zwadę; dviê baby **stialisie** z soboju
stiráti *ndk.* **stérti** *dok.* ścierać; **sterła** pył z pečê; **sterła** kartopli na babku;
stiskáti *ndk.* **stísnuti** *dok.* ściskać; **stisni** perevjasłom snopa
stisniátisie krępować się; **stisniavsie** pravdu skazati
sto *liczebnik* sto
stočýti 1. spowodować zepsucie czegoś przez robaki; robaki mjaso **stočyli**; 2. połączyć dwie części; **stočany** šnurok može porvatisie
stohnáti *wydawać tępy, tłumiony przez ból lub duży wysiłek głos*; chvory čołoviêk velmi **stohne**
stojáti 1. utrzymywać się na nogach; ciêły deń **stojačy** robiła; *fraz.* **slozy stojat v očach** ktoś ma łzy w oczach; **pustkami stojati** *o niezamieszkałym budynku*; 2. *o czymś, co jeszcze rośnie, a przeznaczone jest do zbioru*; vsiê vyžali, a moje žyto šče **stojit**; *fraz.* **na čôm stało**? jak przedstawia się ostateczna umowa?; **klasti na čôm sviêt stojit** *o używaniu mocnych wulgarnych słów*

stólar stolarz; Pietia **za stolara** učytsie
stolárka *j.p.* stolarka
stolárnia *j.p.* stolarnia
stolícia stolica
stołovátisie spożywać posiłki, zazwyczaj odpłatnie
stołovník korzystający z posiłków za wynagrodzeniem; jak my sviêtło provodili, to ja **stołovnikôv** miêła, štyroch robôtnikuv **stołovałosie** u mene
stołôvka stołówka, restauracja, bar; byv u Hajnovci i **v stołôvci** obiê zjiêv
stónka stonka ziemniaczana
stonóha stonoga
stópeń *D.* **stópnia**; 1. *p.* schôdok; 2. ocena szkolna; dobry **stopeń** z rachunkuv dostav
storč tylko w zwrotach **stojati nastorč** *o jakimś ostrym przedmiocie znajdującym się w pozycji pionowej, skierowanym ostrzem do góry*; kosa **nastorč stojała** i kôń pokaliêčyvsie
storčáti sterczeć; hrabliê **storčat** v zemliê; pušła do kumy i puv dnia tam **storčała**
storoná *D.* **-ý** *pl.* **stórony** *D.* **storôn** 1. kierunek; čy vy ne bačyli, v jakuju **storonu** korova pobiêhła?; 2. kierunek świata; ninika viêtior zabiêh z puvnočnoji **storony**; 3. kierunek w ogóle; v jakuju **storonu** ne pujdeš, vsiudy liês; 4. przestrzeń stodoły po obu stronach klepiska; v odnôj **storoniê** žyto, a v druhuj siêno; 5. kraj, państwo, ziemia; na vojniê byv v dalekich **storonach**; *fraz.* **svoja storona** ojczyste strony; navet Vovka **v svoju storonu** tiahne; 6. sposób podejścia, wykonania czynności; na jakuju **storonu** ne voźmeš, ničoho ne vychodit
stradánie męka, ciężki los
stradáti męczyć się, mieć ciężkie życie; ciêłe žycie **stradała**, ničoho dobroho ne bačyła
strach *D.* **-u** 1. uczucie lęku; **strach** mene bere, jak podumaju; *fraz.* **strach maje veliki očy** strach ma wielkie oczy; 2. zjawa, mara; kažut, što na bołoti **strachi** chodiat; 3. straszydło; na višni **stracha** poviêsiv
strachlívy lękliwy
stranícia *D.* **-i** *pl.* **-iê** strona książki, zeszytu, czasopisma; pročytav para **stranić** ksionžki
strápati przygotowywać wymyślne potrawy
strápka kawałek szmatki służący zwykle do związywania czegoś
straškó *p.* strachlivy
strášno strasznie; **strašno** divitisie, jak vony tam bjutsie
strašýti straszyć
stráta *j.p.* strata
strátiti stracić
stratováti stratować; koni žyto zusiêm **stratovali**
stráva potrawa; zajdiête do chaty, choč tepłoji **stravy** pojiste
stráviti przetrawić; žołudok ne dasť rady **straviti**
strávny *j.p.* strawny
straž ochrona, straż; postavili **straž**
stražák strażak
straž požárna *j.p.* straż pożarna
strážnik strażnik, dozorca mienia
strénčyti polecać
strêcha strzecha, dach; **strêcha** v kłuni protikaje
strêłka *D.* **-i** *pl.* **stryłkí** *D.* **-ók** strzałka
stróčka wers, linijka tekstu; pročytaj, što v siêtuj **stročci** piše
stróčyti 1. zszywać rzadkim ściegiem; 2. szybko strzelać z broni palnej; jak niêmci začali z pulemjotuv **stročyti**, to ne było de podiêtisie
strok wyznaczony czas, termin; prychodit **strok** podatok zapłatiti; *fraz.* **perestročyti**

svoja.org
svoja.org

strok przekroczyć termin
strómlati wbijać, wpinać, wsadzać; **vstromiv** hrabliê v zemlu, a socharê v siêno; **vstromiła** špilku v kosy
strómy *j.p.* stromy
struh strug; korovav **struhom** žerdie
struháti strugać; **zastružy** karendaša; *fraz.* **durnia struhati** udawać głupiego
strúna 1. oczyszczone jelito cienkie, np. wieprzowe; 2. struna skrzypiec
strup *j.p.* strup
stružýna wiór; prynesi **stružyn** spud hebla na rozpałku
strýčka *część kołowrotka*; **na stryčku** nakładajut špulku
strýmhołôv letiêti spadać na łeb, na szyję; z drabiny **strymhołôv letiêv**
strymiêti sterczeć; čoho ty tut **strymiš**?; nôž v chliêbi **strymit**
strýžčy strzyc; ovečki šče **ne stryžany**
stryžêń rdzeń wrzodu; bolačka prorvałasie i **stryžêń** vyliz
súčka 1. *dem. od* suka; 2. *pogardliwie o kobiecie mającej skłonności plotkarskie*; 3. tylna część podwójnych sań; **sučku** pryvezujut do karuv
sud 1. rozprawa sądowa; dostali poviêstku **na sud**; *fraz.* **strašny sud** sąd ostateczny; 2. sąd, zdanie o czymś; jaki tvôj **sud** o tôm diêli?
sudíti sądzić; Michalicha z Demjančoju **sudiatsie** za husi; **ne sudi** kohoś, a podiviś na sebe
sudijá sędzia w sądzie
súdny deń dzień sądu ostatecznego
suďbá los; umer mołodym, vidno, takaja joho **suďba**
súdžany sądzony; vidno, jomu tak **sudžane** było; vôn uže raz byv **sudžany**
suchár suchar; sušyli sucharê z piroha; *przen.* człowiek przesadnie chudy
suchí 1. *o czymś suchym, pozbawionym wilgoci*; siêno uže **suchoje**, možna do kłuni voziti ; 2. *o kimś chudym, szczupłym*; naš Kola teper velmi **suchi**
suchóta gruźlica; chvorêv **na suchotu** i umer
suchôtnik gruźlik; ty takaja suchaja jak **suchôtnicia**
suk *dem.* **sučók** sęk w drzewie; siête derevo velmi **sučáste**, mnôho **sukôv** maje
súka samica psa, suka
sukáč 1. *zgrubienie na nitce na skutek jej skręcenia*; na nitci **sukačê** porobilisie; 2. *kształt ciasta*; 3. *iron. o człowieku niskim, krępym i ruchliwym*
sukáti 1. *zwijać na kołowrotku dwie nicie*; prynesi kovrotka, budu nitki **sukati**; 2. *wałkować w dłoniach ciasto, glinę itp.*; **nasukała** hałušok na večeru; *fraz.* **sukati ciêvku** nawijać nici na cewkę do czółenka tkackiego; 3. *iron.* płodzić dzieci; **nasukali** vošmero diti; *fraz.* **nohami sukati** a) *o dziecku* machać, wierzgać nogami; b) *szybko poruszać nogami przy jeździe na rowerze, przy biegu*; ale **posukav** nohami, až pety bliskajut
suknína nici lub tkanina wełniana; płachtu wytkała po protini **sukninoju**
suknó sukno
sukónniki *pl.t.* spodnie z grubego sukna domowego wyrobu; jak jiêdeš do liêsa, to obołoč̌y **sukonniki**
sukónny sukienny
súma suma liczb; ilość pieniędzy; veliku **sumu** zapłativ za korovu
súmka 1. *dem. od* suma; 2. torba na książki; vziav **sumku** i pušov do škoły
súmno posępnie, smutno; poranok byv jakiś taki **sumny**
sundúk *dem.* **sundučók** duży ozdobny kufer drewniany; jak diêvčyna miêła vychoditi zamuž, to kuplali jôj **sunduka**
sup zupa; navaryła kartochlanoho **supu**
supół *p.* mozôl

supóna *wąski, długi pasek skóry do związywania kleszczy chomąta*; **suponoju** zasuponiv chamuta
sútki *pl.t.* 1. doba; počti dvoje **sutok** ne spav; 2. wąskie przejście w budynku, ogrodzeniu
sváńka *D.* **-i** *pl.* **-í** 1. druhna ze strony młodego; jak Oleksiêj ženivsie, to ja staršoju **svańkoju** była; 2. *o stosunku pokrewieństwa matek pary małżeńskiej*; **svańka** pryjiêde, to treba vino kupiti
svat 1. drużbant; byv staršym **svatom** u Ivana; 2. *o stosunku pokrewieństwa ojców pary małżeńskiej*; na praznik pryjeiêdut **svat** z svańkoju; *fraz.* **ni svat, ni brat** *o kimś zupełnie obcym*
svátati swatać, raić
svárka kłótnia; v doma use **svarka** i **svarka**, uže ne možna vytrymati
svarêpka *D.* **-i** chwast świerzop; sviniom **svarêpki** narvała
svarýtisie kłócić się; baby za kury **svaratsie**
svavóliti (*o kotach, dzieciach*) bawić się
svekróv *p.* svekrucha
svekrúcha teściowa; **svekrusi** nijak ne mohła dohoditi
sverbiêti swędzieć; *fraz.* jazyk **sverbit** *o wielkiej chęci odezwania się*
sverbjáčka (*choroba skóry*) świerzb; **sverbjačka** napała
sverdłó część wozu
sverdiółok świder; provertiêv dyrku **sverdiołkom**
svéter *D.* **svetra**; swetr
svetíti święcić; pud Velikdeń jajcia **svetili**
sviáto *D.* **-a**, *pl.* **-á** święto religijne; *fraz.* **ruzdvianyje sviata** *święta po Bożym Narodzeniu*
svojáčka krewna lub powinowata; jakaja vona mniê tam **svojačka**, desiata voda po kisielovi
svoják *pl.* **svojakí**; krewny; na vesiêle vsiêch **svojakôv** prosiat; *fraz.* **bliźki svojak, daleki svojak**
svółoč drań, łajza; vsiaka **svołoč** poprychodiła
svôj *zaimek dzierżawczy* swój; v **svojôj** chati najlepi; *fraz.* **svôj čołoviêk** człowiek, któremu można zaufać; **jak sam ne svôj** wytrącony z równowagi; **postaviti na svojôm** dopiąć celu; **po-svojomu hovoryti** mówić miejscową gwarą; **svoho dochoditi** dochodzić swoich praw
syč *o człowieku małomównym, ponurym*; sidiš jak **syč** i ničoho ne hovoryš
syčáti syczeć; **syčyt** jak už
syn *j.p.* syn; miêła dwa **syny** i dočku; ne dumała, što rôdny **syn** tak zrobit
synôvśki przynależny do syna
sýpati sypać; sioholitnie zbôže dobre **syple**; **sypni** kuram zbôža
syr ser; diêti **syra** ne chočut jiêsti
sýrnik *trójkątny woreczek z płótna lnianego służący do uformowania domowego sera twarogowego*; **do syrnika** vliła odohrête mołoko i poviêsiła, kob syrovatka stekła
sýro wilgotnie; na dvorê tak **syro**, mhła
sýrosť wilgoć; v chati pojaviłasie **syrosť**
syróvatka serwatka
syrý *comp.* **syrêjšy** *dem.* **syréńki** *aug.* **-ýzny** 1. wilgotny; **syroho** zbôža nasypali i stuchło; siêta pšenicia šče **syrovata**; 2. nie ugotowany, nie upieczony, surowy; šče **syry** chliêb z pečy vyniała; mjaso šče **syrovate**, nechaj dovarytsie
sysák *o zwierzęciu domowym karmiącym się mlekiem matki*; siêtoho **sysaka** treba odłučyti
sýska smoczek; kob pryspati ditia, treba **sysku** dati
sýščyk szpieg, donosiciel; vôn jak **syščyk**, podsłuchuje ono, što hovorat

Š

ša *ndm. okrzyk do przepędzania kur*; **ša**, kury, vže vas tut povno!
šabas 1. święto żydowskie; 2. koniec pracy, fajrant; zrobiv robotu i **šabas**
šábla *D.* -**i** *pl.* **šabliê** szabla, miecz
šabrováti szabrować
šad szadź; taki moroz, až korovy **šadom** poobrostali
šah 1. krok; od nas do rêčki para **šahôv**; 2. *fraz.* **na šah ne odstupiti** trzymać się blisko kogoś; **na kažnum šahovi** często, ciągle; **šahom iti, jiêchati** nie biegiem
šaháti iść szybkim krokiem; kudy ty tak **šahaješ**?
šachovnícia szachownica; koliś była **šachovnicia**, a teper zrobili koloniji
šachráj szachraj
šáchty *pl.t.* kopalnia; górnictwo; z našoho sioła kilkoch **v šachtach** robit
šáchva szafa
šáchvorost (*o człowieku*) roztrzepaniec; taki **šachvorost**, vsio po chati poroskidaje
šájba *j.p.* szajba
šájka zorganizowana grupa, szajka; byv **v šajci** herštom
šal *j.p.* szal; nini zimno na dvorê, voźmi **šala**
šaliêj *fraz.* **šaliju najiêstisie** ogłupieć; zusiêm zdurêv, musit **šaliju** najiêvsie
šaliêti szaleć; diêti, ne **šaliêjte**!
šalóny *j.p.* szalony
šałapúd lekkoduch, roztrzepaniec; Kola to taki **šałapud**, jomu ne možna viêryti
šałapúdovaty *mający cechy* šałapuda
šałáš namiot, szałas; po vojniê **v šałašovi** žyli
šanováti odnosić się z szacunkiem, szanować; dobre jak čołoviêk žônku **šanuje**; **šanuj** rovera, to dovho bude
šápka 1. czapka; w zimovuj **šapci** vže za tepło, treba liêtniu kupiti; 2. owoc słonecznika; prodav para **šapok** słonečnika; 3. *snopek, którym przykrywa się zboże ustawione w dziewiątki*; **na šapku** bery bôlšoho snopa; 4. kapelusz grzyba; našov hryba, koreń červivy, a **šapka** zdorova
šápočnik *człowiek trudniący się wyrobem czapek*
šar kula *dem.* **šáryk** *fraz.* **zimný šar** kula ziemska
šára hodína zapadający zmierzch; **v šaru hodinu** ne zapaluvali gaznika
šarańčá (*rodzaj owadów*) szarańcza; *przen.* bardzo dużo ludzi; na prazniku ludi było jak **šarańčê**
šarêti szarzeć; rubaška **pošarêła** od soncia
šáro *comp.* -**êj** *j.p.* szaro; pered buroju zrobiłosie **šaro**
šarováti szorować; **pošarovała** vsiê pomosty pud nediêlu
šárpati nie ciągnąć równo, szarpać; kôń **šarponuv** i pobiv chamuta
šarvárok szarwark; vže na siêty rôk odrobiv **šarvarok**
šáry *j.p.* szary; *fraz.* **šara hodina** czas od zachodu słońca do zmierzchu
šástatisie szastać (*pieniędzmi*); **ne šastajsie** hrošyma
šáški *pl.t.* szachy; ihrav **v šaški**
šatkováti kapústu szatkować kapustę
šatkovnícia szatkownica
ščápa *kawałek odrąbanego lub odłupanego drzewa*; *fraz.* **chudy jak ščapa**
ščaslívy szczęśliwy; **ščasliva**, što zamuž vychodit; **ščaslivy deń**, **hodina**, **rôk**
ščástie szczęście; miêv **ščastie**, što na vojniê ne zhinuv; ne maju **ščastia**, koli pujdu do

sklepu, to vse zamkniony
ščavúch *D.* **-ú** szczaw; narvała **ščavuchu** na boršč
ščavušênie łodygi szczawiu; kiepska trava, počti samoje **ščavušênie**
šče jeszcze; vliêj mniê **šče** mołoka; vže pôzno, a joho **šče** nema
ščekáti *p.* brechati
ščelína *j.p.* szczelina
ščeniá *D.* **-ta** *pl.* **-ta** szczenię; suka oščeniłasie i pryveła troje **ščeniat**
ščenítisie (*o suce*) wydawać potomstwo, szczenić się
ščerbák 1. wyszczerbione naczynie; 2. *przen.* człowiek bez zębów
ščerbáty *przymiotnik od* ščerbak
ščêlny szczelny; u sviniê koryto **ne ščêlne**, jiêdło protikaje
ščêry szczery; **ščêry** čołoviêk orêchom podiêlitsie
ščoká część twarzy, policzek; od čoho u tebe znak **na ščociê**?
ščôłok wywar z owoców lub jarzyn; sami zjiêli huste, a mniê **ščôłok** zostavili
ščot 1. czynność liczenia, przeliczania; ličyła, ličyła kury, až zhubiła **ščot**; 2. rachunek; voźmi butel vôdki na môj **ščot**
ščôtka *D.* **-i** *pl.* **ščutki** *D.* **ščutok** 1. szczotka do zamiatania, czyszczenia; voźmi **ščôtku** i pozamitaj pomôst; 2. *niska, twarda trawa, rosnąca na piaszczystych glebach*; na **ščôtci** ovečki pasu
ščóty *pl.t.* liczydła; **na ščotach** chutko ličyt
ščupák szczupak; v łuzi nałapav **ščupakôv**
ščúpati dotykać palcami, badać; *fraz.* **ščupati kury** badać, czy kura jest z jajkiem; vsiê **kury poščupała**, na zavtry siêm z jajciom
ščúpły *comp.* **ščupliêjšy** szczupły
ščúpta szczypta; vsyp **ščuptu** soli do kartopel
ščur *j.p.* szczur; pud pomostom **ščurê** zavelisie
ščýhoł *D.* **ščyhła** szczygieł; *fraz.* **chudy jak ščyhoł**
ščymiêti *o bólu przy zdrętwieniu* noha **ščymit**
ščypáti 1. ściskać kogoś końcami palców, szczypać; **ne ščypaj** mene, bo bolit; 2. rozdrabniać (*np. ciasto na zacierkę*); **ščypała** zatiêrku
ščypátisie *forma zwrotna od* ščypati
ščýpavka szczypawka, *Carabus*; do chaty **ščypavok** naliêzło
ščypciê *pl.t.* szczypce
ščypnúti *p.* ščypati
ščyt szczyt budynku; chatu postaviv **ščytom** do hulici
ščytáti 1. liczyć; **poščytaj** jajcia, kôlki kury znesli; 2. uważać, myśleć; ja **ščytaju**, što vôn ne maje povnoho rozumu; **ščytaj**, što vsio propało
šelenôvka *duża chustka z cienkiej tkaniny wełnianej, najczęściej z frędzlami*; zavezała **šelenôvku** i na praznik pušła
šélest *j.p.* szelest
šelestáti szeleścić; čym ty tak **šeleščeš**?
šelestún 1. nazwa kwiatu polnego; 2. *przen.* człowiek lekkomyślny, niesłowny
šelestuný *pl.t.* dzwoneczki przy saniach
šemetáti miętosić, potrząsać; sobaka vziav onučku i **šemeče** joju
šepšêl dzika róża; pud płotom **šepšêl** vyrus
šeptáti *ndk.* **šépnuti** *dok.* szeptać; na ucho štoś odin druhomu **šepnuv** i obadva vyšli
šeptúcha *iron.* znachorka; žyvôt bolit, prydetsie **do šeptuchi** iti
šérchnuti (*o wodzie*) pokrywać się cienką warstwą lodu; voda stała **šerchnuti**
šerstianý zrobiony z sierści; z kôńskoji šerstiê chłopci zrobili **šerstianoho** mjačyka
šérstki szorstki; pošyła jakujuś **šerstku** soročku
šersť sierść zwierząt

šéršeń bąk szerszeń; *przen. o kimś zdenerwowanym* ninika sklepova złôsna jak **šeršeń**
šêsť *zbior*. **šestioro** *ndm*. sześć (*liczebnik*)
šêsťdesiát sześćdziesiąt
šêsťdesiátka sześćdziesiątka; uže mniê davno **šesťdesiatka** minuła
Škapliêrna odpust w Narwi w dzień Matki Boskiej Szkaplernej
škarlatína szkarlatyna
škarpéta skarpeta; nałožy **škarpety**
škielét szkielet organizmów żywych
škóda 1. żal; **škoda**, što vy včora ne pryšli; 2. *zboże lub inne użytki rolne, gdzie zwierzęta domowe ne powinny wchodzić*; ovečki **v škodu** pušli, pujdi ich zachili; 3. ubytek; koni veliku **škodu** zrobili, zahôn žyta vymjali
škóditi szkodzić, przeszkadzać; jarynu łoni moroz **poškodiv**; to **ne škodit**, što ty pryšov; likarstvo načało mniê **škoditi**
škodováti 1. żałować czegoś; **škoduju**, što ne vyšła zamuž; 2; okazywać czułość; **poškoduj** ditiata
škôdnik szkodnik; naš kôt to **škôdnik**, jak ostaviš hładunku mołoka, to zara pereverne
škóła *j.p*. szkoła; Kola pušov na **škołu**, inžyniêrom bude
škôłka szkółka leśna
šláha *kawałek ciężkiego drewna na trzonku do wbijania pali*
šláchta *j.p*. szlachta
šlachtováti rżnąć na kawałki
šlak *dem*. **šlačók** szlak na tkaninie; vyšyła **šlak** na płachti
šlápati *ndk*. **šlapnuti** *dok*. 1. rzucić błotem, upaść w błoto z charakterystycznym oddźwiękiem; **šlapnuv** srakoju v bołoto; 2. powiedzieć coś głupiego; vôn uže jak štoś **šlapne**, to **šlapne** jazykom
šléja cześć uprzęży
šlifováti szlifować
šłapák *coś wielkiego, niezgrabnego*; tvoja noha to taki **šłapačýsko**, što čerevika ne kupiti
šłápati *iść ociężale, nie podnosząc wysoko nóg*
šłôp *D*. **šłopá** pułapka na myszy i szczury; postaviv **šłopa** v komory, bo myšy zavelisie
šmar *smar do wozu lub innych pojazdów i mas*zyn; kupiv kilo jakohoś **šmaru**, bo kołomazi ne było
šmarováti smarować; *przen*. brzydko pisać, bazgrać; ty tak **šmaruješ**, što nichto ne pročytaje
šmat dużo, znaczny kawałek; **šmat** hrošy oddali; miêli **šmat** zemliê
šmatók mały obszar ziemi; **na šmatkovi** łubin posiêjav
šmelciováti 1. doprowadzać do połysku, np. buty; ale ty **vyšmelcovav** svojiê čereviki; 2. brudzić się; de ty tak **vyšmelcovavsie**
šmelć *D*. -**ciu**; *coś niepotrzebnego, nie nadającego się na nic* szmelc; derevjannoho voza **na šmelć** vykinuv
šmorýhati *ndk*. obrywać (*np. porzeczki bez odrywania palców od kiści*); diêti **obšmoryhali** liščynu
šmorhonúti mocno uderzyć; **šmorhoni** konia bičom
šmúgiel *j.p*. szmugiel
šmuglováti szmuglować
šmyrhonúti szmyrgnąć
šnur *j.p*. sznur
šnurók sznurek; prynesi **šnurka**, zavežem miška
šnurováti sznurować; **zašnuruj** čereviki
šnýryti węszyć, myszkować, szukać; pryšov do nas pud kłunioju **šnyryti**, až ja joho prohnała

šófer *j.p.* szofer
šołk jedwab; kupiła **šołku** na koftu
šółkovy jedwabny; pošyła **šołkove** płatije
šołótiti *mówić byle co, bez sensu*; susiêdka **šołotiła** u nas ciêłu hodinu
šópa *dem.* **šôpka** szopa
šóry *część uprzęży*
šóryti wychadzać, docierać ubranie; dokôl ty budeš **šoryti** v tych nahaviciach
šosá *D.* **šosý** *p.* šôs
šostúcha *działka ziemi około dwóch hektarów, szósta część włoki*
šôs szosa; do domu jiêchav **šósom//šosóju**
špak *p.* skvareć
špakôvnicia *p.* skvarečnik
špáła podkład kolejowy
špára szpara, szczelina
šparágus *j.p.* szparag; posadiła **šparagusa**
špárki bystry, szybki
špáryti 1. szybko coś robić; po obiêdi **našparyv** try kopy žyta; 2. bić kogoś; na muzykach načali **šparyti** Mišu, a ja čuť utiôk
špícia szprycha; v rovery počti vsiê **špici** povylitali
špichiêr *D.* **-ierá**; spichlerz; zbôže **v špichierovi** ležyt
špikulánt spekulant
špikulováti spekulować; mjasom **špikulovav**, pokôl ne posadili
špílka j.p szpilka
špirt *D.* **-u**; spirytus
špitál szpital
špóny *j.p.* szpony
špúlka *j.p.* szpulka
špurnúti 1. rzucić czymś na daleką odległość; ale **špurnuv** kameniom!; 2. ukłuć; Vania Kolu jak **špurnuv** ihołkoju, to toj až pudskočyv
šráma blizna; na tvarovi ostalisie **šramy** po oskôłkach
šrúba *dem.* **šrubka** śruba, nakrętka; prykrunuv **šruboju** bołôtnika v rovery
šrubováti przykręcać śrubę
šrubsták imadło
štába *j.p.* sztaba; dvery **na štaby** zamkniony
štábel sztabel drzewa
štablováti układać drewno w sztable
što *zaimek* co; **što** ty kazav
što-nebúď cokolwiek; jak budeš v miêsti, to kupi **što-nebuď** małôj
štraf grzywna, mandat; ne miêv bosaka i **štraf** zapłativ; policijant **oštrafovav** na sto złoty
štrafôvka składka ubezpieczeniowa; prysłali **štrafôvku** płatiti
štúka 1. jednostka; prodav pjať **štuk** porosiat; maju pjať **štuk** dobytku; 2. umiejętność dokonania czegoś; tak dobre postaviti chatu to **štuka**; *fraz.* **ne štuka** żaden problem; tak zrobiti to **ne štuka**, každy umiêje
štukováti *p.* dotočyti
šturcháneć szturchaniec; dav **šturchancia** pud bôk
štúrchati szturchać; čoho ty mene **šturchaješ**?
štych bagnet; sołdaty išli **na štychi**
štývny//prútki sztywny; ale vôn **prutko** stojit
šúhati *ndk.* płukać; baby pušli na ryku **šuhati** połotno
šukáti *ndk.* szukać; zhinuła verovka, **pošukaj**, de vona; *fraz.* **ščaścia šukati**; **šukati viêtra v poli**; **šukati ne zhubivšy**

šum 1. cichy głos, szmer; posłuchaj, jaki **šum**, to viêtior duje; 2. zamęt; što tut za **šum**, bjut koho, čy što?; 3. piana na mleku, piwie; lublu **šum** z mołoka
šumiêti szumieć, wytwarzać szum
šúmno głośno
šurpáty chropowaty
šústati nohámi trzeć nogami o ziemię, iść nie odrywając stóp od ziemi; jak budeš tak **šustati nohami**, to čereviki chutko porveš
šúster spryciarz, oszukaniec
šústry sprytny, żwawy; naš kôt velmi **šustry**
šútka *pl.* **-i** żart; ne robi z mene **šutok**
šutkováti żartować; ne hovory tak, ja znaju, što ty **šutkuješ**
švágor//šúryn szwagier
švájka *rodzaj szpikulca do zabijania świń*
švargotáti 1. mówić w obcym języku; niêmci **švargotali**, a ja nic ne poniała; 2. *o dziecku* gaworzyć; naš mały uže štoś tam **švargoče**
švejcováti spawać; zanesu do kovala płuha, kob ručku **pryšvejcovav**
švídki szybko biegający, szybki; bižête na vyperedki, zobačym, chto z vas **švidšy**
švôrny bystry, roztropny; jak **švôrny** kôt v chati, to myšy ne bude
švyráti *ndk.* **šviêrnuti** *dok.* 1. rzucić coś ze złością; šviêrnuv svojoho liêtnika v kutok; 2. rzucić daleko
šýba szyba okienna
šybáti huśtać; ciêłu nôč małoho **šybała**
šybováti szybować; jastrab **šybovav**
šykárny bardzo ładny, dobry, przydatny; **šykarnoho** voza sobiê kupiv; **šykarna** baba pryšła, my i ne znali, što to Vasina žônka
šýja *j.p.* szyja
šýjka 1. *dem. od* šyja; 2. górna część butelki; v butlovi **šyjka** odbiłasie
šýna 1. obręcz drewnianego koła od wozu; kob **šyny** ne pozlitali, treba kolasa namočyti; 2. szyna kolejowa
šyniêl *D.* **šynéli** płaszcz wojskowy
šýti szyć; *fraz.* **łhati jak šyti** kłamać bez zająknięcia
šýtki *pl.t. pojedyńcze, lekkie, często zdobione sanie*; v hostinu **šytkami** pryjiêchav
šývorot *o ubraniu przy szyi*; jak vziav za **šyvorot**, to i vykinuv za poroh

T

tabačkóvy (*nazwa koloru*) ciemnozielony; kupiła **tabačkovu** chustku
tabáka *j.p.* tabaka; stary diêd **tabaku** zażyvav
tabałáti nohámi (*o dziecku*) wierzgać nogami; mały v nočê tak **tabałaje nohami**, što vse rozkryvajetsie
tablícia *dem.* **tablička** tablica szkolna; učytel **na tablici** pisav
tablíčka 1. tabliczka mnożenia; na pameť naučyvsie **tablički** množenia; 2. *tabliczka z danymi osobowymi właściciela wozu*; ne miêw **tablički** koło voza i karu zapłativ
taborétka taboret
tabún stado koni albo krów; **tabun** koni vliêzło v žyto; *fraz.* **choditi tabunom** chodzić w gromadzie; diêti po seliê **tabunom chodiat**
tajemnícia tajemnica; to velika **tajemnicia**, ale ja tobiê pud sekretom skažu
tajíti ukrywać prawdę, taić
tájna *p.* tajemnicia

tájny *j.p.* tajny

tak *ndm. j.p.* tak; robi **tak**, jak tobiê baťko kazaw; **tak** dovho ždała, a vôn ne prýšow; jak zajdeš, to skažy **tak** i **tak**; *fraz.* **tak sobiê** ani dobrze, ani źle; žyvu **tak sobiê**, ne narykaju

takí taki; *fraz.* **taki-siakí** a) byle jaki; **takoho-siakoho** kupiv konia, bo na liêpšoho hrošy ne miêv; b) *zastępuje szereg wyzwisk w stosunku do kogoś*; a vôn **taki-siaki** nic nam i ne skazav

takovútki *dem.* **takovuteńki** identyczny, taki jak był; zhubiła moju chustku, ale odkupiła **takovuteńku**

tak sámo *ndm.* tak samo; zroblu **tak samo**, jak i ty

taksôvka *D.* **-i** *pl.* **taksuvki** każdy samochód osobowy; u nas niekotory **taksuvki** pokuplali

takt rytm; jak **takt** schvatiš, to budeš dobre tańciovati

takújohomať *zaimek zastępujący wulgarne przekleństwo*

tálija 1. *p.* stan; 2. talia kart

tálka *p.* môtok

taliná *miejsce na drodze, gdzie nie ma śniegu*; vjiêchav **na talinu** i kôń ne potiahnuv

tam *ndm.* tam; hrošy ležat **tam**, de ležali; jakaja **tam** kravčycha, ničoho pošyti ne vmiêje; kob **tam** ne znaju što stałosie, to i tak ne pujdu; *fraz.* **de tam**, niê w żadnym wypadku; čy byv u diaďka? — **de tam**, ja tudy ne pujdu

támošni tamtejszy, autochton; na Sibiry **tamošni** lude zdorovy, a naš čołoviêk chvorêje

tamtój tamten; **tamtája** kofta chorôšča za siêtu; *fraz.* **tamtoj sviêt** świat pozagrobowy; vôn ne odnoho **na tamtoj sviêt** vysłav

tanciováti tańczyć; *fraz.* **jak ihrajut, tak treba tańciovati** trzeba się podporządkować

táneć taniec; odin **taneć** peretanciovała

tánga czołg

táni *j.p.* tani

taniêti stawać się tańszym, tanieć; prosiata **taniêjut**, bo kartochli ne urodili

taniócha o czymś bardzo tanim

tarabánitisie ciężko, niezgrabnie wchodzić na coś; čuť na piêč **vtarabaniłasie**

tarách *ndm.* trach; derevo **tarach** i zvaliłosie

taráchnuti *uderzyć się mocno z charakterystycznym oddźwiękiem*; jak **tarachnuv** na lôd hołovoju, to až guzku nabiv

taradájka *ironicznie o starym, zniszczonym wozie*; ty siêtoju **taradajkoju** daleko ne zajiêdeš

taradýnka *mała obręcz na piastę drewnianego koła*; diêti **taradynku** kačali

tarčýcia (*nazwa choroby*) tarczyca

tarýbuška *wesoła, niekiedy wulgarna piosenka*; v veliki pôst **tarybušok** ne spivajut

táto *j.p.* tato

tatúl *pieszczotliwie o ojcu*

tchôr 1. (*zwierzę*) tchórz; 2. *przen. kradzione ziarno wynoszone przez mężczyznę od siebie lub od kogoś do karczmy albo jakiegoś gospodarza, za które kupowało się wódkę*; jak byv mołody, to do karčmy **tchorê** nosiv

téčka *j.p.* teczka

tečý ciec, przeciekać; vidro **teče**

telá *D.* **teláta** *pl.* **teláta** 1. cielę; sioholita maju dvoje **telat**; 2. *o człowieku, najczęściej o dziecku na niczym się nie rozumiejącym*; takoho **telata** lepi ne vysyłaj, bo vôn i tak nic dobroho ne kupit

teláčy cielęcy; *fraz.* **telačym hołosom spivati** śpiewać brzydko

telátnik pomieszczenie dla cieląt

telátina cielęcina

télbuch *ironicznie, pogardliwie o brzuchu*; na čužôj kryvdi **telbucha** napas
teliêpatisie z trudem, powoli iść; takaja zmučana, što čuť y pola do domu **pryteliêpałasie**
teliêščyti *rz.* nieść z trudem coś ciężkiego; ja ty dav rady tôlezno **pryteliêščyti**
telítisie (*o krowie*) cielić się; rabaja koło Ruzdva **otelitsie**
temiêžyti *rz.* niszczyć, zarzynać, ciemiężyć
temiêžnik *rz.* ciemiężyciel, zbój; staryje lude rozkazuvali, što tatary byli **temiêžnikami**
temnícia ciemności; na dvorê takaja **temnicia**, što choč oko vykol
temniêti 1. stawać się ciemnym; pomôst v chati **potemniêv**, uže ne taki žovty; 2. ściemniać się; na dvorê načało **temniêti**; *fraz.* tak udyryvsie, što až mniê **v očach potemniêło**
témno *comp.* **temniêj** ciemno
temnotéča ciemności
témrava *rz. p.* temnoteča
ténor (*głos męski*) tenor
tepér *ndm.* teraz
tepérečka przed chwilką; **teperečka** była u nas i pytała, čy pojiêdemo po siêno
tepéryšni teraźniejszy, współczesny; **teperyšni** lude inačej žyvut jak kolišni
tépło *comp.* **tepliêj** ciepło; nini **tepło**, a včora šče **tepliêj** było
tepłó *D.* **-á** ciepło; **tepło** kosti ne łomit
tepłotéča *p.* tepłotiêń
tepłotiêń *o bardzo ciepłej pogodzie*; na dvorê takaje **tepłotiêń**, nema čym dychati
terebíti obcinać gałęzie drzew; zrêzav chvôjku i **oterebiv**
térnicia *D.* **-i** *pl.* **-iê** *urządzenie do tarcia lnu, konopi*
terpiênije cierpliwość; **terpiênija** ne maju na takuju robotu divitisie
terpiêti cierpieć; dokôl ja budu tak **terpiêti**?
térpnuti drętwieć, cierpnąć; noha **sterpła**, ne mohu vstati; jabłyko takoje kvasne, što až jazyk **sterp**, pokôl zjiêła
terták trociny; **tertakom** v pečê možna paliti; prynesła **tertaku** do piêčki
terták *D.* **-á** zakłady drzewne, tartak; Kola v Hajnovci **na tertakovi** robit
térti *1 os.* **tru** *2 os.* **treš** 1. rozdrabniać; **naterła** kartopel na kartoplaniki; 2. pocierać czymś; kolaso ob hnojanku **tre**; 3. *oczyszczać z paździerzy włókna lnu, konopi*; voźmu terniciu i budu lon **terti**
tértka tarka; voźmi **tertku** i natry kartopel
tesáti ciosać; voźmi sokiêru i **zatešy** kołka
téšča *p.* svekrucha
tiážki *dem.* **tiažéńki** *aug.* **tiažôrny**, **tiažôryzny** ciężki; siêty mišok **tiažki**, ne dam rady na vôz położyti; **tiažkovata** torba, pokôl prynesła, to zamučyłasie; *fraz.* **tiažka robota** praca wymagająca dużo wysiłku; ne zdužaju robiti **tiažkoji roboty**; **tiažkie žycie** życie pełne kłopotów; pered vojnoju było **tiažkie žycie**
tiêkatisie *o suce w okresie rui*
tiêlna korova zapłodniona krova; musit korova **tiêlna**, bo značytsie
tiêło ciało ludzkie; na ciêłum **tiêli** u małoho veredy povyskakuvali; u jijiê takoje temne **tiêło**, jak u cihanki
tiêmie *D.* **-ja**; górna część głowy, ciemię; ne bi po **tiêmjovi** ditiata, bo hovoryti ne bude
tiêń *D.* **-nia** cień; *fraz.* **choditi *za kimś* jak tiêń** nie odstępować *kogoś*; **svoho tiênia bojatisie** być bardzo przestraszonym
tiêpati ledwie oddychać, być bliskim śmierci; kurenia čuť **tiêpaje**, musit zdochne; jak dam tobiê, to ty ne **tiêpneš**
tiêsno *comp.* **tisniêj** ciasno; u chati u nas **tiêsno**; pryvežy **tiêsno** verovku, kob ne rozorvałasie; v sklepi było velmi **tiêsno**, bo sledzi pryvezli

tiêsny ciasny; chliêv **za tiêsny**, nema de korovy postaviti
tiêsto surowe ciasto; zamisiła **tiêsto** na pirohi
tiêšyti pocieszać; ty **ne tiêš** mene
tiêšytisie cieszyć się; **tiêšusie**, što moja vnučka dobre učytsie
tichačóm *ndm*. po cichu; pudyšov do mene **tichačom** i udyryv
tíchi cichy; **tichim** hołosom hovoryv i ja ne dočuv; vôn taki **tichi** i spokôjny, nikomu nic kiepśkoho ne zrobit
tícho *comp*. **tišêj** cicho; vujšov tak **ticho**, što my ne čuli
tíchnuti stawać się cichym, uspokajać się; viêtior **tichne**
tilísty będący w kolorze ciała, cielisty; Pruzyna kupiła hože **tiliste** płatije
tióhati *ndk*. **tiahnúti** *dok*. ciągnąć; v liêsi kôńmi klocy **tiohajut**; joho policija **tiohała**
tióhatisie 1. nie wiadomo gdzie chodzić, włóczyć się; de ty **tiohavsie** dosiôl; 2. źle się prowadzić; takaja zavołoka, z kažnym **tiohajetsie**
tiôłka *krowa przed pierwszym ocieleniem się*; **tiôłka** i jałoška to toje samo
tísnuti cisnąć, uwierać; novy tufli **tisnut**
tísnutisie cisnąć się; do cerkvi ne mohła **vtisnutisie**, tak mnôho ludi było
tišyná cisza, spokój; včora byv viêtior, a nini takaja **tišyna**; tak kryčali, kob zemlu podiliti, a teper **tišyna**, nichto ničoho ne hovoryt
titôń *D*. **titoniú** tytoń
tkačýcha *kobieta zajmująca się tkaniem*; z Oli dobra **tkačycha**
tkati, *1 os*. **tku** *2 os*. **tčeš** 3 os. **tče** tkać; zimoju budu płachty **tkati**, **vytku** zo try
tknúti *dok*. tknąć; neviêstka **tknuła** mniê para hrošy; *fraz*. **tknuło** *kohoś o czyimś przeczuciu*
tliêti tlić się; v pečê čuť **tliêje**
tłúčka *p*. masłobôjka
tłumáč tłumacz
tłumáčyti wyjaśniać; **tłumačyv** mniê, ale ja dobre ne poniav
tłumák *D*. **tłumaká** pakunek, plecak, tłumok
tłúmok *D*. **tłúmka** 1. *p*. tłumak; 2. człowiek tępy, ograniczony; z takim **tłumkom** ne dohovoryššie
tłustiêń *ndm*. bardzo tłusty, otyły; **tłustiêń** paršuk, uže ne dasť rady vstati
tłustiêti tyć, stawać się tłustym; po chvorobi v očach **tłustiêje**
tłústy *comp*. **tłuśtiêj** 1. tłusty; diêti ne lubiat **tłustoho** mjasa; baran uže **tłusty**, možna zarêzati; **tłustoho** boršču navaryła; 2. otyły; Savkova neviêstka velmi **tłusta**, koli vona tak rozpasłasie?
to *ndm*. to; **to** vôn môh tak skazati?; ja davno znała, chto **to** taki; no **to** što? no **to** nic; byv **to** dobry čołoviêk; jak choč, **to** idi; chočeš byti čołoviêkom, **to** učysie; bôlš pryneseš, **to** lepi
tóčka kropka
točýło toczydło; **na točyli** naostryv noža
tohdý *ndm*. wtedy; diêtiom šče **tohdy** byv, jak Marusia zamuž vychodiła
toj, tája, tóje *zaimek wskazujący* tamten; **v tôm** kutkovi postavim stoła, a v siêtum šafu; **toj** kryčav, **toj** płakav, a ja sidiêw i divivsie; *fraz*. **toj samy** čołoviêk pryšov do nas, što vže byv; **taja** korova, što dužo ryčyt, mało mołoka daje
tôk klepisko (*w stodole, dawniej także w domu*)
tókar *stolarz wytwarzający wyroby toczone z drewna, tokarz*; pujdu do **tokara**, kob vytočyv mniê ručku do serpa
tokárnia urządzenie do toczenia (*obróbki drewna*)
tôlečko bardzo mało; a čom ty ono **tôlečko** pšenici kuram dała?
tôlezno dużo, wielka ilość; **tôlezno** hrošy oddali
tôlki tyle; skôl ty **tôlki** hrošy vziav?; *fraz*. **tôlki što** *przed chwilą*; **tôlki što** vyšow

tôlko *D.* **tulká** tylko; tyle
tołk rozsądek, porządek; jak robiš, to robi **z tołkom**
tołkováti tłumaczyć, przekonywać; jomu **tołkuj**, **ne tołkuj**, i tak svoje zrobit
tołkóvy (*o człowieku*) rozsądny, skrupulatny
tomítisie utómlany męczyć się fizycznie, tracić siły; pry kosiê velmi chutko **tomlusie**; tak **utomiłasie**, što čuť do domu pryšła
ton *D.* **-u** *j.p.* ton
tóni głębokie miejsce w rzece
tónki *comp.* **tončy** *dem.* **toniútki**, **-úsieńki**; 1. cienki; **tonkich** nitok naprała; *fraz.* **tonki hołos** wysoki głos; 2. szczupły; Pruzyna takaja **tonka**, što zdajetsie, što złomitsie
topíti topić; kažut, što vôn sam **ne vtopivsie**, ono joho **vtopili**; **stopiła** sołoninu na smaleć; chotiêv mene **vtopiti**, vydati niêmciam
topkája sołonína *słonina, z której można wytopić dużo tłuszczu*
toporýsko trzonek do siekiery, toporzysko; jasionove **toporysko** najmucniêjše
topôl m. *D.* **topolá** *pl.* **-iê**; (*drzewo)* topola; na zahorodi posadiv **topoliê**
tor tor kolejowy
tórba *D.* **-y** *pl.* **-ý** torba; *fraz.* **z torboju pujti** zejść na dziady; jak bude tak hospodarovati, to **z torboju pôjde**; **kôńška torba** torba na obrok*;* pryhotuj mniê **torbočku** z jiêdłom do liêsa
torčáti sterczeć; u tebe v horodi samyje badyliê **torčat**; de ty tak dovho **torčav**?
torf *j.p.* torf
torhováti handlować, targować; vona **torhuje** horêłkoju; Nadia v sklepi vže deseť liêt **torhuje**
torhovátisie targować się; za kažnu złotôvku **torhujetsie**
torhôvla handel
tormóziti hamować pojazd; tak chutko rozjiêchavsie, što čuť **zatormoziv**
tormôz *D.* **tormóza**; hamulec pojazdów; mołodyje hovorat hamuleć, a staryje **tormôz**
tort *j.p.* tort; koliś na vesiêli byv korovaj, a teper **tort**
toská tęsknota
továr *wszystko, co można kupić w sklepie*; do sklepu jakiś **tovar** pryvezli
tovčý 1. rozbijać, tłuc; **potovkła** sviniom kartochli; 2. robić krupy domowym sposobem; **potovčy** v stupni jačmiêń na kutiu; 3. mocno i często uderzać kogoś; vona svojiê diêti **tovče**
tovkáč dużych rozmiarów tłuczek do stępy; *przen.* człowiek nierozgarnięty, popychadło; takim **tovkačom** ne pudopreššie
tovkanícia dokładnie utłuczone ziemniaki; na obiêd jiêli **tovkaniciu** z kvasnym mołokom
tóvkati *ndk.* **tovknúti** *dok.* szturchać; čoho ty mene **tovkaješ**?; jak **tovkonuv** joho pud bôk, to vôn až perevernuvsie
tovkotniá *D.* **-iê** duży tłok; takoji **tovkotniê** šče ne bačyła, ne možna było projti
trač *j.p.* tracz
tračováti ciąć kloce ręczną piłą tracką
trafiêj okazja, szansa
tráchnuti *mocno uderzyć z charakterystycznym odgłosem*; jak **trachnuv**, to až korovy popadali
tráktor *j.p.* traktor
traktorýst traktorzysta; Pietia **traktorystom** robit
tráma *w starych chatach szeroka deska pod sufitem na środku izby*
trápiti *dok.* **trapláti** *ndk.* 1. znaleźć drogę, dojście; ja u vas šče ne byv, može, **ne traplu**; 2. wycelować, trafić; **trapiła** kameniom v zajcia; 3. przyjść, zdążyć; **trapiv** jakraz na

obiêd
trátiti tracić; von mnôho hrošy na vôdku **tratit**; *fraz*. **tratiti hołowu** tracić orientację; jak zajdu do gminy, to **traču hołovu**
travá *D*. **-ý** *pl*. **trávy** *dem*. **travícia** trawa; uže vykosiv **travu** na łonci
travíti truć; **vytraviła** vsiê muchi v chati
tráviti trawić jedzenie; żołudok dobre **ne trávit**
tréba *ndm*. trzeba; **treba** byti durniom, kob na tôm ne puznatisie; **treba** było ne jiêchati
trepáčka trzepaczka do lnu; vperuč lon terli, a posli **trepačkoju** na słupi trepali
trepáti 1. *oczyszczać włókno lnu, konopi z resztek paździerzy i krótszych włókien*; 2. wybijać kurz; **potrepała** połoviki; 3. bić kogoś; ty čuv, što Kolu **natrepali**?; 4. *pokonywać pieszo dużą odległość*; pichotom až do Hajnovki budeš **trepati**?
trep urządzenie do wkładania kloców na furę
trépok zniszczony stary but, kapeć; voźmi jakijeś **trepki** na sterniu
trestí 1. potrząsać; *fraz*. **sołomu tresti** sortować słomę porzez wytrząsanie małej i pogniecionej; na kuliki **natrôs** sołomy, maju u kopu tresianki; 2. szukać, myszkować; ciêłu chatu **peretrôs** i ne našov
trêliti opowiadać byle co, pleść bez sensu; pryšov, **natrêliv** ciêłu bočku areštantuv i dumav, što ja poviêru
trêpati 1. majtać się; u tebe štoś z zadu **trêpaje**; 2. iść będąc mocno zmęczonym; takaja zamučana, što čuť dodomu **trêpaju**
trêska *D*. **-i** *pl*. **tryskí** *D*. **trysók** duża drzazga; de drova rubajut, tam **tryski** letiat; ciêłe liêto **tryskami** paliła
trêščyna pęknięcie; na stiniê zrobiłaś **trêščyna**
trêsnuti trzasnąć; sklanka **trêsnuła**; kijom sobaku **trêsnuv**
trócha *dem*. **tróšečka**, **trošýnka**, **tróška** troszkę; kotam dała **trošku** mołoka
trojaný *pl.t.* 1. trojaczki do noszenia potrav w pole; 2. widły z trzema zębami
trónok *D*. **trónka** trzonek, rękojeść; v socharach **tronok** połomavsie
trostiná trzcina; v łuzi dużo **trostiny** roste
tróščyti z apetytem jeść owoce, surowe jarzyny; jabłyka šče byli zelony, a diêti vže ich **troščyli**
trrrr... *zawołanie na konia, aby się zatrzymał*
trubá 1. komin fabryczny; 2. instrument muzyczny; 3. trąba słonia
trubíti trąbić, również o syrenie fabrycznej; dva časa **trubit**; *przen*. głośno mówić; perestań mniê pud uchom **trubiti**; *przen*. dużo pić; korova **vytrubiła** puv bočki vody
trud *D*. **-á** wysiłek, poświęcenie; **trud** ne zmarnovavsie
trudítisie dążyć do czegoś ciężką pracą, poświęcać się; vôn tak **trudivsie**, ne znav, što chutko umre
trúdny *j.p.* trudny
truchliêti 1. bardzo się bać; **struchliêv** zo strachu; 2. (*o jarzynach*) przerosnąć, zepsuć się ze starości; reďka zusiêm **struchliêła**
trúchtoju (biêžčy, jiêchati) biegiem, ale nie szybko; ciêłu dorohu **truchtoju** jiêchav
truná trumna
trup *j.p.* trup
truskávka *j.p.* truskawka
trúteń *j.p.* truteń
trútka trucizna; treba kupiti **trutki** na ščurê
try *liczebnik* trzy; **try** razy na deń dobytkovi jiêsti daju
tryb koło zębate, tryb; **v tryby** palci vsadiv
trýba *pas wydzielający kwartały lasu*
trymáti 1. trzymać, nie puszczać; **trymaj** sklanku, bo pobjetsie; 2. mieć za żonę; Grynia **trymaje** Savkovu dočku; *fraz*. **trymati jazyk za zubami** nic nie mówić; 3. mieć na

utrzymaniu, posługach; **trymav** parubka i diêvku; **trymaju** dviê korovy; 4. nie słabnąć; moroz od dvoch nediêl **trymaje**
trymátisie trzymać się; *fraz.* **rukami i nohami trymatisie** nie ustępować
tryváti być, istnieć ostatkiem sił; pomidory **ne vytryvali**, pomerzli; ja uže dovho **tryvała**, tak mniê vsio boliêło
tryvóha trwoga; *fraz.* jak tryvoha, tohdy do Boha
tryvóžyti trwożyć; ty **ne tryvož** joho, nechaj šče pospit
tučniá *sfora psów przy suce w okresie jej rui*; **tučnia** na mene napała
tudóju *ndm.* tamtędy; ja pujdu **tudoju**, a ty siudoju
tudý tam (*z podkreśleniem celu, miejsca*); ne idi **tudy**, de tebe ne prosiat
tuhí mocno napięty (*np. drut, sznur*); zobač, čy verovka **tuhaja**
túchnuti 1. (*o płomieniu*) gasnąć; ohoń v plitiê **tuchne**; 2. *o ustępującym obrzęku*; ruka była spuchła, ale uže **tuchne**; 3. (*o mące, zbożu*) tęchnąć; z **tuchłoji** muki kiepski chliêb
tuk ciekły tłuszcz ze słoniny; naskvaryła **tuku** do kartochel
túman *D.* **-a** o człowieku ciemniak; vôn taki **tuman**, što ni v čôm ne rozbirajetsie
tumán *D.* **-u** mgła, kurzawa; koni pobiêhli i na dorozi **tuman** zrobivsie
túpati *ndk.* **tupnuti** *dok.* tupać, tupnąć; **tupni** na sobaku, to vteče
túpik sytuacja bez wyjścia
tupý, -ája, -óje 1. *o czymś, co nie jest ostre*; kosa **tupaja**, treba naostryti; 2. *o człowieku niezdolnym do czegoś*; ja do nauki ne byv **tupy**
turkotáti//taraščáti turkotać; macyklet **taraščyt**
túryti szybko iść, uciekać; šče zakuru i do domu **poturu**
tušováti zatajać sprawę
tut tu, tutaj; *fraz.* **tut-siut** i tam i siam; **tut-siut** ukrunuvsie i našov, čoho šukav
tútaka *p.* tut
tuz as (*w kartach*)
túzatisie zmagać się; **tuzajetsie** z miškom i ne daść rady pudniati
túzin *j.p.* tuzin
tvar m. twarz; za ostatni liêta zminivsie **na tvarovi**; vona hoža **z tvaru**
tvarôh *D.* **tvarohú**; twaróg; napekła pirožkuv **z tvarohom**
tverdiêti stawać się twardym, twardnieć
tverdíti twierdzić; susiêd **tverdit**, što sioholita bude tepłe liêto
tvérdo *comp.* **tverdiêj** twardo
tvérdy *comp.* **tverdiêjšy** twardy; zemla takaja **tverda**, što trudno sušnika vsaditi
tvorýti 1. tworzyć coś nowego; vy **tvoryte** štoś takoje, čoho ja šče nikoli ne bačyv; 2. robić głupstwa; čoho tyja diêti tut i **ne natvoryli**
tvôj *zaimek osobowy* twój; nechaj bude po **tvojomu**; **na tvoje vyšło** stało się zgodnie z twoim planem
ty *zaimek osobowy* ty; a što **ty** nini po obiêdi budeš robiti?; *fraz.* **maješ tobiê** masz ci los; *fraz.* **kob tebe chvoroba**; **kob ty zhorêv**
týbel *D.* **týbla** *drewniany kołek mocujący belki ściany w budynku drewnianym*; proverti dyrku i zabi **tybla** v dyl
týciati dawać coś nachalnie, przemocą, wtykać; ne ma što jiêdła **tyciati** pud nôs, jak schoče, to sam najestsie
tyčák pnąca fasola; posadiła zahoneć **tyčaku**
týčka *j.p.* tyczka
týgiel, tygiélok tygiel, tygielek; voźmi skvarki **z tygielka** i okrasi boršč
tymčásom tymczasem; posli bôlš dam, a **tymčasom** chvatit z vas
tynk *j.p.* tynk
tynkováti tynkować; **otynkovav** chatu

týždeń *D.* **týžnia** tydzień; *fraz.* **na siêtum tyžni** w tym tygodniu; Parasci treba oddati hrošy za **tyždeń**, a Frosi možna za para **nediêl**

Ť

ťma 1. motyl nocny; ćma; 2. tłum, dużo; na bazar pryjiêchało **ťma** narodu; *fraz.* **ťma ťmušča** niezliczona ilość, masa; 3. ciemność, mgła; v očach mniê takaja **ťma** stała, što ničoho ne bačyv

U

u *przyimek* u; byv **u** tebe včora, a **u** joho nini; jakaja u vas korova?; **u** koho žyve učytelnicia; što **u** vas novoho čuti?; nočovav **u** Hapki
u- *przedrostek tworzący czasowniki, rzeczowniki lub imiesłowy pochodne*; **u**krojiv skibku chliêba i **u**łomiv skrajku piroha; **u**pevnivsie, što to pravda; što **u**biv, to vjiêchav
ubiráti *ndk. 1 os.* **ubiraju** *2 os.* **ubiraješ**; **ubrati** *dok.* **ubrany** ubierać; ozdabiać; **ubirali** ditia do chrystu; baby **ubirali** perepeliciu i spivali pisniê
ubirátisie 1. wkładać na siebie ubranie; **ubravsie** v sviatkove ubranie i pušov na sioło; 2. wynosić się; **ubirajsie** zsiôl k čortovuj matery
uboróti ubóść rogami; byčok **uborov** Ninku
ubránie *j.p.* ubranie; *fraz.* **budionne ubranie** ubranie na codzień; **v budionnum ubrani** do cerkvy ne pôjde
ubyváti ubywać
učenícia *pl.* **-iê** uczennica
učeník *pl.* **-í** uczeń
učepiêrytisie uczepić się czegoś bardzo mocno; kôt pazurami **učepiêryvsie**
učýlišče *D.* **-a** szkoła; učeniki **z učylišča** idut
učýtel nauczyciel; vyvčyvsie **na učytela**
učýtelnicia nauczycielka; Marusia učytsie **na učytelniciu**; bude **učytelnicioju** robiti; u koho žyvut **učytelniciê**?
učýti *1 os.* **učú** *2 os.* **účyš** uczyć, nauczać; **učyšsie**, **učyšsie** i durniom umreš
účany uczony
udár uderzenie, impet
udaváti 1. udawać; **ne udavaj** takoho rozumnoho; 2. skarżyć, donosić; to Michał mene **udav**, što samohônku ženu
udavítisie udławić się; korova **udaviłasie** burakom; *fraz.* **kob ty udavivsie** tojeju sołoninoju, što ukrav
udérti 1. odedrzeć część; **uder** kusok łatki i zavinuv sobiê palcia mizincia, bo skaliêčyv joho; 2. podrapać; kôt **uder** za nohu
udoptáti udeptać
udýryti uderzyć; za što ty joho **udyryv**?
udýrytisie uderzyć się; **udyryvsie** nohoju ob kameń i zbiv palcia
úharyč wągier; na korovu **uharyčy** napali
úhel *D.* **úhelu**, **uhlá**; węgiel; kupiv tonu **uhla**
uhiêle *zbior.* węgle; z dobrych drov mało **uhiêla**
uhináti *ndk.* **uhnúti** *dok.* **uhnióny**; uginać; tôlki jabłyk, što až holi **uhinajutsie**
uchó *D.* **-á** *pl.* **úcha** ucho; učytel krutiv diti **za ucha**
uchvalíti *dok.* **uchváluvati** *ndk.* uchwalić, uchwalać; na schodi **uchvalili**, kob robiti dorohu

uchvátka *D.* **-i** sposób zachowania się, charakter; vôn uže taki, bo joho takaja **uchvatka**
ukaráti ukarać; **ukarali** mene za toje, što na pudvôrku ne było bosaka
uklepátisie pomylić się co do osoby; ja **uklepavsie**, dumav, što to Hapka, a to była Viêra
układáti *ndk.* **ułožýti** *dok.* układać, wkładać; **ułožyv** drova v kostrôh za chlivom
ukosíti nakosić trochę; **ukosiv** travy sviniam
úkradkom *ndm.* po kryjomu, ukradkiem; Pilip do Totiany **ukradkom** chodit
ukrásti ukraść
ukrójiti ukroić; **ukrôj** sobiê kusok tovkanici; pirôh **ukrojany** ležyt
ułomáti ułamać; **ułomi** hôla na pudpałku
ułômok 1. odłamana część jakiejś całości; 2. *przen.* człowiek o niepełnej sprawności; Gryša ne **ułômok**, ne dość sobiê v kašu dmuchati
umiêti umieć; ne kažny **umiêje** košyki plesti
umiráti *ndk.* **umertí** *dok.* umierać; čuli, što Stepan Demianuv **umer**?
umociováti umocować; **umociuj** doščku, bo słabo **umociovana** i svini povtikajut
umýtisie umyć się; rano **umyvsie** i pušov do sioła
uniját unita; pered vojnoju było tut mnôho **unijatuv**
upádok strata w gospodarstwie; miêv veliki **upadok**, rabaja korova zdochła
upárty *j.p.* uparty
upásti przewrócić się, upaść; na hładkuj dorozi **upav** i nohu złomav
upástisie utyć; ale vôn **upassie**, jak paršuk
upečý upiec; **upekła** mjaso v duchôvci
upévnitisie upewnić się; ty **upevniłasie**, što Nataška nam kvoktuchu pozyčyt?
upchnúti wepchnąć; takomu durniovi vse što najhôrše v ławci **upchnut**
upjastí (*o zwierzętach domowych*) uwiązać na łańcuchu; **upni** tuju škôdnu ovečku
upodobáti upodobać; **upodobav** sobiê nad ryku choditi
upodôbnitisie upodobnić się
upokorýtisie upokorzyć się; joho takaja natura, što nikomu ne **upokorytsie**
uprosíti uprosić; poprosi joho, može **uprosiš**; poprosiv, čuť **uprosiv**
upravlátisie oporządzić gospodarstwo domowe lub dobytek; pokôl v chati **upraviłasie**, to uže i obiêd varyti treba; ja uže **upravivsie**, podavav korovam i ovečkam, napojiv konia; pujdu na obiêd **upravlatisie**
uróda *j.p.* uroda
urodíti 1. urodzić dziecko; 2. (*o zbożu*) obrodzić; hožy rypak **urodiv**
urodítisie urodzić się; ja **urodžany** v tysiača deveťsot druhum roci
úroveń *D.* **úrovnia** poziomnica; prosto jak pud **uroveń**
urožáj//urodžáj urodzaj; na kartochli byv dobry **urodžaj**
urumniáti *dok.* **urômniuvati** *ndk.* wyrównywać; **urumniała** berehi v chustci
usmichátisie *ndk.* **usmichnútisie** *dok.* uśmiechać się
uspokójiti uspokoić; **uspokojiła** ditia i pušła upravlatisie
ustupíti ustąpić; durniovi lepi **ustupiti**
ustupítisie stanąć w czyjejś obronie; byv by nabiv, kob braty ne **ustupilisie**
usáty wąsaty
úsy *pl.t.* wąsy; naš diaďko zapustiv **usy**
ušák rama boczna drzwi; udyryvsia **ob ušak**
utérti *dok.* **utirati** *ndk.* utrzeć, wytrzeć; **uterła** krochu kartopel; **utry** małomu nosa
utiêcha uciecha; ale **utiêcha** była, jak Lońka z Daniłom svaryvsie
utiêšyti pocieszyć, ucieszyć; **utiêšyła** ditia novoju zabavkoju
utiêšytisie ucieszyć się; **utiêšyłasie** z novoho palta
utikáti *ndk.* **utečý** *dok.* uciekać; kudy ty **utečeš**; nema kudy **utečy**
utopíti utopić
utóplenik topielec; *fraz.* **veze jak utopelnikovi** *o kimś nie mającym szczęścia*

uvažáti uważać; **uvažaj**, kob handlarê ne ošukali
uvezáti *dok.* **uvezuvati** *ndk.* uwiązać; **uvežy** sobaku

V

v *przyimek* w; vsiê lude byli **v** liêsi; žyto postavili **v** laški; byv **v** chati; kupiła chustku **v** kviêty; płachtu **v** troje złožyła
vagováti *nieos.* niedomagać; mniê čohoś noha **vaguje**
vahá waga; kupiv **vahu**, paršuka ne zdav, bo **vahi** ne chvatiło
váleć *D.* **válcia** (*nazwa tańca*) walc
valíti walić
vał *j.p.* wał
vałkovnícia ręczna maglownica; bilijo koliś ne hładili, ale **vałkovnicieju** kačali
vałók *D.* **vałká** wałek; **vałkom** tovkaniciu mnut; zhrebi siêno v **vałok**
vałováti wałować; **povałuj** pole, to lepi bude kositi
várane gotowane; mjaso było i **varane**, i smažane
varénije konfitury; narobiła **varenija** z truskavok
varénik pieróg; navaryła **varenikuv** z tvarohom
varênie gotowanie; toje **varênie** mnie vže zbrydło
várta *D.* **-y** warta; pujdu na **vartu**
várto *ndm.* warto; **varto** zajti i zobačyti
vartováti wartować, stróżować; para liêt **vartovav**
vartovník wartownik, stróż
varýti 1. gotować potrawy; **navaryła** kulešu z zatiêrkoju; 2. *bezos. o stanie pogody* parno, duszno; ale na dvorê **varyt**, musit doščč bude
váta *D.* **-y** wata
vatôvka *D.* **-i** *pl.* **vatuvkí** *D.* **-ók** zimowa kurtka na wacie; kraveć pošyv **vatôvku** i nahavici
vazelína *j.p.* wazelina
vazónok *D.* **vazónka** kwiat doniczkowy; mołodaja hospodynia mnôho **vazonkuv** nasadiła
vážny 1. dużo znaczący; taki **važny**, što i hovoryti ne choče; 2. *z przeczeniem* ne a) nie mający dużego znaczenia; to **nevažne**, što vôn hovoryv, my zrobim po svojomu; b) nie najlepszy; **nevažnoho** konia kupiv, bo na liêpšoho hrošy ne miêv
vážyti 1. określać ciężar, ważyć; voźmi bezmiêna i **zvaž** jajcia; 2. mieć ciężar, wagę; Ryhôr **važyt** počti sto kil
vbiêhom biêžčy biec; **pobiêh vbiêhom**, zara vernetsie
vbíti *dok.* **vbivati** *ndk.* wbić; *fraz.* **vbiti v hołovu** przejąć się czymś, zaprzątnąć głowę; štoś durnoje **vbiv** sobiê **v hołovu** i spati ne može; **ne vbiti do hołovy**; taki do nauki tupy, što nic jomu **v hołovu ne vbješ**
včáditi 1. zatruć się, zaczadzieć; 2. *przen.* stracić zdolność myślenia; što ty **včadiv**, rozumny čołoviêk tak ne zrobiv by
včóra *ndm.* wczoraj; **včora** chodiv i zavtra pujdu
včorášni wczorajszy; **včorašnie** večêryšnie mołoko uže skisło
vdóhonki *ndm.* goniąc kogoś
vdvojé *ndm.* podwójnie; płachtu **vdvoje** złožy
vdóvol pod dostatkiem; u nas jabłyk **vdovol**
večáti *ndk.* **véknuti** *dok.* 1. *wydawać nieartykułowany głos*; byčok **večyt**; 2. *przen.* ponieść odpowiedzialność za przestępstwo; vôn šče za svoje **vekne**

večéra *D.* **-y** kolacja; pryšli z pola, zjiêli **večeru** i pušli spati
večérati spożywać kolację; vy uže **večerali**? bo my uže **povečerali**
večêrnia nabożeństwo wieczorne; byv na jutryni i pujdu na **večêrniu**
večorêti *bezos.* zmierzchać się; uže **večorêje**
véčur *D.* **véčora** wieczór; **v večery** pujdu do susiêda na posidiênki
večurkí *pl.t.* wieczorynki; **na večurkach** ihrali v karty
velíki *comp.* **bôlšy** *aug.* **velízny**, **velíziorny** wielki, duży; **veliziorny** snopy povezav; **veliki** do neba, a dureń jak treba *o kimś wielkim i głupim*
vélmi bardzo; **velmi** dobre, što ja tudy pušov
verch *D.* **-á** *dem.* **veršok** wierzch; zbery smetanu **z verchu**; złomav **vercha** v slivi
vérchni wierzchni, górny; **verchni** snopy kury poobjidali
verchovôdka *D.* **-i** woda zaskórna; do kołodecia **verchovôdki** nabiêhło
véred pryszcz, wrzód; od prostudy **veredy** povyskakuvali
vereščáti *ndk.* **veresnuti** *dok.* wrzeszczeć, wrzasnąć; čoho ty **vereščyš**?
veretionó wrzeciono; pomniu šče, jak na **veretioniê** prali
verstá kilometr; dviê **versty** treba iti pichotom
vérša *przyrząd z wikliny do łapania ryb*; na rybu **veršu** postaviv
vértecha duża, głęboka miska gliniana; narobiła povnu **vertechu** chołodnici
vesiêle wesele; byv **na vesiêli**; było para **vesilôv**; *fraz.* **čortove vesiêle** trąba powietrzna
vesiêlnik uczestnik wesela
vesiêlny weselny; **vesiêlnoji** horêłki dali poprobuvati
vesióło *comp.* **veseliêj** wesoło; **vesioło** čas proveli
vesióły *comp.* **veseliêjšy** wesoły; vsiê byli **vesioły**
vesná *D.* **-ý** wiosna; **na vesniê** Kola pušov do vôjška
vesnianý *o zwierzęciu domowym urodzonym wiosną*; **vesnianyje** porosiata
vesnový *o zbożu zasianym wiosną*; pšenicia **vesnovaja** dobre zyšła
vezáti wiązać; *fraz.* **cipý vezáti** prowokować sprzeczkę, sprzeczać się; **kuneć z kunciom vezati** wiązać koniec z końcem
veztí *1 os.* **vezu** *2 os.* **vezeš** 1. wieźć coś; **voziv** žyto; **povezu** na mlin; 2. *nieos.* powiodło się, udało się; tobiê pošychovało, porosiata vsiê žyvut, a mniê **ne povezło**, troje svinia zadušyła
vezúk *D.* **-á** wąski rzemyk do wiązania; **vezuk** porvavsie i bijak od cipilnia odletiêv
vchóditi *ndk.* **vujtí** *dok.* wchodzić; jak **vchodiš** do domu, to znimi šapku
vchôd *D.* **vchódu** wejście; do chaty od hulici nema **vchodu**
vchôdčyna przeprowadzka do nowego mieszkania; **na vchôdčyni** vypili para litruv horêłki
viêčny wieczny; **viêčnoho** nic nema
viêdati wiedzieć; ja **ne viêdav**, što treba tak robiti
viêďma wiedźma; diti **viêďmoju** strašat
viêdomo wiadomo
viêcha wiecha; postaviv **viêchu**, kob čerez zbôže ne chodili
viêk 1. okres życia człowieka; nichto ne znaje, jaki joho viêk; 2. długi okres; vôn dumav, što **viêk** bude žyti
viêko *D.* **-a** wieko; nakryj diêžku **viêkom**
viênik *D.* **-a** miotła do zamiatania podłogi; posiêjała ryžyku **na viêniki**
viêra *D.* **-y** 1. *imię żeńskie* Viêra; 2. przekonania religijne, wiara; vyruksie svojeji **viêry**; 3. przekonanie, że coś jest pravdą, wiara w coś
viêrny *comp.* **virniêjšy** wierny
viêryti wierzyć; ja **viêru**, što vona hovoryt pravdu
viês *p.* vaha

viêselnik *D.* **-a** wisielec; hovorat, što po **viêselnikach** veliki viêtior duje
viêsiti wisieć
viêsť *D.* **-i**; wieść, wiadomość; od Savki nijakoji **viêsti** nema; **viêsť** pro joho zahinuła
viêšati wieszać; **poviêšała** bilijo, kob sochło
viête 1. *p.* vy; *pl. od* ty; 2. *zwrot grzecznościowy do osoby starszej lub nieznajomej*
viêtka *D.* **-i** *pl.* **vitkí** gałązka z kwiatami lub owocami
viná wina; bez **viny** vinovaty
vinion *p.* vinovaty
vinkóve *poczęstunek z racji postawienia więźby dachowej na nowym budynku*; u Karpa vže **vinkove** zrobili
vinók 1. wianek; spleła **vinka** z dvoraninciu; 2. kwiat; v horodi wsiaki **vinki** rozćvili
vinováty 1. dłużny; vôn mniê **vinovaty** tyšču złoty; 2. winny//winien, ten który ponosi winę; ja ne **vinovaty**, što kôń zorvavsie
víski *pl.t.* skronie; jak hovoru, to čohoś v **viskach** bolit
víšnia *D.* **-i** *pl.* **-iê** wiśnia; para **višeń** posadiv
vjadómo wiadomo
vjaz wiąz
vjazáti *p.* vezati
vjazátisie wiązać się z kimś; Demian z Katerynoju **zvezavsie**
vjiêchati wjechać; čuť **vjiêchav** fôroju do kłuni
vjiêstisie *dok.* **vjidatisie** *ndk.* 1. mocno uciskać; čerevik **vjiêvsie** v nohu; 2. dać się we znaki; *fraz.* tak mniê **vjiêvsie v kosti**, što do smerti budu pometati
vjúha zamieć, zawieja; takaja **vjuha**, što sobaki na dvôr ne vyženeš
vjútno przytulnie; u chati u vas tak **vjutno**
vkanúti *rz.* nieoczekiwanie wejść na chwilę; jak budu v seliê, to **vkanu** do tebe
vkínuti *dok.* **vkidati** *ndk.* wrzucić, wrzucać; **vkinuła** kusok mjasa v kapustu
vkoł zastrzyk; dochtôrka prypisała **vkoły**
vkupítisie *dok.* **vkuplátisie** *ndk.* wkupić się; Serhiêj do chłopci **vkupivsie**
vkúpne *D.* **-oho** *wartość materialna wnoszona przez wstępującego do określonej grupy, stowarzyszenia*; jak chočeš do nas prystati, postav butel **vkupnoho**
vlalúščyti *rz.* dużo dać, ofiarować; dumaješ, što vôn tobiê **vlaluščyt**?
vliêžno tylko *fraz.* **choč ne vliêžno, ale vliêžmo** chociaż niedostatek, ale i nic nie robię
vlijáti oddziaływać, wywierać wpływ; na mene vôdka kiepsko **vlijaje**
vlijánije oddziaływanie
vlubítisie *dok.* **vlublátisie** *ndk.* zakochać się; Viêrka v Mišu **vlubiłasie**
vlúblany zakochany
vładýčycia władczyni, pani
vładáti władać, rządzić, korzystać; čužym **vładaje** jak svojim
vłáziti *ndk.* **vliêzti** *dok.* włazić; **vliêz** do chaty jak svinia i navet ne rochnuv
vłožýti *dok.* **vkładati** *ndk.* włożyć, wkładać
vmišátisie wmieszać się, wtrącić się; kažut, što v tuju kradiêž i vôn **vmiêšany**
vnimánije uwaga; *fraz.* **vnimanije brati** zwracać uwagę, brać pod uwagę
vničtóžyti zniszczyć; **vničtožyła** koteniata, jak byli šče slipyje
vnúčka *j.p.* wnuczka
vnuk *j.p.* wnuk; doždała **vnukuv** na starosť
vnútrennosti *pl.t.* wnętrzności; zarêzała piêvnia i vykinuła **vnutrennosti**
vo *przyimek lub przedrostek przed zbitką spółgłosek* **vo** mniê, **vo**zvati, **vo**zdati
vodá *dem.* **vodícia**, **vodíčka** woda; *fraz.* **bojitsie jak čort sveščonoji vody**
vodianája kólada wigilia przed świętem Trzech Króli; **na vodianuju koladu** svetiat vodu
vodíti *ndk.* **vesti** *dok.* wieść, prowadzić; **vodiv** korovu do byčka; *fraz.* **voditi diêti** rodzić

dzieci; **za nôs voditi *kohoś*** narzucać *komuś* swoją wolę

vôdka *D.* **-i** wódka

vodnóstel pojedyńczo (*układać, zwijać*); płachtu położy **vodnostel**; nitki zvinuła **vodnostel**

vôdra odra (*nazwa choroby*); mały **na vôdru** zachvorêv

vôjłok *D.* -a wojłok

vojná *D.* **-ý** *pl.* **vójny** wojna

vôjśko wojsko; Vasil **v vôjśku** służyt

vojováti *1 os.* vojuju *2 os.* vojuješ 1. prowadzić wojnę, walczyć; japonci z Rosiêjoju **vojovali**; 2. za plecami mówić o kimś źle, narzekać, wymyślać; staraja Levonicha **vojovała** na svoju neviêstku

vokrúh *p.* kruhom

vóla *j.p.* wola; jak takaja tvoja **vola**, to robi što chočeš; *fraz.* **vola Boža** wola boska; najiêvsie **do voli**; ovečki majut **volu**, chodiat de chočut

vóle *D.* **-a** część przełyku u ptaków, wole; huska najiêłasie, bo až jôj **vole** vyperło

vôlcha olcha; zrêzali **vôlchu** na drova

vołociúha włóczęga, łazik

vołočýtisie włóczyć się

von *ndm. obraźliwie* idź precz, uciekaj; a **von**, čoho ty siudy pryliêz!; pušov **von**!

vôn, voná, vonó *zaimek* on, ona, ono; što ty pro **joho** dumaješ?

vorobiêj *D.* **vorobjá** *pl.* **vorobjiê** *dem.* **vorobiêjčyk** wróbel; **vorobjiê** do kłuni naletiêli

voróčati *ndk.* **vernuti** *dok.* 1. zwracać komuś coś; vziav hrošy i dosiul **ne vernuv**; 2. *ndk.* przewracać, obracać; pôjdem siêno **voročati**; 3. nakazywać komuś powrót; ja byv pušov, ale mene z dorohi **vernuli**

voróčatisie *ndk.* **vernutisie** *dok.* wracać, wrócić; do svojoho hnizda i ptaška **voročajetsie**

vóroh wróg, nieprzyjacie; ja tobiê **vorohom** ne choču byti, słuchaj mene

voróna wrona; *fraz.* **čorna vorona** kawka; u tebe **nohi jak u staršoji vorony** *o bardzo brudnych nogach*; *przen.* człowiek bez orientacji, gapa; z tebe takaja **vorona**, što ja i ne dumav

voroneniá *D.* **-áta**; pisklę wrony

vorotíło 1. *część krosien, na które nawija się gotowe płótno*; 2. *przen. o kimś ociężałym, mało ruchliwym*

vôsk *D.* **vósku** wosk

vovčeniá szczenię wilka

vovčýcha wilczyca; **vovčycha** z vovčeniatami až pud chatu pudyšła

vovk wilk

vóvna wełna

vovnísta ovéčka *owca, z której strzyże się dużo wełny*

vôz *D.* **vóza** *pl.* **vozý** wóz konny, fura; drabiniasty **vôz** siêna pryvjôz

vozítisie zajmować się czymś nieprzyjemnym; ja z takoju robotoju ne budu dovho **vozitisie**

vpéruč *ndm.* najpierw

vrádi z przyczyny

vrah *p.* voroh

vrahováti być wrogo usposobionym do kogoś; **vrahuje** na mene za toje, što ne požyčyv jomu hrošy

vred zło, złośliwość; ne može žyti, jak **vreda** ne zrobit

vredíti przeszkadzać, wyrządzać zło, dokuczać; kažut, što horêłka na rozum **vredit**

vrédny złośliwy, wredny

vródi *ndm.* niby, w rodzaju

svoja.org
svoja.org

vsiáki różny, każdy; na takôj zemliê **vsiakie** zbôže roste; *fraz*. **vsiaka vsiačyna** różności; do ławki **vsiakoji vsiačyny** pryvezli
vsatáčytisie wepchnąć się między innych, aby usiąść; ty uže siudy **vsatačyłasie**
vschôd *D*. **vschódu** wschód; siêta doroha **na vschôd** pôjde
vse *ndm*. zawsze; mniê počti **vse** hołova bolit; oddam tobiê ovečku na **vse**
vsianôčna całonocne nabożeństwo przed Bożym Narodzeniem i Wielkanocą; ne pušła na **vsianôčnu**
vsiê wszyscy; **vsiê** lude byli, a ty ne pryšov
vsió wszystko; **vsioho** ne kupiv, bo ne miêv hrošy; to **vsio** irunda
vsiorômno wszystko jedno; mniê **vsiorômno**, čy ty pujdeš, čy doma ostaneš
vsiož-takí a jednak, jednakże; ne chotiêv, ale **vsiožtaki** pušov
vsiúdy wszędzie; **vsiudy** byv i vsio bačyv
vskúrati wskórać
vskurénije opanowanie, rozsądek; nema tobiê **vskurenija**
vstrêča spotkanie
vstrêtiti spotkać
vtiahnúti *dok*. **vtiaháti** *ndk*. wciągnąć; nijak ne chotiêv iti, čuť joho siłoju **vtiahnuli**
vtiahnútisie przyzwyczaić się do czegoś, wciągnąć się
vtikáti *ndk*. **vtečý** *dok*. uciekać, uciec; vtikaj zsiul chučej; mołoko zakipiêło i **vtekło**
vtióki *ndm*. cofanie się, szybki odwrót; začali mene honiti, a ja **vtioki**, kôlki miêv sił
vtiúh żelazko
vtiúžyti prasować; **vyvtiužyła** soročku
vtok wątek przędzy; **na vtok** pušło dva môtki kuželu
vtórok wtorek; do **vtôrka** mušu vyžati
výbačyti *dok*. **vybačuvati** *ndk*. wybaczyć; **vybačte**, što do vas zajšov
výbałušyti óčy wybałuszyć oczy
výčuniati powrócić do zdrowia; byv chvory, a teper uže krochu **vyčuniav**
vyčvoráti *p*. čvoryti
výdati *dok*. **vydaváti** *ndk*. wydać, wydawać; *fraz*. **vydati zdaču** wydać resztę; **vydali** deseť złoty zdačy
výderti *dok*. **vydirati** *ndk*. wydrzeć, wydzierać; v nohaviciach dyrku **vyder**
výdojiti wydoić; odnu korovu **vydojiła**, a druha šče **ne dojana**
výdra *j.p*. wydra
vydurniátisie *ndk*. **výdurnitisie** *dok*. wygłupiać się; ty **ne vydurniajsie**, pravdu kažy
vyhaniáti *ndk*. **výhnati** *dok*. wyganiać, wypędzać
výhlad wygląd; *fraz*. **z vyhladu** z wyglądu
výhornuti wygarnąć; vyhorni popeł z pečy
vyhovóruvati *ndk*. **výhovoryti** *dok*. wypominać; vperuč pomohav mniê, a teper **vyhovoruje**
vyhryvátisie wygrzewać się
výhun wspólne pastwisko, niezagospodarowany obszar; korovy vyhnali pasti na **vyhun**
výcharašati wykastrować
výchopeń *rz. D*. **výchopnia** *pierwsze pisklę, które się wykluło*; **vychopeń** najbôlšy z kureniat
výkaraskatisie z trudem wydostać się, pokonać kłopoty
vykidáti *ndk*. **výkinuti** *dok*. wyrzucać; **vykidav** hnôj z chliva
vyklikáti *ndk*. **výklikati** *dok*. 1. wzywać według kolejności, sprawdzać obecność; učytel **vyklikav** Kolu do tablici; 2. wywoływać, prosić; mene **vyklikali** z chaty na dvôr
vyklóvuvatisie wykluwać się; kurenia **vyklovałosie**
výkołoti *dok*. **vykołuvati** *ndk*. wykłuwać; *fraz*. **temno, choč oko vykol**
výkopati wykopać; **vykopav** kartochli i jamku na kartochli

výkorčovati wykarczować
výkoreniti wykorzenić, zniszczyć
výkormiti wykarmić; ne znaju, čy **vykormlu** tôlki dobytku
vylaháti *ndk.* **výlažčy** *dok.* (*o zbożu*) wylegać; žyto tak **vylahło**, što žnivjarka ne pušła
výležatisie *dok.* **vyležuvatisie** *ndk.* wyleżeć się, wylegiwać się; v nediêlu čołoviêk choč **vyležytsie**
výličyti 1. wyliczyć ilość; **vyličyła** do zapłaty tyšču złoty; 2. wyleczyć; dochtorê ne **vyličyli**, ale baba pomohła
vylôtni w jednym kawałku, nie toczony; damo siudy **vylôtniu** doščku
vymaháti wymagać
výmerti wymrzeć; ciêła simja **vymerła**
výmje wymię; dobra korova maje velikie **vymje**
výmknutisie wymknąć się; siête słovo mniê jakoś samoje **vymknułosie**;**vymknuvsie** z chaty, što i nichto ne bačyv
výmoditi wystroić
výporožniti *dok.* **vyporóžniuvati** *ndk.* wypróżnić; **vyporožni** čyhuna
výpraviti *dok.* **vypravlati** *ndk.* 1. wyprawić kogoś; **vypravili** mene do svojakôv; 2. przygotować, spełnić coś; vypravili velizne vesiêle; *fraz.* **vypraviti skôru** wygarbować skórę; maju try **vypravlany** skôry
vypreháti *ndk.* **výprežčy** *dok.* wyprzęgać konia; **vypruh** konia i pustiv do chliva
výpustok 1. *p.* pamołodok; 2. cielę wypuszczone na pastwisko; maju dvoje **vypustkuv**
vyračkováty mający duże, wyłupiaste oczy; vôn jakiś taki **vyračkovaty**, brydki
výračyti óčy wytrzeszczyć oczy
výračytisie obruszyć się, krzyczeć na kogoś; **vyračyłasie** na mene, ne znaju za što
výrosti wyrosnąć; *fraz.* **kob ty veliki vyrus** *niekiedy forma podziękowania dla dziecka*
výručyti *dok.* **vyručáti** *ndk.* wyręczyć; uže dočka **vyručaje** mene v roboti; **vyručyv** joho z bidy, požyčyv hrošy; **vyručyli** z turmy
výrva *j.p.* wyrwa
výrvati *dok.* **vyryváti** *ndk.* wyrwać; **vyrvała** zuba
výsaditi *dok.* **vysádžuvati**; *ndk.* wysadzić; vysadiła pomidory; *fraz.* **nosa ne vysaditi** *o brzydkiej pogodzie*; taki došč, što **nosa ne vysaditi**
výsadki *pl.t.* ziemniaki przeznaczone do sadzenia
výsediti *dok.* **vysédžuvati** *ndk.* wysiedzieć, wysiadywać; kurka **vysediła** petioro huseniat, perše, vychopeń, najbôlše
výskočyti *dok.* **vyskákuvati** *ndk.* wyskoczyć, wyskakiwać
výskrabati wyskrobać; **vyskrabała** diežku i naliła vody
výskrabok 1. *bułeczka upieczona z ciasta wyskrobanego z naczynia, w którym było sporządzone*; 2. *przen.* ostatnie dziecko w rodzinie
vysóko *comp.* **výžej** wysoko
výsołopiti jazýka 1. pokazać język; **vysołopiła jazyka** jak obeziana; 2. powiedzieć coś niepotrzebnego, zdradzić tajemnicę; jak ne budut pytati, to sam **ne vysołopluj jazyka**
výspatisie *dok.* **vysyplátisie** *ndk.* wyspać się
výsranka pogardliwie o nieurodzajnym pastwisku, łące; na tôj **vysranci** korovy ne najidiatsie
výssati wyssati; *fraz.* **vyssati z palcia** *zmyślić*; to vsio nepravda, **z palcia vyssav**
vystrêliti wystrzelić
výstrył wystrzał
vysyłáti wysyłać
výsypka wysypka; jakajaś **vysypka** u ditiata **vysypałasie**
výšoryti znosić, wydrzeć ubranie; dvoje nahavić **vyšoryv**

vyšyváti wyszywać
výtiahnuti wyciągnąć
výtiažka *fraz.* **biêžčy na vytiažku** biec ile sił; kôń **biêh na vytiažku**
vytikáti *ndk.* **výtečy** *dok.* wyciekać; z banki mołoko **vytekło**
vytiráti *ndk.* **výterti** *dok.* wycierać; miski uže **vyterła**
výtłumačyti wytłumaczyć
výtorhovati wytargować
výtrymati wytrzymać; hołova bolit, što ne **vytrymati**
vzávtra *ndm.* jutro; čoho ne zrobiv nini, to zroblu **vzavtra**; prydi do mene **vzavtra**, abo pozavtry
vže *ndm.* już; kartopli **vže** zvarylisie

Z

z *przyimek*; postaviv chliva **z** dereva; vyšov **z** domu; płatije **z** peredu hože ležyt, a **z** zadu moršščytsie
z- *przedrostek czasowników*; **z**łapati, **z**robiti, **z**derti, **z**biti
za 1. *przyimek*; pušov **za** chatu; vody **za** koliêna; ne lublu joho **za** toje, što vôn taki rozumny; vyšła zamuž **za** Ivana Pavlukovoho; išov **za** jim šah v šah; **za** odnym zamachom vsio zrobiv; Hapka uže **za** staraja, kob zamuž vychoditi
za- *przedrostek*; **za**čerpnuv vidro vody; **za**dušyv dveryma kurenia; **za**rubav piêvnia; **za**hlań do korôv; noža deś **za**kinuła
zabastováti zastrajkować; žônka **zabastovała**, ničoho robiti ne choče
zabastôvka *D.* **-i** strajk
zabáva *j.p.* zabawa; u nas **zabavu** často muzykami zvut
zabáviti zabawić się; vôn usiêch umiêje **zabaviti**; ja tam dovho **ne zabavlu**
zábavka *D.* **-i** *pl.* **-í** zabawka; małôj **zabavok** nakuplała
zabiháti zabiegać, starać się; ciêłe žycie **zabihali**, kob bôlš zemliê miêti
zabiráti *ndk.* **zabráti** *dok.* zabierać
zabiváti *ndk.* **zabíti** *dok.* zabijać, zabić; **zabi** dyrku v płoti
zabliznítisie zabliźnić się (o ranie)
zaboliêti zaboleć; v bokovi mniê **zaboliêło**
zaboroníti zabronić
zabožýtisie przysięgnąć, że się mówi prawdę; mohu **zabožytisie**, jejbohu, pravdu kažu
zabudovánie *j.p.* zabudowanie
zabuvláti zabawiać, szczególnie dziecko; **pozabuvlaj** ditia, nechaj ne płače
zabuvlátisie (*najczęściej w odniesieniu do dzieci*) bawić się; nechaj diêti **zabuvlajutsie** v piskovi
zabýtisie zapomnieć; **zabyłasie** hrošy vziati z soboju; **zabyła jak zaorało** zapomniała zupełnie; **ne zabud'** skazati, kob mama do nas pryšli
začáti *dok.* **začynáti** *ndk.* zacząć, rozpocząć; zavtra **začnu** płachty tkati
začavíti p. čaviti
začepíti *dok.* **začypáti** *ndk.* zaczepiać; **ne začypaj** sobaki, bo vkusit; jak ja tebe ne **začypaju**, to i ty mene ne **začypaj**
začesáti uczesać; **začesała** čuprynu, bo rozkudłana była
začôpka *D.* **-i** przyczyna do zwady, zaczepka; jak choče posvarytisie, to **začôpku** najde
začynáti zaczynać, rozpoczynać; koli **začnutsie** žniva?
začyniáti *ndk.* **začyníti** *dok.* zamykać okna, drzwi; **začyni** okno, bo skvozniak
začypáti zaczepiać, trącać; što ne tvoje, to **ne začypaj**

zad 1. *część czegoś najdalej położona od przodu*; na pered voza bôlš jak **na zad** położyv; 2. tylna część ciała; Stepku kôń **zadom** udyryv; *fraz.* **iti z zadu** iść za kimś; vôn išov z peredu, a ja **z zadu**; 3. *przestrzeń za plecami patrzącego*; išov ne ohladajučysie **na zad**
zadavátisie 1. wywyższać się nad innych, być zarozumiałym, dumnym z siebie; **zadajetsie**, što to vona, hovoryti ne choče; 2. przestawać z kimś; z kim **zadasisie** takim i sam staneš; **ne zadavajsie** z Pieťkoju, bo vôn tebe ošukaje; 3. zarzucać ciężar na plecy; sam **ne zadamsie**, puddaj mniê
zádni 1. znajdujący się z tyłu; **zadnie** kolaso v vozi złomiłosie; 2. nie nadążający za innymi; ty lepi včysie, kob ne byv **zadni**
zadník tylna część obuwia; v postołach **zadniki** často odryvalisie
zadók 1. *dem.* od zad; 2. tylna część wozu; odčepiv **zadka** i samym peredkóm pojiêchav
zadomovítisie zadomowić się
zádraza drzazga w ciele; **zadrazu** v nohu zahnav
záha *D.* **-i** zgaga; mene velmi **zaha** peče
záhadka zagadka; ja tobiê skažu **zahadku**
zahaniáti *ndk.* **zahnáti** *dok.* zaganiać, wpędzać; **zaženi** svini do kučki
zahibáti *ndk.* **zahibnúti** *dok.* zaginać, podwijać; **zahibnuła** prostyniu, bo zadovha na lôžko
zahledáti zaglądać
zahôn *D.* **zahóna** zagon; posiêjav para **zahonuv** prosa
záhorodie *D.* **-a**; *teren za wsią przylegający do ogrodów, równoległy do ulicy*; siołom ne pujdu, ono **zahorodiom**; **na zahorodi** posiêjali pšeniciu
zahorodíti zagrodzić
zahotováti dróva przygotowywać w lesie drzewo na opał; ciêłu zimu **drova zahotovlav** v liêsi
zahotôvka *D.* **-i** *rzeczownik odczasownikowy od* zahotovlati; jiêzdiv na **zahotôvku**
zahovorýti *dok.* **zahovóruvati** *ndk.* 1. zająć czas, odwrócić czyjąś uwagę rozmową; tak mene **zahovoryła**, što ja zabyła, čoho zajšła; 2. zamówić od bólu, choroby; **zahovoryła** vody od žyvota; jak **zahovoryła** zuby, to perestali boliêti, jak rukami odniało
zachlásnuti dvéry zamknąć przed kimś drzwi; pered nosom mniê **dvery zachlasnuli**
zachlisnútisie *dok.* **zachlístuvatisie** *ndk.* 1. zachłysnąć się; piv vodu i **zachlisnuvsie**; 2. płakać łkając; tak ditia płakało, što až **zachlistuvałosie**
zachłánny *j.p.* zachłanny
zachołónuti zastygnąć (*np. o galarecie*)
zachrabástati nabrać dużo czegoś; **zachrabastav** mnôžêń vsiakoho dobra
zachrásnuti *o jakimś otworze, który ulega zatkaniu smarem, brudem*; liêjka **zachrasła**, treba pročystiti
zachvorêti zachorować; Hapka na žyvôt **zachvorêła**
zajavíti powiadomić władze; **zajavili**, što samohônku žene
zajčýcha samica zająca
zájeć *D.* **zájcia** *pl.* **zájci**; *dem.* **zájčyk** *aug.* **zajčýło zajčýsko** zając
zajiêchati *dok.* **zajizdžati** *ndk.* zajechać; podumav, što **zajiêdu** do vas
zajmáti 1. zagarniać jakiś obszar, powierzchnię; kosa dobre **zajmaje**; 2. *zatrzymać cudze zwierzęta domowe, pasące się w zbożu, na łące*; **zaniav** Demjanowu korovu, bo v mojôm žyti chodiła
zájmisty *o czymś, czym można dużo naraz ściąć*; siêty serp dobry, **zajmisty**
zakáleć *D.* **zakálcia** zakalec; napekła chliêba z **zakalciom**
zakalóny *niezłomny w swoich przekonaniach religijnych, narodowościowych*
zakáła *j.p.* zakała

zakamárok zakamarek; ja tutaka dovho žyvu i vsie **zakamarki** znaju
zakatný rasowy; **zakatnoho** barana kupiv
zakidáti *ndk*. **zakínuti** *dok*. zarzucać; snopa **zakinuv** na vyški; chodit **zakidajučy** nohoju
zakipiêti zagotować się; boršč uže **zakipiêv**
zaklináti *ndk*. **zakláti** *dok*. zaklinać; z roboty nic ne vychodit, jakby chto jijiê **zaklav**
zaklinátisie zaklinać się
zakład 1. *umowa, zakład między osobami mającymi odmienne zdanie na dany temat*; chłopci **zakładalisie**, chto dalej kameniom kine; 2. zakładka, zagięcie tkaniny; materjału chvatiło, to veliki **zakład** v spudnici zrobiła
zakładáti *ndk*. **założýti** *dok*. 1. przygotować rolę i wysiać uprawy; uže horod **założyła**, posadiła hurki, kapustu i pomidory, ostałoś šče jarynu **założyti**; 2. zawijać, zakładać; **założyv** nohu na nohu; *fraz*. **sidiêti z założanymi rukami** nic nie robić; 3. zapełniać jakąś przestrzeń; siênom dviê storony **założyli**; 4. *nakładać coś na jakąś powierzchnię, uniemożliwiając jej widoczność*; ciêły pomôst barachłom **założany**; 5. zorganizować coś; **założyli** spôłku; 6. wnieść składkę za kogoś; ja za tebe **założu**, a ty mniê verneš; *fraz*. **założane jejcie** *jajko, z którego może wykluć się pisklę*; deseť jejeć **założanych** i try čystych
zakłádčyna rozpoczęcie budowy; **na zakładčynu** susiêdy pryšli
zákrutka nakrętka; odkruni **zakrutku**
zakúčnik *fraz*. **sidiêti jak zakučnik** *o kimś, kto nic nie robi, a trzeba go utrzymywać*
zakúryti zapalić papierosa
zákuska zakąska; horêłku pili bez **zakuski**
zákutok *rz*. *D*. **zákutka** kąt mieszkania; vliêzu **v zakutok**
zákvaska *mały bochenek chleba, z którego sporządza się kwas chlebowy*
zalekotáti zadrżeć; jak vyskočyv do mene, to ja až **zalekotav** zo strachu
zalpáti *rz*. z trudem spotkać kogoś, zdobyć coś; **zalpav** mene na dorozi i ciêłu hodinu trymav
załôm *D*. **załómu** załom
załúpa *wulg*. *o kimś brzydkim*
zamán 1. fałszywa przyczyna; vona ono taki **zaman** našła, kob siudy pryti; 2. czary; znaje jakisie **zaman**
zamaníti zaczarować; tak joho **zamaniła**, što sviêta za jeju ne bačyt
zamanítisie mieć chęć; **zamaniłosie** jomu ženitisie
zamiên *D*. **-u** zamiana; zrobili **zamiên** na koni; *fraz*. **ożenitisie v zamiên** *małżeństwo, w którym rodzeństwo pobiera się z innym rodzeństwem, bez posagu*
zamiêr zamiar; u mene i **zamiêru** takoho ne było
zamiêt zaspa śnieżna; v nočê takije **zamiêty** ponaduvało, što z chaty ne vyjti
zamiêtiti *dok*. **zamičati** *ndk*. zauważyć; ja ne **zamiêtiła**, koli vona pušła; ja **zamičała**, ale šče nic ne hovoryła
zamistíti 1. zamieścić; mene na tablici pered gminoju **zamistili**; 2. zastąpić w pracy; jak ne pôjdeš do roboty, to može chto-nebuď tebe **zamistit**
zámiś *ndm*. zamiast; **zamiś** tebe ja pujdu
zamitáti *ndk*. **zamesti** *dok*. zamiatać; ne miêła času chaty **zamesti**
zamknióny zamknięty
zamknúti *dok*. **zamykáti** *ndk*. zamknąć; čy chlivy **pozamykav**?
zamók kłódka; zamknuv kłuniu **na zamok**
zanádto *ndm*. za bardzo; jomu ničoho ne skažy, bo vôn **zanadto** rozumny
zanaviêska zasłonka
zanechájany zaniedbany; u joho dobytok tak **zanechajany**, skôra i kosti
zanechájati *rz*. 1. zaniechać; 2. nie opiekować się, nie zwracać uwagi

svoja.org

zanemóviti zaniemówić
zapáłok *D.* **zapáłka** zapałka; **zapałok** złomivsie; drova suchije jak **zapałki**
zapás zapas
zapasáti robić zapasy; **zapassie** v drova na ciêłu zimu
zapázucha zanadrze; ciêłu **zapazuchu** jabłyk prynesła
zapertí *dok.* **zapiráti** *ndk.* 1. zaprzeć, np. drzwi; **zaper** dvery kołkom; zmusić kogoś do wykonywania obowiązków; **zaperli** joho na ciêły deń do žniv; 3. szybko zajść, zajechać; za hodinu do Hajnovki **zaper**; 4. uniemożliwić wyjście; svini **zaperli** do kučki
zapicháti *ndk.* **zapchnúti** *dok.* zapychać; siênom dyrku **zapchnuv**
zápičok *D.* **zápička** zapiecek; **pud zapičkom** vsiakie barachło ležyt
zápik *p.* zapičok
zapisáti zapisać; baťko na syna vsiu hospodarku **zapisav**
zapisátisie 1. wziąć ślub cywilny; Ženik z Viêrkoju **zapisuvatisie** budut; 2. *umieścić swoje nazwisko na liście lub w spisie przeznaczonym do określonych celów*; **zapisavsie** v koliêjku na ciment; **zapisavsie** do partiji
zápisy *pl.t.* ślub cywilny; pojiêchali na **zapisy**
zapíti zapić, popić; likarstvo vodoju **zapiv**; *fraz.* **vodoju zapiti** *uważać, że coś przepadło bezpowrotnie*; hrošy ne dustaneš, **vodoju zapi**
zaplitáti kósy zaplatać warkocze
zaplúščyti očy zamknąć oczy; *fraz.* **zajti** (**potrapiti**) **z zapluščanymi očyma** trafić, zajść bez trudu
zapôł *D.* **zapóła** podołek; ciêły **zapôł** ziêla sviniom narvała
zápražka *tłuczone i zasmażane nasienie lniane, używane dawniej jako przyprawa*; koliś v veliki pôst lude chliêb **z zapražkoju** jiêli
zapreháti zaprzęgać; **zaprôh** konia i pojiêchav po siêno
zapretíti zakazać
zaprêt zakaz; dali **zaprêt**, kob ne staviv chliva
zapuníti zajść drogę; **zapuni** korovy, bo v škodu liêzut
zapustíti 1. zaniedbać; pole **zapustiv**, nic rosti ne choče; 2. *w formie zwrotnej* **zapustitisie**; *o krowie przed ocieleniem, której się nie doi*; pered oteliêniom korova ne miêseć **zapustiłasie**; 3. (*o wąsach, brodzie*) zapuścić; **zapustiv** velizny usy i borodu
zápusty *pl.t.* zapusty; na **zapusty** pojiêchali v hostinu do svojich
zára *ndm. p.* zaraz
zaráditi *dok.* **zarádžuvati** *ndk.* (*o zwierzętach domowych*) nabyć
záraz *j.p.* zaraz
zaráza *j.p.* zaraza
zárazki *comp.* **zarazítki**, **zaraziteńki**; za chwileczkę; krošynku poždi, ja **zarazitki** prydu
zarazíti zakazić; katerom **zarazívsie**
zarečýsie *dok.* **zarykátisie** *ndk.* wyrzec się jakiegoś nałogu; łoni **zarôksie** kuryti
zarobíti *dok.* **zarobláti** *ndk.* zarobić, zapracować; **za zaroblany** hrošy konia kupiv
zaródítisie urodzić się ze złymi skłonnościami; to vže taki hicel **zarodivsie**
zarôbok *D.* **zarôbku** zarobek; pered vojnoju **v zarôbki** chodiła
zasiêk *D.* **-a** *wydzielona deskami część spichrza lub komory, gdzie przechowuje się zboże*; ciêły **zasiêk** pšenici namołotiv
zasmórkatisie zasmarkać się
zásovka zasuwka; zasuń **zasovku** v siêniach;
zastanôvka *D.* **-i** namysł; korovu bez **zastanôvki** kupiv by
zasráneć *D.* **zasráncia** *pogardliwie o osobie niedorosłej*; takomu **zasranciovi** ne dasi

svoja.org

rady?
zastibáti *ndk.* **zastebnúti** *dok.* zapiąć coś z ubrania; **zastebni** soročku, bo rozchrêstany chodiš; **zastebni** guziki v rozpôrci
zastudíti zaziębić; **zastudiła** hrypu i zachvorêła na zapalenie lohkich
zastújvati zasłaniać światło; **ne zastuj** mnie;
zášmorhom zavezáti zawiązać na węzeł z pętelką
zašmúlany wynędzniały
zatajíti *dok.* **zatájuvati** *ndk.* zataić
zatchnútisie udusić się z braku świeżego powietrza; v chati tak dušno, što možna **zatchnutisie**
zatiêjati podjąć decyzję; **zatiêjav** novu chatu staviti
zatiênok *D.* **-a** zacienione miejsce; dobre v **zatiênkovi** posidiêti, jak soncie peče
zatiêrka potrawa z drobnych klusek zacierka; navaryła **zatiêrki** na mołociê
zatóka *j.p.* zatoka
zátułka *D.* **-i** *dawniej drewniane, a obecnie blaszane zamknięcie pieca chlebowego*; vypaliła v pečê i zasunuła **zatułku**
zatulíti otulić, osłonić; **zatuli** ditia od viêtru
zaváda *j.p.* zawada
zavažáti przeszkadzać, dokuczać; možeš posidiêti, ty mniê ne **zavažaješ**
zaveršýti zrobić wierzch stogu; postaviv stôh ale šče **ne zaveršyv**
závidny godny zazdrości; može i dobry kôń, ale ne **zavidny**
zavíduvati zazdrościć; ja nikomu ne **zaviduju** bohactva; bo na joho treba narobiti
zaviêduvati *rz.* kierować; a chto u vas **zaviêduje** škołoju?
zaviênuti *bezosobowo* wpaść na pomysł, podjąć nagle decyzję; jomu štoś v hołoviê **zaviênuło** i hospodarku prodav
zaviês zawias
zavołočý zawlec; sviniê drôt **zavołokli**, kob ne ryła
závołoka rozpustnica
zavozíti 1. *nawozić czegoś, aby wyrównać nierówność*; 2. *przen.* zabrudzić; tak **zavoziv** soročku, što čuť vymyła
zavôd rozród, rozmnożenie; kupiv zavodśkuju korovu **na zavôd**
zázimki *pl.t. okres przejściowy od jesieni do zimy*; deś **na zazimkach** taki buran byv, što budynki porozvaluvav
zázubeń jeden element koła zębatego; v vorotili **zazubeń** złomivsie
zazúla kukułka
zažynáti *ndk.* **zažati** *dok.* rozpoczynać żniwa; v subotu **zažnem**
zbałamútiti zbałamucić
zbavlénijiê zbawienie; **zbavlenija** nema z tymi diťmima
zbítisie 1. pomylić się; ja viêrš umiêv, ono trochu **zbivsie** jak hovoryv; 2. *fraz.* **zbitisie z dorohi** pomylić drogę; **zbitisie z pantałygu**
zdáča reszta z płaconych pieniędzy
zdiêłka scalanie gruntów przy łączeniu gospodarstw; Sebesiovy podali v sud na **zdiêłku**
zdiráti *ndk.* **zdérti** *dok.* zdzierać
zdóchnuti *dok.* **zdycháti** *ndk.* zdechnąć; *wulg.* **kob ty (vôn) zdoch**
zdołáti umieć, mieć siłę na dokonanie czegoś
zdoróvy zdrowy
zdôbny pirôh ciasto zdobne
zdrástuj (-te) *ndm. forma witania się*
zdrokačê *pl.t. pogard. o oczach*
zdrokáty mający duże oczy
zduch *część ciała ssaków między kością miednicy a żebrami*; korova takaja chudaja, što

až jôj **zdúchi** povtiahało
zdúmati wymyślić
zdúžati mieć siłę do wykonania jakiejś pracy, dać radę; ja uže chvory i **ne zdužaju** robiti
zdycháti zdychać
zdýchatisie 1. łapać oddech; tak za telatami popobiêhała, što ne dam rady **zdychatisie**; 2. wywietrzeć; horêłka dovho stojała i **zdychałasie**
zdychlák zdechlak
zdychłó *p.* zdychlak
zelóny zielony
zemlá *D.* -**iê** ziemia
zemlánka ziemianka
zerniá *D.* **zerniáta** ziarnko
zháduvati *ndk.* **zhanúti** *dok.* 1. zgadywać; **zhani**, kôlki mniê liêt; 2. przypominać; jak ja **zhanu** mołodyje liêta, to až płakati chočetsie
zhołóvok *D.* **zhołóvka** *część wozu*; **zhołovok** prymociovany do osiê
ziábla chłód, zimno; na dvorê takaja **ziabla**, što zusiêm proziab
ziábliti orać na zimę; lude uže **ziablat**, a ja šče nie
ziábnuti ziębnąć
ziêle *D.* -**a** ziele; sviniam košyk **ziêla** nazbirała
ziêpati *ndk.* **ziêpnuti** *dok.* z trudem oddychać, zipać; była takaja chvora, što čuť **ziêpała**
ziêvy *pl.t. otwór wraz z otaczającą go ścianką w piecu chlebowym*; vsadiła chliêb i zastaviła zatułkoju **ziêvy**
zimá *D.* -**ý** *pl.* **zímy** *dem.* **zimícia** zima (*pora roku*); na hrumnici połovina **zimici**, tak kažut staryje lude
zimnó chłód, zimno; zdajetsie, što i **zimna** nema, a ruki merznut
zímno *comp.* **zimniêj** zimno, chłodno; u chati **zimno**, choč i piêč od samoho rana palitsie
zinítka *działo przeciwpancerne z okresu wojny*
zjizdžati *ndk.* **zjiêchati** *dok.* zjeżdżać; najhôrš bude z horê z fôroju **zjiêchati**
zlíha *D.* -**i** odwilż; para dion **zliha** była, a posli znov moroz vziavsie
zlíhnuti *ocieplić się w okresie odwilży*
złakómitisie skusić się
złobá pretensja, złość; za što vôn na mene **złobu** maje?
złodiêjstvo złodziejstwo; za **złodiêjstvo** karajut
złódij *D.* -**ija** *pl.* -**ijiê** złodziej
złováti gniewać się; **ne złuj** na mene
złôm złom
złôsť *D.* **złósti** złość; **złôsť** mene bere, jak na takuju rozpustu divlusie
złučýti złączyć, połączyć
zmarnováti zmarnować
zmiêna zmiana; na peršu **zmiênu** robit
zmórščyti zmarszczyć, pofałdować; vôn taki **zmorščany**, zmorščok mnôho maje
značýtisie (*o samicach ssaków*) wykazywać objawy ciąży; korova načynaje **značytisie**
znak *j.p.* znak
znarôk *ndm.* celowo, umyślnie; čy vôn **znarôk** tak zrobiv?
znósok *pierwsze jajko od ptaka*
znov znów, znowu, ponownie
znútki *rz. pl.t.* znęcanie się; vony nado mnoju **znutki** vyroblajut
zółoto *dem.* **zółotko** złoto; *przen. poufale o człowieku*; moje ty **zołotko**, prynesi mniê vody
zółozy *pl.t.* oznaki przeziębienia u konia, guzy w okolicach szyi; kôń **zołozy** maje, treba

tepłu vodu davati
zołvícia siostra męża; dviê **zołvici**, Hanna i Nastusia, uže pry mniê zamuž povychodili
zôrna nôč gwiaździsta noc
zrečýsie zrzec się, odejść; **zrekłasie** čołoviêka i do baťkôv vernułasie
zrobíti zrobić
zrub *D.* **-a** zrąb; postavili **zrub** chaty
zrúčno zręcznie; mniê **nezručno** v liêvuj ruciê sokiêru trymati
zub *D.* **-a** *pl.* **zúby** *dem.* **zubók**, **zubóčok** ząb; **zuby** bolat; *fraz.* **ani v zub** nic a nic nie umie; **daj** mnie **štoś na zub**, bo velmi hołodny; **zuby skaliti** *o ironicznym, zalotnym lub bezmyślnym śmiechu*; **v zuby dati**, **po zubach dati**; vyłomav dva zuby v hrablach; do chudok vkinuła **zubok** časniku
zubíło *przyrząd do robienia wyłomów w metalowym ostrzu*; zanesu do kovala serpy **na zubiło**, nechaj pozubit
zusiêm zupełnie, całkiem; kôń **zusiêm** prystav
zválok zwój płótna; miêła para **zvalkuv** kužêlnoho połotna
zváluvati *ndk.* **zvalíti** *dok.* zwalać; sam bidy narobiv i na mene vsio **zvaluje**
zvarýti ugotować
zváti nazywać; **jak tebe zvut**? jak masz na imię?; zabyvsie, jak Marusin čołoviêk **zvetsie**
zviêr *D.* **-a** *pl.* **zvirê** *D.* **zvirôv** *dem.* **zvirók** dzikie zwierzę, zwierzątko; v liêsi razny **zvirê** žyvut; *fraz.* **jak zviêr** a) *o człowieku brutalnym, dzikim*; b) *o zwierzęciu domowym, szczególnie o dużym, silnym koniu*; kupiv konia **jak zviêra**, na ciêłe sioło
zvirýneć zwierzyniec
zvoniák *jeden z drewnianych elementów obwodu koła wozu*; kolaso rozsochłosie i **zvoniaki** povylitali;
zvóniti dzwonić; v cerkvi na večêrniu **zvoniat**; *fraz.* **zvoniti zubami** być mocno zziębniętym lub przestraszonym
zvóziti zwozić; zvoziv zbôže z pola; *fraz.* **zveztisie *na kimś*** ponieść odpowiedzialność za innych; vony vsioho narobili, a **na *mniê* zvezłosie**
zvôd *D.* **zvódu** *konfrontacja poglądów zwaśnionych stron*; ja napravdu tak ne hovoryła, možem **na zvôd** pujti
zvôdčyk rozjemca skłóconych stron; ja u jich **zvôdčykom** ne budu
zvôn *D.* **zvóna** *pl.* **zvoný** dzwon; musit kohoś chovajut, bo **zvony** zvoniat; *fraz.* **zdorovy jak zvôn**
zvučáti dźwięczeć, huczeć; što to takoje **zvučyt**?
zvuk dźwięk, huk
zysk *j.p.* zysk
zyskáti zyskać

Ž

žába *D.* **-y** *pl.* **žáby** *dem.* **žábka** żaba; **žaby** kumkajut
žábka 1. *dem. od* žaba; 2. podkówka w bucie
žaborênie ikra żab; v łuzi **žaborênia** povno
žádny 1. żaden; **žadnoho** dnia v roboti ne propustiv; 2. chciwy, zachłanny; vôn taki **žadny**, vse jomu mało
žáchnuti mocno uderzyć; jak **žachnuv** v plečy, to až huk pušov
žak *D.* **-a** rodzaj sieci do łowienia ryb; v ryciê **žaka** postaviv
žakiét żakiet; odiahni **žakieta**, bo zimno
žal *D.* **-u** żal; taki **žal** vziav, što až płakała

svoja.org

žaliêtka *D.* -**i** kamizelka

žálitisie żalić się

załóba *j.p.* żałoba

žáłoba *rz.* skarga; napisav **žałobu** na susiêda

žáłoslivy skłonny do wzruszeń; vona takaja **žałosliva**, buď-čoho płače

žar tlące się węgle, żar; *fraz.* **dati komuś žaru** postąpić z kimś ostro; jak baťko doznajetsie, to daść tobiê **žaru**

žará upał; v takuju **žaru** tiažko v poli robiti

žart *j.p.* żart

žartováti żartować

žáryti 1. smažyti; smażyć; **žaryła** mjaso i pekła pirohi; 2. *przen.* robić coś z pasją; jak načav **žaryti**, to za deń ciêły staji vykosiv; ne dumav, što tôlki **žarneš**

žáti żąć

ždáti *1 os.* **ždu** *2 os.* **ždeš** czekać; **ždav**, **ždav** i **ne doždav**

žebráti żebrać; *fraz.* **žebruščy diêd**, **žebrušča baba**

žélezy *pl.t. p.* zołozy

želézina *D.* -**y** kawałek żelaza; jakujuś **železinu** našov

želiêzny żelazny, metalowy

želiêzo żelazo, metal

žérdka *D.* -**i** *pl.* -**i** żerdź; zahotoviv **žerdia** na krokvy

žéreb los w losowaniu; **žereby** potiahnem, chto načne peršy

žerebéć ogier

žerebícia *p.* žerôbka

žerebík specjalnie wystrugany kij do wiązania snopów; voźmi **žerebika** i povežy snopy

žerebítisie (*o klaczy*) wydawać potomstwo, źrebić się

žérti żreć; ale svini mnôho **žerut**; *fraz.* **žerti jak ne v svojiê duchi** jeść bardzo dużo

žerôbka młoda klacz, która nie miała jeszcze potomstwa; do miêsta **žerôbkoju** pojiêdem

žerôbna kobyła ciężarna klacz

žéški *comp.* **žeščêjšy** gorący; v takoje zimno, dobre **žeškoho** pojiêsti

žéško gorąco; šče rano, a na dvorê vže **žeškovato**

žménia *D.* -**i** *pl.* -**iê** *dem.* **žmiêńka** 1. (*miara objętości*) garść; dviê **žmeni** ovsa kuram dała; 2. *niewielka ilość*; požyč mniê žmeniu krup; 3. *dłoń złożona do wzięcia czegoś*; **žmenioju** napyvsia vody; 4. *kupka zżętego, skoszonego zboża*; žyto žała **na žmeniê**

žmuch *niewielka ilość pogniecionej słomy*; viêtior **žmuch** sołomy poniôs

žmurkí *pl.t. fraz.* **v žmurki ihrati** bawić się w ciuciubabkę

žmurýtisie marszczyć czoło; wykazywać niezadowolenie; čoho ty **žmuryšsie**?

žneć *D.* **ženciá** *pl.* -**iê** żniwiarz; *fraz.* **v ženciê choditi** wynajmować się z sierpem do žniw

žníva *D.* **žniv** żniwa

žnivárka żniwiarka

žółub *dem.* -**éć** żłób; ciêły **žołub** siêčki nasypav

žołubók *wielkanocna gra w malowane jajka*; chłopci **v žołubki** ihrali

žópa *wulg. p.* sraka

žórna *D.* **žoron** żarna

žováti żuć; korova žujku **žuje**

žovč żółć

žovtáčka żółtaczka

žovtók *D.* **žovtká** żółtko; biłok zjiêv, a **žovtka** ne chotiêv

žônka *D.* -**i** *pl.* **žunkí** żona; čołoviêk i **žônka** to odna kišônka

žuk chrabąszcz

žúlik krętacz, oszust

svoja.org

župán *dem.* -**éć** *D.* -**ciá** *rodzaj długiej koszulki noszonej dawniej przez dzieci*; do siêmi liêt **župana** v zubach nosiv
žúpicia *wierzchnie okrycie z grubej tkaniny wełnianej domowego wyrobu*; odiahnuv kožucha, a na kožucha **župiciu**
žur (*rodzaj zupy*) żur
žuravél żuraw
žuravíny *pl.t. j.p.* żurawiny
žurýtisie być markotnym, skarżyć się; čoho ty tak **zažuryłasie**?
žvávy *j.p.* żwawy
žvir *D.* -**u** żwir
žvirováti doróhu posypywać drogę żwirem
žvirôvka droga żwirowana; **žvirôvkoju** dobre jiêchati
žýcie *j.p.* życie
žyd *j.p.* Żyd
žýlnik *nabożeństwo czwartkowe przed Wielkanocą*; lude z svičkami **na žylnika** išli
žyrkí *o zwierzęciu domowym niewybrednym w jedzeniu*; **žyrkaja** korova
žýti 1. być, istnieć; **žyv** vsioho dvadceť liêt; 2. mieszkać; ciêły čas **žyvu** v seliê; 3. przebywać, bawić; rôk u dočki **žyła**; *fraz.* **žyti z svoich peti palci** nie mieć znikąd pomocy; **žyti prypivajučy** żyć beztrosko; **žyti svoim rozumom** kierować się własnym zdaniem
žýtni *j.p.* żytni
žýtnisko rżysko
žýto *dem.* **žýtečko** *j.p.* żyto
žyvotáty *o kimś, kto ma duży brzuch*
žyvôt *D.* **žyvotá** *dem.* **žyvótik** brzuch, żołądek; *fraz.* **mniê *po siêtum* žyvôt ne bolit** nie przejmuję się *tym*
žyvý żyjący; *fraz.* **žyvoji dušê nema** nie ma nikogo

WYKAZ SKRÓTÓW

aug.	augmentativum
comp.	comparativus
dem.	deminutivum
D.	dopełniacz
dok.	dokonana forma czasownika
fraz.	związek frazeologiczny
j.p.	język polski
ndk.	niedokonana forma czasownika
ndm.	nieodmienny
p.	patrz
pl.	nominativus pluralis
pl.t.	plurale tantum
rz.	rzadki

svoja.org
svoja.org